



การประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563

ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing

ID: 4567898998

การประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
จัดทำโดย หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และแขนงสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐศาสตร์

ที่ปรึกษา

พระราชปรีดีทิพย์, ศ.ดร.	อธิการบดี
พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
พระสุวรณเมธากรณ์, ผศ.	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระเมธีธรรมจารีย์, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
พระเทพเวที, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต
พระโสภณวชิราภรณ์	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ
พระครูโสภณพุทธิศาสตร์, ผศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.	คณบดีคณะสังคมศาสตร์
ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	ศ.ดร.จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์
ศ.ดร.กฤษ เพิ่มทันจิตต์	รศ.ประณต นันทียกุล
รศ.ดร.สมาน งามสนิท	รศ.ดร.สุรินทร์ นียมางกูร

บรรณาธิการ รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร. พระมหาภคฤกษ์ กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ้ง
ผศ.ดร.ยุทธนา ปรานีต ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี

กองบรรณาธิการ

พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ผศ.ดร.	พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร.	รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี
รศ.ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์	ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา	ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์
ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว	ผศ.ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุกรักษ์	อ.ดร.สมบัติ นามบุรี
อ.ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า	อ.ดร.บวร ชมขุนศรี	อ.ดร.ปนัดดา รักษาแก้ว
อ.ดร.กาญจนา คำจตุ	พระสมนึก อีร์ปญโญ	พระนุชิต นาคเสโน
นางสาวสุมาลี บุญเรือง	นายกรกต ชาบัณฑิต	นายสุภัทรชัย สีสะใบ
นางสาวกาญจนา บุญเรือง	นางสาวพัชรี हालง	
แบบปก-รูปเล่ม	ผศ.ดร.สุริยา รักษาเมือง	



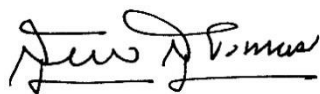
พิมพ์ที่ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ศูนย์จำหน่ายหนังสือและอุปกรณ์การศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (วังน้อย)
79 หมู่ 1 ถนนพหลโยธิน หลักกิโลเมตรที่ 55
ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035-248000 ต่อ 8048

คำนำ

คณะสังคมศาสตร์โดยภาควิชารัฐศาสตร์ได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยให้เปิดสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 เป็นต้นมา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 เป็นต้นมา และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน โดยในแต่ละปีได้มีผู้สำเร็จการศึกษามากพอสมควร ซึ่งนิสิตเหล่านี้ ได้สำเร็จการศึกษาตามแผน ก แบบ ก 2 ที่ทั้งศึกษารายวิชาและทำวิทยานิพนธ์และแผน ข ที่ศึกษารายวิชาและทำสารนิพนธ์ด้วยซึ่งเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 และสอดคล้องกับประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2554

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ในปีการศึกษา 2562 ที่ขณะนี้ประเทศไทยประสบปัญหาโรคระบาดจากเชื้อไวรัสโคโรนาหรือไวรัสโควิด-19 ทางหลักสูตรจึงจัดการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุมหรือProceedings ครั้งที่ 7 ในครั้งนี้ผ่านระบบออนไลน์ (Online) ได้มีภาคีเข้าเข้าร่วมการประชุมสัมมนาประกอบด้วย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งได้กำหนดให้มีการแบ่งกลุ่มย่อยการนำเสนอผลงานทางวิชาการ โดยให้นิสิตที่สำเร็จการศึกษาทุกรูปหรือคนต้องนำเสนอผลงานวิจัยของตนเอง ซึ่งในปีนี้ได้กำหนดให้มีการนำเสนอ 2 แบบด้วยกันคือ ให้ตีพิมพ์ในสิ่งพิมพ์วิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยของตนเองในรูปแบบโปสเตอร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อย ประกอบด้วย 1. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ 2. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ 3. สาขาวิชารัฐศาสตร์ และสามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมผ่านแบบ e-book ซึ่งสามารถอ่านได้โดยใช้ QR Code

คณะผู้จัดทำเอกสารหวังว่า เอกสารฉบับนี้คงเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่ผู้สนใจทางวิชาการในด้านนี้เป็นอย่างดี และเป็นเครื่องชี้วัดให้เห็นว่า เป็นการจัดการศึกษาที่สามารถประกันคุณภาพของการศึกษาด้วยตนเอง และนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาของ มจร ได้ จึงขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมทำให้การประชุมวิชาการครั้งนี้บรรลุผลตามที่ได้กำหนดไว้



(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
กองบรรณาธิการการประชุมวิชาที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)	(2)
คำนำ	(3)
สารบัญ	(4)
กำหนดการ	(5)
คำกล่าวรายงาน	(6)
การบรรยายพิเศษอธิการบดี	(9)
คณะกรรมการวิพากษ์บทความ	(18)
สรุปผลแบบประเมินผลโครงการ	(20)
สรุปการประเมินบทความวิจัย (กลุ่มที่ 1)	(24)
รายชื่อการนำเสนอบทความทางวิชาการ	(31)
รวมบทความ	1
ภาคผนวก	323
ภาคีเครือข่ายจัดการประชุมวิชาที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)	324
บันทึกข้อความ	325
โครงการจัดประชุมวิชาการ	326
คำสั่งมหาวิทยาลัย	329
ประมวลรูปภาพประกอบโครงการ	331



กำหนดการ

การประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
 หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563
 ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing
 ID: 4567898998

ภาคเช้า :

- 08.30 น. พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, รศ.ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
กล่าวสัมปทานนียกถา
- 08.45 น. พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร. คณบดีคณะสังคมศาสตร์
กล่าวสัมปทานนียกถา
- 09.00 น. รศ.ดร.สุรพล สุธะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท
รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ กล่าวชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดการ
ประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) ผ่านระบบออนไลน์
(Online)
- 09.20 น. รศ.ดร.สุรพล สุธะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท
รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ กล่าวรายงานต่อองค์ประธานในที่
- 09.30 น. พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร. อธิการบดี กล่าวเปิดการประชุม
และบรรยายพิเศษ หัวข้อ “การแก้ไขปัญหาโรคไวรัสโควิด 19 ในมุมมอง
พระพุทธศาสนา”
- 10.15 น. ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ กล่าวปิดกถา

ภาคบ่าย : การนำเสนอผลงานทางวิชาการของนิสิต

- 13.00 น. นิสิตนำเสนอผลงานผ่านระบบ ZOOM MEETING แบ่งออกเป็น 3 ห้อง
ห้องที่ 1 สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
ห้องที่ 2 สาขารัฐประศาสนศาสตร์
ห้องที่ 3 สาขารัฐศาสตร์



คำกล่าวถวายรายงาน
พิธีเปิดการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
ผ่านระบบออนไลน์ (Online)
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม
รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ต่อ พระราชปรีดีทิพย์, ศ.ดร. อธิการบดี ประธานในพิธี
ประจำปีการศึกษา 2563 วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563

กราบนมัสการ ศาสตราจารย์ ดร. พระราชปรีดีทิพย์,

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่เคารพอย่างสูง

เกล้ากระผม รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป และผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ในนามคณะกรรมการดำเนินงานจัดโครงการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) ผ่านระบบออนไลน์ (Online) ของหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต พร้อมด้วย ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่และนิสิตผู้สำเร็จการศึกษาทุกรูปหรือคนพร้อมทั้งผู้เข้าร่วมจากภาคีเครือข่าย رؤีส์กปีติยินดีเป็นอย่างยิ่งที่พระเดชพระคุณท่านอธิการบดีได้เมตตามาเป็นประธานประกอบพิธีเปิดการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุมหรือ Proceedings ผ่านระบบออนไลน์ (Online) ในวันนี้ จึงขอถวายรายงานโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

คณะสังคมศาสตร์ โดยภาควิชารัฐศาสตร์ได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้เปิดสอนหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยในแต่ละปีได้มีผู้สำเร็จการศึกษา มากพอสมควร ซึ่งนิสิตเหล่านี้ ได้สำเร็จการศึกษาตามแผน ก ที่ทั้งศึกษารายวิชาและทำวิทยานิพนธ์ และแผน ข ที่ศึกษารายวิชาและทำสารนิพนธ์ด้วย

ในปีการศึกษา 2562 นี้มีนิสิตที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ส่วนกลาง จำนวน 12 รูป และจากวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม จำนวน 22 รูปหรือคน หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 17 รูปหรือคน และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 25 รูปหรือคน รวมทั้งสิ้น จำนวน 74 รูปหรือคน ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านี้จะต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ผลงานหรือส่วนหนึ่งของผลงานได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ หรือเสนอต่อที่ประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุมหรือ Proceedings ซึ่งเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558 และสอดคล้องกับประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2554

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ในปีการศึกษา 2562 ที่ขณะนี้ประเทศไทยประสบปัญหาโรคระบาดจากเชื้อไวรัสโคโรนาหรือไวรัสโควิด-19 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ซึ่งจัดสอนที่ส่วนกลาง ณ มจร วังน้อย และวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ส่วนกลาง จึงได้จัดให้มีการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) ผ่านระบบออนไลน์ (Online) ของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของหลักสูตรทั้งสองให้สาธารณชนได้รับทราบ อันจะนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาและความเป็นเลิศทางวิชาการต่อไป

การจัดประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อจัดให้มีการตีพิมพ์ผลงานวิจัยหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ
2. เพื่อจัดให้มีการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของหลักสูตรทั้งสามสาขาให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างกว้างขวาง

ทั้งนี้ ในการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุมหรือ Proceedings ผ่านระบบออนไลน์ (Online) ครั้งนี้เป็นครั้งที่ 7 ได้มีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการประชุมสัมมนาประกอบด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยโครงการเสริมสร้างสุขภาวะเชิงพุทธของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในสังคมไทย, และในช่วงบ่ายได้กำหนดให้มีการแบ่งกลุ่มย่อยการนำเสนอผลงานทางวิชาการโดยให้นิสิตที่สำเร็จการศึกษาทุกรูปหรือคนต้องนำเสนอผลงานวิจัยของตนเองผ่านระบบออนไลน์ (Online) ซึ่งในปีนี้ได้กำหนดให้มีการนำเสนอ 2 แบบด้วยกัน กล่าวคือ ให้ตีพิมพ์ในสิ่งพิมพ์วิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยของตนเองในรูปแบบโปสเตอร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

สาขาวิชา ประกอบด้วย 1) สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ 2) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และ 3) สาขาวิชารัฐศาสตร์

โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ให้ข้อคิดเห็นในการนำเสนอบทความทางวิชาการของนิสิตแต่ละรูปหรือคน อีกทั้งได้จัดพิมพ์หนังสือรวมบทความวิจัยรวม 74 เรื่อง โดยจัดพิมพ์แยกตามกลุ่ม 3 กลุ่มดังกล่าวมา เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยให้กว้างขวางออกไป

ในการประชุมวิชาการครั้งนี้ ได้จัดพิมพ์ผลงานทางวิชาการของผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละรูปเป็นการเบื้องต้นด้วยระบบ QR Code พร้อมทั้งการนำเสนอด้วยระบบโปสเตอร์ และภาคบรรยายผ่านระบบออนไลน์ (Online) และเมื่อเสร็จสิ้นการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุมครั้งนี้แล้ว เมื่อนิสิตเจ้าของบทความวิจัยได้แก้ไขงานครั้งสุดท้ายแล้วจึงได้ตีพิมพ์ฉบับสมบูรณ์อันเป็นการสรุปรายงานการประชุมทางวิชาการเพื่อเสนอมหาวิทยาลัยนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ และส่งผลในการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภาคีเครือข่ายต่อไป และในส่วนเกียรติบัตรของภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการประชุมสัมมนาและของนิสิตผู้สำเร็จการศึกษาทางคณะผู้จัดสัมมนาจักส่งมอบให้ในภายหลังต่อไป

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้วขอกราบอาราธนาพระเดชพระคุณ ท่านอธิการบดี ได้โปรดให้โอวาท และกล่าวเปิดการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) พร้อมบรรยายพิเศษ เรื่อง “การแก้ไขปัญหาโรคไวรัสโควิด 19 ในมุมมองพระพุทธศาสนา” ผ่านระบบออนไลน์ (Online) ซึ่งมีคณาจารย์และเจ้าหน้าที่จำนวน 46 รูปหรือคน และนิสิตระดับปริญญาเอกและผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 158 รูปหรือคน รวมทั้งสิ้นจำนวน 204 รูปหรือคน เพื่อความเป็นสิริมงคลและเป็นแนวทางแห่งการปฏิบัติสืบต่อไป

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง “การแก้ไขปัญหาโรคไวรัสโควิด 19 ในมุมมองพระพุทธศาสนา”

โดย : พระราชปริยัติกวี (สมจินต์ สมมาปณโณ, ป.ธ.9, Ph.D.), ศาสตราจารย์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขาธิการแม่กองบาลีสนามหลวง

ในการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563

ท่านรองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ของคณะสังคมศาสตร์ นำโดยท่านพระครูปริยัติกิตติธำรง รศ.ดร. คณบดีคณะ สังคมศาสตร์ ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ นิสิตทั้งฝ่ายบรรพชิต ทั้งฝ่ายคฤหัสถ์ คณะสังคมศาสตร์ รวมทั้ง นักวิชาการ นิสิต ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆที่ท่าน วันนี้อยู่ที่คณะสังคมศาสตร์ ร่วมกับภาคีเครือข่าย มีคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คณบดีคณะ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จากโครงการ เสริมสร้างสุขภาพเชิงพุทธของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในสังคมไทย

เบื้องต้นขอกล่าวเปิดการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม(Proceedings) ของหลักสูตร บัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โดยในปีผู้จัดการประชุมได้จัดในรูปแบบออนไลน์ เดิมทีที่เคยจัดมาจะเป็นการประชุมร่วมกันในห้องประชุม ซึ่งในปีนี้อย่างที่เราเข้าใจกันมีผลมาจากโรค ไวรัสCOVID-19 จึงปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการสัมมนาออกมาในรูปแบบออนไลน์ ถึงจะเป็นรูปแบบ ออนไลน์ก็ยังมีประสิทธิภาพเป็นไป 2 ช่องทางมีเนื้อหาสาระเหมือนการประชุมร่วมกันในห้อง ประชุมทุกประการ การจัดการประชุมวิชาการนานาชาติของฝ่ายจัดการศึกษาของมหาจุฬาก็ทำมาอยู่เป็น ประจำทุกๆปี แต่ว่าปีนี้มีข้อขัดข้องอยู่กับเรื่องของโรคภัยไข้เจ็บรูปแบบของการประชุมวิชาการก็ เปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ขอเปิดการประชุมและแสดงข้อคิดเห็นเบื้องต้นเล็กน้อย ตามหัวข้อที่ ท่านรองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไปได้กำหนดเอาไว้ เรื่อง การแก้ไขปัญหาโรคไวรัสโควิด 19 ในมุมมองของพระพุทธศาสนา เรื่องของการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดูแลสุขภาพเรื่องของการ เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และเรื่องของความช่วยเหลือในการทำอาชีพการทำมาหากินของคนไทย ในปัจจุบันนี้เป็น 3 เรื่องที่ทางสถาบันอุดมศึกษาควรจะทำให้ความเอาใจใส่เน้นเป็นกรณีพิเศษที่ผ่าน มา บางที่บางแห่งพวกเราบางที่ก็ไปในเรื่องของวิชาการให้ความรู้จัดการศึกษาสำเร็จการศึกษาให้ปริญญา บัตรเพื่อเป็นฐานในการทำมาหากินของแต่ละท่านต่อไป

นับจากนี้ไปด้วยสถานการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยช่องทางการจัดการศึกษาที่มัน หลากหลายมากขึ้น Anytime Anywhere สามารถศึกษาเรียนรู้กันได้ทั้งนั้น นอกจากเราจะมาใช้ ระบบออนไลน์เพื่อการจัดการศึกษาในทางวิชาการแล้ว เรื่องของการให้ประชาชนรู้หลักการบริหาร

ดูแลสุขภาพแบบยั่งยืน ให้มีสุขภาพจริงๆโดยอิงหลักทางพระพุทธศาสนา ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัวเป็นเรื่องที่สถาบันอุดมศึกษาควรจะทำให้ความสนใจและแนบเป็นกรณีพิเศษ เรื่องของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจให้กับคนในชาติ เป็นภาระหน้าที่ทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะในส่วนที่เป็นผู้บริหาร คณาจารย์ของ มจร ซึ่งมีส่วนเกี่ยวพันสัมพันธ์แล้วก็มีพันธกิจที่เกี่ยวข้องพันธกิจของคณะสงฆ์ทางพระพุทธศาสนาค่อนข้างมาก เราก็กทำหน้าที่ให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้นในเรื่องการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ที่สำคัญเรื่องปากท้อง ความเป็นอยู่ของประชาชน นับจากนี้ไปเมื่อสถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติแล้วนี้รูปแบบการทำมาหากินของคนในก็คงจะแตกก็คงจะต้องคงจะเปลี่ยนไปหาค่อนข้างมาก เราจะมุ่งไปทางด้านความเจริญก้าวหน้าด้านวัตถุด้านเทคโนโลยีโดยที่ไม่หันกลับมามองจุดแข็งที่เป็นเอกลักษณ์อัตลักษณ์ของชาติบ้านเมืองของเรา แต่ว่าการที่จะให้ทางฝ่ายบ้านเมืองมาช่วยดูแลในเรื่องของการทำมาหากิน แนะนำอาชีพนั้นอาชีพนี้บางทีทางฝ่ายบ้านเมืองก็มีภาระหลายอย่างก็เป็นหน้าที่ มจร ของเราที่จะต้องไปช่วยดูแลเรื่องการทำมาหากิน การสร้างความมั่นคงยั่งยืนเรื่องของการทำมาหากินของคนในชาติมากยิ่งขึ้นเป็น 3 เรื่อง เฉพาะในการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) ของหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ในวันนี้ก็คงจะมีประเด็นที่จะไปต่อยอดเพื่อดำเนินกิจกรรมใน 3 เรื่อง อย่างที่ว่านั้น เฉพาะเรื่อง“การแก้ไขปัญหาโรคไวรัสโควิด 19 ในมุมมองพระพุทธศาสนา”ในเบื้องต้นก็อยากแบ่งประเด็นในการให้ข้อคิดเห็นออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ก็คือประเด็นในเรื่อง**ระดับสมมติสังจะ**เป็นเรื่องของชาวบ้านเรื่องของคนทำมาหากินที่เราบริหารจัดการอยู่ในปัจจุบันนี้ เป็นระดับสมมติสังจะอย่างนี้ได้ ส่วนที่ 2 เรื่อง**ระดับปรมัตถสังจะ** คือเป็นเรื่องที่เป็นมุมมองของพระพุทธศาสนาจริงๆความจริงระดับสมมติสังจะก็มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอยู่ค่อนข้างมากก็คือเราสามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการบริหารจัดการเพื่อช่วยบ้านเมืองบรรเทาเบาบางได้ที่ไหนอย่างไร ก็สามารถทำได้ค่อนข้างมาก ระดับสมมติสังจะ ระดับที่ 1 นี้แนวปฏิบัติของเราก็คงเป็นเรื่องของมาตรการที่ทางฝ่ายบ้านเมืองได้ประกาศออกมาในส่วนที่เป็นการบริหารจัดการองค์กร ในสถานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาก็ฟังที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม หรือ อว. ประกาศมาตรการแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อให้ทุกคนอยู่อย่างเกษมสำราญอยู่รอดปลอดภัย มาตรการที่ทางกระทรวงได้ประกาศออกมา ในเรื่องของการดูแลรักษาสุขภาพจำนวนคนป่วย วิธีการดูแลรักษาที่ถูกวิธีการรักษา การช่วยบรรเทาโรคภัยไข้เจ็บ ฟังจากกระทรวงสาธารณสุขเป็นหลักที่รู้ข้อกำหนดมาตรการของฝ่ายบ้านเมืองที่ประกาศมาตรการอะไรออกมาก็ถือปฏิบัติตามนั้น นอกจากนั้นเรื่องของกิจกรรม 5 ส ทาง มจร ของเราในส่วนกลางก็จะดำเนินการให้เป็นระบบเป็นกิจจะลักษณะ และก็ทำอย่างต่อเนื่องเรื่องของความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ การสะสางเรื่องสกปรกในเป็นเรื่องเป็นถือว่าเป็นที่แพร่เชื่อไม่ใช่เฉพาะเชื่อโรคไข้หวัดไวรัสโควิด 19 เชื่อต่างๆ เพราะฉะนั้นกิจกรรม 5 ส ก็ถือปฏิบัติไปตามหลักวิชาให้ศึกษาให้ถือปฏิบัติ

โดยเฉพาะในปัจจุบันทางคณะสงฆ์ไปดำเนินการโครงการวัดประชารัฐสร้างสุขเขาก็เน้นกิจกรรม 5 ส บนพื้นฐานและตามขอบข่ายกิจกรรม 5 ส เพราะฉะนั้นเราจะทำกันอย่างที่เป็นวัฒนธรรม เป็นลักษณะนิสัยแล้ว นอกจากความสวยงามขององค์กร เป็นทัศนคติของผู้นับถือก็เกิดการแล้ว ซึ่งอัครราชสังฆราชสถาปนาความเชื่อความเลื่อมใส ก็จะทำให้เกิดความสะดวกในการดำเนินการ แล้วก็เกิดความเป็นรมณีสถาน เป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน Rivering Office ถ้าดำเนินการกิจกรรม 5 ส อย่างต่อเนื่อง เรื่องของการรับประทานอาหารให้เป็นยาแทนที่จะรับประทานยาเป็นอาหาร ยาสมุนไพรในทางพระพุทธศาสนามีเป็นจำนวนมากที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระวินัยปิฎก ในตอนที่ว่าเภสัชขันธ์จะเป็นตอนๆ ที่เรียกว่าเภสัชขันธ์ เป็นหมวดที่ว่าด้วยยาซึ่งพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระได้จัดได้ปรุงได้ฉันยาแค่นั้นอย่างไร แนวปฏิบัติอยู่ในนั้นเกิดโรคตรวจโรคชนิดนี้ ต้องฉันหรือทานยาประเภทไหน ต้องใช้พืชผักประเภทไหนเพื่อบรรเทาเบาบางทำอย่างไรที่จะสร้างภูมิคุ้มกันได้ดี หลายส่วนก็ถูกประยุกต์นำมาใช้ถือปฏิบัติเป็นยาสมุนไพรในประเทศไทยตำรายาที่เป็นยาสมุนไพรไทยที่ปรากฏ ที่บันทึกเอาไว้ในคัมภีร์ท้องถิ่นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคัมภีร์โบราณท้องถิ่นต่างๆ ทั้งในทางภาคเหนือภาคอีสาน บางส่วนเป็นคัมภีร์ที่ว่าในตำรายามีเป็นจำนวนมาก

แต่เนื่องจากว่าการศึกษาวิจัยต่อยอดในบ้านเรายังไม่ได้ทำเป็นกิจจะลักษณะเป็นระบบจริงๆ มีเอกชนคนนั้นบางคนก็บางไปทำเป็นยาแคปซูลซึ่งบางส่วนก็ไม่ถูกสุขลักษณะรับประทานนานๆ เข้าก็จะอาการแทรกซ้อนเป็นการสะสม แต่ถ้าเรามีการศึกษาวิจัยต่อยอดเป็นกิจจะลักษณะทำให้ถูกสุขอนามัยถูกหลักวิชาการไม่เป็นพิษเป็นภัยของผู้ที่บริโภคฉันรับประทานอยู่เป็นประจำ ก็จะเป็นคุณูปการอย่างยิ่งนะเรื่องของการใช้ยาสมุนไพรไทยพืชผักเครื่องเทศต่างๆ ที่เป็นของไทยเรา เราสามารถรับประทานเป็นอาหารแล้วก็ฉันยาในขณะเดียวกัน

เพราะฉะนั้นในทางพระพุทธศาสนาของเราพระสงฆ์ก็จะมีส่วนในการสนับสนุนทางฝ่ายบ้านเมืองให้ประชาชนคนไทยทั้งที่เป็นชาวพุทธและไม่ใช่ว่าชาวพุทธ ดูแลรักษาสุขภาพของตัวเองเฉพาะสำคัญอย่างยิ่งก็คือโรคภัยไข้เจ็บ สำคัญอย่างยิ่งอยู่ที่เรามีภูมิคุ้มกันสูงหรือไม่สูงเขว่ากันว่าถ้าเรารับประทานพืชผักเครื่องเทศเป็นอาหารแล้วก็ฉันยาในขณะเดียวกันอยู่เป็นประจำ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่สูงที่เข้มแข็งให้กับตัวเราเอง โรคภัยไข้เจ็บก็ไม่สามารถที่จะเข้าไปสู่ตัวเราได้โดยง่าย อันนี้เป็นหลักวิชาการที่ยอมรับกันโดยทั่วไปอยู่แล้ว แต่ว่าในการรับประทานของต่างๆ ของคนเราเป็นธรรมชาติของมนุษย์ว่ายืดความอร่อยเป็นหลักยึดลึ้นที่มันถูกใจถูกจริตของเรา เป็นหลักส่วนเรื่องของสุขภาพดีบางทีก็ลืมนกันไปก็เพราะฉะนั้นพระสงฆ์ซึ่งมีฐานะเป็นปูชนียบุคคลเป็นที่ศรัทธาของประชาชนอยู่แล้ว แล้วก็มีความรู้เรื่องของตัวยาตามหลักฐานที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเกี่ยวกับยาหลายชนิดที่เป็นยาสมุนไพรไทย เราไม่สามารถที่จะสาธิตการทำแปลงสาธิตจัดมูมใดมูมหนึ่งของวัด หรือมีพื้นที่ที่เป็นของวัดแยกออกไปทำเป็นแปลงสาธิตด้วย ทำให้พระเจ้าพระสงฆ์ได้มาปรุงอาหารให้ฉันด้วย บางส่วนนั้นอาจจะไปจำหน่ายจ่ายแจกเพื่อได้ดอกผลบางอย่างมาบำรุงการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในส่วนนั้นส่วนนี้ ซึ่งก็คงไม่ไม่น่าเกลียดไม่เป็นที่ติฉินนินทานั้นมากนัก เนื่องจากไม่ได้มุ่งผลกำไรเป็นหลักการ

ที่สำคัญเมื่อคือการสร้างอาชีพให้กับญาติโยมพุทธศาสนิกชนและคนไทยทั้งหลายที่ไม่ใช่ชาวพุทธ อันนี้ก็จะมีส่วนในการไปดูแลไปแก้ไขปัญหาโรคร้ายไข้เจ็บไม่ใช่เฉพาะโรคไข้หวัดให้กับสังคมประเทศชาติมากขึ้น ในระดับสมมติสัจจะก็คงมีแนวปฏิบัติอย่างที่ว่านี้ก็จะร่วมด้วยช่วยกันที่สำคัญก็คือการไปร่วมให้กำลังใจให้กับญาติโยมศรัทธาสาธุชนทั้งหลาย ให้มีสติให้นึกถึงความจริงของชีวิตประจำวันนี้เป็นระดับสมมติสัจจะประการที่ 1 สำคัญอย่างมีระดับ**ปรมัตถสัจจะ**ความจริงของชีวิตหลักพระพุทธศาสนานั้นชัดเจนว่าองค์ประกอบพื้นฐานของชีวิตก็คือขั้น 5 รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ และในขั้น 5 มีความจริงของชีวิตที่เราไม่ค่อยได้พิจารณากันเท่าไร บางทีก็ใช้เวลาในการทำมาหากินทำโน่นทำนี่บางทีก็ลืมนึกถึงความจริงของชีวิตสมัยหนึ่งพระพุทธเจ้าตรัสกับ พระอูตตระเถรีเป็นภิกษุณีมีอายุมาก 120 ปี เป็นภิกษุณีที่มีจิตใจเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ได้เครื่องอุปโภคบริโภคมา ก็จะแบ่งปันคนนั้นคนนี้อยู่มาวันหนึ่งพระอูตตระเถรีขณะที่แบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับท่านนั้นท่านนี้แล้วก็เดินเห็นสะดุดขาตัวเองหกล้ม พระพุทธเจ้าทรงพบตรัสเป็นคาถาอย่างนี้ว่า **“ปริชิตถมมิตุ รูปโรคนิธู ปภงคณั กิซชติ ปูติ สนเทโท มรณนตฺ หิ ชีวิติ. แปลว่า รูปนี้แก่หง่อมแล้ว เป็นรังของโรคเน่าเปื่อยพัง, กายของตนเป็นของเน่า จักแตก, เพราะชีวิต มีความตายเป็นที่สุด.”**

ประเด็นสำคัญอยู่ที่คำว่าโรคนี้เป็นรังของโรคในขั้น 5 นั้นแหละมันเป็นรังของโรคโดยธรรมชาติเป็นที่อยู่เป็นบ้านที่อาศัยของโรค อาการของโรคคำว่าโดยธรรมชาติโดยความจริงในภาษาอังกฤษว่า In Reality by Nature คือความจริงมันเป็นรังของโรค เพราะฉะนั้นทุกคนก็มีโรคร้ายไข้เจ็บประจำตัวทั้งนั้นไม่ว่าโรคนี้อันนั้นอันเป็นเรื่องปกติธรรมดา ที่สำคัญก็คือมีข้อความในคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่แหละเป็นคัมภีร์วิมุตติมรรคซึ่งว่าด้วยวิธีการปฏิบัติกรรมฐานตามหลักพระพุทธศาสนาในหมวดที่ว่าด้วยกายคตาสติคือพิจารณามีสติกำหนดเป็นไปในกาย กายคตาสติกายของเรานี้ก็คือส่วนหนึ่งของรูปนี้แหละ

ส่วนที่ 2 คือส่วนที่เป็นอาการ 32 รูปหยาบที่มองเห็นได้กับส่วนที่เป็นรูปละเอียดที่เป็นธรรมชาติเป็นสภาวะที่มองเห็นไม่ได้มันมี 2 อย่างนี้ก็คือกายกายคตาสติ และพิจารณาเห็นกายนี้หมายถึงอาการ 32 ที่คนเฒ่าคนแก่ในส่วนภูมิภาคปัจจุบันนี้ก็อาจจะมันน้อย เวลามารักษาศีลเจริณภาวนาที่วัดในวันพระวันศีล ก็จะสวดในตอนเย็นๆนะว่า อตถิ อิมสมิ กายเ เกสา โลมา นขา ทนตา ตโจ มงฺสํ บทพิจารณาอาการ 32 ก็จะทำแล้วก็จะพิจารณาถึงส่วนที่เป็นรูปหยาบในการของเราอยู่เป็นประจำมีอะไรบ้างอาการ 32 ผม ขน เล็บ ฟันหนัง ไปจนกระทั่งน้ำมูกน้ำลายที่อยู่ในร่างกายของเราทั้งหมด มันก็จะเป็นอย่างนี้ในรายละเอียดของกายคตาสติ มีค่อนข้างมากเฉพาะในส่วนที่กล่าวถึงร่างกายของเรานั้นโดยแทรกซึมอาการ 32 นั้นแหละตรงจุดนั้นบางตรงจุดนี้บางโดยตั้งเป็นคำถามอธิบายอย่างนี้ว่า พระโยคีควรน้อมนึกลักษณะของการโดยหมู่หนอนอย่างไรซึ่งคนที่ตั้งเป็นประเด็นคำถามคงทราบอยู่แล้วว่าในร่างกายของเรา มีหมู่หนอนภาษาชาวบ้านก็อาจจะว่าพยาธิก็ได้ก็เลยตั้งคำถามอย่างนี้กับโยคีผู้ปฏิบัติกรรมฐานถ้าจะปฏิบัติตามหมวดกายคตาสติก็ต้องปฏิบัติตามปกติอย่างนี้ก็ทำกันอย่างนี้ก็ตอบว่ากายนี้ถูกหมู่หนอน 80,000 ตัว ขอนชัย หมู่หนอนไม่ได้ไปจากข้างนอกนะมันอยู่ในร่างกายของเรานั้นแหละ 80,000 ขอนชัยที่อาศัยอยู่ตามเส้นผมเรียกว่าเหา หนอนที่อาศัย

อยู่ในกะโหลกศีรษะเรียกว่าหูทอง ที่อาศัยอยู่ในมันสมองเรียกว่าตัวคัมคั้งเป็นข้อความในคัมภีร์วิสุทธิมรรคซึ่งผู้พูดนั้นแหละเป็นคนแปลเองและทีมงานของคณาจารย์ของ มจร แปลจากภาษาอังกฤษพิมพ์เนื่องจากวันเกิดของหลวงพ่อดิตเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร พระพุทธวรญาณ จำได้ว่าผู้พูดแปลเกินครึ่งเล่มในส่วนนั้นส่วนใดของร่างกายของเราแต่ละส่วนของร่างกายของเรามีชื่ออย่างไรรวมแล้วมี 80,000 ตัวอยู่ในนี้

ฉะนั้นชั้น 5 ในส่วนที่เป็นรูปหยาบ มีสัตว์ที่อาศัยอยู่ในนี้อยู่อาศัยจะเรียกว่าพยาธิหรือมันอาจจะคนละชนิดกันไม่แน่ใจนะแต่ว่ามีหนอนอยู่ 80,000 ตัว ตามส่วนต่างๆของร่างกายมันก็เข้ากับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า **ปริชณณมัท รุปิ โรคนิทธิ ปภงคณฺ ภิชชติ** ฯ นี่ทั้งนั้นแหละร่างกายนี้เป็นรังของโรคคำว่าโรคนี่ก็คงหมายถึงตัวนี้แหละตัวหนอนที่อาศัยอยู่ตามร่างกายนี้แหละเพียงแต่ว่าโรคกับการเจ็บป่วยมันต้องแยกกันนะเราจะไปเข้าใจสับสน โรคก็คือ Disease การเจ็บป่วยก็คือ Sickness มันคนละอัน บางคนมีโรคแต่ว่ามันไม่แสดงอาการ มันอยู่ในร่างกายไม่แสดงอาการเจ็บป่วยทำไมต้องไม่แสดงอาการเจ็บปวด ก็อย่างที่บอกมีองค์ประกอบสำคัญ 2 อย่างคือ 1 การรับประทานอาหาร พฤติกรรมการใช้ชีวิต 2 ก็คือภูมิคุ้มกันในตัวเราเอง การรับประทานอาหารให้เป็นยาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเองอยู่เนืองๆตลอดเวลาจะทำให้เรามีภูมิคุ้มกันการบริหารกายให้เป็นไปตามสุขลักษณะ เรื่องเสื้อผ้าหน้าผมต้องดูแลสุขภาพเป็นประจำทำให้เราสุขภาพกายโดยรวมดี 2 อย่างนี้เชื้อโรคมันก็ไม่แสดงอาการ กล่าวเฉพาะส่วนอาหาร เป็นข้อมูลที่น่าสนใจว่าคัมภีร์กรรมฐานนี้แหละนั่งปฏิบัติกรรมฐานจะเป็นคัมภีร์พม่าหรือเป็นคัมภีร์ของชาติไหนอันนี้ไม่แน่ใจแต่อ่านเจอแล้วก็พูดอยู่เรื่องอาหารที่เรากินเข้าไปอาหารของคนเรามี 2 ชนิดใหญ่ๆก็คืออาหารอย่างหยาบ อาหารอย่างละเอียด อาหารหยาบคืออาหารกาย อาหารละเอียดคือ อาหารใจ อาหารหยาบคืออาหารกาย กวฬิงการาหาร อาหารที่เป็นคำๆ ข้าว น้ำ เป็นต้น ได้แก่ อาหารที่ต้องเคี้ยว ต้องกลืนกิน ดูดซึมเข้าไป หล่อเลี้ยงร่างกาย ส่วนที่ 2 อาหารละเอียด คือ อาหารใจ แบ่งย่อยเป็น 3 ชนิดคือ วิญญาณอาหาร ผัสสาหาร มโนสัญญาเจตนาหาร วิญญาณอาหารก็คืออาหารใจที่เกิดจากการที่เราไปได้ยินเสียงเรียกว่า โสตวิญญาณ เห็นรูปเรียกว่าจุกขวิญญาณ

เรื่องการศึกษาเราก็ลืมนึกว่าการเห็นการฟังการสัมผัสการได้กลิ่น บางครั้งมันไม่ได้เกี่ยวกับการศึกษาเท่าไร ส่วนมากเราจะคิดถึงด้านการศึกษาการเรียนการสอนเป็นหลักแต่ว่ามันรวมถึงวิญญาณที่เกิดตามช่องทางต่างๆของร่างกายมีการยืนยันมีผลต่อการศึกษานั้นเรารับเราเห็นสิ่งที่ตึงมารับรู้สิ่งรับฟังสิ่งที่ขาดที่ตึงามที่เป็นสุจริตสัมผัสสิ่งที่ตึงามเหนือสิ่งที่ตึงามมันก็เป็นอาหารใจที่ตึงามสร้างความงอกงามที่จะให้กำลังภักตาทารก็คือเรื่องของการที่เราได้มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมทั้งด้านกายภาพอยู่เยื้องก็เป็นอาหารใจของเราก็คือเรื่องของความมุ่งมั่นเรื่องของความชอบไม่ชอบ หรืออิทธิบาท 4 นั้นแหละหรือจะเรียกว่า มโนสัญญาเจตนาหาร (อาหารคือมโนสัญญาเจตนา) พระพุทธเจ้าตรัสบอกว่าคนที่บำเพ็ญอิทธิบาท 4 นี้มีคุณธรรมที่สูงจะทำให้มีอายุยืนเป็นอาหารใจ อาหารก็แบ่งออกเป็น 2 ส่วนอย่างนี้ กล่าวเฉพาะอาหารหยาบคืออาหารกาย กวฬิงการาหาร ตำราเรื่องนี้บอกอย่างนี้ อาหารที่

เราบริโภคเข้าไปหนึ่งคำจะถูกแบ่งออกเป็น 5 ส่วนแบ่งตอนที่กินเข้าไปหรือกลืนเข้ามาแล้วก็แบ่งเลย
รวมแบ่งหลังจากที่ไปย่อยสลายแล้วนะอันนี้ไม่แน่ใจต้องไปดูรายละเอียด 1 คำแบ่งออกเป็น 5 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นอาหารของพยาธิก็ไปคิดวิเคราะห์เลยว่าอาหารของพยาธิในที่นี้คือ หนอน
80,000 ตัว ที่อยู่ในร่างกายของเรานั้นแหละ กินเข้าไป 1 คำ คนโบราณในท้องถิ่น กินไปที่ไหนที่นี้บาง
ละอิดการบตีผอมจึงมีพยาธิเยอะพยาธิมีเท่ากันหมด 80,000 ตัว อ้วนผอมมีเท่ากัน ส่วนที่ 1 เป็น
อาหารของพยาธิ ส่วนที่ 2 กลายเป็นปัสสาวะ ส่วนที่ 3 เป็นอุจจาระ ส่วนที่ 4 เป็นเหงื่อออก เอาแล้ว
ส่วนไหนเป็นอาหารของมนุษย์ที่เรากินเข้าไปแล้วมีประโยชน์ต่อร่างกาย ส่วนที่ 5 เป็นสารอาหารของ
มนุษย์เรียกว่ากินคำใหญ่คำเล็ก ถูกแบ่งที่ 5 ส่วนเหมือนกัน กินเข้าไปก็สอดคล้องในการคิดว่า
ข้อความที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่บอกว่าร่างกายรูปนี้เป็นรังของโรคและในร่างกายนี้มีหมู่
หนอน 80,000 ตัวซ่อนภัยอาศัยอยู่ อาหารที่กินเข้าไปในแต่ละวันนั้นแบ่งเป็น 5 ส่วน ในทาง
พระพุทธศาสนาที่ต้องรู้ความจริงว่า ร่างกายประกอบด้วยชั้น 5 องค์ประกอบพื้นฐานของชีวิตของ
เราก็คือ ชั้น 5 ในนั้นหมู่หนอนมีเชื้อโรคอยู่ในร่างกายของเรานั้นจะทำให้เราเจ็บป่วยเจ็บไข้ก็ด้วย
องค์ประกอบจากภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องอาหารการกิน

เพราะฉะนั้นระดับสมมติสังขจะ ว่าเรื่องของพฤติกรรมการใช้ชีวิตเรื่องของอาหารการขบฉัน
อาหารการกินของมนุษย์ว่าจะทำอย่างไร จึงจะทำให้เรามีภูมิคุ้มกันสุขภาพดี ก็วิเคราะห์ต่อในส่วนตัว
เกิดจากภายนอกและการตรวจเช็มนั้นจะเป็นอย่างไร เพราะว่าเรากินเข้าไป 1 คำ 1 ส่วนก็แบ่งไปเป็น
อาหารของพยาธิถ้าเรากินอาหารที่มันเผ็ดจัดเค็มจัดเต็มพยาธิชอบเผ็ดชอบเค็มว่าจะไม่ทำอันตรายต่อ
พยาธิมันแสร้งต่อพยาธิๆ จะเกิดกบฏก็จะตายเนาอยู่ในร่างกายคนเราทำให้เกิดการเจ็บป่วยออกมา
อย่างนี้ไหม หรือว่าบางทีเรากินอาหารชนิดนี้แต่ว่าพยาธิในร่างกายคนเราก็มั้งตั้งแต่ 80,000 ตัวมัน
ไม่ได้ชอบอาหารเหมือนเดิมเหมือนกันทุกตัวๆนะเรากินแต่ไก่ย่างพยาธิชอบไก่ย่างหรือปลา ไม่กิน
อาหารหลากหลายอย่างใดอย่างหนึ่งพยาธิบางตัวมันไม่ได้อาหารมันร้อแล้วร้อแล้วมันยังงั้นมนุษย์กิน
อาหารประเภทอาหารนี้อาหารเราแบ่งมาแล้วก็กินไม่ได้ทำอันตรายต่อร่างกายคนเราหรือว่าตายแล้ว
ก็เน่าเสียในร่างกายของเราความเจ็บป่วยออกมามันก็อย่างนี้ก็ได้ก็คิดว่ามันสำคัญกันนะไม่มากก็น้อย

เพราะฉะนั้นในทางพระพุทธศาสนาให้เข้าใจอย่างนี้เรื่องอาหารกับโรคนั้นธรรมเนียมการฉัน
ของเขาเราให้พิจารณาก่อนฉัน กำลังฉัน หลังฉันแล้ว นี่ก็คือธรรมเนียมจริงๆของพระ ก่อนฉันก็
ปฏิสังขา โยนิโส ปิณฑปาต ปฏิสเวามิ ฯ แสดงถึงคุณค่าแท้คุณค่าเทียมของการคบฉันไม่ใช่เอาเผ็ด
เอาร้อนเอาความสะใจเขาวา ความจริงอาหารมีประโยชน์ไม่มีประโยชน์มันไม่อร่อยไม่อร่อย มันสำคัญ
ระหว่างช่วงลำคอเอาอะไรเข้าไปเหย่มันไม่อร่อยมันก็มีประโยชน์ก็มีประโยชน์นะ เพราะฉะนั้นก็ให้
พิจารณาก่อนฉันกำลังฉันก็ยังต้องพิจารณาตามธรรมเนียมว่า **ยถาปัจจยํ ปวตตมานํ ธาตุตตเมเวตติ
ยทิตํ ปิณฑปาโต ฯ** ของพระฉันเสร็จแล้วต้องพิจารณาว่า **อชช มยา อปัจจเวกขิตวา โย ปิณฑ
ปาโต ปริภุโต ฯ** วัตถุประสงค์ก็เพื่อให้เรารู้คุณค่าแท้คุณค่าเทียมของการบริโภคอาหารให้มีสติในการ
รับประทานอาหาร อันนี้เป็นหลักของพระพุทธศาสนาแท้ๆเลยก็จะเป็นการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บใน
ส่วนที่มันเกิดโรคอยู่แล้วองค์ประกอบของโรคกำเนิดพัฒนาการของโลกมันมีหลากหลาย เพราะฉะนั้น

มนุษย์ไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์ของชีวิตก็เหมือนกันกับชาวบ้านเราไม่สามารถควบคุมได้แต่เราสามารถป้องกันในส่วนที่เป็นกรป้องกันโดยการบริหารจัดการชีวิตของเราจะทำให้เราป้องกันโรคภัยไข้เจ็บที่เกิดขึ้นกับชีวิตเราได้โดยง่ายสำคัญอย่างยิ่งหลักพระพุทธศาสนาพูดถึงนิยาม 5 นิยาม 5 เป็นเรื่องที่ว่าด้วยกฎของธรรมชาติอุตุนิยาม พินนิยาม จิตนิยาม กรรมนิยาม และธรรมนิยาม เฉพาะในส่วนอุตุนิยาม กับ พินนิยาม ท่านจะบอกว่ามันก็จะส่งข้อความที่พูดว่า ธรรมชาติทุกอย่างมีวิถีทางเป็นของตัวเอง สัตว์ป่าก็มีวิถีทางมีวิถีชีวิตของตัวเอง มนุษย์ก็มีวิถีทางธรรมชาติมีวิถีชีวิตของตัวเอง สิ่งต่างๆที่มีชีวิตเป็นกุดูเป็นแม่น้ำเป็นภูเขาเป็นต้นไม้เขาก็มีวิถีของเขาเอง

เพราะฉะนั้นให้แต่ละอย่างเรียนรู้วิถีไปตามตัวเอง กับธรรมชาติโดยอัตโนมัติ บางทีโรคภัยไข้เจ็บของมนุษย์เกิดจากการที่เราไปแทรกแซงวิถีธรรมชาติแต่ละอย่างมากเกินไปทำให้ระบบสมดุลมันเสียหายไปมันก็ชัดเจนอยู่แล้วในธรรมิกสูตรว่า โรคภัยไข้เจ็บมันเป็นปลายน้ำและต้นน้ำจริงๆ มันอยู่ที่จิตใจของมนุษย์ มนุษย์ไม่มีธรรมะมันก็ทำให้พวกดวงจันทร์ดวงอาทิตย์หมุนไปไม่สม่ำเสมอไม่ถูกทิศทางมันก็มีพัฒนาการลำดับมาจนกระทั่งว่า เกิดความวิปริตของดินฟ้าอากาศฤดูกาลฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ทำให้พืชพันธุ์ธัญญาหารไม่สุกไม่เจริญงอกงามเต็มที่ซึ่งเป็นผลทำให้ต้องไปหาสารเคมีต้องไปหาอย่างโน้นอย่างนี่มาใส่ซึ่งทำให้พืชที่เกิดขึ้นมานั้นมันไม่ได้เกิดจากปุ๋ยธรรมชาติมันก็มีลักษณะแทรกซ้อนเรื่อยมาอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเรื่องของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงไม่ไปแทรกแซงธรรมชาติจนเกินไปก็เป็นส่วนหนึ่งที่โรคภัยไข้เจ็บในสังคมมนุษย์น้อยลงที่สำคัญเป็นข้อสังเกตในช่วงท้ายว่าเชื่อมโยงกับจำนวนหมู่นอนที่อยู่ในร่างกายของมนุษย์ เราไปอ่านคัมภีร์พระพุทธศาสนาเป็นตอนเภสัชขันธ์ขณะนี้แหละ ก็จะพบข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาของหมอชิวโกโกมารภัจจ์เป็นหมอที่มีความเชี่ยวชาญในทุกๆโรคในสมัยพุทธกาล โรคไหนที่หมอคนนั้นหมอคนนี้ว่าเก็บรักษาไม่หายในหมอชิวโกโกมารภัจจ์สมัยนั้น

ในกรุงราชคฤห์มีเศรษฐีคนหนึ่งเป็นโรคปวดศีรษะอยู่ 7 ปี หมอที่ไหนที่ไหนที่เก่งยังงี้ไม่มีชื่อเสียงเขียมารักษาหมดไม่หาย ความทราบถึงหมอชิวโกโกมารภัจจ์อาสาสามารถรักษาให้หายขาดได้ใน 3 สัปดาห์ โดยวิธีการรักษาของโรคโดยถลกหนังศีรษะเปิดรอยประสานกะโหลกนำสัตว์มีชีวิต 2 ตัวในภาษาบาลีชื่อว่าปาดก ไม่ได้บอกว่าเป็นชื่อสัตว์อะไรความจริงคือสัตว์มีชีวิตนั้นแหละ คัมภีร์พระไตรปิฎกของมจร เราก็แปลออกมาจากคำว่า ปาดก แปลว่าตัดชีวิตสัตว์มีชีวิต 2 ตัวออกมาเป็นสัตว์ใหญ่ 1 ตัว สัตว์เล็ก 1 ตัว ก่อนที่หมอชิวโกมารภัจจ์มีผู้รู้เป็นหมอหรือไม่เป็นไม่ทราบได้ที่บอกว่าหมอบอกว่าจะตายภายใน 5 วัน 7 วัน ก็ปาฏิหาริย์อะไรบางอย่างก็จะไม่พ้นภายใน 7 วันนี่แหละ หลังจากผ่าตัด 2 ตัวมันอยู่ในสมองตายทั้งตัวเล็กตัวใหญ่เรื่องกินสมองถ้าสัตว์ตัวใหญ่กินก่อนก็จะตายภายใน 5 วัน ถ้าตัวเล็กกินก่อนจะตายภายใน 7 วัน เป็นเรื่องที่น่าสนใจนะสัตว์ที่มีชีวิตอยู่ในกะโหลก 2 ตัวเป็นสัตว์ประเภทใด ผู้พูดก็วิเคราะห์ว่าเป็นมะเร็งสมองหรือเปล่าแล้วก็ไปดูวิธีการรักษาของหมอชิวโกออกมาแล้วก็นอนตะแคงผลหายแล้วต่อประสานเข้าไปหมอชิวโกใช้เครื่องมืออะไรจึงสามารถมองเห็นสัตว์เล็กๆนั้นมันก็ไปเชื่อมโยงกับนอน 80,000 ตัว นี่แหละที่แปลในคัมภีร์วิสุทธิมรรค นอนที่อาศัยอยู่ในมันสมองเรียกว่าตัวคัมคั่งไม่แน่ใจว่าในภาษาบาลีว่าอย่างไรแต่ว่าไปเอามาจาก

ภาษาบาลีโรมัน และคำแปลว่าถ้าเป็นภาษาอังกฤษนี้แหละนี้แหละเดี๋ยวก็เขียนเป็นภาษาบาลีเป็นตัว
 คุ่มคลั่งนั้นในร่างกายของเราเราก็มีส่วนที่เป็นส่วนประกอบทั้งส่วนที่เป็นอาการ 32 กับส่วนที่มองไม่
 เห็นอาการ 32 ก็ถือว่าเป็นรังของโรคโดยธรรมชาติอยู่แล้ว เฉพาะนั้นประเด็นเรื่องโรคไวรัสโควิด 19
 เนี่ยเป็นโรคที่มีพัฒนาการได้มากก็อย่างที่ทางผู้รู้ทางด้านสาธารณสุขเขาได้บอกว่าเป็นไข้หวัด โควิด 19
 เป็นไข้หวัดที่ 7 ไข้หวัดปกติมี 4 ชนิดแล้วก็ติดโดยธรรมชาติแบบงายอย่างนี้ มีอยู่ชนิดที่ 1-4
 เป็นไข้หวัดทั่วไป ชนิดที่ 5 ไวรัสซาร์ส ชนิดที่ 6 ไวรัสเมอส์ ชนิดที่ 7 ไวรัสโควิด19 เป็นพัฒนาการเป็น
 การปรับตัวของเชื้อไข้หวัดธรรมดาแล้วก็มีวิวัฒนาการ บวกกับการที่เรามีพฤติกรรมแปลกๆเรื่องของ
 การใช้ชีวิตในเรื่องของการกินเรื่องของการแทรกแซงธรรมชาตินี้ ก็ทำให้เชื้อมันมีพัฒนาการมาแล้ว
 ก็แข็งแรงมากยิ่งขึ้น

เพราะฉะนั้นในการดูแลรักษาเราเองก็ทำ 2 ส่วนไปในทางเดียวกันระดับสมมติสัจจะก็อย่างที่
 บอกเอาไว้ทางบ้านเมืองมีมาตรการมีวิธีการปฏิบัติอย่างนั้น ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยกันดูแลเรื่อง
 พฤติกรรมการใช้ชีวิต การกินยาเป็นอาหารการไปช่วยสร้างอาชีพให้กับชาวบ้านเรื่องของการแนะนำ
 ให้ปลูกพืชผักที่เป็นยาสมุนไพรด้วยเป็นอาหารด้วยเพื่อรับประทานก็จะสร้างภูมิคุ้มกันที่แข็งแรง
 ให้กับร่างกายของเรานั้นในส่วนที่เป็นระดับสมมติสัจจะ และระดับปรมาตถสัจจะก็จะแบ่งเป็น 2
 ส่วนคือส่วนที่ 1 เป็นการศึกษาหาความรู้ข้อมูลหาความจริงเกี่ยวกับองค์ประกอบของชีวิตชีวิตคือ
 อะไรเป็นอย่างไรเป็นไปอย่างไรก็ต้องมีความเข้าใจโลกเข้าใจชีวิตอย่างนี้ ในส่วนที่ 2 ก็คือเรื่องของการ
 สร้างความแข็งแรงให้กับจิตใจของเราเองว่า พยาธิธมโมเมหิ พยาธิ อนตีโต เรามีความเจ็บไข้เป็น
 ธรรมดา จะล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้ มรณธมโมเมหิ มรณ อนตีโต เรามีความตายเป็น
 ธรรมดา จะล่วงพ้นความตายไปไม่ได้ เป็นการสร้างความแข็งแรงให้กับร่างกายกับจิตใจของเราจะ
 ได้ไม่ได้ตื่นตระหนกวิตกกังวลมากเกินไปมีข้อกำหนดนี้กำหนดนั้นเขาทำโน้นทำนั้นก็ไม่ได้ไปจะต้อง
 ระวังรักษาจนกระทั่งไม่เป็นอันทำมาหากินอะไรเลย มันก็จะตายเพราะอดตายนี้แหละดีที่สุดแล้ว
 เพราะฉะนั้นก็ให้ทำหลายๆอย่างไปพร้อมๆกันมันก็เข้ากับสัจจะที่ว่ายามเข้าป่าเสกคาถากันข้างโล
 ขึ้นต้นไม้ก็ช่วยด้วยคาถา เห็นน้ำแกงจวนหมดรสโอชา เติมน้ำปลาอีกด้วยช่วยน้ำแกง ๆ
 ในขณะที่เดียวกันอันนี้เป็นหลักฐานที่จะร่วมด้วยช่วยกันแล้วที่ปัจจุบันนี้

อนุโมทนาบุญกับทุกๆท่านโดยเฉพาะในส่วนของคณะสังคมศาสตร์ โดยหลักสูตร
 บัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โดยท่านรองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป รอง
 ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม ท่านผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันภาคีเครือข่ายทั้งหมดที่มาร่วมด้วย
 ช่วยกันในการทำให้สำเร็จประโยชน์ 2 อย่างก็คือเรื่องของการวิชาการกำหนดตามที่ทางการกำหนดให้
 เป็นการสร้างองค์ความรู้ว่าจะไปเป็นการช่วยด้วยช่วยกันเพื่อให้กับสังคมประเทศชาติแก้ไขปัญหา
 อุปสรรคที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อให้สังคมบ้านเราเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว

ท้ายที่สุดนี้ขอตั้งจิตอธิฐาน อำนวยอวยชัย รัตนตะยานุภาวณะ ด้วยอำนาจคุณพระศรี
 รัตนตรัย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก ที่ได้บำเพ็ญมาทั้งหมด เป็นตบะเป็นเดชะเป็นผู้มีความสุขความ



เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานเจริญอายุวรรณะสุขะพละปฐิภาณธนสารสมบัติ ประรณาสิ่งใดเป็นไป
ในทางที่ชอบประกอบด้วยธรรมขอให้สมปรารณาสิ่งนั้นจงทุกประการเทอญ..



คณะกรรมการวิพากษ์บทความวิจัยในการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม
 (Proceedings) หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 ประจำปีการศึกษา 2562

ห้อง ที่	สาขาวิชา	คณะกรรมการ
1	หลักสูตรรัฐ ศาสตรศาสตร มหาบัณฑิต	พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. ประธานกรรมการ พระสุธีวีรบัณฑิต, ดร. กรรมการ พระปลัดระพีณ พุทธิสาโร, ผศ.ดร. กรรมการ พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. กรรมการ พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร. กรรมการ พระครูปลัดอตุร ปรีบุญโณ, ดร. กรรมการ พระครูวินัยธรเอก ชินวิโส, ดร. กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย ไชยสา กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว กรรมการ อาจารย์ ดร.กาญจนา คำจตุ กรรมการ อาจารย์ ดร.ปนัดดา รักษาแก้ว กรรมการ พระมหานิกธ ฐานตโร, ดร. กรรมการและเลขานุการ พระสมนึก ธีรปณโณ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ พระนุชิต นาคเสโน กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ นางสาว พัชรี हालาง กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
2	หลักสูตรพุทธ ศา ส ต ร ม ห า บั ญ ฑิต สาขาวิชาการ จัดการเชิงพุทธ	รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม ประธานกรรมการ ศาสตราจารย์ ดร.จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ กรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช กรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ กรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์ กรรมการ รองศาสตราจารย์อนุภูมิ โขวเกษม กรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.พรรษา พถมยางกูร กรรมการ รองศาสตราจารย์ ประณต นันทิยะกุล กรรมการ อาจารย์ ดร.สุรียา รักษาเมือง กรรมการ อาจารย์ ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า กรรมการ อาจารย์ ดร.บวร ชมชุนศรี กรรมการ อาจารย์ ดร.สมชาติ นามารี กรรมการ

ห้อง ที่	สาขาวิชา	คณะกรรมการ
		ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษณา ปราณีต กรรมการและเลขานุการ นายพลวัฒน์ สีทา กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ นางสาวกาญจนา บุญเรือง กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
3	ท ลั ก สู ต ร ร ัฐ ศ า ส ต ร มหาบัณฑิต	ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง ประธานกรรมการ ศาสตราจารย์ ดร.กฤษ เพิ่มทันจิตต์ กรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท กรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์ จันทะนี กรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต กรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี กรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา กรรมการ อาจารย์ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์ กรรมการ อาจารย์ ดร.นพดล ดีไทยสงค์ กรรมการ อาจารย์ ดร.ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรีธา กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์ กรรมการและเลขานุการ นายสุภัทรชัย สีสะไบ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ นายกรกต ชาบัณฑิต กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ นางสาวสุมาลี บุญเรือง กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สรุปแบบประเมินโครงการ
ในการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ประจำปีการศึกษา 2562
วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563
ณ อาคารเรียนรวม โชน B คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รายการที่ประเมิน	ผลการประเมิน		
		\bar{X}	S.D	ระดับ
1	การดำเนินการ			
	1.1 การติดต่อประสานงานกับผู้ร่วมโครงการ/ ประชาสัมพันธ์	4.39	0.778	มาก
	1.2 เอกสารประกอบโครงการ	4.10	0.837	มาก
	1.3 การให้บริการความสะดวกของโครงการ	4.36	0.753	มาก
	1.4 ระยะเวลาของโครงการ	4.40	0.605	มาก
2	รูปแบบและขั้นตอนของโครงการ			
	2.1 พิธีเปิดโครงการ	4.45	0.681	มาก
	2.2 การร่วมกิจกรรมตามโครงการที่กำหนด	4.48	0.636	มาก
	2.3 ความสะดวกสบายในการใช้โปรแกรมประชุม ออนไลน์	4.48	0.746	มาก
	2.4 ความคมชัดของเสียงและภาพในการจัดประชุม ออนไลน์	4.06	0.833	มาก
3	เนื้อหาวิชาการและประโยชน์ที่ได้รับโครงการ			
	3.1 ได้รับองค์ความรู้ใหม่จากการนำเสนอบทความจาก งานวิจัย	4.50	0.588	มาก
	3.2 ได้ความรู้จากการเข้าฟังบรรยาย เรื่อง “การแก้ไข ปัญหาโรคไวรัสโควิด 19 ในมุมมองพระพุทธศาสนา” จากผู้ทรงคุณวุฒิ	4.52	0.612	มากที่สุด
	3.3 สารสำคัญจากบทความวิจัย ถูกต้อง และสมบูรณ์ ทำให้สามารถทำวิจัยในลักษณะเดียวกันได้	4.48	0.560	มาก

ที่	รายการที่ประเมิน	ผลการประเมิน		
		\bar{X}	S.D	ระดับ
	3.4 การใช้ภาษาถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นมาตรฐาน มีความเหมาะสมกับผู้อ่าน	4.49	0.612	มาก
	3.5 การเรียงลำดับเนื้อหา ถูกต้องตามหลักการวิจัย มีความสอดคล้อง ต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนถึงการสรุป	4.39	0.576	มาก
	3.7 ได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้และต่อยอดได้	4.31	0.604	มาก
	รวม	4.40	0.475	มาก

จากตารางแสดงได้ว่า ผลการประเมินจากแบบสอบถามประเมินผลโครงการดังกล่าว ของนิสิต และผู้เข้าร่วมในโครงการฯ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2562 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.40 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อที่ 3.2 อยู่ในระดับมากที่สุด

4. สิ่งที่ได้รับ/ประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ

- 4.1 เป็นการจัดการร่วมสมัย
- 4.2 ทำให้ได้ความรู้ในการใช้ Zoom โปรแกรม มาประยุกต์ใช้ในการประชุมช่วงยุคไวรัสโคโรนา
- 4.3 ได้ทราบการแก้ไขปัญหาโรคไวรัสโควิด 19 ในมุมมองพระพุทธศาสนา และสามารถนำไปใช้ประโยชน์และเผยแพร่ภายในวัดและชุมชน ได้
- 4.4 ได้ความรู้จากการฟังบรรยาย
- 4.5 ทำให้ทราบถึงวิธีป้องกัน และดูแลตัวเอง
- 4.6 ความรู้ในพระไตรปิฎกกับสถานการณ์โรคภัยปัจจุบัน
- 4.7 เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้จริง
- 4.8 การสัมมนาแบบออนไลน์ทำให้ได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้นเพราะได้บันทึกภาพและเสียงได้ ในบางขณะเวลาที่มีกิจจำเป็น ทำให้ไม่ขาดการได้รับความรู้
- 4.9 ได้ประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้จากการฟังบรรยายเรื่อง การแก้ไขปัญหาโรคไวรัสโควิด 19 ในมุมมองพระพุทธศาสนา และได้รับองค์ความรู้ใหม่จากการนำเสนอบทความจากงานวิจัยสามารถนำไปต่อยอดและนำมาประยุกต์ใช้ได้

4.10 ได้รู้ถึงความเปลี่ยนแปลงในการสื่อสารยุคปัจจุบัน และทราบถึงแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

4.11 สามารถนำไปปรับใช้ในการทำวิจัยในครั้งต่อไปได้

4.12 ได้ข่าวสารความรู้ทางการป้องกันโรคนี้ละทำให้รับมือได้อย่างทุกวิธี

4.13 เรียนรู้ รักษา ดูแล ป้องกัน แนะนำ และควบคุม ของสถานการณ์โควิด19

4.14 มีแนวคิดที่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุง และนำไปต่อยอดและพัฒนาในด้านต่างๆได้

4.15 ได้ความรู้จากการทำบทความซึ่งส่งผลที่จะนำไปใช้งานได้ในวันข้างหน้า และยังได้ร่วมมือตามคำสั่งของรัฐบาลในยุคที่โรคระบาด

4.16 เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงในฐานต่างๆ สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเราก็ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการต่างๆ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในการสัมมนาครั้งนี้ระโยชน์ที่ได้รับคือรู้วิธีการรับมือกับโรคติดต่อ โควิด 19 โดยการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวช่วย เพื่อพัฒนาจิตใจ และปัญญา

4.17 ทันยุคทันสมัยกับยุคปัจจุบันและได้ความรู้เรื่องการทำวิจัยเพิ่มขึ้น

4.18 ทำให้ได้รับสาระต่างๆ และแนวคิดของแต่ละท่าน และนำข้อดีไปปรับใช้

4.19 ทำให้ทราบเรื่องปัจจุบันทันเหตุการณ์โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง ทราบหลักการและแนวทางในการทำวิจัยของ มจร

4.20 ได้รับฟังแนวทางการสัมมนาวิจัย การแก้ไขบทความ การปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและรูปแบบที่เพิ่มเติมให้บทความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.21 ได้แนวคิดและหลักการใหม่ๆจากคณาจารย์เกี่ยวกับการเขียนบทความวิจัย ทำให้เกิดการพัฒนางานวิจัยของนิสิตได้ดียิ่งขึ้น

4.22 ได้องค์ความรู้ใหม่ๆกับการแก้ไขปัญหาโควิด 19 ในทางพระพุทธศาสนาและข้อเสนอแนะต่างๆในการปรับแก้บทความวารสารจากคณะกรรมการ

4.23 ได้รับความรู้เพิ่มเติมและรู้ได้รับสิ่งใหม่ในการที่เราไม่เคยได้สัมผัส ถือว่าดีเยี่ยม

5. ข้อเสนอแนะ/ความเห็นเพิ่มเติม

5.1 ต้องปรับปรุงความคมชัดของเสียงและภาพในการจัดประชุมออนไลน์

5.2 ควรมีระยะเวลาในการแก้ไข ก่อนตีพิมพ์

5.3 ในการใช้โปรแกรมซูมวิดีโอเพื่อการประชุมงานที่สำคัญที่สุดคืออินเทอร์เน็ต หากไม่มีความเสถียรยอมสะดุดและฟังไม่รู้เรื่อง พัฒนาต่อไป

5.4 ควรจัดเจ้าหน้าที่ในการควบคุมไม่ให้มีเสียงแทรกซ้อน

5.5 ทำอย่างไรให้ประชาชนกลุ่มหนึ่งได้นับความเท่าเทียมไม่เลื่อมล้ำทางสังคมจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น ปัญหาของ คนตกงาน คนจน คนไร้บ้าน และประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบจากโควิดเช่น การตรวจหาโรคที่คิดเงินแพงจนไม่ได้ไปตรวจเป็นของการแพร่ระบาด และบุคลากรที่

ขาดแคลนเครื่องมือการป้องกัน เช่นชุด PPE. และหน้ากากอนามัยรวมถึง แอลกอฮอล์ ที่กล่าวมานี้รัฐ
บกพร่องอย่างรุนแรงและขาดจริยธรรมอย่างสูง

5.6 ครั้งต่อไปถ้าประชุมออนไลน์ ควรให้ผู้ควบคุมระบบทดสอบและทำความเข้าใจกับ
โปรแกรมให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะทางด้านระบบการสื่อสารทางเสียง บางช่วงเสียงของอธิการบดีเงียบ
หายไปนานมาก ๆ

5.7 ควรชี้แจงการใช้เครื่องมือแบะอุปกรณ์ก่อนเริ่มโครงการ

5.8 ควรกำหนดรูปแบบของบทความที่ชัดเจน และให้ส่งบทความเพื่อกรรมการหรือ
เจ้าหน้าที่ได้มีเวลาตรวจก่อนนำเข้าสู่กระบวนตีพิมพ์ ขาดการตรวจสอบบทความที่เป็นภาษาอังกฤษ
ให้ตรงกับภาษาไทย อาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีเวลาในการตรวจสอบบทความก่อนส่งเข้าระบบของวารสาร
ตามลิงค์

5.9 อยากให้ผู้ควบคุมในการถ่ายทอด เพราะยังมีเสียงแทรกเต็ม เช่นไปจ่ายตลาดก็มี คู่กันก็
มี อื่นๆข้อนี้ปรับปรุงได้จะดีมาก

สรุปการประเมินบทความวิจัย (กลุ่มที่ 1)
ในการจัดประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563
ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อกลุ่มนำเสนอบทความวิจัย : สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
- 1.2 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
- 1.3 คณะกรรมการวิพากษ์บทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม	ประธานกรรมการ
ศาสตราจารย์ ดร.จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์	กรรมการ
รองศาสตราจารย์อนุภูมิ โขวเกษม	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.พรรษา พุฒยงกูร	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ประณต นันทิยะกุล	กรรมการ
อาจารย์ ดร.สุรียา รักษาเมือง	กรรมการ
อาจารย์ ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า	กรรมการ
อาจารย์ ดร.บวร ชมชุนศรี	กรรมการ
อาจารย์ ดร.สมบัติ นามบุรี	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณีต	กรรมการและเลขานุการ
นายพลวัฒน์ สีทา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวกาญจนา บุญเรือง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพบทความ

(N = 32)

ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นของคณะกรรมการ	
	เหมาะสม	ปรับปรุง
ชื่อเรื่อง ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ	26 (81.3 %)	6 (18.8 %)
บทคัดย่อ (ภาษาไทย) มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทความประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัย ผลการวิจัยวิจารณ์ สรุป (200-250 คำ)	7 (21.9 %)	25 (78.1 %)
Abstract (บทคัดย่อภาษาอังกฤษ) เขียนให้ตรงกับภาษาไทย	24 (75 %)	8 (25 %)
คำสำคัญ/Keywords 3 คำ	20 (62.5%)	12 (37.5%)
บทนำ กล่าวถึงความจำเป็นมาของเรื่องที่ทำกรวิจัย กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาวิจัย สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย	20 (62.5 %)	12 (37.5 %)
วัตถุประสงค์การวิจัย	30 (93.8 %)	2 (6.3 %)
วิธีดำเนินการวิจัย รูปแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติ	22 (68.8 %)	10 (31.3 %)
ผลการวิจัย ตอบคำถามวิจัย/ปัญหาที่ต้องการทราบ ได้สมเหตุสมผล	20 (62.5 %)	12 (37.5 %)
อภิปรายผล มีการอภิปรายผลตามลำดับ	20 (62.5 %)	12 (37.5 %)
องค์ความรู้ใหม่ ระบุงองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือ	18 (56.3 %)	14 (43.8 %)

ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นของคณะกรรมการ	
	เหมาะสม	ปรับปรุง
สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย		
สรุป/ข้อเสนอแนะ มีการสรุปผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	25 (78.1 %)	7 (21.9 %)
เอกสารอ้างอิง มีความทันสมัย/ใช้รูปแบบ APA	19 (59.4 %)	13 (40.6 %)
ความทันสมัย มีความทันสมัย/มีประโยชน์ต่อสังคม	24 (75 %)	8 (25 %)
การใช้ภาษา รูปแบบการเขียนถูกต้องตามข้อกำหนด ในแต่ละย่อหน้ามีความเชื่อมโยง	22 (68.8%)	10 (31.3%)
คุณค่า/คุณภาพทางวิชาการ ข้อดี ข้อเสีย จุดเด่นของบทความ	24 (75 %)	8 (25%)
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ 1. ควรปรับบทคัดย่อ ภาษาไทย - อังกฤษให้อยู่ในหน้าเดียวกัน 2. บทความแต่ละฉบับ ไม่ควรมีจำนวนเกิน 10 หน้า 3. องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยผู้วิจัยต้องเขียนออกมาให้ชัดเจนและเห็นภาพ 4. การอภิปรายผลควรให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างที่นิสิตได้เปรียบเทียบกับงานวิจัยของผู้อื่น 5. แต่ละบทความการอ้างอิงไม่ควรต่ำกว่า 10 รายการ และต้องใช้การอ้างอิง APA ให้ถูกต้อง		

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงคุณภาพงานวิจัย

3.1 ปัญหาวิจัย

- 1) ปัญหาการวิจัยยังไม่ชัดเจนตั้งแต่แรก การตั้งวัตถุประสงค์ไม่ชัดเจนจึงไม่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่พึงประสงค์
- 2) ควรเสนอปัญหาวิจัยให้มีขอบเขตพื้นที่ในการทำวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและชัดเจน
- 3) ควรปรับปรุงบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ถูกต้องตามหลักมาตรฐาน
- 4) ผลการวิจัยไม่ค่อยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อาจเกิดจากความไม่เข้าใจของนิสิตทำให้เกิดข้อผิดพลาดบางส่วน

- 5) การจัดรูปแบบการวิจัยต้องให้ถูกต้องตามรูปแบบของมหาวิทยาลัยกำหนด ถึงจะถูกต้อง
- 6) ผู้วิจัยต้องเข้าใจถึงรูปแบบการวิจัยว่าแบบไหนคือเชิงคุณภาพ แบบไหนคือเชิงปริมาณ จึงจะสามารถเขียนรูปแบบการวิจัยได้ชัดเจน และเป็นสัดส่วนเป็นส่วนได้
- 7) ผู้วิจัยไม่สามารถสะท้อนสภาพปัญหาของการวิจัยให้เห็นภาพว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในเรื่องที่ได้ทำวิจัยนั้นคืออะไร
- 8) ผู้วิจัยไม่สามารถใช้ภาษาทางวิชาการในการวิจัยอย่างถูกต้อง ทำให้การสะท้อนสภาพปัญหาเพื่อนำไปสู่การวิจัย จึงไม่ชัดเจนเท่าที่ควร
- 9) ผู้วิจัยสามารถลงมือวิจัยแล้วได้ผลวิจัยอย่างสมเหตุสมผล ขาดเพียงการจับประเด็นและการเรียบเรียงให้การวิจัยมีความกระชับ
- 10) วัตถุประสงค์การวิจัยมีความถูกต้อง แต่การวิจัยบางที่ไม่ตอบโจทย์ของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้ครบ
- 11) การวิจัยเชิงคุณภาพบางเล่มขาดการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 12) การนำเสนอข้อมูลขาดการอ้างอิงตามหลักวิชาการหรือตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด
- 13) ผู้วิจัยส่วนใหญ่ยังไม่สามารถสื่อให้เห็นถึงองค์ความรู้ใหม่ได้
- 14) ปรับกรอบแนวคิดในการวิจัยให้ถูกต้องตามแบบมหาวิทยาลัย

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

- 1) ผู้วิจัยต้องตรวจสอบตัวเลขในการวิจัยเชิงปริมาณ ว่า มีประชากรเท่าไร และ การวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์กี่คน ให้ถูกต้อง ถูกต้องตามหลักคำนวณหรือไม่
- 2) ส่วนใหญ่ใช้วิธีการวิจัยที่เหมาะสม แต่ควรเพิ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและแยกให้ชัดเจน เพื่อแสวงหาคำตอบของงานวิจัยได้อย่างชัดเจน
- 3) ส่วนใหญ่มีวิธีการดำเนินการวิจัยที่ความเหมาะสม แต่ควรเพิ่มขอบเขตการวิจัยด้านพื้นที่ให้กว้างขวางอีก
- 4) ส่วนใหญ่นิสิตได้เขียนวิธีดำเนินการวิจัย เหมาะสมตามบริบทที่ทำการศึกษา
- 5) การวิจัยเป็นวิธีการดำเนินการวิจัย แบบผสม เป็นการสนับสนุนการวิจัยซึ่งกันและกัน ทำให้ข้อมูลมีหลักฐานที่มั่นคง ซึ่งเหมาะสมกับบริบทที่ทำการวิจัย
- 6) ผู้วิจัยบอกว่า เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพแต่กระบวนการหรือขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยไม่ชัดเจน
- 7) การดำเนินการวิจัยมีมาตรฐานและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 8) ควรระบุขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยให้ชัดเจนว่าใช้ทฤษฎีอะไร ศึกษาในกี่ด้านพื้นที่ใดบ้าง

9) อธิบายงานวิจัยได้ละเอียดตามขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัย

3.3 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

- 1) ส่วนใหญ่ยังเขียนองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยออกมาไม่ชัดเจน หมายถึงว่า ได้ผลการวิจัยมาอย่างดี ขาดการอธิบายที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่
- 2) องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของท่านอื่น และสามารถนำไปใช้ประยุกต์ในการปฏิบัติภารกิจของงานอื่น ๆ ได้
- 3) งานวิจัยของสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธสามารถนำหลักธรรมมาบูรณาการเป็นองค์ความรู้ จึงเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ สามารถนำไปใช้ได้จริง
- 4) สามารถนำองค์ความรู้จากการวิจัยไปใช้ในพัฒนาหลาย ๆ ด้านได้เป็นอย่างดี
- 5) ควรส่งเสริมทางด้านการให้ความรู้โดยการนำผลวิจัยนี้ถวายพระภิกษุ/แจกแก่ผู้อยู่ในพื้นที่วิจัย


3.4 ประโยชน์/การประยุกต์ใช้/ผลกระทบต่อสังคมของงานวิจัย

- 1) ผลการวิจัยสามารถนำไปต่อยอดในการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคณะสงฆ์และประชาชนทั่วไปได้
- 2) สร้างการมีส่วนร่วมและสามัคคีของของสังคมโดยอาศัยหลักธรรมหรือองค์ความรู้จากการวิจัย
- 3) สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้สังคมโดยอาศัยหลักธรรมหรือองค์ความรู้จากการวิจัย
- 4) นำองค์ความรู้จากการวิจัยไปใช้ทำให้เกิดความร่วมมือและเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 5) นำองค์ความรู้จากการวิจัยไปใช้ทำให้เกิดสังคมรวมใจรักษาความสะอาด และศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 6) ประโยชน์การประยุกต์ใช้และผลกระทบต่อสังคม ก่อให้เกิดการนำหลักธรรมที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาของสังคมได้
- 7) สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ในงานวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้
- 8) ผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรสงฆ์ได้
- 9) ผลการวิจัยสามารถประยุกต์ใช้ในงานวิจัยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีการอ้างอิงงานวิจัยที่น่าเชื่อถือ
- 10) ผลการวิจัยสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพได้

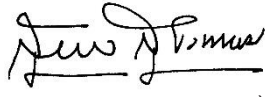
3.5 การต่อยอดองค์ความรู้ของงานวิจัยในอนาคต

- 1) ควรมีนโยบายจากหลักสูตรฯ เมื่อทำงานวิจัยได้สมบูรณ์แล้วควรจะต้องนำไปถวายพระมหาเถระเจ้าคณะปกครองในเขตปกครองที่ตนทำวิจัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาและนำองค์ความรู้เหล่านั้นไปใช้ได้จริง
- 2) สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธได้นำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องมาใช้ในงานวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ จากการวิจัยอยู่แล้ว ถ้ามีการเรียบเรียงที่เข้าใจและถูกต้อง จะเกิดเป็นงานวิจัยที่สมบูรณ์ทั้งหลักวิชาการและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
- 3) การต่อยอดองค์ความรู้ควรกระจายและส่งเสริมให้มีการปฏิบัติอย่างอย่างต่อเนื่อง
- 4) ควรนำองค์ความรู้ของการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับงานบริหารกิจการคณะสงฆ์และหรือองค์กรทั่วไป
- 5) ควรนำองค์ความรู้ของงานวิจัย ไปใช้ศึกษางานด้านอื่น ๆ
- 6) ในอนาคตผู้วิจัยและนักวิจัยสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ขยายผลหรือต่อยอดได้ เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
- 7) ควรมีการวิจัยในลักษณะเจาะลึกในแต่ละประเด็น และนำเสนอแนวทางที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การพระพุทธศาสนา
- 8) สามารถนำผลการวิจัย และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปเจาะลึกในการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนก่อให้เกิดแนวทางบริหารที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

รับรองตามนี้


(ผศ.ดร.ยุทธนา ปราณีต)
กรรมการและเลขานุการ




รับรองตามนี้


(รศ.ดร.สุรพล สุขะพรหม)
ประธานกรรมการ



รายชื่อการนำเสนอบทความทางวิชาการ
ในการจัดประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563
ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มที่ 1 สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ: ฉบับแก้ไขหลังจากการประชุม
วันที่ 3 เมษายน พ.ศ.2563


ที่	ชื่อบทความทางวิชาการ	ผู้นำเสนอ	QR Code
1	การพัฒนาการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอ ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	พระครูปลัดกฤษณากรรณ์ ญาณธโร	
2	ความเป็นมาตรฐานในการจัดการ เสนาสนะของวัดบางนมโค อำเภอ เสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พระครูวินัยธรศิริเชษฐ์ สิริวิฑฒ โน (ปุริรักษ์)	
3	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดสระแก้ว	พระครูสุทิวรญาณ (ภักดี เขมธโร)	

(32) การประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม ปี 2563
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 3 เมษายน 2563

ที่	ชื่อบทความทางวิชาการ	ผู้นำเสนอ	QR Code
4	การพัฒนาการจัดการศึกษาธรรม ศึกษาของคณะสงฆ์ อำเภอเมือง เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี	พระธรรมธรรณิราม สีลเตโช (อาศัย)	
5	การพัฒนาการบริหารกิจการคณะ สงฆ์ในอำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี	พระปิยปราษฎ์ อาจารย์สุโก (สาทวงศ์)	
6	การส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัด ราชบุรี	พระปิยวัฒน์ อินทพลโย	
7	รูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	พระพัฒน์ธนพงศ์ สุวฑฒโน (ภัทรพันธุ์)	
8	ประสิทธิผลการจัดการศึกษาพระ ปริยัติธรรมแผนกบาลี ของคณะสงฆ์ จังหวัดสมุทรสงคราม	พระมหากันตินันท์ กนตสีโล (เฮงสกุล)	

ที่	ชื่อบทความทางวิชาการ	ผู้นำเสนอ	QR Code
9	ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว	พระมหาพชร กิตติวรเมธี (กิตติม্বরานนท์)	
10	การส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา	พระมหามณีสวี ฐิตธมโม (อารยณรรากุล)	
11	ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี	พระมหาสรพรสิทธิ์ นาคเสโน	
12	บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	พระมารุต กิตติปาโล (ฤกษ์ใหญ่)	
13	การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	พระยงยุทธ กตธโร (ข้าหว่าง)	





(34) การประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม ปี 2563
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 3 เมษายน 2563

ที่	ชื่อบทความทางวิชาการ	ผู้นำเสนอ	QR Code
14	การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของ คณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัด เพชรบุรี	พระวรพงศ์ ธมมวิโส (สีขางค์)	
15	สภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอ เมือง จังหวัดเพชรบุรี	พระสมุห์ศรัทธา วิสุโท (แก้ว บัวดี)	
16	การส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิ การในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัด สระบุรี	พระอธิการลำไพ นรินโท (ภูผา)	
17	การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัด หนองไม้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัด เพชรบุรี	พระอนุวัฒน์ อภิวิฑฒโน	
18	ประสิทธิภาพการจัดการอบรม คุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของ คณะสงฆ์ อำเภอเมืองเพชรบุรี	พระอลงกรณ์ กนตวณโณ	

ที่	ชื่อบทความทางวิชาการ	ผู้นำเสนอ	QR Code
19	การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี	พระครูสมุห์พรชัย ธีรปญโญ (ทองกอบเหมือน)	
20	ประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พระมหาวิฑูริชชากร วชิรสิทธิเมธี (บุญกิจ)	
21	ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร	พระครูปลัดเฉลิมพร อภิวิโร	
22	ผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พระทรงศักดิ์ ธีรธมโม	
23	การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	พระธีรภัทร์ นาถสีโล	

(36) การประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม ปี 2563
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 3 เมษายน 2563

ที่	ชื่อบทความทางวิชาการ	ผู้นำเสนอ	QR Code
24	บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา	พระศุภชัย ปญญาวิโร (เปลื้องกระโทก)	
25	การบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัด ในอำเภอเมืองจังหวัดนนทบุรี	พระจิรวังษ์ สุธมโม (พิชากร)	
26	การให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี	นางสาวฐานิดา พานิชเจริญ	
27	ความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	นางสาวณัฐววรรณ พงษ์อินทรภรณ์	
28	การอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี	นางสาวสุนนภาค วรรณทรัพย์	

ที่	ชื่อบทความทางวิชาการ	ผู้นำเสนอ	QR Code
29	ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาล ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม	นายเชาว์ ศรีอนันต์	
30	การพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม	นายสมชาย ลำภู	
31	การจัดการงานสาธารณตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี	นางสาวอาภาวรัศมี บรรณเจตจรัสเลิศ	
32	ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี	นายจามร ช้างมงคล	



การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี*
BUDDHISM PROPAGATION DEVELOPMENT OF MONKS
IN CHA-AM DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

พระครูปลัดกฤษฏาภรณ์ ญาณธโร
Phrakhu Palad Kidsadakorn Nāṇadhāro
E-mail: Pounds1.10116@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนา เปรียบเทียบความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า สภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยปัญหา และอุปสรรค คือ มีการใช้ภาษาที่ยากแก่การเข้าใจ ขาดความต่อเนื่องและกลยุทธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ขาดทักษะการพูดโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟัง คือ ขาดการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ดังนั้น ควรมีการใช้ภาษาที่มีความชัดเจนง่ายต่อการเข้าใจ ควรสร้างบุคลากรที่มีความสามารถด้านการเผยแผ่ ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ให้มีทักษะในการใช้ภาษาที่สามารถโน้มน้าวจิตใจ ในการเผยแผ่ธรรมะนั้นต้องสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย

คำสำคัญ : การพัฒนา; การเผยแผ่; พระพุทธศาสนา

Abstract

This article was to study the condition and comparison of opinions, problems, obstacles and suggestions for Buddhism propagation development of monks in Cha-Am district, Phetchaburi province. This mix-method research found that the conditions of the Buddhism propagation development of monks in general were at a high level, different personal factors resulting in different opinions, corresponding to the research hypothesis. Problems and obstacles were using too difficult language to understand, lack of continuity and propagation technique, lack of speaking skill to convince the listener's mind, lack of creating comfortable atmosphere. Therefore, should using a clear language for a clear understanding, should creating staff who were able to propagate Buddhism, there should be a promotion of knowledge in language skills that can convince listener's mind, to spread the Dhamma must create a relaxed atmosphere.

Keywords: development, propagation, Buddhism

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

ในยุคเริ่มแรกแห่งการประดิษฐานและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อาศัยบทบาทของ พระพุทธเจ้า และพระสาวกเป็นหลักสำคัญ โดยใช้วิธีการต่างๆ จาริกสั่งสอน เพื่อนำประชาชนให้ เข้าถึงพระศาสนา (พระราชวรมณี (ประยูร ปยุตโต), 2527) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยก่อน นั้น ได้ทำกันหลายรูปแบบ ได้แก่ การปฏิบัติตนที่น่าเลื่อมใส การสนทนา การแนะนำ การตอบปัญหา ข้อข้องใจ และการแสดงธรรมไปตามลำดับ (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2541)

ในประเทศไทยครั้งนั้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจนเป็นที่แพร่หลายในทุกยุคทุกสมัยที่ผ่าน มานั้น พระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เพราะท่านเป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย หนึ่งในพุทธ บริษัทซึ่งถือว่าเป็นองค์หลัก เป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนา (เสฐียร พันธรังสี, 2542) ด้วยเพราะ พระสงฆ์สาวกส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกต้อง ปฏิบัติสมควร เป็นผู้ควร แก่การค้ำชู ควรแก่การต้อนรับ ควรแก่ของทำบุญ ควรแก่การกราบไหว้ เป็นเนืองนาคบุญอันยอดเยี่ยม ของโลก (ม.ม. (ไทย) 12/74/66.)

วิธีการเผยแผ่ของพระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่ผ่านมาเป็น การเผยแผ่ในลักษณะดั้งเดิม ส่วนใหญ่ก็จะทำการเผยแผ่อยู่ในสถานที่ของตน ไม่ว่าจะเป็นการเทศน์ การบรรยายธรรม การทำบุญ ปฏิบัติธรรมในวันพระ มีไม่มากนักที่จะทำการเผยแผ่แบบใช้สื่อหรือ เทคโนโลยีสมัยใหม่ อาจเป็นเพราะยังไม่คุ้นชิน หรือไม่เคยใช้สื่อหรือเทคโนโลยีนั้น ส่งผลให้การเผยแผ่ พระพุทธศาสนาอำเภอชะอำ ยังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน

จากการประเด็นที่กล่าว การศึกษาการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อจะได้นำไป ศึกษาความสัมพันธ์ความคิดเห็นระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล โดยศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี” ว่ามีสภาพความเป็นไปอย่างไร เพื่อเป็น แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการพัฒนา และเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ช่วยให้พระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีความสามารถ มีวิสัยทัศน์ นำผลการวิจัยที่ได้ไป ทำความเข้าใจ สังเคราะห์ ปรับเปลี่ยน เพิ่มเติม วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์ในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัด เพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในวัด ตำบล เขตอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 192 รูป ได้ทำการสุ่มมาจากประชากรโดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ ทาโรยามาเน (ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, 2551) จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 รูป เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูป หรือ คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคาดหวังของพระสงฆ์ที่มีต่อสภาพการพัฒนารเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนารเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม (n=130)

การพัฒนารเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	ระดับความคาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านสันตัสสนา (การชี้แจงให้เห็นชัด)	3.83	0.607	มาก
ด้านสมาทปนา (การชักจูงใจให้ปฏิบัติตาม)	3.79	0.511	มาก
ด้านสมุตเตชนา (การสร้างความแกล้วกล้า)	3.76	0.557	มาก
ด้านสัมปหังสนา (การสร้างความร่าเริงแจ่มใส)	3.87	0.593	มาก
โดยรวม	3.81	0.478	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสงฆ์มีความคาดหวังต่อการพัฒนารเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.478) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านสัมปหังสนา (การสร้างความร่าเริงแจ่มใส) ด้านสันตัสสนา (การชี้แจงให้เห็นชัด) ด้านสมาทปนา (การชักจูงใจให้ปฏิบัติตาม) และด้านสมุตเตชนา (การสร้างความแกล้วกล้า) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของ พระสงฆ์ต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ปัจจัยส่วนบุคคล	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
			ยอมรับ	ปฏิเสธ
อายุ	0.309	0.907		✓
พรรษา	2.368	0.056		✓
วุฒิการศึกษาพระปริยัติธรรม	3.014	0.033*	✓	
วุฒิการศึกษาสายสามัญ	2.329	0.060		✓

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาพระปริยัติธรรมต่างกัน มีความคาดหวังต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสายสามัญ ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านสันักสนา	ชาวพุทธในปัจจุบันมีความสนใจในพระพุทธศาสนาตกลง	วัดจะต้องทำงานในเชิงรุกโดยเริ่มต้นจากการเข้าถึงชุมชนที่อยู่รอบวัด เข้าไปหาคนที่กำลังมีความทุกข์ใจ แล้วเข้าไปช่วยคลายทุกข์ให้เขาโดยนำเอาธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นแนวการปฏิบัติ เข้าไปสั่งสอนแนะนำให้แก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย แต่ถ้าหากคณะสงฆ์ยังไม่มีการทำงานในเชิงรุกก็จะทำให้ชาวพุทธลดลงเรื่อยๆซึ่งพระพุทธศาสนานั้นจะไม่สามารถดำรงอยู่อย่างยั่งยืนได้

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านสมาทพนา	ในการทำงานด้านการเผยแผ่นั้นยังขาดความต่อเนื่องในการทำงานขาดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน	ในการทำงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันอย่างเต็มความสามารถ โดยการนำการทำงานเชิงรุกมาใช้ในการเผยแผ่ โดยการนำธรรมะไปส่งถึงญาติโยมตามสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่โรงเรียน ชุมชนมีการสอนการทำสมาธิ
ด้านสมุตเตชนา	พระภิกษุสงฆ์บางรูปยังขาดทักษะการพูดใช้ภาษา การโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังมีความเข้าใจในหลักธรรม	ควรส่งเสริมให้ให้ความรู้แก่พระสงฆ์ให้มีทักษะในการใช้ภาษาที่สามารถพูดจูงใจให้แก่วัดทำให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจได้
ด้านสัมปหังสนา	บรรยากาศในวัดบางวัดดูน่ากลัว ไม่สะอาด ไม่สร้างบรรยากาศในการเข้าไปปฏิบัติธรรม	ในการเผยแผ่นั้น ต้องมีการลอบประโลมใจให้สดใสร่าเริง โดยการชี้ให้เห็นถึงผลดีหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับ ทำให้บรรยากาศที่วัด หรือสถานที่ปฏิบัติธรรมมีความสดชื่น แจ่มใส เป็นการสร้างแรงจูงใจ

จากตารางที่ 3 พบว่า พระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีตามข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านสันทัตสนา คือ 1) ชาวพุทธในปัจจุบันมีความสนใจในพระพุทธศาสนาตกลง 2) วัดจะต้องทำงานในเชิงรุกโดยเริ่มต้นจากการเข้าถึงชุมชนที่อยู่รอบวัด เข้าไปหาคนที่กำลังมีความทุกข์ใจแล้วเข้าไปช่วยคลายทุกข์ให้เขาโดยนำเอาธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นแนวการปฏิบัติ เข้าไปสั่งสอนแนะนำให้แก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย แต่ถ้าหากคณะสงฆ์ยังไม่มีการทำงานในเชิงรุกก็จะทำให้ชาวพุทธลดลงเรื่อยๆซึ่งพระพุทธศาสนานั้นจะไม่สามารถดำรงอยู่อย่างยั่งยืนได้

ด้านสมาทพนา คือ 1) ในการทำงานด้านการเผยแผ่นั้นยังขาดความต่อเนื่องในการทำงานขาดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน 2) ในการทำงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันอย่างเต็มความสามารถ โดยการนำการทำงานเชิงรุกมาใช้ในการเผยแผ่ โดยการนำธรรมะไปส่งถึงญาติโยมตามสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่โรงเรียน ชุมชนมีการสอนการทำสมาธิ

ด้านสมุทเตชนา คือ 1) พระภิกษุสงฆ์บางรูปยังขาดทักษะการพูดใช้ภาษา การโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังมีความเข้าใจในหลักธรรม 2) ควรส่งเสริมให้ให้ความรู้แก่พระสงฆ์ให้มีทักษะในการใช้ภาษาที่สามารถพูดจูงใจให้แก่มืดทำให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจได้

ด้านสัมปหังสนา คือ 1) บรรยายภาศในวัดบางวัดดูน่ากลัว ไม่สะอาด ไม่สร้างบรรยากาศในการเข้าไปปฏิบัติธรรม 2) ในการเผยแผ่นั้น ต้องมีการปลอบประโลมใจให้สดใสร่าเริง โดยการชี้ให้เห็นถึงผลดีหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับ ทำให้บรรยากาศที่วัด หรือสถานที่ปฏิบัติธรรมมีความสดชื่น แจ่มใส เป็นการสร้างแรงจูงใจ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและนำเสนอใจและนำมาอภิปรายดังนี้

1. สภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

สภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดสุรพล นิบุโณ (มัทธาวิธาน), (2562) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาพระนักเทศน์ต้นแบบจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพทั่วไปและปัญหาของพระนักเทศน์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การเทศน์ของพระนักเทศน์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการเทศน์ในแบบที่เรียกว่า การเทศน์แบบธรรมวัตร เป็นการอ่านบทเทศน์จากพระคัมภีร์ และการเทศน์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของพิธีกรรมตามประเพณีเท่านั้น เช่น การเทศน์ในงานบวช งานศพ หรืองานทำบุญต่างๆ เป็นต้น พระนักเทศน์ที่ได้รับการฝึกอบรมและแต่งตั้งเป็นพระนักเทศน์แม่แบบหรือพระนักเทศน์ประจำจังหวัดจากมหาเถรสมาคมก็ยังมีจำนวนน้อย คณะสงฆ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้เคยมีจัดโครงการเพื่อฝึกอบรมพระนักเทศน์ประจำจังหวัดขึ้น แต่ไม่มีผู้เข้าร่วมโครงการดังกล่าวจึงต้องเลิกไป (2) คุณลักษณะของพระนักเทศน์ต้นแบบจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ต้องประกอบด้วย 1) หลักองค์ธรรมกลัก 2) เป็นพหูสูต 3) หลักพุทธวิธี 4 ส. (สันตัสสนา สมာทปนา สมุทเตชนา และสัมปหังสนา) 4) มีความดีและจริยธรรม 5) มีบุคลิกภาพที่ดี 7) มีความประพฤติการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถกล่าวได้ว่า การเป็นพระนักเทศน์ที่ดีจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังกล่าวนี้ แต่การเป็นพระนักเทศน์ต้นแบบ จะต้องมีการพัฒนาบุคคลด้วยการฝึกอบรมทางกายภาพและความสามารถเฉพาะบุคคลที่มากกว่านั้น ตามหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยหลัก 3 ประการ คือ 1) การศึกษา 2) การฝึกอบรม และ 3) การพัฒนาความรู้ให้มีทักษะในการเทศน์ รู้วิธีการนำเอาเทคโนโลยีมาเสริมการเทศน์ เสริมสร้างความเชี่ยวชาญให้มากขึ้น (3) การพัฒนาพระนักเทศน์ต้นแบบจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระสังฆาธิการต้องมียุทธศาสตร์สนับสนุนส่งเสริมให้มีการสร้างพระนักเทศน์ประจำจังหวัดให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาให้เป็นพระนักเทศน์แม่แบบและพระนักเทศน์ต้นแบบด้วยการให้การศึกษารับการฝึกอบรมเป็นระยะๆ ควรให้มีการ

จัดตั้งชมรมพระนักเทศน์หรือสภาพระนักเทศน์ของจังหวัดขึ้นเพื่อสร้างเป็นเครือข่ายทำหน้าที่บริหารจัดการเกี่ยวกับพระนักเทศน์ รวมถึงเป็นการตรวจสอบวัดผลประเมินคุณภาพของพระนักเทศน์ด้วย

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

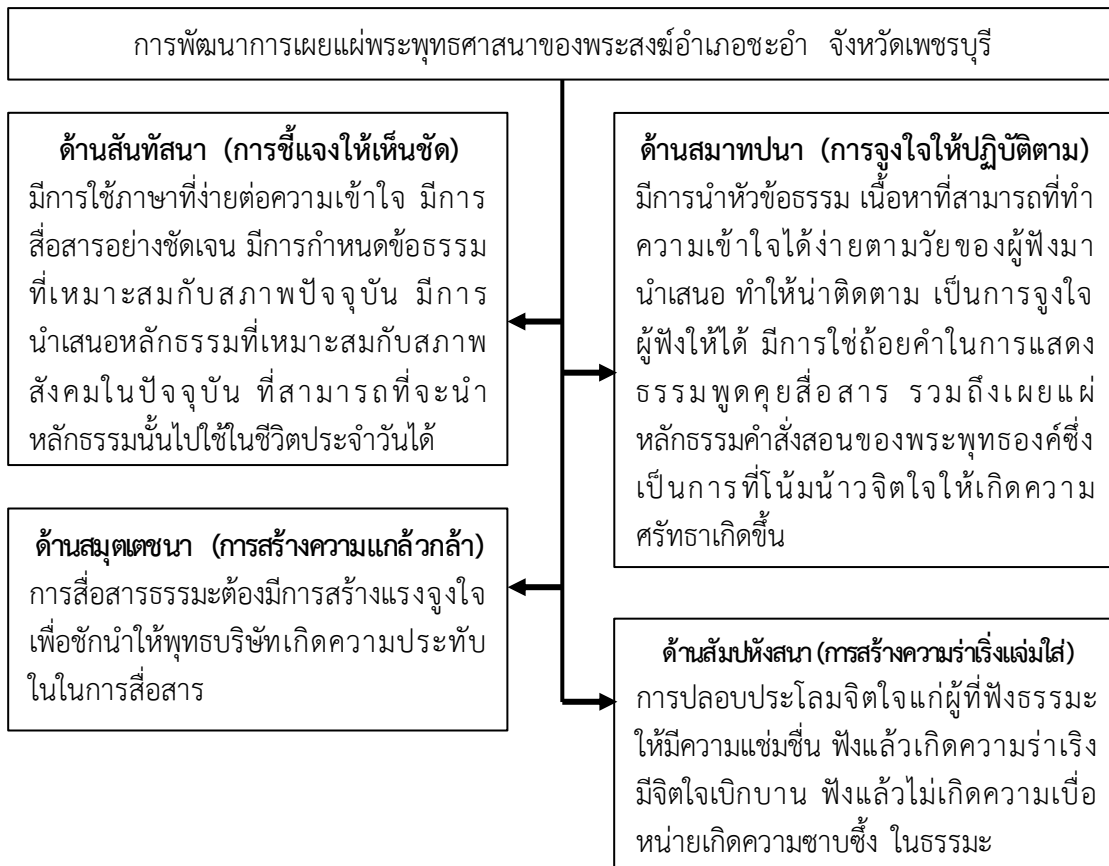
ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาพระปริยัติธรรม และวุฒิการศึกษาสายสามัญ มีความคิดเห็นต่อสภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปัญญาวชิรกาญจน์ (ศักดิ์ดา ปญญาวชิโร), (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า (1) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านผู้ส่งสาร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสาร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 (2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอ ท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าอายุ และการศึกษา มีผลให้ความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และรายได้ต่อเดือน มีผลให้ความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง (3) ปัญหาอุปสรรคเพื่อพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ พระสงฆ์ที่ทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีคุณภาพมีจำนวนน้อย, พระสงฆ์ที่ทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่ค่อยได้รับการบำรุงขวัญกำลังใจ, ขาดอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ ภาษาบาลีเข้าใจยาก, พระสงฆ์บางรูปเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน, ขาดการผลิตเอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์, การเผยแผ่ทางสถานีวิทยุยังมีน้อย, ไม่ได้ได้รับความสนใจจากกลุ่มวัยรุ่น คนส่วนใหญ่ในสังคมประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจ และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ พัฒนาศักยภาพด้านเทคนิคการเผยแผ่ธรรมแก่พระสงฆ์, ให้กำลังใจและยกย่องเชิดชูพระสงฆ์ที่ทำงานเผยแผ่อย่างจริงจัง, ทุกวัดจัดสรรงบประมาณเพื่อการเผยแผ่ธรรมะโดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี, ปรับรูปแบบการนำเสนอธรรมะให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย, บูรณาการหลักธรรมให้กับเหตุการณ์ในยุคปัจจุบัน, เพิ่มการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเน้นการใช้สื่อประสม, นำเสนอผ่านช่องทางที่หลากหลาย, เน้นการเผยแผ่ใน

เชิงรุก, ปรับปรุงวิธีการนำเสนอให้เหมาะสมกับวัยของกลุ่มเป้าหมาย, และเน้นการเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่บูรณาการหลักธรรมทางศาสนาแก่กลุ่มผู้มีปัญหาทางเศรษฐกิจ

องค์ความรู้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย คุณลักษณะของการพัฒนาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่พึงประสงค์ดังนี้

ด้านสันตสนา (การชี้แจงให้เห็นชัด) มีการใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ มีการสื่อสารอย่างชัดเจน มีการกำหนดข้อธรรมที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน มีการนำเสนอหลักธรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ที่สามารถที่จะนำหลักธรรมนั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้านสมาทปนา (การจงใจให้ปฏิบัติตาม) มีการนำหัวข้อธรรม เนื้อหาที่สามารถที่ทำความเข้าใจได้ง่ายตามวัยของผู้ฟังมาแนะนำเสนอ ทำให้น่าติดตาม เป็นการจงใจผู้ฟังให้ได้ มีการใช้ถ้อยคำใน

การแสดงธรรมพุดคฺยสื่อสาร รวมถึงเผยแพร่หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ซึ่งเป็นการที่โน้มน้าวจิตใจให้

ด้านสมุตเตชนา (การสร้างความกลัวกล้า) การสื่อสารธรรมะต้องมีการสร้างแรงจูงใจเพื่อชักนำให้พุทธบริษัทเกิดความประทับใจในการสื่อสาร

ด้านสัมปหังสนา (การสร้างความร่าเริงแจ่มใส) การปลอบประโลมจิตใจแก่ผู้ที่ฟังธรรมะให้มีความแจ่มชื่น ฟังแล้วเกิดความร่าเริง มีจิตใจเบิกบาน ฟังแล้วไม่เกิดความเบื่อหน่าย เกิดความซาบซึ้ง ในธรรมะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการส่งเสริมและการสนับสนุน ให้มีกลไกในการขับเคลื่อนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในระดับต่างๆ ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ เพื่อให้การทำงานด้านการเผยแผ่มีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องและเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

2) คณะสงฆ์ควรมีการพัฒนาบุคลากรผู้เผยแพร่พระพุทธศาสนาในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาอย่างเพียงพอ

3) ควรส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมเผยแพร่พระพุทธศาสนาด้วยรูปแบบ และวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

4) คณะสงฆ์ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับองค์กรต่างในการขับเคลื่อนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) คณะสงฆ์มีการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนในระดับต่างๆ ตั้งแต่จังหวัดไปจนถึง อำเภอ และตำบลในพื้นที่นั้นๆ ฉะนั้นในการดำเนินงานด้านการเผยแผ่ เพื่อให้การเผยแผ่ต้องมีการขับเคลื่อนไปตามนโยบายตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา (Buddhism 4.0) ต้องมีการทำงานในเชิงรุกโดยการเข้าถึงตั้งแต่ชุมชนรอบวัด โรงเรียนโดยการส่งบุคลากรที่มีความสามารถ เพื่อให้การเผยแผ่เกิดประสิทธิผลสูงสุด

2) การสร้างบุคลากรให้เพียงพอกับงาน ต้องมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านทักษะการพูด การใช้ภาษา การสื่อสาร ผนวกลมผสมผสานเข้ากับหลักความรู้ในทางพระพุทธศาสนา ให้แก่บุคลากรด้านการเผยแผ่ มีการจัดอบรมพระภิกษุสงฆ์แก่พระวิปัสสนาจารย์ เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่นั้นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การขอความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ นั้น ทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องมีการประสานงานขอความร่วมมือมีการประชุมกันทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นไปโดยพร้อมเพียงกันในแต่ละฝ่าย

4) ประชุมวางแผนเรื่องมีการจัดอบรม ปฏิบัติธรรม และสอนหลักศีลธรรมตามสถานศึกษาต่างๆ ให้แก่นักเรียน ประชาชนทั่วไป เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ธรรมะตามกระบวนการส่งเสริมศีลธรรมแนวใหม่ ประกอบด้วยการมีกิจกรรมที่เน้นการบรรยายแบบประยุกต์เรื่องรวบตัวที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ที่ผสมหลักธรรมทั้งศาสตร์และศิลป์ ให้เข้าใจง่ายแก่การนำไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในครั้งต่อท่าน ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

- 1) ควรศึกษาถึงปัญหาเชิงลึกและแนวทางแก้ปัญหาการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- 2) ควรศึกษาบทบาทของคณะสงฆ์ในแต่ละระดับตามชั้นปกครองที่มีผลต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- 3) ควรวิจัยในเรื่องการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ การใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- 4) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสอบถามจากผู้เผยแผ่เป็นผู้ที่ได้รับผลจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เพื่อให้ได้มุมมองที่แตกต่าง

เอกสารอ้างอิง

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปิสซิเนสตาร์แอนดีดี.
- พระครูปัญญาวชิรกาญจน์ (ศักดิ์ดา ปณฺญาวชิโร). (2561). *การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดสุรพล นิบุโณ (มุตาทรัตน์). (2562). *การพัฒนาพระนักเทศน์ต้นแบบจังหวัดประจวบคีรีขันธ์* (ดุชฎินิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุชฎินิพนธ์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชาธรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2527). *สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2541). *ศาสนาเปรียบเทียบ* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- เสฐียร พันธรังสี. (2542). *ศาสนาเปรียบเทียบ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ผดุงวิทยาการพิมพ์.

ความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะของวัดบางนมโค
อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

THE STANDARDIZATION OF INTERNAL FACILITY MANAGEMENT OF
WAT BANGNOMKO, SENA DISTRICT, AYUTTHAYA PROVINCE

พระครูวินัยธรศิริเชษฐ์ สิริวฑฒโน (ปุรัักษ์)

Phrakruwinaitronsirichet Siriwattano (Purak)

E-mail: sirichet000@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเสนาสนะกับความเป็นมาตรฐาน ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะของวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่าพระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการจัดการเสนาสนะกับความเป็นมาตรฐานมีความสัมพันธ์กันมาก ปัญหา อุปสรรค ป้ายบอกทางเริ่มมีการใช้งานมานานเริ่มชำรุดและเสียหาย ห้องน้ำอยู่ไกลเกินไป

คำสำคัญ: มาตรฐาน; การจัดการ; เสนาสนะ

Abstract

This article was to study the level of people's opinions, to compare the people's opinion and the problems, obstacles and recommendations for The Standardization of Internal Facility Management of Wat Bangnomko, Sena District, Ayutthaya Province, using Mixed Methods. Findings were the level of monks opinion on The Standardization of Internal Facility Management by overall were at height level. Analysis of the relationship of monks was at high level in all aspects. Problems and obstacles were that The signs have been in use for a long time Start to become damaged and damaged, The bathroom is too far away.

Keywords: Standardization; Management; Internal Facility.

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

ในสมัยครั้งพุทธกาล พระผู้มีพระภาคเจ้ายังมิได้ทรงบัญญัติเสนาสนะแก่ภิกษุทั้งหลาย และภิกษุเหล่านั้นก็อยู่ในที่นั้น ๆ คือ ป่า โคนไม้ ภูเขา ซอกเขา ถ้ำเขา ป่าช้า ป่าชฎ ที่แจ้ง ลอมฟาง ภิกษุเหล่านั้นออกจากที่อยู่นั้น ๆ คือ ป่า โคนไม้ ภูเขา ฯ แต่เข้าตรู มีอาการเดินไปข้างหน้า ถอยกลับ แล เหลียว คู้แขน เขยียดแขน นำเลื่อมใส มีจักขุทอดลง สมบูรณ์ด้วยอริยาบถ ฯ สมัยนั้น ราชคหเศรษฐี ได้ไปสวนแต่เข้าตรู ได้แลเห็นภิกษุเหล่านั้นเดินออกจากที่อยู่นั้น ๆ มีอาการเดินไปข้างหน้า ฯลฯ มีจักขุทอดลง สมบูรณ์ด้วยอริยาบถ ครั้นแล้วก็มีจิตเลื่อมใส จึงเข้าไปหาภิกษุเหล่านั้น เรียนถามว่า ท่านเจ้าข้า หากข้าพเจ้าสร้างวิหารถวาย พระคุณเจ้าจะอยู่ในวิหารของข้าพเจ้าหรือไม่ ภิกษุเหล่านั้นตอบว่า ดูกรคหบดี พระผู้มีพระภาคยังมิได้ทรงอนุญาตวิหาร เศรษฐีกล่าวว่า ท่านเจ้าข้าถ้าเช่นนั้นพระคุณเจ้า จงทูลถามพระผู้มีพระภาค แล้วแจ้งแก่ข้าพเจ้า ภิกษุเหล่านั้นรับคำของราชคหเศรษฐี แล้วเข้าไปเฝ้า พระผู้มีพระภาคถวายบังคม นั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง แล้วทูลถามว่า พระพุทธเจ้าข้า ราชคหเศรษฐี ประสงค์จะสร้างวิหารถวาย ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายจะพึงปฏิบัติอย่างไรพระพุทธเจ้าข้า ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงทำธรรมิกถา ในเพราะเหตุเป็นคำมูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วรับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตเสนาสนะ 5 ชนิด คือ วิหาร 1 เรือนมุงแถบเดียว 1 เรือนชั้น 1 เรือนโล้น 1 ถ้ำ 1 ฯลฯ (วิ.จ. (ไทย) 8/198-202/237.)

เนื้อความจาก "วิภังคปกรณ์" กล่าวว่า “เสนาสนะ ได้แก่ เสนาสนะคือเตียงบ้าง เสนาสนะคือตั่งบ้าง เสนาสนะคือที่นอนบ้าง เสนาสนะคือหมอนบ้าง เสนาสนะคือวิหารบ้าง เสนาสนะคือเพิงบ้าง เสนาสนะคือปราสาทบ้าง เสนาสนะคือป้อมบ้าง เสนาสนะคือโรงบ้าง เสนาสนะคือที่เรือนลับบ้าง เสนาสนะคือถ้ำบ้าง เสนาสนะ คือโคนไม้บ้าง เสนาสนะคือพุ่มไม้ไผ่บ้าง หรือภิกษุยังอยู่ยั้งอยู่ในที่ใดที่นั่นทั้งหมด ชื่อว่า เสนาสนะ” (อภิ.วิ. (ไทย) 35/2/614)

เสนาสนะผู้ใดที่ได้สร้างไว้พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญว่า เป็นทานอันเลิศเพราะเหตุที่นั่นแลคนผู้ฉลาด เมื่อเล็งเห็นประโยชน์ตน พึงสร้างวิหารอันรื่นรมย์ให้ภิกษุทั้งหลายผู้พหูสูตอยู่ในวิหารนี้เกิด อธิษฐานใจเลื่อมใสถวายข้าว น้ำ ผ้า และเสนาสนะ อันเหมาะสมแก่พวกเขา ในพวกเขาผู้ซื่อตรง เพราะพวกเขา ย่อมแสดงธรรมอันเป็นเครื่องบรรเทาสรรพทุกข์แก่เขา เขารู้ทั่วถึงแล้ว จะเป็นผู้ไม่มีอาสวะ ปรินิพพานในโลกนี้ (วิ.จ.(ไทย) 7/ 87-89 /116)

วัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นวัดเก่าแก่ตั้งแต่ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงงานด้านการสาธารณูปการ ทุกยุคสมัยเพื่อให้เหมาะสมและรองรับศรัทธาจากประชาชนที่หลั่งไหลมาวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนมัสการพระครูวิหารกิจจานุการ หรือหลวงพ่อบาน โสนนโท เกจิอาจารย์ชื่อดังของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ได้มีการพัฒนาวัดในด้านงานสาธารณูปการไว้หลายด้าน สิ่งทีก่อสร้างที่โดดเด่นและยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบันได้แก่ อุโบสถที่มีการจัดทำชั้นใต้ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถลงไปชมกิจกรรมข้างล่างได้ ซึ่งท่านได้แบ่งแนวคิดของศิลปกรรมภายในโบสถ์ไว้ 3 แนวคิดตามคติทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือ ด้านบนเพดานโบสถ์เป็นคติความเชื่อเรื่องสวรรค์ โดยมีภาพจิตรกรรมบรรยายถึงสวรรค์ทั้ง 16 ชั้นตาม

แนวคิดทางพระพุทธศาสนา ช่วงกลางโบสถ์บริเวณหน้าต่าง และส่วนพื้นอุโบสถเป็นจิตรกรรมเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของทางวัด และบรรยากาศของศรัทธาประชาชนที่มีต่อวัดบางนมโค ส่วนชั้นล่าง หรือชั้นใต้ดินของอุโบสถ ได้มีการทำช่องลอดลงไปใต้อุโบสถ เพื่อให้ประชาชนลงไปชมจิตรกรรมที่บรรยายเกี่ยวกับบรณกรรมต่าง ๆ ตามคติทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นคติธรรมแก่ผู้ที่มาเยี่ยมชมอุโบสถให้เห็นถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เกี่ยวกับความดี ความชั่ว กรรม การกระทำ เราทำกรรมอันใดไว้จะได้รับผลของกรรมนั้นสืบไป นอกจากนี้ยังมีสิ่งก่อสร้างเสนาสนะต่าง ๆ ยังมีหลงเหลืออยู่เช่น ถังเก็บน้ำทรงกลม ที่มีการเจาะรู แล้วใส่กระจก้นไว้เพื่อให้เห็นระดับน้ำที่มีอยู่ภายในถังน้ำ ซึ่งนับเป็นภูมิปัญญาอันยอดเยี่ยมเมื่อมองย้อนกลับไปเมื่อประมาณร้อยกว่าปีที่ผ่านมา

การพัฒนาทางด้านสาธารณูปการ เมื่อพิจารณาตามแนวทางการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน ที่ได้มีการกำหนดหลักการดำเนินการสาธารณูปการ ไว้ว่า ภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาวัด ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การบูรณปฏิสังขรณ์ในเขตพุทธาวาส และเขตสังฆาวาส หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือ ภารกิจด้านการก่อสร้าง การซ่อมแซม การจัดให้มีการบำรุงดูแลรักษาถาวรวัตถุหรือศาสนสมบัติของวัด เช่น การสร้างอุโบสถ วิหาร อาคารเรียน ศาลาการเปรียญ หอธรรม กุฏิ เมารุ การจัดการศาสนสมบัติให้เป็นไปด้วยดี ตลอดจนจนถึงการจัดทำบัญชีเสนาสนะและศาสนสมบัติของวัดเป็นต้น (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554) ทำให้เห็นว่าวัดบางนมโค ได้มีการพัฒนาวัดไปในแนวทางที่ไม่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านการสาธารณูปการ อาทิเช่นเน้นการก่อสร้างถาวรวัตถุที่มีขนาดใหญ่ เพื่อดึงดูดศรัทธาจากผู้ที่นิยมเลื่อมใสในเกจิอาจารย์ของทางวัด ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามแนวทางการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน ดังเช่นรายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาวัดตามมาตรฐานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในจังหวัดนครปฐม ที่ผู้วิจัยได้บอกถึงปัญหาที่พบในการวิจัยว่างานด้านสาธารณูปการ ควรเห็นความจำเป็นในการสร้างถาวรวัตถุ ที่เน้นประหยัดและเน้นสุขลักษณะ ทั้งยังรักษาสิ่งแวดล้อม (พระมหาเกริกชัย เรือไชสง, 2557)

จากแนวทางและแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัย จึงมีความประสงค์จะทำงานวิจัยเรื่อง ความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะของวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ ที่มีต่อความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะของวัดบางนมโคและนำผลวิจัยที่ได้นำไปปรับปรุงวัดไปสู่ความเป็นมาตรฐานและเป็นแนวทางแก่วัดในอำเภอเสนาในการพัฒนาปรับปรุงวัดสู่ความเป็นมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะของวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเสนาสนะกับความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะของวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะของวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากร คือ พระสงฆ์ในอำเภอเสนา ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) มาจากพระสงฆ์ อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งหมด 525 รูป โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, Taro, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 227 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าความสัมพันธ์ (r) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 รูป หรือคน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม

(n=227)

ความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านบริเวณวัด	3.99	0.785	มาก
2. ด้านการปรับปรุงพัฒนาดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และภูมิทัศน์ภายในวัด	4.05	0.705	มาก
3. ด้านความสะอาด/มั่นคงแข็งแรงของอาคารเสนาสนะต่าง ๆ	4.00	0.731	มาก
4. ด้านวัดมีสิ่งปลูกสร้าง และ อาคารเสนาสนะต่าง ๆ เพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ สภาพสะอาดมั่นคงแข็งแรง	4.16	0.653	มาก
ภาพรวม	4.05	0.665	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสงฆ์ในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$, S.D.= 0.665) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับทฤษฎี 7s ของ Mckinsey ตารางที่ 2 การหาค่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับ ทฤษฎี 7s ของ Mckinsey		ความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ทฤษฎี 7s ของ Mckinsey	Pearson Correlation	0.745
	Sig.(2-tailed)	0.000
	n	227
ความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะของวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	Pearson Correlation	0.745
	Sig. (2-tailed)	0.000
	n	227

จากตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการหาค่าความสัมพันธ์ Pearson พบว่าค่า Significant Level มีค่าเท่ากับ 0.745ซึ่งมากกว่า 0.005 นั่นคือ ความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยากับทฤษฎี 7s ของ Mckinsey ในการจัดการเสนาสนะของวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่า มีค่า 0.745 ซึ่งแสดงว่า ความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยากับทฤษฎี 7s ของ Mckinsey มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการจัดการเสนาสนะ

ตารางที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะ	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านบริเวณวัด	ป้ายเก่าชำรุดและเสียหาย	ปรับปรุงและเพิ่มป้ายแนะนำ
ด้านการพัฒนาปรับปรุงฯ	ร้านค้าเก่าแก่, ที่พักไม่พอ	รื้อถอนปรับปรุง, เพิ่มเก้าอี้
ด้านความสะดวก/มั่นคง	ถังขยะไม่เพียงพอ	เพิ่มจุดและทำแยกประเภท
ด้านวัดมีสิ่งปลูกสร้างฯ	เพิ่มห้องน้ำ, อาคารไม้เก่า	จัดทำห้องน้ำเพิ่ม

จากตารางที่ 3 พบว่า ป้ายบอกทางมีการใช้งานมานาน เริ่มชำรุดและเสียหาย ควรมีนโยบายปรับปรุงให้เรียบร้อย ห้องน้ำอยู่ไกลเกินไปและไม่เพียงพอจึงควรเพิ่มเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว อาคารไม้หลังเก่าเสื่อมโทรมและควรปรับปรุง ไม่ควรรื้อถอนสมควรอนุรักษ์ จุดทิ้งขยะควรเพิ่มเพื่อให้เพียงพอและมีการแยกประเภทขยะเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านภาพรวม พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นได้ว่าพระสงฆ์ในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการจัดการด้านบริเวณวัด ด้านการปรับปรุงพัฒนาดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และภูมิทัศน์ภายในวัด ด้านความสะดวก / มั่นคงแข็งแรงของอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ด้านวัดมีสิ่งปลูกสร้าง และ อาคารเสนาสนะต่าง ๆ เพียงพอและเหมาะสม ต่อการใช้ประโยชน์ สภาพสะอาด มั่นคงแข็งแรง จึงทำให้พระสงฆ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะของวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน อัครภูมิ, (2559) ได้วิจัยเรื่อง “ความเป็นมาตรฐานและการจัดการความเลิศ” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

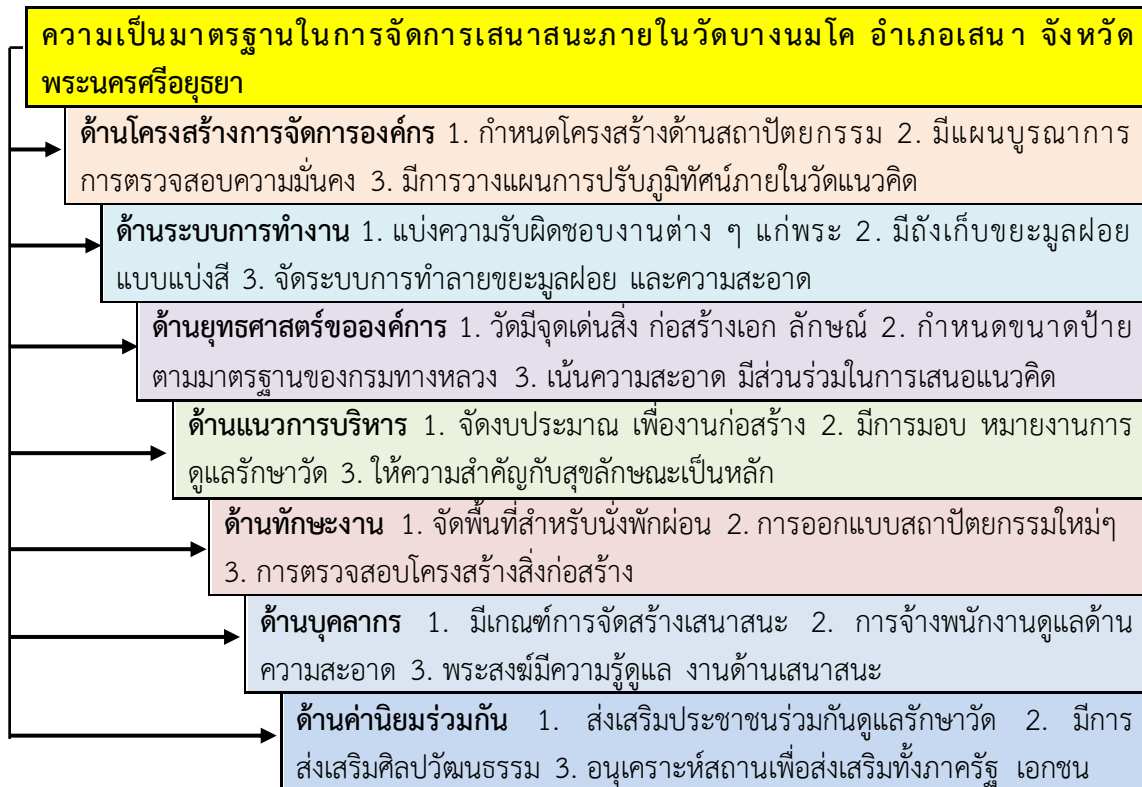
2. ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการหาค่าความสัมพันธ์ Pearson พบว่า ค่า Significant Level มีค่าเท่ากับ 0.745 ซึ่งมากกว่า 0.005 นั่นคือ ความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยากับทฤษฎี 7s ของ Mckinsey ในการจัดการเสนาสนะของวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กันปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่า มีค่า 0.745** ซึ่งแสดงว่า ความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยากับทฤษฎี 7s ของ Mckinsey มีความสัมพันธ์กันปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหากริชชัย

เรียวไธสง, (2557) ได้วิจัยเรื่อง“แนวทางการพัฒนาวัดตามมาตรฐานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในจังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาวัดตามมาตรฐานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในจังหวัดนครปฐม ของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสาธารณูปการโดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน

องค์ความรู้

1. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะของวัดบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงตามแผนภาพดังนี้



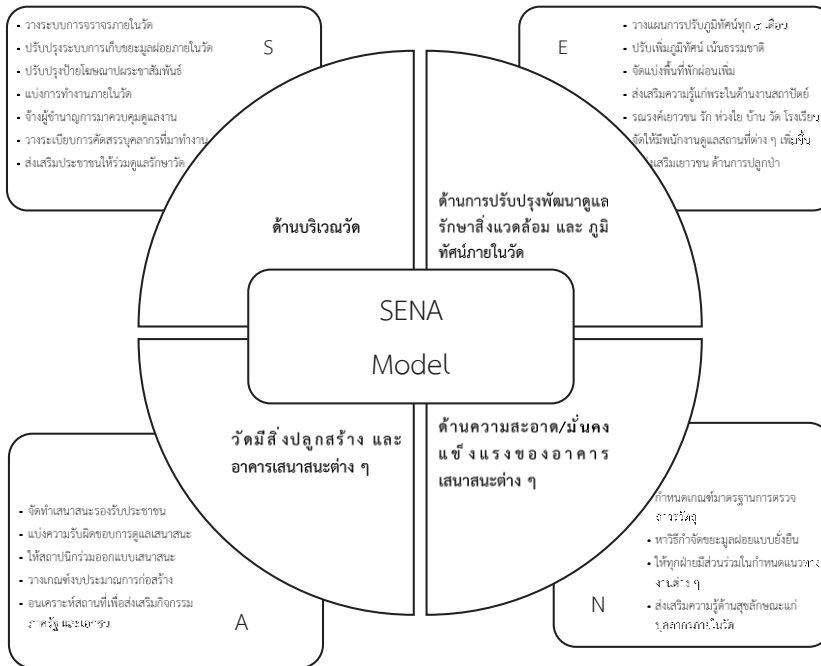
ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพที่1 พบว่า วัดควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซมป้ายบอกทาง และทำเพิ่มเติม กำหนดขนาดป้ายให้ได้มาตรฐานกรมทางหลวง จัดเพิ่มที่นั่งพักผ่อนหรือมูมสบาย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว มีระบบกำจัดขยะ จุดทิ้งขยะและทำแบบแยกประเภท เพิ่มถุงดำรอบบริเวณงาน ช่วงงานเทศกาล เก็บทุกคืนหลังงานเลิก เพิ่มพนักงานดูแลความปลอดภัยทั้งเสนาสนะ และความปลอดภัยต่าง ๆ

อาคารที่เก่าคร่ำครึรื้อถอนและอาคารเสนาสนะใดที่เป็นของเก่าควรได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์และควรค่าแก่การศึกษา

2. องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะภายในวัดบางนมโคฯ ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่จากการสังเคราะห์งานวิจัย แผนภาพดังนี้



ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย SENA โมเดล

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความรู้ที่ได้ ปรากฏเป็น SENA โมเดล ตามภาพที่ 2 พิจารณาโดยเป็นรายด้าน มีดังนี้

1. รูปแบบ S (Style) องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า วัดบางนมโคควรมีการออกแบบสถาปัตยกรรมต่างๆ ผสมผสานระหว่างศิลปวัฒนธรรม ที่เป็นของเก่าและใหม่ ให้มีความกลมกลืน กับสถาปัตยกรรมที่มีอยู่เดิมภายในวัด ควรมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณถนนสายหลัก โดยจัดทำเป็นป้ายไฟ LED ขนาด 2.5 x 6 เมตร จัดทำมูมพักผ่อนเป็นแบบขนาดเล็ก ๆ ไม่ใหญ่เกินไป ประมาณ 5x5 ตามจุดพักผ่อนต่างๆ โดยอาจใช้วัสดุเทียมหรือธรรมชาติผสม ทำระบบการจราจรภายในวัด โดยจัดระเบียบการจราจรตามประเพณียานพาหนะ กำหนดเส้นทางการวิ่งของยานพาหนะตามประเภท และส่งเสริมความรู้แก่เยาวชนประชาชนรอบวัด ให้เกิดจิตสำนึกร่วมกันในการดูแลรักษาวัด บ้าน โรงเรียน

2. การศึกษา E (education) วัดควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการปรับภูมิทัศน์ หรือจัดให้มีผู้ชำนาญการมาดูแลเป็นพิเศษทุก 4 เดือน เน้นความเป็นธรรมชาติที่กลมกลืนกับศิลปวัฒนธรรม

ส่งเสริมความรู้รักษา ธรรมชาติแก่เยาวชน ประชาชน ที่มาวัดปลูกจิตสำนึกด้านความสะอาดศาสนสถาน สาธารณประโยชน์ต่าง ๆ และให้ความรู้ด้านสุขลักษณะแก่บุคลากรภายในวัดเพื่อร่วมกันดูแลรักษาความสะอาดให้ถูกต้องตามหลักอนามัย

3. ปัจจุบัน N (Now) วัดบางนมโคควรมีเกณฑ์หรือหลักการทำงานที่เป็นรูปธรรมด้านการรักษาความปลอดภัย ความมั่นคงของเสนาสนะต่าง ๆ โดยให้บุคลากรภายในวัด หรือจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถมาตรวจสอบดูแลความมั่นคงของถาวรวัตถุต่าง ๆ เพื่อความปลอดภัยในการใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นระบบไฟฟ้า ประปา ฐานรากอาคาร สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ หรือเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาตรวจสอบด้านความปลอดภัยทั้งสิ่งของ และความปลอดภัยในทรัพย์สินของผู้ที่มาเยี่ยมเยียนวัด

4. วัด โบสถ์ A (Abbey) องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า การสร้างถาวรวัตถุต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานภายในวัด จำเป็นต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของสิ่งก่อสร้างนั้น ๆ ว่าสิ่งใดควรทำก่อน หรือหลัง เช่น วัดควร เพิ่มปริมาณห้องน้ำตามจุดต่าง ๆ เพิ่มทางลาดชันสำหรับผู้พิการ รวบบันได ให้เข้าอารยสถาปัตย์ การจัดสร้างกำแพงรั้วกันเขตแดนต่าง ๆ ระหว่างเขตพุทธาวาส กับสังฆาวาสให้มีความชัดเจน การดูแลตรวจสอบสภาพอุโบสถ วิหาร เจดีย์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นโบราณวัตถุ ว่ามีความมั่นคงแข็งแรง พร้อมใช้งาน หรือมีปัญหาใดที่ควรรีบเร่งแก้ไข จัดลำดับความสำคัญแล้วจัดสรรงบประมาณเพื่อบำรุงดูแลรักษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. วัดควรมีนโยบายระบบการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการบูรณาการกับภาคส่วนต่างๆ และชุมชน ในการแก้ไขปัญหาการจัดการเสนาสนะภายในวัด
2. วัดในอำเภอเสนา ควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวัดให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม และเป็นระเบียบ โดยมีระบบติดตามประเมินผลรวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน
3. วัดควรส่งเสริมสนับสนุนด้านการบูรณะปฏิสังขรณ์วัด เน้นคุณค่าความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ของประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. วัดควรเป็นผู้นำในด้านการบริหารจัดการ ร่วมกันกับทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความสามัคคี
2. วัดควรเป็นผู้ริเริ่มรณรงค์การเก็บขยะมูลฝอย พัฒนาวัดโดยเน้นในด้านสุขอนามัย
3. วัดควรตั้งคณะกรรมการเพื่อบูรณะปฏิสังขรณ์วัด โดยมีผู้เชี่ยวชาญชำนาญเฉพาะด้านในส่วนต่าง ๆ เป็นผู้ให้คำปรึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควบคู่กับวิจัยเรื่อง ความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะของวัดใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. การวางกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการความเป็นมาตรฐานในการจัดการเสนาสนะ ภาคกลาง

เอกสารอ้างอิง

- พระครูปลัดสราวุธ ฐิตปญโญ และคณะ. (2559). การพัฒนาวัดเพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนในจังหวัดชลบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), 505-506.
- พระครูสมุห์ณัฐเสกข์ อธิญาโณ และคณะ. (2559). การพัฒนาการบริหารจัดการ การสาธารณูปการของพระสังฆาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 11. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), 1-14.
- พระบุญธรรม ชุ่มเย็น และคณะ. (2561). รูปแบบการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอย แบบมีส่วนร่วม ของวัด จังหวัดปทุมธานี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 6(1).
- พระมหาเกริกชัย เรืองไธสง.(2557). *แนวทางการพัฒนาวัดตามมาตรฐานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในจังหวัดนครปฐม* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรมศิลปากร.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมาน อัสวภูมิ. (2559). ความเป็นมาตรฐานและการจัดการความเลิศ. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต*, 16(1), 25-26.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). *การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- Yamane. T. (1970). *An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว*

DISSEMINATION OF BUDDHISM BY BUDDHIST MONKS TO INMATES AT SA KAEO PROVINCIAL PRISON

พระครูสุทธีวรญาณ (ภักดี เขมธโร)

PhrakruSudhiworayan (Phakdi Khemadharo)

E-mail: ktawon@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ต้องขัง ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี พบว่า ผู้ต้องขังมีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ภาพรวมอยู่ระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค คือเนื้อหาเข้าถึงยากไม่เหมาะสมกับความหลากหลายของผู้ต้องขัง ข้อเสนอแนะ คือทำความเข้าใจบริบทของเรือนจำเพิ่มมากขึ้น สอดแทรกหลักธรรมที่สามารถนำไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหลังจากออกจากเรือนจำ

คำสำคัญ: การเผยแผ่พระพุทธศาสนา; พระสงฆ์; ผู้ต้องขัง; เรือนจำ

Abstract

This article was to study the level of Inmates opinions, compare of the Inmates opinion, problems, obstacles and recommendations for Dissemination of Buddhism by Buddhist Monks to Inmates at Sa Kaeo Provincial Prison, Methodology were mixed methods. Findings: the level of Inmates opinion on Dissemination of Buddhism by Buddhist monks by overview was at high level. Personal factors were different but the research hypothesis was rejected. Problems and obstacles were found that content difficulty access to understand, not suitable for diversified prison inmates. Recommendations: should be more making for understanding in context of the prison. Including Dhamma principles for behavior modification after the inmates discharged from prison.

Keywords: Buddhism Dissemination; Monks; Prison Inmates; Prison

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

ปัญหาของนักโทษที่เพิ่มขึ้นทุกปีเป็นการสะท้อนถึงสภาพของสังคมไทย ซึ่งเห็นได้จากจำนวนนักโทษในเรือนจำของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2560 มียอดสูงจนติดอันดับ 6 ของโลกมากเป็นอันดับ 3 ของทวีปเอเชีย และเป็นอันดับ 1 ของภูมิภาคอาเซียน ปัญหามากมายที่ตามมา อาทิเช่น งบประมาณค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับนักโทษ ถึงปีละเกือบหมื่นล้านบาท/ปี, ปัญหาสิทธิมนุษยชน, ปัญหาสังคมยอมรับหลังจากพ้นจากเรือนจำ ปัญหาจากการรักษาพยาบาล ฯลฯ และจากยอดสถิติในปี พ.ศ. 2562 สำนวน วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2562 (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์, 2562) มียอดรวมผู้ต้องราชทัณฑ์ชาย/หญิง ทั้งสิ้นรวม 375,763 คน โดยแบ่งเป็นนักโทษเด็ดขาดรวม 307,772 คน, ผู้ต้องขังระหว่าง อุทธรณ์-ฎีกา, ใต้สวน-พิจารณา, สอบสวน รวม 129,242 คน, เยาวชนที่ฝากขัง 61 คน, ผู้ถูกกักกัน 18 คน, ผู้ต้องกักขัง 3,291 คน (กรมราชทัณฑ์, 2562)

สำหรับกรมราชทัณฑ์ มีหน้าที่และวัตถุประสงค์การดำเนินงานคือ ควบคุมผู้ต้องขังไว้ตามคำพิพากษาของศาล และให้การแก้ไขฟื้นฟูเพื่อพัฒนาให้คนที่ทำผิดเหล่านั้นให้กลับมาเป็นพลเมืองดีของสังคมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ไปในทางที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น (พระศากยวงศ์วิสุทธิ์, 2561) ซึ่งกระบวนการดูแลผู้ต้องขังมีตั้งแต่เริ่มจนถึงสุดท้ายก่อนปลดปล่อยผู้ต้องขังออกจากเรือนจำ

จังหวัดสระแก้วได้มีการเปิดให้พระภิกษุเข้าไปทำหน้าที่ช่วยอบรมเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนาแก่นักโทษเป็นประจำทุกเดือน และร่วมกับโครงการเรือนจำ เรือนธรรมตามระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาและการอบรมผู้ต้องขัง ฉบับที่ 8 เรื่องการศึกษาและอบรมผู้ต้องขังตามข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ในด้านการศึกษา สาขาจริยศึกษา (ดาวเรือง หงษา, 2556) ได้แก่ การอบรมศีลธรรมจรรยา และหน้าที่พลเมืองดี โดยมีอนุศาสนาจารย์เจ้าหน้าที่ประจำเรือนจำเป็นผู้พิจารณาคัดสรรตามความเหมาะสม ซึ่งใช้วิธีพิจารณาตามที่อนุศาสน์แต่ละท่านพิจารณาเห็นสมควรตามหลักเกณฑ์ พระสงฆ์ที่ได้รับอาราธนานิมนต์ให้เข้าไปทำการอบรมเผยแผ่สั่งสอนแต่ละท่านมีความชำนาญในการอบรมเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอน มีความรู้แตกฉานในการเผยแผ่แตกต่างกัน ซึ่งเรียกว่า ปฏิสัมพันธ์ 4 คือ

1. อรรถปฏิสัมพันธ์ ปัญญาแตกฉานในอรรถ
2. อัมมปฏิสัมพันธ์ ปัญญาแตกฉานในธรรม
3. นิรุติปฏิสัมพันธ์ ปัญญาแตกฉานในทางนิรุติ (ภาษา) และ
4. ปฏิภาณปฏิสัมพันธ์ ปัญญาแตกฉานในปฏิภาณ (โต้ตอบได้ทันทีทันควัน, แก้ปัญหาเฉพาะหน้า, ความคิดทันการ) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต, 2555) โดยนัยสำคัญนี้คือผู้ที่เผยแผ่อบรมแก่ผู้ต้องขัง มีความเข้าใจถึงอรรถรสของหลักธรรม สามารถชักจูงผู้ต้องขัง ให้มีความสนใจจนเกิดปสาทสี่ทธา ความเชื่อที่เป็นความเลื่อมใสจากการได้ยินได้ฟัง แล้วน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติต่อไป

ผู้ต้องขังเมื่อได้รับการตัดสินใจจนจบกระบวนการแล้ว จำต้องถูกคุมขังซึ่งตามกระบวนการถือว่าจบลง แต่สิ่งที่เป็นปัญหา คือ ความหลากหลายของผู้ต้องขังที่รวมกันอยู่ในเรือนจำ ผู้ต้องขังแต่ละราย มีปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกันในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ อายุ เมื่อถูกนำมาให้อยู่ในสังคมเดียวกัน มีการฝึกหัดปฏิบัติตามกรอบที่กรมราชทัณฑ์กำหนดกฎเกณฑ์ไว้ ซึ่งหนึ่งในกิจกรรมที่

กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ต้องขังได้รับการอบรม คือ การร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา อันเป็นการอบรมขัดเกลา ภาย วาจา จิตใจ ให้เกิดความเกรงกลัว ความละเอียดใจต่อบาป และซาบซึ้งในรสของพระธรรม โดยมีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งภายในจิตใจ มุ่งที่จะไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำอีก พระสงฆ์ในจังหวัดสระแก้วจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ก่อนที่จะเข้าไปเผยแผ่ ซึ่งจะแตกต่างจากการที่มีศรัทธาญาติโยมทั้งหลายมาวัดเพื่อปฏิบัติธรรม หรือการได้เข้าไปแสดงธรรมเทศนาในที่ต่าง ๆ ประกอบกับการที่อนุศาสนาจารย์ได้มีการนิมนต์พระภิกษุจากที่ต่าง ๆ ไม่ได้นิมนต์พระภิกษุเข้าเป็นประจำ

สารนิพนธ์เรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว เล่มนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อทำการวิจัยในส่วนการเผยแผ่ของพระสงฆ์ในเรือนจำจังหวัดสระแก้วว่าจะเหมาะสมกับการที่จะนำไปใช้แก่ผู้ต้องขังหรือไม่ เพราะพิจารณาเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจและยังไม่มีผู้ใดเข้ามาทำการวิจัยในส่วนนี้ ว่าผู้ต้องขังมีความคิดเห็นอย่างไร ในการที่พระสงฆ์เข้าไปอบรมสั่งสอนแก่ผู้ต้องขัง งานวิจัยเล่มนี้จึงแสดงให้เห็นว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว จะเป็นประโยชน์ต่อพระสงฆ์ที่จะเข้าไปเผยแผ่แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสระแก้วต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง จากสูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 333 คน จากผู้ต้องขังทั้งหมด 1,967 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)

และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 รูปหรือคน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 20-30 ปี มีจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 มีการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 87.1 มีระยะเวลาการต้องโทษ 1 ปี-10 ปีมีจำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 70.9 ตามลำดับ

2. ข้อมูลระดับความคิดเห็นของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวม

(n=333)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขัง ในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเตรียมความพร้อมในการสอน	4.14	0.666	มาก
2. ด้านการสร้างบรรยากาศการสอนให้ปลอดภัย	3.95	0.704	มาก
3. ด้านการสอนมุ่งเนื้อหา	4.10	0.674	มาก
4. ด้านการสอนโดยเคารพ	4.21	0.607	มาก
5. ด้านการใช้ภาษาสุภาพ นุ่มนวล เหมาะสม	4.26	0.672	มาก
ภาพรวม	4.13	0.586	มาก

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.13, S.D.= 0.586) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการใช้ภาษาสุภาพ นุ่มนวล เหมาะสม ด้านการสอนโดยเคารพ ด้านการเตรียมความพร้อมในการสอน ด้านการสอนมุ่งเนื้อหา ด้านการสร้างบรรยากาศการสอนให้ปลอดภัย ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 2 ผลสรุปโดยรวมการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ฯ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ 1-3

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1.	อายุ	การเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ฯ	1.618	0.185	-	✓
2.	การศึกษา	การเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ฯ	1.915	0.148	-	✓
3.	ระยะเวลาต้องโทษ	การเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ฯ	1.299	0.275	-	✓

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุ การศึกษา และระยะเวลาต้องโทษ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังฯ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังฯ

การเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขัง	ปัญหาอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการเตรียมความพร้อม	เนื้อหาที่เข้าถึงยาก ไม่เหมาะสม ไม่เข้ากับความหลากหลายของผู้ต้องขัง	ศึกษาถึงสภาพปัญหาทั่วไปของผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้น
ด้านการสร้างบรรยากาศในการสอนให้ปลอดภัย	สถานที่แสดงธรรม มีเสียงรบกวน	ควรมีสถานที่ปฏิบัติธรรมโดยเฉพาะ
ด้านการสอนมุ่งเนื้อหา	ต้องการเนื้อหาหลากหลาย เข้าใจง่าย ใกล้เคียงกับชีวิต เพื่อนำไปปรับใช้	ควรศึกษาหาข้อมูล เพิ่มขึ้น เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานประกอบการแสดงธรรม
ด้านการสอนโดยเคารพ	ระยะเวลาในการอบรม ถูกจำกัด ควบคุมมากเกินไป ทำให้มีเวลาน้อย	ควรปรึกษาเรื่องระยะเวลาในการอบรมและ มีนาฬิกาให้ดูเวลา
ด้านการใช้ภาษา สุนทรียภาพ นุ่มนวล เหมาะสม	อยากให้พูดแบบสนุกสนาน เข้าใจง่าย	พระสงฆ์ควรมีการพูดคุยแบบเป็นกันเองมากขึ้น เพื่อให้เกิดบรรยากาศร่วมกับผู้ต้องขัง

จากตารางที่ 3 พบว่าพระสงฆ์มีการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ เมื่อได้รับหลักฐาน หรือ โจทย์ที่ทางเรือนจำกำหนดมาให้แสดงในแต่ละครั้ง ค้นคว้าหาข้อมูล แล้วนำมาประยุกต์ให้ตรงกับ ความต้องการของผู้ต้องขัง เนื้อหาที่เข้าถึงยากไม่เหมาะสมกับความหลากหลายของผู้ต้องขัง ข้อเสนอแนะ คือทำความเข้าใจบริบทของเรือนจำเพิ่มมากขึ้น สอดแทรกหลักฐานที่สามารถนำไป ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหลังจากออกจากเรือนจำ พระสงฆ์ควรลดอคติ ความคิดที่ไม่ดีควรประพฤติตน ให้เหมาะสม มีกิริยาอาการที่เรียบร้อย ไม่คึกคะนองเกินไป

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

พบว่าความพร้อมด้านความรู้ ทักษะทางการพูดพระสงฆ์ต้องค้นคว้าหาข้อมูลแล้วนำมา ประยุกต์ให้ตรงกับความต้องการของผู้ต้องขัง สอดแทรกหลักการที่สามารถนำไปปรับเปลี่ยน พฤติกรรมหลังจากออกจากเรือนจำ ด้านการสร้างบรรยากาศในการสอนให้ปลอดภัย พบว่าการใช้ วิธีให้มีกิจกรรมร่วมก่อนการเผยแผ่หรือชวนพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิด ตั้งคำถามปลายเปิดจะช่วย ทำให้ผ่อนคลายได้ ด้านการสอนมุ่งเนื้อหา การเน้นเนื้อหาบางครั้งก็ทำให้ผู้ต้องขังไม่สนใจในการ รับฟัง กลับกลายเป็นการเพิ่มความรู้สึกรำคาญ จึงควรปรับเนื้อหาที่จะทำให้เกิดความคิดที่จะก้าวต่อไป ในการดำเนินชีวิต การใช้ภาษาท้องถิ่นสนทนาตามกาลโอกาสทำให้เกิดความใกล้ชิดแต่ควรระมัดระวัง คำพูดที่ไม่เหมาะสม ถ้าหากจะใช้ศัพท์ภาษาต่าง ๆ ควรมีการแปลความหมาย อธิบายให้ชัดเจน การใช้หลักปรัชญาตะวันตกเข้ามาสอดแทรกจะทำให้ผู้ต้องขังมีโลกทัศน์มากขึ้น

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่มีต่อ ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามระยะเวลา ต้องโทษ พบว่าผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาต้องโทษต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์ในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ($F=1.299$, $Sig.=0.275$) จึงปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัด สระแก้ว” โดยรวมทั้ง 5 ด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผู้ต้องขังมีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดสระแก้วโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นได้ว่าพระสงฆ์ในจังหวัด สระแก้ว มีการจัดการด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการสร้างบรรยากาศในการสอนให้ปลอดภัย ด้านการสอนมุ่งเนื้อหา ด้านการสอนโดยเคารพ ด้านการใช้ภาษาสุภาพ นุ่มนวล เหมาะสม จึงทำให้ ผู้ต้องขังโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภัทร วาญอภัย, (2560) ได้วิจัยเรื่อง “การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย สำหรับผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มกระทำ ผิดซ้ำ ของเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนก เป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการทดสอบสมมติฐาน การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ การศึกษา ระยะเวลาที่ต้องโทษเพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกัน ไม่มีผลที่แตกต่างกันในการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวัสดิ์ จิรัฎฐิติกาล, (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การปฏิบัติธรรมของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแพร่ในเรือนจำไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้ต้องขังที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องขังที่มีการศึกษาต่างกัน ไม่มีผลที่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนตติ ทินนาม, (2560) ได้วิจัยเรื่อง “โครงการจากใจสู่ใจ: นวัตกรรมการสร้างการเปลี่ยนแปลงภายในเพื่อปฏิรูปภายนอก” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแพร่ในเรือนจำไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 3 ผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาต้องโทษต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาต้องโทษต่างกัน ไม่มีผลที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูนรนาถเจติยาภิรักษ์ (ชูศรี) และคณะ, (2561) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระธรรมทูต สายอินเดีย-เนปาล ตามหลักพุทธจิตวิทยา” ผลการวิจัยพบว่าผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาต้องโทษแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสำหรับผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

องค์ความรู้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

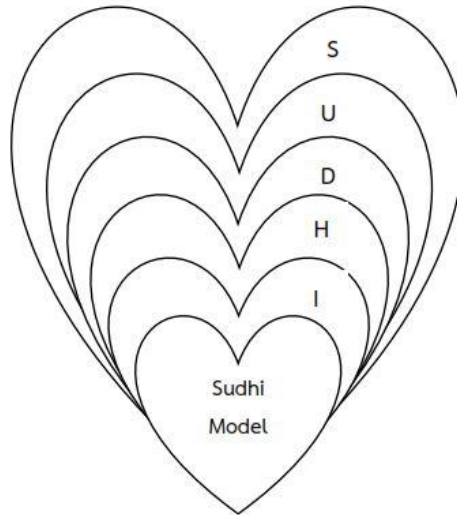
ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย คือ พระสงฆ์ที่เข้าไปเผยแผ่แก่ผู้ต้องขังฯ ควรมีการเตรียมความพร้อม มีทักษะการพูด ต้องพยายามทำให้เกิดบรรยากาศที่ครึกครื้น ลดความตึงเครียด ให้ความรู้สึกว่าได้ถูกบังคับมาอบรม เนื้อหาหลักธรรมมุ่งเรื่องกรรม บาปบุญคุณโทษ สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้จริง พระสงฆ์ที่อบรมควรลดอคติ มีกิริยาอาการที่เรียบร้อยไม่คึกคะนองเกินไป ถ้าจะใช้ภาษาท้องถิ่นบางครั้งก็เหมาะสม และการใช้คำศัพท์ต่าง ๆ ควรมีการแปลเพื่อให้เข้าใจตรงกัน

2) องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย



ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัยการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสระแก้ว อธิบายได้ว่าด้านการเตรียมความพร้อม P (Preparation) องค์ความรู้จากการสังเคราะห์ที่ได้คือ เริ่มต้น (start) การเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ดี เพื่อดำเนินชีวิตที่เป็นสุข ด้านการสอนให้ปลอดภัย (Atmosphere) ได้องค์ความรู้ใหม่ คือ จุดสูงสุด(Ultimate) ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา คืออยากจะเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ต้องการที่จะมีชีวิตที่เป็นปกติสุข ด้านการสอนมุ่งเนื้อหา (content) ได้องค์ความรู้ใหม่คือ ทุกวัน (Daily) สิ่งเหล่านี้เกิดจากการฝึกหัดปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความตั้งมั่นในการทำสมาธิอย่างสม่ำเสมอ ค่อยซึมซับและออกจากใจ ด้านความเคารพ (Respect) คือ นิสัย (Habitual) เมื่อมีการทำเป็นประจำสม่ำเสมอจะสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้น ท้ายที่สุดจะกลายเป็นนิสัยที่ดีคอยติดตามตัวตลอดไป ด้านการใช้ภาษาสุภาพ นุ่มนวล เหมาะสม (Polite Language) คือ เมื่อค่อยๆ อบรมขัดเกลาจิตใจแล้วก็จะทำให้เกิดความบริสุทธิ์ I (Innocent) ทั้งทางกาย วาจา และใจ มีสติสัมปชัญญะ รู้จักคิดก่อนทำ คิดก่อนพูด และพูดโดยให้สุภาพเหมือนเช่นที่ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. พระสงฆ์จังหวัดสระแก้วควรร่วมมือกันจัดตั้งกลุ่ม โดยมีนโยบายอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในการส่งเสริมพระสงฆ์เพื่อการเผยแผ่ฯ กำหนดเป็นหลักสูตรสำหรับการเผยแผ่เฉพาะด้าน

2. มีนโยบายในการติดตามและประเมินผลการเผยแพร่ทุกระยะ 3. กลุ่มหรือคณะทำงาน
ควรวางแผนงานให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. พระสงฆ์กลุ่มพระเผยแพร่ฯ จังหวัดสระแก้วควรตั้งหลักสูตรการอบรมการเผยแพร่
แก่ผู้ต้องขัง 2. ควรมีการอบรมส่งเสริมเพิ่มทักษะ ความรู้ด้านการเผยแพร่แก่ผู้ต้องขังเฉพาะด้าน
แก่พระเผยแพร่ 3. ควรจัดตั้งคณะกรรมการการติดตาม ตรวจสอบประเมินผลงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลยุทธ์การเผยแพร่พระพุทธรูปศาสนาของพระสงฆ์แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบพระสงฆ์ที่เข้ามาเผยแพร่ ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษา
ว่ามีระดับความคิดเห็นต่อการเผยแพร่แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำแตกต่างกันหรือไม่ หลังจากผ่านการอบรม
การบรรยายธรรม หรือการเรียนการสอน เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาบุคลากรคณะสงฆ์ต่อไป
3. ควรศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการเผยแพร่ของพระสงฆ์ในจังหวัดสระแก้ว
ว่ามีคุณสมบัติ ความพร้อม ทักษะ ที่เหมาะสมต่อการเผยแพร่หรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- ข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 2. (2562). *สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ รท.102 (ก)*. กรุงเทพฯ:
ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์.
- ชนตติ ทินนาม. (2560). โครงการจากใจสู่ใจ: นวัตกรรมการสร้างการเปลี่ยนแปลงภายในเพื่อปฏิรูป
ภายนอก. *ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล*. (พฤษภาคม 2558-เมษายน 2560):
1-2.
- ดาวเรือง หงษา. (2556). *กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานราชทัณฑ์*. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์
สวย จำกัด.
- ธนภัทร วาธงชัย. (2560). *การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย สำหรับผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำ
ของเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ* (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พระครูบรรณเจติยาภิรักษ์ (ชูศรี). (2561). รูปแบบการเผยแพร่พระพุทธรูปเชิงรุกของพระธรรม
ทูต สายอินเดีย-เนปาลตามหลักพุทธจิตวิทยา. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 6(1), 335-
336.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2555). *พจนานุกรม ฉบับประมวลศัพท์* (พิมพ์ครั้งที่ 18).
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผลิธรรม.
- พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ (พระอนิลมาน ธมฺมสากิโย). (2561). *จิตตมนต์ ปัญญาบำบัด*. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์กำลังใจ.
- สวัสต์ จิรัฎฐิติกาล. (2554). *การปฏิบัติธรรมของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม* (รายงานการ
วิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การพัฒนาการจัดการศึกษาระรมศึกษาของคณะสงฆ์
อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี*

EDUCATION MANAGEMENT DEVELOPMENT IN DHAMMA STUDY OF SANGKHA
ADMINISTRATION IN MUEANG DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

พระธรรมธรรณิราม สีลเตโช (อาศัย)

Phrathammathornthiram Stlatejo (Arsai)

E-mail: Phiraphon.8987@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการพัฒนาการจัดการ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการพัฒนาการจัดการศึกษาระรมศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า สภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาระรมศึกษาของคณะสงฆ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค คือครูที่เป็นพระภิกษุสามเณรสอนธรรมศึกษายังมีจำนวนน้อย ที่สอนอยู่ก็สอนหลายวิชา ขาดการสรรหาบุคลากรที่เหมาะสมในการสอน วิชาที่เกี่ยวกับธรรมชาติบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะและวิธีการสอนที่ทันสมัย ใช้วิธีการสอนแบบไม่ทันสมัย ไม่มีเทคนิคใหม่ ๆ ทำให้ขาดความน่าสนใจในการเรียน ดังนั้นได้แก่เพิ่มบุคลากรที่ทำหน้าที่สอนพระปริยัติธรรมให้มากขึ้น แยกสอนตามรายวิชาไปสรรหาครูที่ทำหน้าที่สอนพระปริยัติธรรมรุ่นใหม่เพิ่มขึ้น โดยทดสอบวัดความรู้ และทดลองปฏิบัติหน้าที่การสอนจริง ส่งครูที่ทำหน้าที่สอนให้ได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ วิธีการสอน ให้ได้รับการอบรมเรียนรู้รูปแบบวิธีการสอนที่ทันสมัย

คำสำคัญ: การพัฒนา; การจัดการ; ธรรมศึกษา

Abstract

This article was a study of opinions level, comparison level of managing development, and study problems, obstacles and suggestions to develop the management of Dhamma study of monks' administration in Mueang District, Phetchaburi Province. This was a mix-method research, found that the condition of the development of Dhamma education management in general was at a high level, different personal factors had different opinions and therefore rejected the research hypothesis. The problem and obstacle was that the teachers who teach Dhamma studies were still a small number, lack of recruiting the right person to teach with knowledge, skills, and modern teaching methods which make the lack of interest in learning. Therefore, the suggestion was to increase the number of new personnel by testing the knowledge and experimenting with the actual teaching duties, providing them a training to develop their knowledge, skills, and modern teaching method.

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

Keywords: development, management, Dhamma study

บทนำ

สถาบันพระพุทธศาสนากับการศึกษามีความเกี่ยวเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะในอดีตวัดเป็นศูนย์กลางของการศึกษาของทุกคนขึ้นไม่ว่าจะเป็นเชื้อพระวงศ์ บุตรหลานขุนนาง คหบดี จนกระทั่งถึงราษฎรทั่วไปสถาบันพระพุทธศาสนากับการศึกษามีความเกี่ยวเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะในอดีตวัดเป็นศูนย์กลางของการศึกษาของทุกคนขึ้นไม่ว่าจะเป็นเชื้อพระวงศ์ บุตรหลานขุนนาง คหบดี จนกระทั่งถึงราษฎรทั่วไป

ปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษในการจัดการศึกษา อยู่ในกลุ่มประเภทโรงเรียนเฉพาะทาง เนื่องจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มุ่งเน้นการจัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร เพื่อสร้างศาสนทายาทที่มีคุณภาพที่จะสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้เจริญก้าวหน้า อยู่ใต้การกำกับดูแลของมหาเถรสมาคม และมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนส่งเสริม ใช้ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

จากประเด็นที่กล่าวข้างต้น จึงเป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาธรรมศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อันจะเกิดประโยชน์ในการศึกษาธรรมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาธรรมศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการพัฒนาการจัดการศึกษาธรรมศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาธรรมศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่เรียนธรรมศึกษา ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ โรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี คือ สังกัดโรงเรียนปริยัติรังสรรค์ และโรงเรียนสุวรรณรังษาศรีวิทยาลัย จำนวน 420 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 จังหวัดเพชรบุรี, 2562) คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (ฮานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคาดหวังของการพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของการพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม

(n=205)

การพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี	ระดับความคาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านครูสอน	4.02	0.293	มาก
ด้านวิธีสอน	3.96	0.350	มาก
ด้านองค์ประกอบของชุมชน	4.01	0.330	มาก
โดยรวม	4.00	0.248	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.248) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านครูสอน ด้านองค์ประกอบของชุมชน ด้านวิธีสอน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของการพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	1.793		0.074		✓
อายุ		1.347	0.262		✓
ระดับชั้น		0.262	1.347		✓
วุฒิการศึกษา		2.596	0.054		✓

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า การพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี เพศ อายุ ระดับชั้น วุฒิการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคาดหวังของการพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี

คุณลักษณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านครูสอน	ครูที่สอนพระปริยัติธรรมมีจำนวนน้อย ที่สอนอยู่ก็สอนหลายวิชา	เพิ่มบุคลากรที่ทำหน้าที่สอนพระปริยัติธรรมให้มากขึ้น แยกสอนตามรายวิชาไป
ด้านวิธีสอน	ใช้วิธีการสอนแบบไม่ทันสมัย ไม่มีเทคนิคใหม่ๆ ทำให้ขาดความน่าสนใจในการเรียน	พัฒนารูปแบบวิธีการสอนให้ทันสมัยมากขึ้นจะได้นำมาใช้พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น
ด้านองค์ประกอบชุมชน	สถานที่เรียนอยู่ที่แออัด ไม่สงบ และมีเสียงรบกวนจากภายนอก	จัดสถานที่เรียนให้เหมาะสม มีอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดชัยภูมิ ที่มีคุณลักษณะ ตามข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านครูสอน ครูที่สอนพระปริยัติธรรมมีจำนวนน้อย ที่สอนอยู่ก็สอนหลายวิชาเพิ่มบุคลากรที่ทำหน้าที่สอนพระปริยัติธรรมให้มากขึ้น แยกสอนตามรายวิชาไปด้าน

ด้านวิธีสอน ใช้วิธีการสอนแบบไม่ทันสมัย ไม่มีเทคนิคใหม่ๆ ทำให้ขาดความน่าสนใจในการเรียนพัฒนารูปแบบวิธีการสอนให้ทันสมัยมากขึ้นจะได้นำมาใช้พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น

ด้านองค์ประกอบชุมชน สถานที่เรียนอยู่ที่แออัด ไม่สงบ และมีเสียงรบกวนจากภายนอก จัดสถานที่เรียนให้เหมาะสม มีอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาการจัดการศึกษาธรรมศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาธรรมศึกษาของคณะสงฆ์ในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาการจัดการศึกษาธรรมศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนาการจัดการศึกษาธรรม

ศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก คือ ด้านครูสอน ด้านวิธีสอน ด้านองค์ประกอบของชุมชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน เห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุรชาติ สิริเตโช (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนธรรมศึกษาของนักเรียนในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า

1) หลักสูตรธรรมศึกษาและวิธีการสอนของพระภิกษุที่ทำการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้าน มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากอยู่ 4 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านบุคลิกภาพของภิกษุผู้สอนธรรมศึกษา ด้านเนื้อหาของหลักสูตร และด้านการวัดและการประเมินผล

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนธรรมศึกษาของนักเรียนในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ปรากฏว่าวุฒิภาวะของนักเรียนยังมีความไม่พร้อม กับเนื้อหาวิชาที่ยากเกินไป หลักสูตรมีเนื้อหาสาระที่เข้าใจยาก เนื้อหาวิชาที่ทำการสอนมากเกินไป ศัพท์ภาษาธรรมะในหลักสูตรที่ใช้สอนมีมากเกินไป ด้านบุคลิกภาพของภิกษุผู้สอนธรรมศึกษา ส่วนมากมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในโรงเรียนน้อยเกินไป การใช้เวลาที่ไม่เหมาะสม การแสดงกิริยามารยาทไม่เหมาะสม ด้านการเรียนการสอน การดำเนินการสอนไม่ค่อยแม่นยำ ในเนื้อหาวิชาที่ทำการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล ควรจัดทำแบบทดสอบ เพื่อเป็นการฝึกหัด และทบทวนบทเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของนักเรียนเป็นระยะๆ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการพัฒนากิจการศึกษาระบบธรรมศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การพัฒนากิจการศึกษาระบบธรรมศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา วุฒิการศึกษาธรรมศึกษา ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนากิจการศึกษาระบบธรรมศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร เสาวภา (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องพุทธศาสนสุภาษิต หลักสูตรนิกธรรมและธรรมศึกษาขั้นตรี” ผลการวิจัยพบว่า

1) ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องพุทธศาสนสุภาษิต หลักสูตรนิกธรรมและธรรมศึกษาขั้นตรี คิดจากค่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มรวมกัน คิดเป็นร้อยละ 89.83 หรือสรุปได้ว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง มีประสิทธิภาพ 89.83/88.61 ที่กำหนดไว้ในสมมติฐานข้อที่ 1

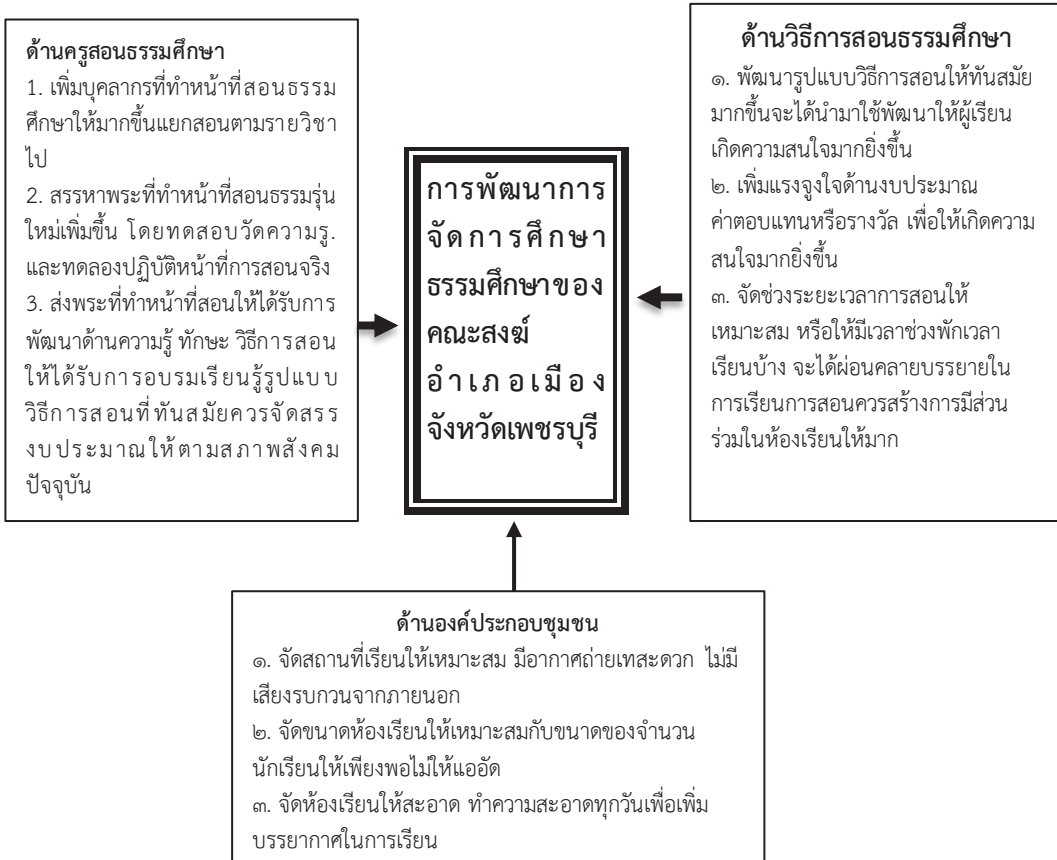
2) ความคงทนในการเรียนของผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องพุทธศาสนสุภาษิต หลักสูตรนิกธรรมและธรรมศึกษาขั้นตรีที่พัฒนาขึ้น คิดจากค่าคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบรวมแบบสุ่มของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มรวมกัน ลบด้วยคะแนนเฉลี่ยของการทำ

แบบทดสอบรวมหลัง 7 วัน ของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มรวมกัน คิดเป็น 8.61 % มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน เท่ากับ 0.08 หรือสรุปได้ว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น และเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง มีความคงทนทางการเรียนลดลงไม่เกิน 10 % ตามที่กำหนดไว้ในสมมติฐานข้อที่ 2

3) ผลจากการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต หลักสุตรนักรรรมและธรรมศึกษาชั้นตรีที่พัฒนาขึ้น ปรากฏว่าระดับความพึงพอใจของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มรวมกันอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.97 ซึ่งอยู่ในระดับมา ตรงตามที่กำหนดไว้ในสมมติฐานข้อที่ 3

องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาระบบศึกษาระดับอาเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย ดังแผนภาพ ได้ดังต่อไปนี้



ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี สามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางกลยุทธ์ สร้างกระบวนการ วิธีสอนจริยธรรมที่ดึงดูดและน่าสนใจ

2) ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยจัดหาปราชญ์ชาวบ้านหรือพระภิกษุที่มีความรู้ในพื้นที่ในการให้การศึกษอบรม

3) ควรวางนโยบายการสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในทางจริยธรรม

4) ควรสนับสนุนให้มีการจัดสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมในการจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ครูผู้สอนควรมีการวางแผนการสอนให้เหมาะสมกับเวลาและนักเรียน

2) ควรมีการจัดการเรียนการสอนนอกสถานที่เพื่อเป็นให้นักเรียนมีประสบการณ์และได้แสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ

3) ควรมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

4) ควรมีการอบรมกระบวนการเรียนการสอนจริยศึกษาร่วมกันระหว่างวัดและชุมชน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2) ขยายพื้นที่ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไปสู่ระดับจังหวัด หรือ ภูมิภาคเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาระบบการเรียนการสอนวิชาธรรมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ธานินทร์ ศิลป์จารุ.(2551). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS*. (พิมพ์ครั้งที่ 9).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

พระมหาสุรชาติ สิริเตโช. (2555). *ศึกษาความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนธรรมศึกษาของนักเรียนในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

- วิไลพร เสาวภา. (2552). *การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องพุทธศาสนสุภาษิต หลักสูตรนักธรรมและธรรมศึกษาชั้นตรี*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 จังหวัดเพชรบุรี. (2562). *ทะเบียนโรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย*. เพชรบุรี: โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์.



การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี*
THE DEVELOPMENT OF SANGHA ADMINISTRATION IN MUEANG DISTRICT,
RATCHABURI PROVINCE

พระปิยปราชญ์ อาจารย์สุโก (สาทวงศ์)
 Phra Piyaprachn Acarasubho (satawong)
 E-mail: reame876@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาสภาพ เปรียบเทียบ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า สภาพการพัฒนาการบริหาร กิจการคณะสงฆ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค คือ พระสงฆ์บางรูปขาดความรู้ความเข้าใจในการ ปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย ขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน ไม่มีการสรุปผลการทำงาน การสนับสนุนงบประมาณมีข้อจำกัด ขาดแคลนบุคลากรเผยแพร่ความรู้ทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น ควรให้พระสงฆ์ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน ควรมีการสรุปผลในรูปธรรมทุกครั้ง ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการศึกษา ควรมีการฝึกอบรม บุคลากรให้มีความรู้มากขึ้น ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุ

คำสำคัญ : การพัฒนา; การบริหาร; กิจการคณะสงฆ์

Abstract

This article was a study of the conditions and comparison, and studied problems, obstacles and suggestions of monks' administration development. This was a mix-method research; the findings were that the developing management condition in overall was at a high level, the different personal factors had no different opinions, therefore rejected the research hypothesis. Problems and obstacles; some lack of knowledge and understanding in the practice of Dhamma, discipline, lack of interaction between temples and communities, did not have a concrete work summary, having a limitations in supporting, lack of personnel spreading knowledge of Buddhism. Therefore, monks should follow the discipline, organized activities to interaction between temples and communities, should have a summary of the work to be concrete every time, the government should support education, and funds for monks' education should be provided.

Keywords: development, management, monks' administration

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020



บทนำ

การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการปกครองคณะสงฆ์ไทยที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่ามีปัจจัยบางอย่างส่งผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาและเกิดข้อสงสัย กระบวนการแก้ปัญหาในอดีตจึงใช้วิธีเสนอแนวทางการคิดใหม่ที่ถูกต้องกว่าเดิม ขจัดข้อสงสัย สนับสนุนแนวคิดใหม่นี้ให้กว้างขวาง สร้างและฟื้นฟูความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนาแก่สังคม โดยผู้ปกครองจากส่วนกลางจะทำหน้าที่จัดการแก้ปัญหา ตามลักษณะสภาพสังคม วัฒนธรรม และการเมืองไทย โดยทุกครั้งจะใช้การดำเนินตามพระธรรมวินัยที่ถูกต้อง เป็นเครื่องมือฟื้นฟูศรัทธาต่อองค์พระพุทธศาสนา เป็นหลักในการบริหารการปกครองคณะสงฆ์ ใช้สำหรับจัดระเบียบงานปกครองคณะสงฆ์ และใช้วินิจฉัยข้อสงสัยต่าง ๆ ที่มีต่อพระพุทธศาสนา (กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

ในปัจจุบัน แม้บทบาทของพระพุทธศาสนาทางด้านการเมืองนั้นลดลง แต่บทบาทของพระพุทธศาสนาสำหรับสังคมนั้นยังคงอยู่ และดำรงอยู่ต่อไปพร้อมกับสังคมไทย ด้วยอำนาจหน้าที่ของการปกครองคณะสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ ทั้งในด้านการปกครอง ด้านการรักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา ด้านการส่งเสริมการศึกษา ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นอำนาจตามพระธรรมวินัย ซึ่งคงใช้ยึดถือปฏิบัติได้ในทุกยุคสมัย แม้กระทั่งในยุคโลกาภิวัตน์ และต้องใช้อำนาจนั้นโดยยึดหลักธรรมาธิปไตยอันเป็นพุทธบัญญัติ ซึ่งการจัดโครงสร้างการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2545) ทั้งนี้การพัฒนาพระสังฆาธิการในด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์ยังคงมีการพัฒนาตามศักยภาพของตน บางท่านพอมีความรู้ความสามารถก็จะพัฒนาได้มาก แต่ถ้าไม่มีกำลังความสามารถก็จะค่อย ๆ พัฒนาไปที่ละน้อย หรือจะพัฒนาเฉพาะส่วนที่ตนถนัด ก็ได้พัฒนาได้ครบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน จึงทำให้เกิดการพัฒนาไปคนละทิศทาง หรือคนละแนวทาง ดังนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จึงควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาพระสังฆาธิการให้ครอบคลุมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน เพื่อที่จะมีทิศทาง หรือแนวทางในการพัฒนาพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์เป็นไปในทางเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 429 รูป (สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี, 2561) คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 207 รูป เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 รูป เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคาดหวังของการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยรวม

(n=207)

การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์	ระดับความคาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านการปกครอง	4.83	0.347	มากที่สุด
ด้านการศาสนศึกษา	4.65	0.478	มากที่สุด
ด้านการศึกษาสงเคราะห์	4.30	0.468	มาก
ด้านการเผยแผ่พระศาสนา	4.81	0.419	มากที่สุด
ด้านการสาธารณูปการ	4.56	0.485	มากที่สุด
ด้านการสาธารณสงเคราะห์	4.23	0.407	มาก
โดยรวม	4.56	0.354	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, S.D.=0.354) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่พระศาสนา ด้านการศาสนศึกษา ด้านการสาธารณูปการ และอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	F-test	Sig.	ผลการทดสอบ	
			สมมติฐานการวิจัยยอมรับ	ปฏิเสธ
อายุ	6.171	0.000	✓	
พรรษา	2.537	0.041	✓	
วุฒิสายสามัญ	17.938	0.000	✓	
วุฒิการศึกษานักธรรม	10.128	0.000	✓	

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า พระสงฆ์ อายุ พรรษา วุฒิสายสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการปกครอง	พระสงฆ์บางรูปขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามหลักพระธรรม วินัยขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนไม่มีการสรุปผลการทำงานให้เป็นรูปธรรม	ในแต่ละวัดควรทบทวนให้พระสงฆ์ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนควรมีการสรุปผลในการทำงานให้เป็นรูปธรรมทุกครั้ง
ด้านการศาสนศึกษา	การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อจำกัดในการสนับสนุนคณะสงฆ์ขาดแคลนบุคลากรที่จะปฏิบัติ หน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ทางพระพุทธศาสนา อยู่ขาดรางวัลจูงใจ แก่ครูผู้สอน และนักเรียนที่สอบ	ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการศึกษาแก่พระสงฆ์สามเณรทั้งทางโลกและทางธรรม ควรมีการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมสั่งสอน พระธรรมวินัยมากขึ้น ควรมีการจัดตั้งทุนสนับสนุนให้แก่ครูผู้สอนและนักเรียนที่สอบได้

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี (ต่อ)

การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการศึกษาสงเคราะห์	มีงบประมาณการสนับสนุนทางด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ไม่เพียงพอ พระสงฆ์ให้ความร่วมมือรับผิดชอบในงานศึกษาสงเคราะห์น้อย มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ	จัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรและบุตร หลานของชุมชน คณะสงฆ์ควรให้ความสำคัญกับงานศึกษาสงเคราะห์ให้มากขึ้น ควรมีการจัดฝึกอบรมบุคลากรในคณะสงฆ์ให้มีความรู้ความสามารถ
ด้านการเผยแผ่พระศาสนา	การบรรยายธรรมหรือแสดงธรรมเทศนาในวันสำคัญทางศาสนาไม่สม่ำเสมอ พระสงฆ์ทำหน้าที่เผยแผ่มีจำนวนน้อย พระสงฆ์ทำหน้าที่เผยแผ่มีความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีน้อย	ให้มีการจัดกิจกรรมทางการพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ควรจัดทำโครงการฝึกอบรมพระสงฆ์เพื่อทำหน้าที่เผยแผ่ ควรจัดทำโครงการฝึกอบรมพระสงฆ์ทำหน้าที่เผยแผ่ให้มีความรู้ด้าน เทคโนโลยีมากขึ้น
ด้านการสาธารณูปการ	การสนับสนุนไม่เพียงพอ มีงบประมาณในการก่อสร้างและปฏิสังขรณ์อาคารสถานที่น้อย ไม่มีการจัดทำแผนพัฒนาเกี่ยวกับการก่อสร้างปฏิสังขรณ์ภายในวัดน้อย	ควรมีการดูแลปฏิสังขรณ์อาคารสถานที่ภายในวัดให้มากขึ้น ควรมีการจัดหาทุนปฏิสังขรณ์เสนาสนะอย่างเป็นระบบ ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาเกี่ยวกับการก่อสร้างปฏิสังขรณ์ภายในวัด
ด้านการสาธารณสงเคราะห์	ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนจะมีข้อจำกัดตามเงื่อนไขของการ ดำรงชีพในยุคนับปัจจุบัน ราชการส่วนใหญ่ขาดการให้ความร่วมมือกับทางวัดบางวัด ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือและประสานงานให้กับทางวัด	ควรจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างวัดและชุมชน ควรจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างวัดและหน่วยงานราชการ ควรสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่และชาวบ้านมีส่วนร่วมกับทางวัดมากขึ้น

จากตารางที่ 3 พบว่า พระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถาม การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ตามข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านการปกครอง คือ 1) พระสงฆ์บางรูปขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามหลักพระธรรม วินัย ขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนไม่มีการสรุปผลการทำงานให้เป็นรูปธรรม 2) ในแต่ละวัดควรทบทวนให้พระสงฆ์ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนควรมีการสรุปผลในการทำงานให้เป็นรูปธรรมทุกครั้ง

ด้านการศึกษา คือ 1) การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อจำกัดในการสนับสนุนคณะสงฆ์ขาดแคลนบุคลากรที่จะปฏิบัติ หน้าที่ในการเผยแผ่ความรู้ทางพระพุทธศาสนาอยู่ขาดรางวัลจูงใจ แก่ครูผู้สอนและนักเรียนที่สอบ 2) ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการศึกษาแก่พระสงฆ์สามเณรทั้งทางโลกและ ทางธรรม ควรมีการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมสั่งสอน พระธรรมวินัยมากขึ้น ควรมีการจัดตั้งทุนสนับสนุนให้แก่ครูผู้สอนและนักเรียนที่สอบได้

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ คือ 1) มีงบการเงินประมาณการสนับสนุนทางด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ไม่เพียงพอ พระสงฆ์ให้ความร่วมมือรับผิดชอบในงานศึกษาสงเคราะห์น้อย มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ 2) จัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรและบุตร หลานของชุมชน คณะสงฆ์ควรให้ความสำคัญกับงานศึกษาสงเคราะห์ให้มากขึ้น ควรมีการจัดฝึกอบรมบุคลากรในคณะสงฆ์ให้มีความรู้ความสามารถ

ด้านการเผยแผ่พระศาสนา คือ 1) การบรรยายธรรมหรือแสดงธรรมเทศนาในวันสำคัญทางศาสนาไม่ สม่าเสมอ พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแผ่มีจำนวนน้อย พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแผ่มีความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีน้อย 2) ให้มีการจัดกิจกรรมทางการพระพุทธศาสนาอย่างสม่าเสมอ ควรมีโครงการฝึกอบรมพระสงฆ์เพื่อทำหน้าที่เผยแผ่ ควรมีโครงการฝึกอบรมพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแผ่ให้มีความรู้ด้าน เทคโนโลยีมากขึ้น

ด้านการสาธารณูปการ คือ 1) การบูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะมีการสนับสนุนไม่เพียงพอ มีงบประมาณในการก่อสร้างและปฏิสังขรณ์อาคารสถานที่น้อย ไม่มีการจัดทำแผนพัฒนาเกี่ยวกับการก่อสร้างปฏิสังขรณ์ภายในวัดน้อย 2) ควรมีการดูแลปฏิสังขรณ์อาคารสถานที่ภายในวัดให้มากขึ้น ควรมีการจัดหาทุนปฏิสังขรณ์เสนาสนะอย่างเป็นระบบ ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาเกี่ยวกับการก่อสร้างปฏิสังขรณ์ภายในวัด

ด้านการสาธารณสงเคราะห์ คือ 1) ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนจะมีข้อจำกัดตามเงื่อนไขของการ ดำรงชีพในยุคปัจจุบัน ราชการส่วนใหญ่ขาดการให้ความร่วมมือกับทางวัดบางวัด ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือและประสานงานให้กับทางวัด 2) ควรจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างวัดและชุมชน ควรจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างวัดและหน่วยงานราชการ ควรสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่และชาวบ้านมีส่วนร่วมกับทางวัดมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

1. ความคิดเห็นของพระสงฆ์ในการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ความคิดเห็นของพระสงฆ์ในการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นพระสงฆ์ในการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี คือ ด้านการศึกษา สงเคราะห์ และด้านการสาธารณสงเคราะห์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ พระศาสนา ด้านการศาสนศึกษา และด้านการสาธารณูปการอยู่ในระดับมากที่สุด เห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการวชิรบัณฑิต ธรรมสรโณ (ภักระธรรมวงศ์), (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า 1. การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอุเบกขา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านภริญา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 2. เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ ได้แก่ ตำแหน่ง อายุ พรรษา และการศึกษา มีผลให้ความคิดเห็นที่มีต่อการปกครองตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า 3.1 ด้านเมตตา ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาควรให้ความรักและเมตตา ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเสมอภาค ไม่ลำเอียง 3.2 ด้านภริญา ได้แก่ เจ้าอาวาสควรประกาศให้พระภิกษุสามเณรทราบเกี่ยวกับขอบเขตและข้อกำหนดการจัดสรรสวัสดิการ 3.3 ด้านมุทิตา ได้แก่ การให้คุณและให้โทษแก่บุคลากรควรมีความเป็นธรรม เสมอภาคกันทุกฝ่าย ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก 3.4 ด้านอุเบกขา ได้แก่ เจ้าอาวาสควรวางตัวเป็นกลางเมื่อเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งขึ้น ไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นคู่กรณีกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิสายสามัญ และวุฒิการศึกษานักธรรม ที่แตกต่างกัน การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิพิธพัฒนโกศล (ธวัชชัย ญาณวีโร), (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรม: กรณีศึกษา พระสังฆาธิการอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า 1. การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรม

ธรรม: กรณีศึกษาพระสังฆาธิการ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และทำกิจที่สงฆ์ต้องทำ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิกษุสามเณรเป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อวาสาขอโทษมา แล้วขอให้อยู่เป็นสุข อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 2. ผลการเปรียบเทียบความเห็นที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักการบริหารนิยธรรม: กรณีศึกษาพระสังฆาธิการอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพ อายุ พรรษา และการศึกษามีผลให้ความคิดเห็นที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักการบริหารนิยธรรม : กรณีศึกษาพระสังฆาธิการอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. ปัญหา อุปสรรคการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักการบริหารนิยธรรม: กรณีศึกษาพระสังฆาธิการอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ เน้นการประชุมเพื่อรับนโยบาย การไม่สามารถรักษาเวลาของการประชุมได้ ไม่ค่อยมีเอกสารประกอบการประชุม ผู้บวชใหม่ไม่ค่อยรู้พระวินัย ขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อบังคับภายในพระภิกษุสามเณรที่มีกิริยามารยาทเรียบร้อยไม่ค่อยได้รับการชื่นชมต่อหน้าสาธารณชน การไม่มีบทลงโทษที่เด็ดขาด ภาวะความเป็นเด็กของสามเณร วัดบางวัดไม่ได้รับการรักษาความสะอาด ไม่มีที่พักหรือห้องที่จัดไว้เฉพาะสำหรับอาคันตุกะ และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักการบริหารนิยธรรม: กรณีศึกษาพระสังฆาธิการอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นโดยเสมอภาคกัน การเคารพรอบเวลาตามระเบียบของที่ประชุม การจัดทำเอกสารประกอบการประชุม การจัดทำรายงานการประชุมพร้อมเสนอที่ประชุมรับรอง การส่งเสริมการศึกษาพระวินัยตั้งแต่แรกบรรพชาอุปสมบท การกำหนดระเบียบภายในวัดโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของพระภิกษุสามเณรภายในวัด การยกย่องพระภิกษุและสามเณรที่มีกิริยามารยาทเรียบร้อย การลงโทษแก่พระภิกษุสามเณรที่ไม่ให้ความเคารพต่อผู้อาวุโส การส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักเมตตาในพรหมวิหารธรรม การอบรมศิษย์วัดเป็นประจำ การอบรมสามเณรให้มีกิริยาเรียบร้อย การรักษาความสะอาดภายในบริเวณวัด การส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสาราณียธรรม และการจัดที่พักสำรองไว้รองรับพระภิกษุอาคันตุกะ

องค์ความรู้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ที่พึงประสงค์ดังนี้

ด้านการปกครอง เจ้าอาวาสมีการปกครอง โดยยึดหลักตามพระธรรมวินัยและเป็นข้อปฏิบัติ มีการจัดประชุมเพื่ออบรมสั่งสอนด้านวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย บางวัดขาดผู้ช่วยเจ้าอาวาส ขาดผู้ช่วย เหลือในการทำงาน จึงต้องทำงานด้วยตัวเอง

ด้านการปกครอง เจ้าอาวาสมีการปกครอง โดยยึดหลักตามพระธรรมวินัยและเป็นข้อปฏิบัติ มีการจัดประชุมเพื่ออบรมสั่งสอนด้านวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย บางวัดขาดผู้ช่วยเจ้าอาวาส ขาดผู้ช่วย เหลือในการทำงาน จึงต้องทำงานด้วยตัวเอง

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ เปิดสอนธรรมศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เข้ามาศึกษา ตั้งกองทุนสงเคราะห์การศึกษาแก่เด็ก และเยาวชน มีการสนับสนุนการแจกทุนแก่นักเรียน ตามกรณีของแต่ละวัด

ด้านการเผยแผ่พระศาสนา มีการส่งเสริมการไหว้พระสวดมนต์ และอบรมให้ความรู้เรื่อง ศาสนพิธีแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป จัดให้มีหนังสือไหว้พระสวดมนต์ เพื่อผู้รักาศิล พึง ธรรมได้อ่านได้ศึกษาตามความเหมาะสม ขาดบุคลากรในการเผยแผ่

ด้านการสาธารณูปการ การวางแผนด้านการจัดการก่อสร้าง ศาสนสถาน อาคารเสนาสนะ ในวัดมีการตั้งกองทุนสงเคราะห์การศึกษาแก่เด็ก และเยาวชนทุกระดับชั้น การจัดการควบคุม สิ่งก่อสร้างภายในวัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีการช่วยเหลือวัดที่ขาดแคลน

ด้านการสาธารณสงเคราะห์ อำนาจความสะดวกให้แก่พุทธศาสนิกชนในการเข้าวัดทำบุญ จัดสร้างถนนภายในวัดให้สะดวกแก่การเดินทางช่วยเหลือในด้านการสาธารณสงเคราะห์เป็นเนื่องนิจออยู่ เสมอ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มี ข้อเสนอแนะที่มาจากผลการวิจัย สรุปเป็นประเด็นดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) คณะสงฆ์ควรประสานงานร่วมมือกันกับพระสงฆ์ในเขตปกครองในการ กำหนดมาตรฐาน ในการปกครอง โดยบูรณาการหลักการปกครองแบบพุทธธรรม

2) คณะสงฆ์ควรประสานงานจัดตั้งหน่วยงานให้ความรู้เกี่ยวกับ ปกครองให้แก่เจ้าอาวาส หรือพระสงฆ์ในเขตปกครองให้เข้าใจหลัก การปกครองคณะสงฆ์ โดยใช้ องค์กร 6

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) คณะสงฆ์ควรปรับปรุงเนื้อหาให้มีความหลากหลายน่าสนใจเหมาะสมกับพระสงฆ์ในการ บริหารกิจการคณะสงฆ์

2) คณะสงฆ์ควรพัฒนาหลักการปกครองการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ตอบสนองกับความต้องการของพระสงฆ์

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

2) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาระบบการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

เอกสารอ้างอิง

กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติกฎระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ.(2551). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

พระครูพิพิธพัฒนโกศล (ธวัชชัย ญาณวีโร). (2561). *การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักการบริหารนิยธรรม: กรณีศึกษา พระสังฆาธิการอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2545). *ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมสภา.

พระอธิการวชิรบัณฑิต ธรรมสรโณ (ภัทรธรรมวงศ์). (2561). *การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. (2561). *ทะเบียนพระสงฆ์จำพรรษาอำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี*. ราชบุรี: สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี.

การส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี*
THE ENCOURAGEMENT OF ARCHAEOLOGICAL SITE CONSERVATION OF THE
SANGHA IN MUEANG DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

พระปิยวัฒน์ อินทพลโณ

Phra Piyawat Indapaño

E-mail: mmm_2527@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ และศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า การส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน ภาพรวม อยู่ระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ พรรษา ภูมิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัญหาและอุปสรรค คือ ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ ดังนั้น ควรรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาโบราณสถานร่วมกับทางวัด ควรรณรงค์ให้พุทธศาสนิกชนร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อการบูรณะโบราณสถาน

คำสำคัญ : การส่งเสริม; การอนุรักษ์โบราณสถาน; คณะสงฆ์

Abstract

This article was to study the encouragement of archaeological site conservation, to compare the monk's opinion and to study the problems, obstacles and suggestions of the encouragement of archaeological site conservation of the Sangha in Mueang district, Ratchaburi province, using Mixed Methods. Findings were the encouragement of archaeological site conservation showed that overall at high level. The person factors for example, age, year of monkhood, general education background influenced the opinions on encouraging archaeological site conservation to have statistically significant differences in overall at 0.01 levels. Problems and obstacles were that lack of personal and lack of budget. Further, that temples should arrange the site conservation campaign to encourage lay persons to participate in archaeological site preservation and donate money for archaeological site restoration.

Keywords : Encouragement, Archaeological Site Conservation, The Sangha

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

โบราณสถานเป็นอาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่มีความเก่าแก่ ที่มนุษย์สร้างขึ้น มีประวัติความเป็นมาที่เป็นประโยชน์ทางด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือมีร่องรอยกิจกรรมของมนุษย์ปรากฏอยู่ (กรมศิลปากร, 2553) โบราณสถานเป็นทรัพย์สินสมบัติทางวัฒนธรรมของคนรุ่นก่อนที่ตกทอดมาให้คนรุ่นหลัง (สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร, 2550) นับเป็นมรดกอันสำคัญที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ให้กับแผ่นดิน อันแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองในยุคนั้น โบราณสถานจึงมีความสำคัญต่อท้องถิ่นและประเทศชาติอย่างยิ่ง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเมืองการปกครอง โบราณสถานมีคุณค่าสมควรแก่การเอาใจใส่ดูแลรักษาไว้เป็นมรดกสำหรับคนรุ่นหลังให้ได้สัมผัสและชื่นชมความสำคัญในคุณค่า ซึ่งมีได้อยู่ที่การตีราคาเป็นมูลค่า หากแต่อยู่ที่ไม่อาจหาสิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจและความภาคภูมิใจอื่นทดแทนได้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

ราชบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางของประเทศไทย และจากการศึกษาและขุดค้นของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี พบว่า ดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำแม่กลองแห่งนี้เป็นถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของคนหลายยุคหลายสมัย และมีความรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต จากหลักฐานทางโบราณสถานและโบราณวัตถุ ทำให้เชื่อได้ว่ามีผู้คนตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณนี้ตั้งแต่ยุคหินกลาง ตลอดจนถึงค้นพบเมืองโบราณสมัยทวารวดีที่อำเภอเมืองราชบุรี เช่น เศียรพระพุทธรูปสมัยโบราณต่าง ๆ ซึ่งหลักฐานต่าง ๆ เหล่านี้ได้ตั้งแสดงที่ “พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรี”

อย่างไรก็ตาม พระสงฆ์ผู้จำพรรษาในวัดแต่ละแห่งนั้น นอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ต่อชุมชนทางด้านศาสนกิจและพิธีกรรมแล้ว ยังมีบทบาทด้านส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมอีกด้วย เพราะสมบัติทรัพย์สินภายในวัดหลายอย่างเป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางวิชาการและวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งคณะสงฆ์ได้ดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดี เมื่อเกิดความเสื่อมโทรมลงก็ได้ทำการบูรณะซ่อมแซม รวมทั้งได้ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถานอีกด้วย แต่ปัญหาที่ปรากฏ คือ พระสงฆ์ยังขาดความรู้เฉพาะทางเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน (พระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฒโน, 2548)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวนี้ ประกอบกับ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี” เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเป็นข้อมูลทางวิชาการสำหรับการพัฒนาการดำเนินงานตามภารกิจด้านการสาธารณสุขการของคณะสงฆ์ สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ (มหานิกาย) ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 429 รูป คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (สุรียรี ศรีโกศาภิรมย์, 2546) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 207 รูป เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 รูป เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษา ระดับความคาดหวังของ พระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยรวม

(n=207)

การส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์	ระดับความคาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านการสงวนรักษา	4.39	0.388	มาก
ด้านการบูรณะ	4.34	0.411	มาก
ด้านปฏิสังขรณ์	4.32	0.421	มาก
ด้านเสริมความมั่นคงแข็งแรง	4.42	0.393	มาก
โดยรวม	4.37	0.352	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสงฆ์มีความคาดหวังต่อพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.352) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านเสริมความมั่นคงแข็งแรง ด้านการสงวนรักษา ด้านการบูรณะ และด้านปฏิสังขรณ์ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ปัจจัยส่วนบุคคล	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
			การวิจัย ยอมรับ	ปฏิเสธ
อายุ	4.630**	0.001	✓	
พรรษา	5.741**	0.004	✓	
วุฒิการศึกษาสามัญ	21.798	0.000	✓	
วุฒิการศึกษานักธรรม	3.652*	0.013	✓	

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญวุฒิการศึกษานักธรรม ต่างกัน มีความคาดหวังต่อพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

การส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการสงวนรักษา	บางวัดขาดบุคลากรสงฆ์ในการดูแลรักษาโบราณสถาน หรือมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ	รณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาโบราณสถานร่วมกับทางวัด
ด้านการบูรณะ	ขาดงบประมาณสนับสนุนในการบูรณะ	เปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อการบูรณะโบราณสถาน
ด้านปฏิสังขรณ์	บางวัดไม่มีกองทุนสำหรับการปฏิสังขรณ์โบราณสถาน	รณรงค์ให้ทุกวัดที่มีโบราณสถานตั้งอยู่ในพื้นที่ได้จัดตั้งกองทุนเพื่อการปฏิสังขรณ์โบราณสถานเป็นการเร่งด่วน

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี (ต่อ)

การส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านเสริมความมั่นคงแข็งแรง	บางวัดไม่ดูแลโบราณสถานให้มั่นคงแข็งแรงด้วยเข้าใจผิดว่าเป็นหน้าที่กรมศิลปากรเท่านั้น	ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านโบราณสถานและโบราณวัตถุแก่พระภิกษุและสามเณรให้มากยิ่งขึ้น

จากตารางที่ 3 พบว่า พระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถาม การส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ตามข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านการสงวนรักษา คือ 1) บางวัดขาดบุคลากรสงฆ์ในการดูแลรักษาโบราณสถานหรือมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ 2) รณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาโบราณสถานร่วมกับทางวัด

ด้านการบูรณะ คือ 1) ขาดงบประมาณสนับสนุนในการบูรณะ 2) เปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อการบูรณะโบราณสถาน

ด้านวิสัยทัศน์ คือ 1) บางวัดไม่มีกองทุนสำหรับการปฏิสังขรณ์โบราณสถาน 2) รณรงค์ให้ทุกวัดที่มีโบราณ-สถานตั้งอยู่ในพื้นที่ได้จัดตั้งกองทุนเพื่อการปฏิสังขรณ์โบราณสถานเป็นการเร่งด่วน

ด้านบุคลิกภาพ คือ 1) บางวัดไม่ดูแลโบราณสถานให้มั่นคงแข็งแรงด้วยเข้าใจผิดว่าเป็นหน้าที่กรมศิลปากรเท่านั้น 2) ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านโบราณสถานและโบราณวัตถุแก่พระภิกษุและสามเณรให้มากยิ่งขึ้น

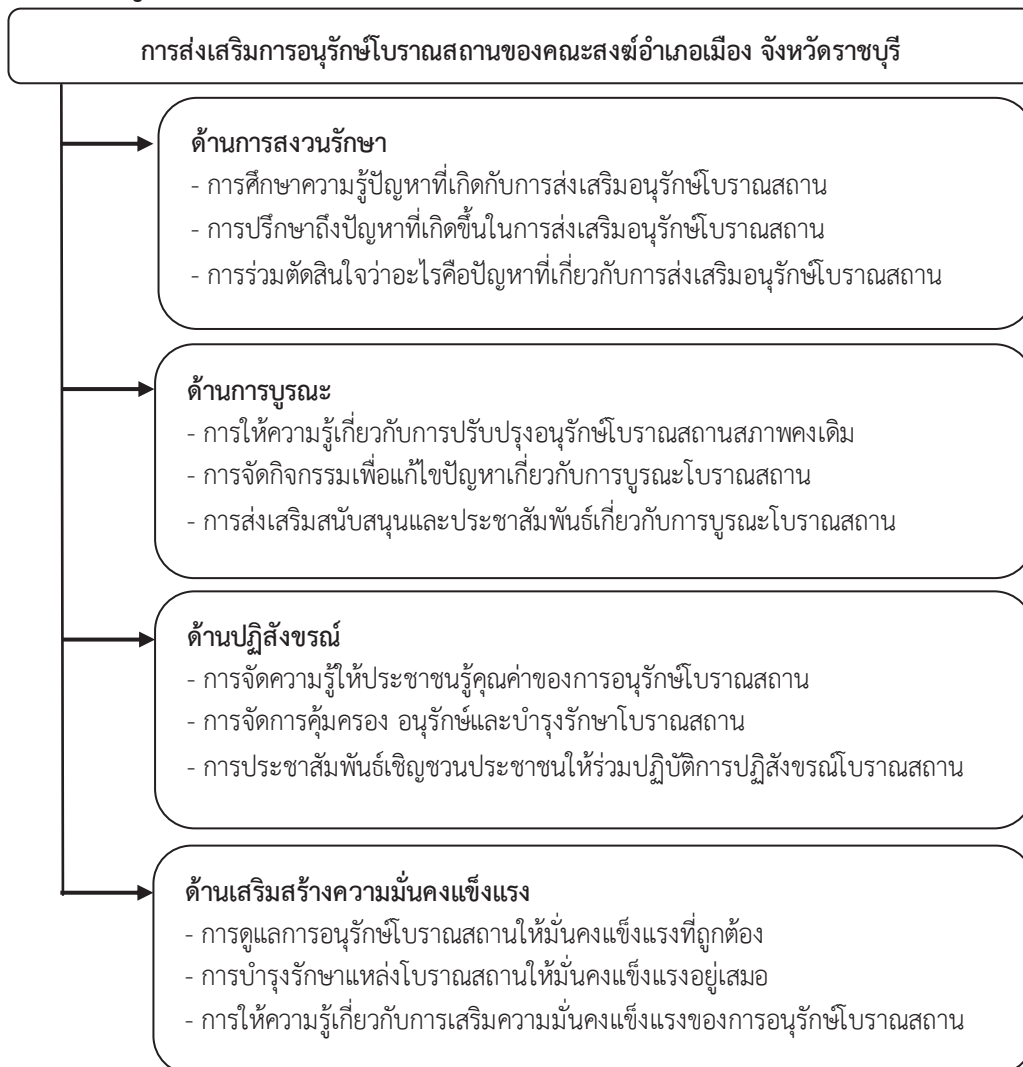
อภิปรายผลการวิจัย

สภาพการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มีการอนุรักษ์โบราณสถานโดยครอบคลุมภารกิจทุกด้านของการอนุรักษ์ ซึ่งประกอบด้วย การสงวน การรักษา การบูรณะ และการปฏิสังขรณ์ ซึ่งทุก ๆ ภารกิจล้วนมีเป้าหมายเพื่อดูแลรักษาและป้องกันศาสนสถานซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้างหรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของศาสนสถานนั้นเป็นประโยชน์ทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ ในรูปแบบของโบราณสถาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดเกษม จิตสมปนโน, (2554) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ

ศิลปวัตถุในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ โดยฐานะผู้นำจิตวิญญาณของชุมชน เกิดเนื่องจากความเป็นผู้มีพื้นฐานทางจิตใจที่รักการทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และชอบเสียสละ ดังนี้ เมื่อพระสงฆ์ได้ออกธุดงค์ไปในพื้นที่ต่าง ๆ จึงปลุกเร้าพื้นฐานทางจิตใจและพยายามผลักดันให้เกิดการพัฒนาชุมชนเพื่อประโยชน์สุขของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร เพชรทอง, (2548) ได้วิจัยเรื่อง “มาตรการทางกฎหมายในการรักษา คุ่มครองโบราณสถาน ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504” ผลการวิจัยพบว่า กรมศิลปากรเป็นองค์กรภาครัฐเพียงหน่วยงานเดียวที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และคุ้มครองโบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งโบราณคดี มีหน้าที่บังคับการให้เป็นไปตามมาตรการทางกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขึ้นทะเบียนมรดกวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งไม่อาจดำเนินการได้ทั่วถึงครบทุกพื้นที่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระ เปล่งรศมี, (2543) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่พระสงฆ์มีบทบาทมากที่สุดในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ คือ การให้ความร่วมมือต่อหน่วยงานที่มาทำการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ส่วนบทบาทที่กระทําน้อยที่สุดคือการเข้าร่วมเป็นสมาชิกหรือกรรมการชมรมหรือกลุ่มเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย สนธิรักษ์, (2549) ได้วิจัยเรื่อง “ศักยภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระดู่ อำเภอบ้านทอง จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรัตน์ กลิ่นจันทร์ และคณะ, (2550) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาศาสนสถานที่สำคัญต่อการอนุรักษ์การท่องเที่ยวของวัดในกรุงเทพฯ” ผลการวิจัยพบว่า ศาสนสถานมีความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจ ศาสนสถาน ดังกล่าวยังมีความสำคัญในแง่เป็นสิ่งแสดงถึงความศรัทธา แสดงประวัติศาสตร์และบริบทความเชื่อของคนในช่วงเวลาของการสร้างศาสนสถานด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยจะเข้ามาทัศนศึกษา เพื่อเป้าหมายทางศาสนา ส่วนนักท่องเที่ยวต่างประเทศจะเข้ามาทัศนศึกษาเพื่อแสวงหาความรู้ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและความเชื่อของคนไทยในอดีตและคนไทยในปัจจุบัน ซึ่งศาสนสถานจะสะท้อนมิติทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของคนไทยได้อย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาลี แก้วตาทิพย์, (2550) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีบทบาทมากที่สุดในด้านการดูแลทำความสะอาดโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีอยู่ในวัด และบทบาทที่พระสงฆ์ปฏิบัติน้อยที่สุดคือการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันและการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ ควรเป็นหน้าที่รับผิดชอบของทุกฝ่ายทั้งพระสงฆ์ ประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวรรณ นกเอี้ยงทอง, สมใจ เกาต์วง และสุทิศ ไพบูลย์วัฒนกิจ, (2560) ได้วิจัยเรื่อง “การออกแบบสารสนเทศเพื่อการจัดการองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัด

นครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า การออกแบบสารสนเทศเพื่อการจัดการพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีเป็นกระบวนการที่สามารถใช้เป็นแหล่งเผยแพร่เพื่อการศึกษาการเรียนรู้เรื่ององค์พระปฐมเจดีย์ ต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพันธ์ กุลวินิจฉัย, (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์พระพุทธรูปในฐานะปูชนียวัตถุของชาวพุทธสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ” จากผลการวิจัยพบว่า ประติมากรรม เจดีย์ พระปฐมมา มีขึ้นภายหลังพระปริณิพพานหลายร้อยปี โดยพระพุทธรูปในลังกาได้รับจากอินเดีย อย่างไรก็ตาม คำว่ารูปปฏิมาและพระปฏิมาไม่ใช่พระพุทธรูป แต่เป็นพระเจดีย์คืออรัตนะที่เสมอด้วยพระตถาคต

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย



ภาพที่ 1 การส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

การส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย ด้านการสงวนรักษา ได้แก่ การศึกษาความรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการส่งเสริมอนุรักษ์โบราณสถาน การปรึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการส่งเสริมอนุรักษ์โบราณสถาน และการร่วมตัดสินใจว่าอะไรคือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอนุรักษ์โบราณสถาน ด้านการบูรณะ ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงอนุรักษ์โบราณสถานสภาพคงเดิม การจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบูรณะโบราณสถาน และการส่งเสริมสนับสนุนและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบูรณะโบราณสถาน ด้านปฏิสังขรณ์ ได้แก่ การจัดความรู้ให้ประชาชนรู้คุณค่าของการอนุรักษ์โบราณสถาน การจัดการคุ้มครอง อนุรักษ์และบำรุงรักษาโบราณสถาน และการประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนให้ร่วมปฏิบัติในการปฏิสังขรณ์โบราณสถาน ด้านเสริมความมั่นคงแข็งแรง ได้แก่ การดูแลการอนุรักษ์โบราณสถานให้มั่นคงแข็งแรง ที่ถูกต้อง การบำรุงรักษาแหล่งโบราณสถานให้มั่นคงแข็งแรงอยู่เสมอ และการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสริมความมั่นคงแข็งแรงของการอนุรักษ์โบราณสถาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) คณะสงฆ์อำเภอเมืองราชบุรี ควรร่วมมือกับ สำนักโบราณสถานราชบุรีที่ 1 ในการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานแก่พระสงฆ์ทุกรูปเป็นประจำปี

2) คณะสงฆ์อำเภอเมืองราชบุรี ควรร่วมมือกับ สำนักโบราณสถานราชบุรีที่ 1 สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดราชบุรี และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ในการจัดทำคู่มือการอนุรักษ์โบราณสถานจังหวัดราชบุรีสำหรับพระสงฆ์

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) วัดสุวรรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาโบราณสถานร่วมกับทางวัด

2) วัดสุวรรณรงค์ให้พุทธศาสนิกชนร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อการบูรณะโบราณสถาน

3) วัดสุวรรณรงค์ให้ทุกวัดที่มีโบราณสถาน ได้จัดตั้งกองทุนเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานโดยเร่งด่วน

4) วัดควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านโบราณสถานและโบราณวัตถุแก่พระภิกษุและสามเณรให้มากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์โบราณสถาน

2. การศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์โบราณสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของวัด

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2553). *การอนุรักษ์โบราณสถาน: การขึ้นทะเบียนโบราณสถาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- _____. (2544). *คู่มือถวายความรู้แก่พระสังฆาธิการในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาพันธ์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). *คู่มือการจัดทัศนศึกษาสำหรับเยาวชน*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- จิรวรรณ นกเอี้ยงทอง, สมใจ เกาต์วง และสุทิศ ไพบูลย์วัฒนกิจ. (2560). *การออกแบบสารสนเทศเพื่อการจัดการองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม* (รายงานการวิจัย ไม่ได้ตีพิมพ์). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์ และคณะ. (2550). *ศึกษาศาสนสถานที่สำคัญต่อการอนุรักษ์การท่องเที่ยวของวัดในกรุงเทพฯ* (รายงานการวิจัย ไม่ได้ตีพิมพ์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดเกษม จิตสมปนฺโน. (2554). *บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรพร โชติวิโร. (2554). *ศึกษากระบวนการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีศึกษาวัดร่องเม้ง จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฺฒโน. (2548). *บทบาทพระสังฆาธิการที่มีต่อการอนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วีระ เปล่งรัศมี. (2543). *บทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัดเชียงราย* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศุภชัย สนธิรักษ์. (2549). *ศักยภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระดู่ อำเภอบ้านทอง จังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สาตี แก้วดาทิพย์. (2550). *บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.



สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร. (2550). *แนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับพระสงฆ์*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน.

สุนทร เพชรทอง. (2548). *มาตรการทางกฎหมายในการรักษา คุ่มครองโบราณสถานตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.





**รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์
ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ***
THE MODEL OF DISSEMINATION OF BUDDHIST MONKS
AT U-THAI DISTRICT, AYUTHAYA PROVINCE

พระพัฒนธนพงศ์ ภัทรพันธุ์
Phar pattanapong Pattaraphan
E-mail: Pattanapognng.5048@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาภาพรวมอยู่ระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหาอุปสรรค คือ พระสงฆ์ขาดงบประมาณ ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการบรรยายธรรม

คำสำคัญ : รูปแบบ ; เผยแผ่ ; พระพุทธศาสนา.

Abstrac

This research article was to study the level of the monks opinions to compare the monks and problems obstacles and recommendations for the model Buddhism Dissemination of Buddhist monks at U-Thai District Ayutthaya Province. Methodology was the mixed methods Findings the monks were the level of opinions the model Buddhism Dissemination plan by overall, Base on difference is not found to be different rejecting the research hypothesis. Problems and obstacles were that should be support from administrative have knowledge and experiences.

Keywords; model; Dissemination; Municipality

บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นจากอดีตในสมัยพุทธกาลเจริญเติบโตมาอย่างยั่งยืนจวบจนทุกวันนี้เป็นหน้าที่ของพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนที่นับถือพระพุทธศาสนาที่ช่วยกันจรรโลงไว้เพื่อให้พระพุทธศาสนายังคงอยู่ตลอดไปตราบนานเท่านานเพื่อความผาสุกของมวลมนุษยชาติและชาวโลก

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020



(พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2559) องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงทำให้เกิด อภุศลกรรมเกิดขึ้น เช่น ความโลภ ความหลง ความมัวเมา ความริษยา ความมีทิฐิมานะ ซึ่งดี ซึ่งเด่น ในลาภ ยศ สรรเสริญ ต่างๆ เหล่านี้เป็นต้น เพราะขาดการขัดเกลาจิตใจ ฉะนั้น พระสงฆ์จึงมีบทบาทหน้าที่โดยตรงให้ความรู้และอบรมทางด้าน จิตใจ สอนหลักธรรม นำไปประพฤติ ปฏิบัติเพื่อพัฒนาในการใช้ชีวิตประจำวัน มีข้อเท็จจริงที่แสดงว่า พระสงฆ์ที่เป็นองค์ ส่วนมากมักทำการเทศน์หรือ ถวายทอดพุทธธรรม โดยขาดหลักการและวิธีการ ตลอดจนรูปแบบที่เหมาะสม ไม่ได้วิเคราะห์ผู้ฟัง อีกทั้งยังขาดความรู้และประสบการณ์ในด้านการพูด ต่อหน้าสาธารณชน (พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมมาโล, 2561) หรือใช้ศัพท์ภาษาบาลีที่ยากเกินไป นิทาน ประกอบ หรือการยกตัวอย่างที่ล้าสมัย นำไปเพื่อไม่เห็นจริงและไม่อาจเปรียบเทียบกับยุคสังคมปัจจุบัน ได้พระสงฆ์บางรูปยังนิยมเทศน์หรือบรรยายธรรม โดยใช้ทำนองนิทานแบบโบราณ จึงทำให้ไม่เกิด ประสิทธิผลในการสื่อสารหลักธรรมไปสู่ประชาชน (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต, 2536) วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร เพราะเป็นวัดต้นแบบของวัด นักเทศน์ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, 2545) และยังสามารถผลิตพระนักเทศน์ที่มีคุณภาพทั่ว ประเทศไทย พร้อมทั้งเทคนิคและรูปแบบของวิธีการเผยแผ่ธรรมะ ในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับยุค ปัจจุบัน ตลอดจนการวางแผนเพื่อเป็นรากฐานรองรับความเจริญเติบโตในอนาคตรวมถึงเคล็ดลับ รูปแบบและวิธีในการนำเสนอเนื้อหาสาระหลักธรรมต่อพุทธศาสนิกชนทั่วไปตามสถานที่ต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน ให้เกิดความน่าสนใจ (คณะกรรมการจัดการจัดทำแผนพัฒนาจิต, 2518) โดยเฉพาะ พระสงฆ์ สามเณร ที่สนใจและเกี่ยวข้องกับรูปแบบ การเผยแผ่พุทธศาสนาต้องมีความ กระจือรื้อรังศึกษาหาวิธีการ เพื่อเป็นแนวทางในการเผยแผ่หลักธรรมธรรมให้เจริญเติบโตอย่าง ต่อเนื่องให้เหมาะสมทันยุคทันสมัย และได้มีวิธีการหา เทคนิค รูปแบบวิธีการโน้มน้าวใจแก่พุทธศาสนิกทั่วไปให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมได้ถูกต้องตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในเบื้องหน้าและประโยชน์อย่างยิ่งคือพระนิพพาน (เสฐียรพงศ์ วรรณปก, 2540)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดบุคลากรที่มีต่อรูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 352 รูป (คณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2562) ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับทั้งฉบับเท่ากับ 0.987 สุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโรยามาเน่ (Yamane Taro, 1967) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 188 รูป และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เก็บข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแปรปรวนค่าที่ (t-test) ค่าเอฟ (F-test) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูปหรือคน โดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม

(n=188)

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในอำเภออุทัย	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1) ผู้ส่งสาร (Source)	4.08	0.503	มาก
2) สาร (Message)	4.18	0.552	มาก
3) ช่องทางการสื่อสาร (Channel)	4.11	0.688	มาก
4) ผู้รับสาร (Receiver)	3.97	0.630	มาก
รวม	4.09	0.483	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
			ยอมรับ	ปฏิเสธ
อายุ	0.110	0.998	-	✓
พรรษา	2.528	0.083	-	✓
วุฒิการศึกษานักธรรม	0.620	0.603	-	✓
วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม	0.763	0.516	-	✓
วุฒิการศึกษาสามัญ	1.960	0.144	-	✓

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า พระสงฆ์ที่มี อายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม วุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของ พระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนา	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) ผู้ส่งสาร (Source)	พระสงฆ์ยังขาดความมั่นใจในการพูดต่อหน้าสาธารณชน	ควรผ่านกระบวนการฝึกอบรมและเทคนิคต่าง ๆ ในการบรรยายธรรมต่อหน้าสาธารณชนให้มาก
2) สาร (Message)	การบรรยายธรรมโดยไม่อ้างพระไตรปิฎกหรือบาลีมารองรับหลักธรรมมีแต่เรื่องเดิม ๆ ซ้ำ ๆ ไม่ทันสมัยต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน	การบรรยายธรรมโดย อ้างพระไตรปิฎกหรือบาลีและเปลี่ยนเรื่องบรรยายใหม่ ๆ
3) สื่อ (Channel)	พระสงฆ์ยังขาดการประชาสัมพันธ์ในการบรรยายธรรมอย่างต่อเนื่อง	ควรเพิ่มช่องทางการบรรยายธรรมให้เข้าถึงทุกสาขาอาชีพ
4) ผู้รับสาร (Receiver)	ไม่มีการสำรวจความคิดเห็นในการมาฟังธรรมะบรรยาย	ควรมีการสำรวจความคิดเห็นและตั้งใจฟังฟังอย่างสงบ

จากตารางที่ 3 พบว่า พระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถาม รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามข้อเสนอแนะดังนี้

ผู้ส่งสาร (Source) คือ ควรผ่านกระบวนการฝึกอบรมและเทคนิคต่าง ๆ ในการบรรยายธรรมต่อหน้าสาธารณชนให้มาก

สาร (Message) คือ การบรรยายธรรมโดยอ้างพระไตรปิฎกหรือบาลีและเปลี่ยนเรื่องบรรยายใหม่ ๆ

สื่อ (Channel) คือ ควรเพิ่มช่องทางการบรรยายธรรมให้เข้าถึงทุกสาขาอาชีพ

ผู้รับสาร (Receiver) คือ ควรมีการสำรวจ วาจาและตั้งใจฟังฟังอย่างสงบ

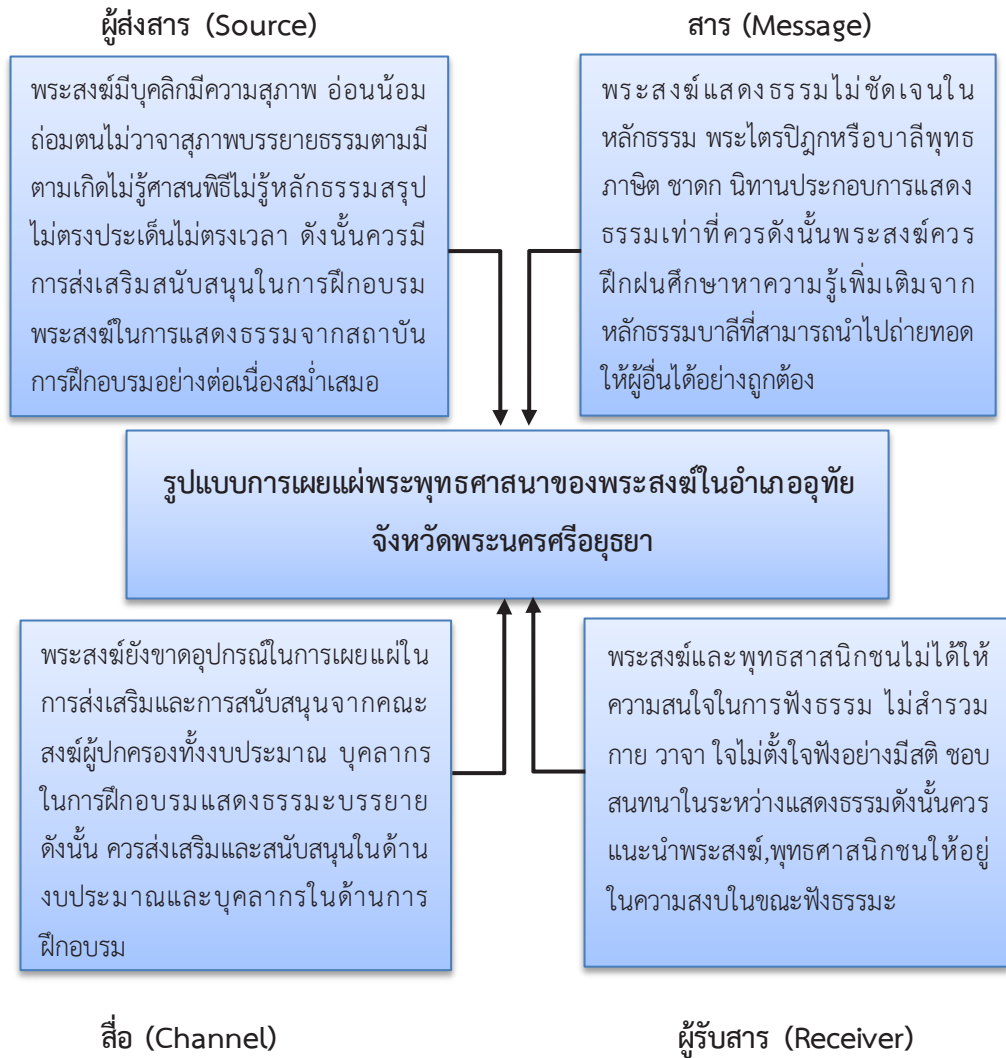
อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากพระสงฆ์สามารถเรียนรู้หลักธรรมบาลีตลอดจนการฝึกอบรมให้มีความรู้บวกกับประสบการณ์ต่าง ๆ ในการบรรยายต่อหน้าสาธารณชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูอาทร ธีญญาณรงค์, (2553) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารงานเผยแผ่ของพระสงฆ์กรณีศึกษาคณะสงฆ์ จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่ศาสนาธรรมเป็นการประกาศหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 5 ด้าน คือ จำแนกตาม อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาขั้นต้น วุฒิการศึกษาปริญญาตรี วุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาขวลิต ขาตเมธี, (2552) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์: ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ต” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ในจังหวัดภูเก็ตที่มีวุฒิ การศึกษาสามัญต่างกันเกี่ยวกับ บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดภูเก็ต ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

องค์ความรู้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

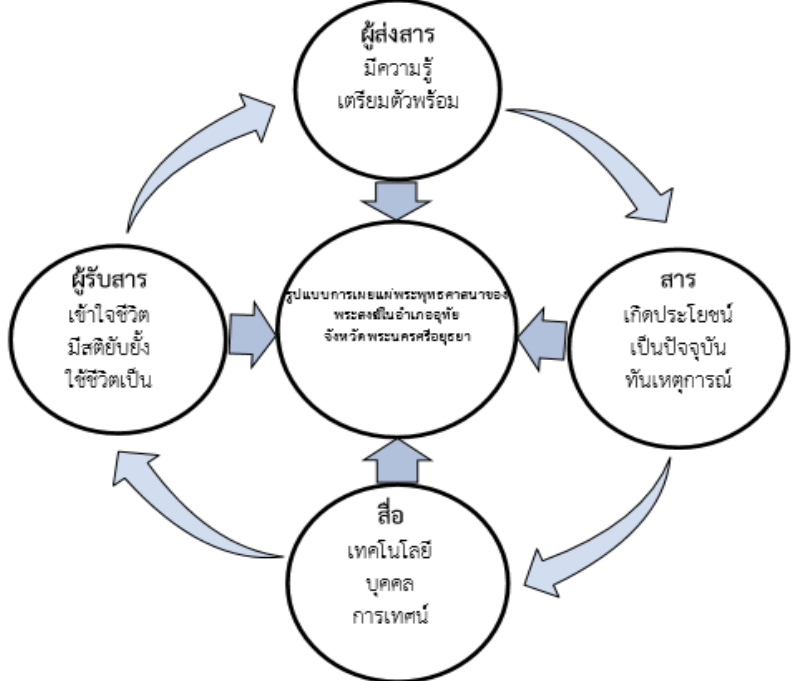
1. **ผู้ส่งสาร (Source)** พบว่า พระสงฆ์ผู้แสดงธรรมะบรรยายนั้น ต้องมีกิริยามารยาทเรียบร้อย สุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน วาจาสุภาพ เพราะเป็นด้านแรกในการวางตัวให้ผู้ฟังได้เห็นบุคลิกภาพในการวางตัวให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในการแสดงธรรมะในบรรยาย พระสงฆ์ผู้แสดงธรรมะบรรยายจำเป็นต้องมี พูดเป็น ฟังเป็น เรียนเป็น จำแม่น มีอุบายให้แก่ผู้ฟัง มีไหวพริบ เป็นผู้ให้ความรู้หลักธรรมในทางที่ดีเพื่อให้ได้น้อมนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนาให้เกิดประโยชน์สุขต่อครอบครัวและพุทธศาสนิกชนและได้มีโอกาสแนะนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม

2. สาร (Message) พบว่า หลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่พระสงฆ์ผู้บรรยายธรรมในการแสดงธรรม ให้ผู้ฟังให้ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเพราะขาดการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง พระสงฆ์มีความรู้ การศึกษาทำให้ได้เรียนรู้มีความรู้ใหม่ ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ แก้ไขปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาไปในที่ดีขึ้น

3. สื่อ (Channel) พบว่า พระสงฆ์ผู้บรรยายธรรมใช้ช่องทางการสื่อสารในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาพระสงฆ์แสดงธรรมทุกวันพระและวันนักขัตฤกษ์ มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชนเป็นหลัก มีการแสดงธรรมที่ง่ายต่อการเข้าใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ พระสงฆ์มีแนวทางและวิธีการเผยแผ่ทางยูทูปและเฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นที่นิยมมากทางโดยผ่านช่องทางโลกโซเชียล

4. ด้านผู้รับสาร (Receiver) พบว่า พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนทั่วไปซึ่งเปรียบเสมือนผู้รับสารในการบรรยายธรรมควรเตรียมตัว เมื่อมาฟังธรรมะบรรยายด้วยการสำรวม กาย วาจา ใจให้เรียบร้อย ตั้งใจฟังธรรมด้วยความเคารพ(ศีล) พิจารณาฟังธรรมโดยไตร่ตรอง(สมาธิ) ฟังแล้วให้เกิดประโยชน์(ปัญญา) ซึ่งผลที่ได้คือสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้และยังสามารถนำหลักธรรมคำสอนต่างๆที่ได้รับไปประพฤติปฏิบัติได้จริงทั้งตนเองและผู้อื่นหรืออีกนัยก็เป็นกาเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อีกทางหนึ่งด้วย

2) องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย



ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

1) ผู้ส่งสาร (Source) หมายถึง ผู้ส่งสารบรรยายธรรม เป็นผู้ให้ความรู้หลักธรรมในทางที่ดี เพื่อให้ได้น้อมนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนาให้เกิดประโยชน์สุขต่อครอบครัวและพุทธศาสนิกชนและได้มีโอกาสแนะนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามและยังทำให้พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างเป็นปีกแผ่นแก่อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและปฏิบัติตาม

2) สาร (Message) หมายถึง ข้อมูลหรือหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่พระสงฆ์แสดงบรรยายธรรมต้องมีความรู้ในหลักธรรมอย่างถูกต้องแม่นยำโดยอ้างอิงพระไตรปิฎกพุทธสุภาษิตคติธรรม ชาดกเป็นเรื่องจริงมารองรับเหมาะสมกับเวลาและมีประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่บิดเบือนหลักธรรมคำสอน สามารถปฏิบัติได้จริงและชักชวนผู้อื่นให้น้อมนำไปปฏิบัติตามกำลังความสามารถแห่งศรัทธาการปฏิบัติ

3) สื่อ (Channel) หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ หนังสือ ช่องทางการสื่อสารในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีการใช้สื่อการสอนวีดิโอการ์ตูน PowerPoint ภาพยนตร์เกี่ยวกับพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าและสาวกคนสำคัญ การแจกซีดีธรรมะ และวิธีการเผยแผ่ทาง YouTube, Facebook ซึ่งเป็นที่นิยมมากทางโดยผ่านช่องโลก Internet เพื่อให้เข้าถึงทุกระดับทุกเพศทุกวัย

4) ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึง พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนทั่วไป เป็นผู้รับสารในการบรรยายธรรมควรเตรียมตัว เมื่อมาฟังธรรมะบรรยายด้วยการสำรวม กาย วาจา ใจให้เรียบร้อย ตั้งใจฟังธรรมด้วยความเคารพ (ศีล) พิจารณาฟังธรรมโดยไตร่ตรอง (สมาธิ) ฟังแล้วให้เกิดประโยชน์ (ปัญญา)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) นโยบายในด้านการฝึกอบรมในการแสดงธรรมบรรยายอย่างเป็นทางการดีด้วยมารยาทการวางตัวที่เหมาะสม รู้ศาสนพิธี ตั้งอยู่ในหลักธรรม

2) นโยบายในส่งเสริมการฝึกอบรมในหลักธรรมบาลี การใช้ภาษาหรือสำนวนที่ทำให้เข้าใจง่าย

3) นโยบายในการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ในการสื่อสาร และจัดงบประมาณในการสนับสนุน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความสำคัญกับพระสงฆ์เพื่อการเผยแผ่โดยพระสงฆ์

2) ควรมีการใช้สื่อต่างๆที่ทันสมัยในปัจจุบันที่มีแพร่หลายอย่างมากในการเผยแผ่ให้หลากหลาย

3) ควรมีการส่งเสริมในด้านงบประมาณในการเผยแผ่ที่เป็นรูปธรรมจากส่วนต่าง ๆ ของภาครัฐ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) การส่งเสริมการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2) การเผยแพร่เชิงรุกของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 3) การส่งเสริมการปกครองของพระสังฆาธิการในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการจัดการจัดทำแผนพัฒนาจิต สภาสังฆมณฑลแห่งประเทศไทยมิติใหม่. (2518). *มิติใหม่ของการพัฒนาจิต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประเทืองวิทย.
- คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2562). *การประชุมคณะสงฆ์ประจำเดือนกรกฎาคม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปี พ.ศ. 2562*. พระนครศรีอยุธยา: คณะสงฆ์จังหวัดจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- พระครูอาทรธัญญานุรักษ์ ฐิตสีโล. (2553). *บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารงานเผยแผ่ของพระสงฆ์: กรณีศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2536). *ไอ ที่ ภายใต้วัฒนธรรมแห่งปัญญา ศาสนากับยุคโลกาภิวัตน์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระมหาชาลิต ชาตเมธี. (2552). *บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์: ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ต (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2559). *พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมมาโล. (2561). *เทคนิควิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น. (2545). *คู่มืออบรมนักเทศน์*. ขอนแก่น: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- เสฐียรพงศ์ วรรณปก. (2540). *พุทธวิธีสอนจากพระไตรปิฎก*. กรุงเทพฯ: เพชรรุ่งเรืองพิมพ์.
- Yamane Taro. Statistics. (1967). *An Introductory Analysis (2nd Ed)*. New York: Harper and Row.

ประสิทธิผลการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
ของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม*

EFFECTIVENESS OF EDUCATIONAL MANAGEMENT IN PHRARIYATTIDHAMMA PALI
SECTION OF THE SANHGA IN SAMUTSONGKHRAM PROVINCE

พระมหากันตীনทร์ กนต์สีโล (เฮงสกุล)

Phramaha Guntinun Guntasilo (Hangsakul)

E-mail: kantinanhengsakul@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ประสิทธิภาพ และแนวทางการพัฒนา ประสิทธิผลการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นเชิงคุณภาพ พบว่า เจ้าคณะพระสังฆาธิการ ให้ความสำคัญมากขึ้น ครูผู้สอนมีพอเพียง มีเทคนิคการสอน มีการอบรมเทคนิคการสอนแบบสมัยใหม่ มีการจัดตั้งกองทุนสหบาลีศึกษาประจำจังหวัด เจ้าคณะพระสังฆาธิการระดมทุนจากคณะสงฆ์สนับสนุนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนบาลีได้ มีการกำหนดการวางแผนเกี่ยวกับสื่อวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ภายในสำนักเรียนเป็นประจำทุกปี มีระบบการบริหาร 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ; การจัดการ; การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

Abstract

The objective of this thesis was to study general conditions, effectiveness, and development of the effectiveness of Phrapariyattidhamma Pali Section education management of the Sangha in Samutsongkhrum province, using qualitative research the Ecclesiastical Governor gave more priority to personnel. There were an adequate number of teachers with teaching techniques. Teachers and educators have been trained in modern teaching techniques. Interdisciplinary Pali Studies School Fund was established in province. The Ecclesiastical Governor did fund-raising through the Sangha to support Phrapariyattidhamma School in Pali Section. Pali Studies school scheduled annual planning for all media equipments and tools using in school. Management has been divided into 4 functions: Academic Management, Budget Management, Personnel Management, Administration Management.

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

Keywords : Effectiveness; Management; Education in Phrapariyattidhamma Pali Section

บทนำ

บาลี เป็นชื่อของภาษาที่รักษาพระพุทธพจน์ ซึ่งเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาตั้งแต่สมัยพุทธกาล เป็นวัฒนธรรมทางภาษาที่อยู่คู่กับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามิให้ผิดเพี้ยนหรือวิบัติสูญหายไป ทำให้พระพุทธศาสนาตั้งมั่นมาจนถึงสมัยปัจจุบัน เพียงแต่สมัยพุทธกาลเรียกว่าภาษามคธตามชื่อของแคว้นมคธที่พระพุทธเจ้าทรงใช้เป็นศูนย์กลางของการประกาศหลักคำสอนของพระองค์ แต่ไม่ได้เรียกว่าภาษาบาลี ดังเช่นปัจจุบัน การศึกษามคธหรือบาลีในสมัยนั้น คือการศึกษาพระพุทธพจน์จากพระพุทธเจ้าโดยตรง ภาษามคธหรือบาลีเป็นภาษาที่ชาวมคธใช้พูดสื่อสารกันอยู่รอบข้างพระพุทธเจ้า เป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถรู้และเข้าใจความหมายได้โดยง่าย การศึกษาหลักไวยากรณ์ของภาษามคธหรือบาลีจึงไม่มีความจำเป็นมากนัก เพราะแม้ไม่ศึกษาหลักไวยากรณ์ของภาษา ก็สามารถเข้าใจสาระสำคัญของคำสั่งสอนได้เป็นอย่างดี (พระมหาฉลาด ปริญาโณ, 2530)

ในการสังคายนาครั้งที่ 5 พระพุทธทศตเถระกับพระมหาติสสเถระเห็นความเสื่อมทรามแห่งพระพุทธศาสนา จึงได้นัดประชุมพระสงฆ์ 1,000 รูป ปราบปรามเหตุนี้กระทำสังคายนาพระธรรมวินัยที่มหาวิหาร โดยมีพระพุทธทศตเถระเป็นประธาน มีพระมหาติสสเถระเป็นผู้วิสันหา พระเจ้าวิภูคามณี อภัยเป็นศาสนูปถัมภก ทำอยู่ 1 ปี จึงสำเร็จ และได้มีการจารึกพระไตรปิฎกเป็นอักษรลงในใบลาน นับว่าเป็นครั้งแรก ที่ใช้อักษรเป็นเครื่องจดจารพระพุทธวจนะทั้งสิ้น และนับเป็นสังคายนาครั้งที่ 2 ในลังกาทวีป (พระกวีรญาณ (จันทน์ ชุตินฺธโร), 2556)

ในประเทศไทยการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีเป็นการศึกษาดั้งเดิมที่คณะสงฆ์ดำเนินการมาเป็นลำดับจนถึงปัจจุบัน มีระบบและระเบียบการ อันเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่รัดกุมเป็นการศึกษาที่อยู่ภายใต้พระบรมราชูปถัมภ์ มีผลการศึกษาเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป มีเกียรติประวัติและเกียรติภูมิที่ผู้ศึกษาได้รับอย่างสูงส่ง และถือเป็นการศึกษาของคณะสงฆ์โดยเฉพาะ มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรของพระศาสนาเพื่อรับใช้พระศาสนา (พระธรรมปัญญาภรณ์ (สุชาติ สุชาติ), 2549)

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของจังหวัดสมุทรสงคราม มิได้มีการรวมหลาย ๆ สำนักภายในจังหวัดมาเรียนร่วมกัน หากแต่มีการจัดการเรียนการสอนที่สำนักเรียนของวัดตนเอง จึงทำให้มีแนวคิดในการจัดการศึกษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไป ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาแผนกนี้เท่าที่ควร และผู้เรียนด้านพระปริยัติธรรมแผนกบาลีลดน้อยลง จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรากฏออกมาในแต่ละปีการศึกษาค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาระดับเปรียญต่างๆ ของสำนักเรียนคณะจังหวัดสมุทรสงคราม ในแต่ละปีการศึกษานั้นมีจำนวนผู้สอบได้น้อยลงแสดงให้เห็นว่า การเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

ของสำนักเรียนคณะจังหวัดสมุทรสงคราม ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขอีกมาก

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับที่ผู้วิจัยมีสังกัดในคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม จึงสนใจศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม” เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยใช้เป็นสารสนเทศเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กำหนดขอบเขตเนื้อหาตามแนวคิด ทฤษฎี 4M ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอุปกรณ์เครื่องมือ และด้านการบริหารจัดการ ผู้วิจัยได้กำหนดเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ (Key Informants) จากผู้ที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับสาระสำคัญของการวิจัย จำนวน 17 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ ประกอบบริบท

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนบาลีมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาหลักสูตรบาลีมากยิ่งขึ้น แต่การจัดการศึกษานี้ยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไข ทั้งด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอุปกรณ์เครื่องมือ และด้านการบริหารจัดการ
2. ประสิทธิผลการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ด้านบุคลากร เจ้าคณะพระสังฆาธิการ ให้ความสำคัญมากขึ้น ครูผู้สอนมีพอเพียง มีเทคนิคการ

สอน มีการอบรมเทคนิคการสอนแบบสมัยใหม่ มีการเสริมขวัญและกำลังใจให้กับครูผู้สอน การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นจากอดีตที่ผ่านมา ด้านงบประมาณ มีการจัดตั้งกองทุนสหบาลีศึกษาประจำจังหวัด เจ้าคณะพระสังฆาธิการระดมทุนจากคณะสงฆ์สนับสนุนโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีการตั้งคณะกรรมการหรือโครงสร้างด้านงบประมาณอย่างชัดเจน มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างเป็นระบบตามแบบมาตรฐาน มีบัญชีรายรับ-รายจ่ายรายเดือน และสรุปเป็นรายงานประจำปี ด้านอุปกรณ์เครื่องมือสำนักเรียนบาลีได้มีการกำหนดการวางแผนเกี่ยวกับสื่อวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ภายในสำนักเรียนเป็นประจำทุกปี โดยดูจากความต้องการของครูผู้สอนและของนักเรียนเป็นหลัก ให้มีความเพียงพอต่อความต้องการ ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารดูแลในการบังคับบัญชาบุคลากรครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาบาลีนั้น แบ่งการบริหารเป็น 4 ด้าน คือ การงานบริหารทางด้านวิชาการ การบริหารงานทางด้านงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป

3. แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ ด้านบุคลากร ควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความสามารถด้านต่าง ๆ หรือไปศึกษาดูงานจากสำนักเรียนอื่น ๆ ให้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ด้านงบประมาณ พระสังฆาธิการควรมีการดูแลจัดหางบประมาณและการจัดใช้งบประมาณ ควรมีการจัดตั้งประธานและคณะกรรมการในการดูแลด้านงบประมาณ และโครงสร้างทางด้านงบประมาณที่เด่นชัดมากขึ้น ควรมีการใช้จ่ายงบประมาณด้วยความคล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ควรจัดทำรายการใช้จ่ายบันทึกบัญชีรายรับและรายจ่ายในแต่ละเดือน สรุปรายรับรายจ่ายทั้งตลอดปีการศึกษา ด้านอุปกรณ์เครื่องมือ ควรจัดหาจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อ การเรียนการสอนที่ทันสมัย ควรทำบัญชีเพื่อบันทึกจำนวนของสื่อการเรียนการสอน คอยรักษาดูแล และตรวจเช็คให้อยู่ในสภาพที่ดี ถ้ามีการชำรุดเสียหายจะได้จัดการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดี ควรมีการจัดอบรมแก่ครูผู้สอนในเรื่องของสื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่มากขึ้น ด้านการบริหารจัดการ ควรมีคณะกรรมการในการดูแลให้ความสำคัญและมีการบริหารจัดการในทิศทางเดียวกัน ควรมีนโยบายมอบให้แต่ละสำนักเรียนเพื่อดำเนินการตาม

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ผล ดังนี้ ด้านบุคลากร พบว่า พระสังฆาธิการระดับปกครองภายในจังหวัดสมุทรสงครามควรที่จะมีความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจ หมั่นออกตรวจเยี่ยมตามคอยดูแลช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ครูผู้สอนหรือนักเรียน คอยดูแลด้านปัญหาต่าง ๆ และช่วยเจ้าสำนักเรียนแก้ไขปัญหา ผู้บริหารสำนักเรียนบาลีควรมีการจัดครูผู้สอนให้สอนตามความสามารถหรือตามความถนัดในวิชาที่ตนเองสอน ควรมีการจัดอบรมครูผู้สอน ตรวจสอบการวางแผนการสอนของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศการสอน มีการประชุมเพื่อแนะนำครูผู้สอน ควรมีการจัดการ

อบรมบาลีก่อนสอบ ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรภายใน สำนักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้แก่บุคลากรที่อยู่สำนักเรียนอื่นเพื่อพัฒนาทัศนคติทางการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูโสภณวิธานวัตร (นิคม ญฺจฺจฺวโร), (2557) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอน พระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า มีสำนักเรียนน้อยจนถึงน้อยมาก การศึกษาบาลีเป็นของ ยากลำบากทั้งผู้เรียนและผู้สอนต้องอาศัยความจำและความเข้าใจ หลักสูตร อภิศรมนั้นค่อนข้างที่จะเน้นเฉพาะความจำ เป็นหลักสูตรที่เน้นความจำ ใครจำได้ก็สอบได้ ใครจำไม่ได้ก็สอบไม่ได้ การเรียนการสอนวิชาบาลี ในต่างจังหวัดมีปัญหาและอุปสรรคมาก ๆ เพราะการเรียนบาลีต้องใช้ ต้นทุนที่ค่อนข้างสูง อุปสรรคเกี่ยวกับสำนักเรียนต่างจังหวัดจะมีสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ด้านงบประมาณ พบว่า พระสังฆาธิการระดับปกครองควรมีการบริหารจัดการด้านงบประมาณให้มีความคล่องตัวและมีอิสระในการใช้จ่ายงบประมาณของแต่ละสำนักเรียน ควรมีการจัดบุคลากรให้เป็นฝ่ายธุรการการเงินเพื่อที่จะเข้ามาจัดการดูแลเรื่องงบประมาณในสำนักเรียนบาลี ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการดูแลจัดหาและการจัดใช้งบประมาณอย่างชัดเจน มีโครงสร้างทางด้านงบประมาณที่จะใช้ในสำนักเรียนอย่างเด่นชัด สามารถตรวจสอบได้ โดยทางคณะกรรมการจะต้องมีการวางระเบียบให้เป็นระบบที่มีมาตรฐาน และจัดทำรายการใช้จ่ายต่าง ๆ อย่างละเอียด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวินัยธโรธิษฐ์ สุวฑฺฒโธ (สนขาว), (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี พบว่า ด้านงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนงบประมาณในปัจจุบันยังไม่ได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้โดย คณะสงฆ์ในจังหวัดร่วมกันสนับสนุนการบริหารงบประมาณต้องจัดให้กับสำนักเรียนตามที่สมควร ด้านเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ทางสำนักเรียนบาลีจะต้องมีฝ่ายบุคลากรผู้ดูแลหรือที่เรียกว่าฝ่าย โสวัตศนศึกษาในการจัดหาจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยให้เพียงพอต่อความต้องการของครูผู้สอน และความต้องการของนักเรียน ควรมีการจัดทำบัญชีเพื่อบันทึกจำนวนของสื่อการเรียนการสอนหรือวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นอย่างชัดเจน จะต้องหมั่นตรวจตราวัสดุและ สื่อการเรียนการสอนเหล่านั้นอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดอบรมแก่ครูผู้สอนในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่ ต้องคอยรักษาดูแลและตรวจเช็คให้อุปกรณ์เหล่านั้นอยู่ในสภาพที่ดีอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวิชาญ นราธิโป (แก้วพิพัฒน์), (2558) ได้วิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่” ผลการวิจัยพบว่า ควรนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ควรจัดการอบรมบาลีก่อนสอบ สร้างแรงจูงใจให้ ผู้ศึกษาเห็นคุณค่าของการเรียน ด้านการบริหารจัดการ สำนักเรียนบาลีจะสามารถมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพที่ดีได้นั้น การบริหารจัดการถือเป็นหัวใจสำคัญในการดูแลรับผิดชอบในงานด้านต่าง ๆ ของทางสำนักเรียน มีคณะกรรมการในการดูแลเรื่องการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีการบริหารจัดการการศึกษาของสำนักเรียนบาลีในแต่ละแห่งภายในจังหวัดให้มีทิศทางเดียวกัน มีการหมั่นตรวจเยี่ยมสำนักเรียนต่าง ๆ โดยพระสังฆาธิการระดับปกครอง รวมทั้งให้การสนับสนุนใน

การจัดการเรียน การสอนพระบาลี รับผิดชอบต่อปัญหาและอุปสรรคภายในสำนักเรียนต่าง ๆ และร่วมแก้ไขกับเจ้าสำนักเรียนบาลี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศรวุฒิ สิริวิณโณ (จิตรจํานงค์), (2557) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า ควรให้ความสำคัญกับนักเรียนและครูสอนอย่างเต็มที่ ควรมีการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ ดึงดูดให้ผู้เรียนมีอารมณ์ร่วมในการเรียนมากขึ้น มีการสนับสนุนด้านงบประมาณที่เพียงพอ และควรมีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการสอนให้แก่ครูสอน ควรจัดซื้อจัดหา สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยอย่างเพียงพอ มีการจัดอบรมครูสอนให้มีความรู้ความเข้าใจในการนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ให้เกิดประโยชน์เต็มที่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยดังแสดงในแผนภาพ ดังนี้



ภาพที่ 1 ประสิทธิผลการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม

ประสิทธิผลการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย ด้านบุคลากร ได้แก่ พระสังฆาธิการระดับปกครองให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีการนิเทศการสอนภายในสำนักเรียน จัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ด้านเทคนิคการสอนการสอน กำหนดโครงสร้างบุคลากรและขอบข่ายการทำงาน และอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพระบาลี ด้านงบประมาณ ได้แก่ จัดตั้งกองทุนสนับสนุนสำนักเรียนบาลีในจังหวัดสมุทรสงครามอย่างเป็นระบบ มีคณะกรรมการดำเนินงานด้านงบประมาณอย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐาน มีระบบการตรวจสอบบัญชีรายรับ-รายจ่ายตามแบบมาตรฐาน และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมสนับสนุนการศึกษา ด้านอุปกรณ์เครื่องมือ ได้แก่ สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน มีการใช้สื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่ในการจัดการเรียนการสอน มีการจัดการอบรมการใช้สื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่ หมั่นตรวจตราวัสดุและสื่อการเรียนการสอนเหล่านั้นอย่างสม่ำเสมอ และมีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอต่อความต้องการ ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ มีคณะกรรมการในการดูแลเรื่องการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีภายในจังหวัดให้มีนโยบายและทิศทางเดียวกัน พระสังฆาธิการระดับปกครองให้ความสำคัญ มีการหมั่นตรวจเยี่ยมสำนักเรียนต่าง ๆ รับทราบถึงปัญหาอุปสรรคภายในสำนักเรียน ต่าง ๆ และร่วมแก้ไขกับเจ้าสำนักเรียนบาลี และมีการจัดสวัสดิการให้แก่ครูผู้สอนและนักเรียนบาลี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) คณะสงฆ์ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมการบริหารจัดการเรียนการสอนของบุคลากรอาจารย์ผู้สอน หรือไปศึกษาดูงานจากสำนักเรียนต่างสำนัก ควรมีการอบรมครูผู้สอนให้ได้มาตรฐาน

2) จากผลการวิจัยงบประมาณ รัฐบาลควรจัดงบประมาณในการสนับสนุนสำนักเรียนบาลีเพื่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ควรมีระบบวางแผนการจัดการงบประมาณในการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

เจ้าคณะพระสังฆาธิการฝ่ายปกครองภายในจังหวัดควรให้ความสนใจออกตรวจเยี่ยมให้กำลังใจดูแลช่วยเหลือสอบถามถึงปัญหาและร่วมแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) คณะสงฆ์ควรศึกษาการบริหารจัดการสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นข้อมูล ที่จะนำมาปรับปรุงให้สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีภายในจังหวัดของตนเองมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของจังหวัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- พระกวีวรรณ (จันทน์ ชุตินธโร ป.ธ.9). (2556). *วิชาศาสนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวินัยธรรอิชฐ์ สุวฑฺฒ (สนขาว). (2561). *การพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระครูโสภณวีรานุวัตร (นิคม ญจนวโร). (2557). *ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสุพรรณบุรี* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระธรรมปัญญาภรณ์ (สุชาติ สุชาติ). (2549). *ประวัติความเป็นมาของสำนักเรียนวัดปากน้ำ พุทธศักราช 2549*. กรุงเทพฯ: หจก สตาร์กรุ๊ป.
- พระมหาฉลาด ปริญาโณ. (2530). *คู่มือการเรียนบาลีไวยากรณ์*. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.
- พระมหาวิชาญ นราธิโป. (2558). *สภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระมหาศรภูมิ สิริวัฒน (จิตรจันทน์). (2557). *การบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีจังหวัดสุราษฎร์ธานี* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว
LEADERSHIP OF SANGHA ADMINISTRATORS IN TEMPLE MANAGEMENT
OF SAKAEO PROVINCE

พระมหาพชร กิตติวรเมธี (กิตติวัฒนวรานนท์)

PhramahaPhachara Kittiwaramatee

Email: Phacharakiti@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า พระสังฆาธิการมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัดภาพรวมอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการกับการบริหารจัดการวัดจังหวัดสระแก้ว มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรค พระสังฆาธิการขาดความรู้เกี่ยวกับการวางแผนนโยบายการบริหารงาน ข้อเสนอแนะ พระสังฆาธิการควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับงานด้านการบริหารเพิ่มเติม

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; พระสังฆาธิการ; การบริหารจัดการ

Abstract

Objectives of this research were of determine the leadership of the Buddhist Monks in the temple management. Sa Kaeo. to study the relationship between the leadership of the Buddhist Monks. Management's measure and to study the problems and feedback to the leadership of the Buddhist Monks. Methodology was the mixed methods.

Buddhist Monks opinion leadership of the Buddhist Monks in the temple management, overall offense at a high level. it was found that the leadership of Buddhist monks in temple management in Sa Kaeo Province There were highly relationships. Problem and Obstacles the Sangha Administrator Lacking knowledge about management policy planning Suggestion: The Sangha Administrator Should learn more about administrative work

Keywords: Leadership; Sangha Administrators; Management

บทนำ

ปัจจุบันการบริหารจัดการวัดในจังหวัดสระแก้ว ให้มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการของพระภิกษุสามเณรในวัดเป็นสำคัญเจ้าอาวาสซึ่งปกครองคณะสงฆ์ระดับต้นมีหน้าที่ในการบริหารจัดการวัดในด้านต่าง ๆ จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จทั้งนี้เพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจกำหนดนโยบายและบริหารบุคลากรในองค์กรให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรจำเป็นจะต้องมีความสามัคคีและทำงานให้สอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เจ้าอาวาสนั้นมีภารกิจการบริหารจัดการวัดตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสตามภารกิจของคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน คือด้านการปกครองด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณูปการและด้านการสาธารณสงเคราะห์ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554)

พระสังฆาธิการจึงมีหน้าที่ในการปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบไปดังคำกล่าวที่ว่า (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2543) “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติจะรุ่งเรืองสืบไปก็ด้วยการอาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญเนื่องจากพระสังฆาธิการเป็นผู้ใกล้ชิดประชาชนโดยเฉพาะพระสังฆาธิการเจ้าอาวาสซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสของประชาชนโดยทั่วไปและมีบทบาทโดยตรงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ดำรงสืบไป”

ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในจังหวัดสระแก้วจึงมีความสำคัญในการที่จะเป็นผู้นำกิจกรรมต่าง ด้วยความเต็มใจเพื่อเป้าหมายความสำเร็จ ประกอบด้วยศาสตร์และ ศิลป์ของการใช้อิทธิพลหรือกระบวนการ เพื่อให้เขามีความเต็มใจ กระตือรือร้นเพื่อการปฏิบัติจนบรรลุความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายขององค์กร (พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมมสุโข, 2559) ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จากการฝึกอบรมศึกษาหาความรู้รอบด้าน มีปฏิภาณไหวพริบ มีคติธรรมประจำใจจึงจะสามารถบริหารจัดการวัดในความรับผิดชอบของตนโดยให้ครอบคลุมภารกิจทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการปกครองด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ด้านการเผยแผ่ด้านการสาธารณูปการและด้านการสาธารณสงเคราะห์พระสังฆาธิการควรมีภาวะของความเป็นผู้นำ เพื่อที่จรรโลงพระพุทธศาสนาและช่วยสงเคราะห์ประชาชนตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายและกฎหมายอาญา พระพุทธศาสนาจึงจะรุ่งเรืองและพัฒนาไปได้ (พระสุระ สนิทชัย, 2562)

ผู้วิจัยเห็นว่าพระสังฆาธิการในจังหวัดสระแก้ว ควรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำให้มากขึ้นเพื่อทำให้ทราบและตระหนักถึงภารกิจในการบริหารจัดการวัดในการปกครองแสดงบทบาทในภาวะผู้นำงานทั้ง 6 ด้านเข้าใจปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาผู้วิจัยมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ ในการบริหารจัดการวัดจังหวัดสระแก้วเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนแลพัฒนาการบริหารจัดการวัดในจังหวัดสระแก้วให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการวัดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการกับการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการที่มีผลต่อการบริหารจัดการวัดจังหวัดสระแก้ว

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากร คือ พระสังฆาธิการในจังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) มาจากพระสงฆ์ อำเภอสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำนวน 201 รูป จากจำนวนทั้งหมด 404 รูป โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, Taro, 1970) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์การเก็บข้อมูลการวิจัยนั้นสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ การหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าความสัมพันธ์ (r) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 รูปหรือคน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสังฆาธิการที่มีต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสังฆาธิการฯ โดยภาพรวม

(n= 201)

ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบอกกล่าว (Telling)	3.54	0.919	มาก
2. ด้านการนำเสนอความคิดเห็น (Selling)	3.46	0.940	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วม (Participation)	3.64	0.807	มาก
4. การมอบหมายงาน (Delegation)	3.66	0.938	มาก
ภาพรวม	3.57	0.800	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมอบหมายงาน ($\bar{X} = 3.66, S.D. = 0.938$) ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.64, S.D. = 0.807$) ด้านการบอกกล่าว ($\bar{X} = 3.54, S.D. = 0.919$) ด้านการนำเสนอความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.46, S.D. = 0.940$) ตามลำดับ

2. ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 2 ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ กับการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้วมีความสัมพันธ์กัน โดยภาพรวม

(n = 201)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)				
	1.ด้านการบอกกล่าว	2. ด้านการนำเสนอความคิดเห็น	3.ด้านการมีส่วนร่วม	4. ด้านการมอบหมายงาน	รวม
1.การวางแผน	0.532**	0.507**	0.463**	0.459**	0.552**
2.การลงมือทำ	0.505**	0.535**	0.517**	0.492**	0.576**
3.การตรวจสอบ	0.703**	0.771**	0.627**	0.646**	0.775**
4.การปรับปรุง	0.682**	0.715**	0.639**	0.645**	0.755**
รวม	0.742**	0.779**	0.770**	0.687**	0.815**

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า วงจรคุณภาพกับภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการกับการบริหารจัดการวัดจังหวัดสระแก้ว มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 0.815, P = 0.000$)

3. ปัญหา อุปสรรค ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการฯ

ภาวะผู้นำของพระ สังฆาธิการในการ บริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการบอกกล่าว	การประชุมน้อย, ไม่สั่งงานโดยตรง	หมั่นพบปะพูดคุย, สั่งงาน โดยตรง
ด้านการนำเสนอ ความคิดเห็น	ไม่ฟังความคิดเห็นของลูกวัด, ไม่ค้นหา ข้อมูล	รับฟังความคิดเห็นมากขึ้น, หา ข้อมูลที่ได้รับการเสนอ
ด้านการมีส่วนร่วม	ลูกวัดไม่มีสิทธิ์ตรวจสอบ, ไม่ให้ลูกวัด ส่วนบริหารงาน	ให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การทำงาน และการบริหาร
ด้านการมอบหมาย งาน	ให้ทำงานแต่ไม่ให้ตัดสินใจ, ทำผิด ไม่ให้คำแนะนำ	ควรให้อำนาจหน้าที่ในการ ทำงาน และคอยชี้แนะ

จากตารางที่ 3 พบว่า พระสังฆาธิการมีการประชุมพระภายในวัดน้อย เจ้าอาวาสไม่ค่อยพบปะพูดคุยกับลูกวัด อาจด้วยความแตกต่างด้านอายุ ด้านพรชกาถ และกิจการงานด้านต่าง ๆ ที่รับเป็นธุระอยู่ จึงทำให้ไม่มีโอกาสได้พบปะพูดคุยกัน จึงควรรับฟังเกี่ยวกับความคิดเห็นต่าง ๆ ทำให้เจ้าอาวาสกับพระลูกวัดสามารถปรับความเข้าใจกันได้ ลดความห่างระหว่างกันลง ให้ออกโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้วควรให้อำนาจในการตัดสินใจต่าง ๆ ด้วย เพื่องานที่ทำเดินหน้าไม่ต้องห่วง ควรมาตรวจสอบเป็นระยะถ้าหากไม่ตรงตามความต้องการ ให้พระลูกวัดได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การบริหารงานวัด หรือแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการบริหารจัดการ

อภิปรายผลการวิจัย

พระสังฆาธิการมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและปานกลาง แสดงให้เห็นได้ว่าพระสังฆาธิการในจังหวัดสระแก้ว มีมีการวางแผน การลงมือทำ การตรวจสอบ การปรับปรุง อยู่ประจำ จึงทำให้พระสังฆาธิการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จึงทำให้พระสังฆาธิการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว

พบว่า **ด้านการวางแผน (Plan)** ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากพระสังฆาธิการในจังหวัดสระแก้ว จึงทำให้พระสังฆาธิการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัดฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระครูสังฆรักษ์วีระศักดิ์ จนทวิโส (รถจันทร์ วงษ์), 2560, หน้า 63) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงพุทธไทยแลนด์ 4.0” ผลการวิจัยพบว่าโดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านการลงมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระครูปริยัติกิจจาภิวัฒน์, 2558, หน้า 78) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำกับการจัดการประสิทธิภาพงานสาธารณะสงเคราะห์” ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านการตรวจสอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (พระครูปริยัติกิจจาภิวัฒน์ (ชรัมภ์ ธรรมวุฒโฒ), 2558, หน้า 78) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำกับการจัดการประสิทธิภาพงานสาธารณะสงเคราะห์” ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านการตรวจสอบ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการปรับปรุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระอธิการบุญช่วย โชติวิโส, 2560, หน้า 15) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้บริหารในมุมมองของผู้ใต้บังคับบัญชา” ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

องค์ความรู้

1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว” ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ ดังนี้



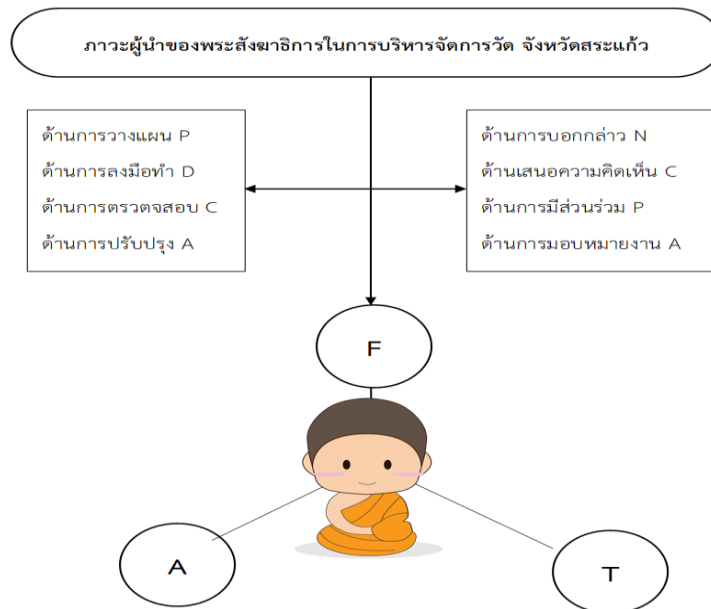
ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการ พบว่า พระสังฆาธิการในจังหวัดสระแก้วควรมีการร่วมกันปรึกษาหารือถึงแผนการบริหารจัดการวัดภายในจังหวัดสระแก้ว ร่วมกันกำหนดนโยบายของจังหวัด รับฟังข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจ วางโครงสร้าง ขอบเขตการทำงานให้กับพระภายในวัด ร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาการปกครอง รับฟังความคิดเห็นปรับแก้ไขงานให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะ ทำให้ทุกฝ่ายยินดีที่จะแสดงความคิดเห็นเพราะ

เห็นว่าคณะสงฆ์เห็นคุณค่าของคำชี้แนะที่เสนอไป เมื่อทำงานใด ๆ สำเร็จลงแล้วย่อมต้องมีการตรวจสอบ การดำเนินงานว่าเป็นไปตามคำแนะนำ หรือไม่ ถ้าหากมีปัญหาในทางเทคนิค หรือต้องการใช้ผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้านในการแก้ไข ควรให้ผู้ที่มีความชำนาญด้านนั้น ๆ มาร่วมกันปรึกษาหารือ เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพในการทำงาน การปรับปรุง การพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่ต้องทำทุกครั้ง เพราะเกิดจาก ประสบการณ์ที่ได้ลงมือทำ การแบ่งงานทำกันหลาย ๆ ภาคส่วนก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นเครื่อง แสดงถึงความสามัคคี การร่วมมือร่วมแรงในการปรับปรุงแก้ไข

ด้านภาวะผู้นำในจังหวัดสระแก้ว พระสังฆาธิการควรมีการแบ่งงานมอบหมายงานให้แก่ พระภายในวัดอย่างชัดเจน ให้พระภายในวัดมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา กำหนดนโยบายการ ดำเนินงาน ปรับปรุงบุคลากรที่เหมาะสมกับงานนั้น ๆ มีสิทธิ์นำเสนอความคิดเห็น โดยจัดประชุมรับ ฟังความคิดเห็น ควรเรียนรู้วิธีการวางแผนงานการดำเนินงาน หรือบริหารจัดการงานภายในวัดให้เป็น ระบบ ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเพื่อความโปร่งใสในการทำงาน เมื่อมอบหมายงานใด ๆ ให้แล้ว ต้องให้ อำนาจการตัดสินใจในการทำงานนั้น ๆ ต้องเคารพการตัดสินใจของผู้ที่ได้รับมอบหมายงาน ทำการ ประเมินตรวจสอบ เพื่อให้คำแนะนำ ปรับปรุงพัฒนาต่อไป ไม่ควรเสนอแย้งในขณะที่ผู้ใต้บังคับบัญชา กำลังดำเนินงาน หรือพยายามปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานทั้ง ๆ ที่งานนั้น ๆ ยังไม่สำเร็จจุล่ง แต่ถ้า หากลุกวัด หรือผู้ใต้บังคับบัญชาต้องการรับฟังความคิดเห็น ควรเสนอแนะ ให้คำปรึกษา อุปถัมภ์ ส่งเสริมให้งานนั้น ๆ สำเร็จจุล่งไป

2. องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย



ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย FAT โมเดล

พบว่า วงจรคุณกับภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด จังหวัดสระแก้ว ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ดังปรากฏเป็น FAT โมเดล ดังนี้

หลักวงจรคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย การวางแผน P= plant, ด้านการลงมือทำ D= Do, ด้านการตรวจสอบ C=Check, การปรับปรุง A=Action”

ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ด้านการบอกกล่าว Notice, ด้านเสนอความคิดเห็น comment, ด้านการมีส่วนร่วม Participation, ด้านการมอบหมายงาน Assignment

F = รวดเร็ว (fast) ต้องมีการทำงานที่รวดเร็ว เพื่อตอบสนองการทำงานในยุคโลกาภิวัตน์ เช่น การใช้ไลน์กลุ่มเพื่อการสั่งงาน มอบหมายงาน ตรวจสอบงาน ประเมินผลงาน

A = ทำ (Action) การทำงานต่าง ๆ จะสำเร็จได้ด้วยการลงมือทำ ต้องมีการร่วมแรงร่วมใจกันทำงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเป็นผู้ที่มีความกล้าหาญ กล้าตัดสินใจที่จะลงมือทำภารกิจต่าง ๆ ที่ได้มอบหมาย

T = เวลา (Time) “การกำหนดและการควบคุมการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเวลาและวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในงานหน้าที่ที่รับผิดชอบ” การรู้จักวางแผนและจัดสรรเวลาในการทำงานอย่างถูกต้อง โดยจัดสรรเวลาของตนเองให้ถูกต้องและเหมาะสมตามวันเวลาที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1) คณะสงฆ์จังหวัดสระแก้วควรมีการวางนโยบายพัฒนาศักยภาพพระสังฆาธิการ
- 1.2) พระสังฆาธิการจังหวัดสระแก้วควรมีการวางกลยุทธ์การบริหารคณะสงฆ์จังหวัดสระแก้วระยะสั้น เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- 1.3) คณะสงฆ์ควรกำหนดแผนการพัฒนาศักยภาพเพื่อให้พระสังฆาธิการจังหวัดสระแก้วมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 2.1) พระสังฆาธิการควรเปิดโอกาสให้มีการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ในที่ประชุมทั้งแบบเปิดและแบบปิดเพื่อให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์
- 2.2) พระสังฆาธิการควรดำเนินการตามแผนกลยุทธ์การบริหารคณะสงฆ์จังหวัดสระแก้ว โดยกำหนดระยะเวลาที่ครอบคลุมกับสภาพปัญหาเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายของมหาเถรสมาคม
- 2.3) พระสังฆาธิการควรจัดให้มีการอบรมสัมมนา เพิ่มความรู้ความสามารถ ทักษะในงานด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อให้ทันกับการปกครองปัจจุบันของมหาเถรสมาคม

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 3.1) ศึกษากลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพระสังฆาธิการจังหวัดสระแก้ว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์

3.2) ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพพระสังฆาธิการเพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ นำผลที่ได้ไปพัฒนาบุคลากรคณะสงฆ์ต่อไป

3.3) ควรศึกษาแนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์

เอกสารอ้างอิง

- พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธรรมสุโท. (2559). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ใน ทศวรรษหน้า. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 3 (1), 213-214.
- พระครูปริยัติกิจจาภิวัฒน์ (ชรัมภ์ ธรรมวุฑโฒ). (2559). *ภาวะผู้นำกับการจัดการประสิทธิภาพงาน สาธารณะสงเคราะห์* (วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระครูสังฆรักษ์วีระศักดิ์ จันทวิโส (รณ จันทรวงษ์). (2560). ภาวะผู้นำเชิงพุทธไทยแลนด์ 4.0, *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 4.(1), 1.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2543). *ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำ ชาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระอธิการบุญช่วย โชติวิโส. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารในมุมมองของผู้ได้บังคับบัญชา. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาฯ*. 4.(2), 15.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). *การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน*. นครปฐม: กองพุทธศาสนสถาน
- พระสุระ สนิทชัยและคณะ. (2562). บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขต อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา. *NMCCON 2019*, 325-335.
- Yamane. Taro. (1970). *An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

การส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา*
PROMOTION OF THE PATIMOKKA RECITING MONKS AT CHOK CHAI DISTRICT
NAKORN RATCHASIMA PROVINCE

พระมหามานัสวี ฐิตธมฺโม (อารยณารากุล)

Phramaha Manussawee Thitadhammo (Arayanarakul)

E-mail: westar072@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริม เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมพระทรงพระปาฏิโมกข์ เป็นการวิจัยเป็นแบบ ผสมวิธี พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน การวิจัย ส่วนพรรษา วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม (แผนกธรรม) วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม (แผนกบาลี) และวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและ อุปสรรค พบว่า ขาดการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงาน ขาดบุคลากรในการปฏิบัติงาน ขาดการตรวจสอบ และไม่มี การแก้ไขปรับปรุง ดังนั้นจึงควรมีการเตรียมการในการจัดฝึกอบรมให้เป็นระบบมากขึ้น มีการมอบหมายการทำงานให้ชัดเจนขึ้น และเหมาะสมกับบุคลากรนั้น ๆ

คำสำคัญ: การส่งเสริม; พระสงฆ์; ผู้ปาฏิโมกข์

Abstract

This article is to study the promotion conditions. Compare the opinions of monks, Study the problems, obstacles, and suggestions for the approach to promoting the King Bhumibol. It is a combined research. It is found that monks have opinions on promoting monks who The overall impression of the Buddha was in the high level. Personal factors, found that different age, opinions No different Therefore rejecting the research hypothesis. The rainy season, the Dharma qualification (the Dharma department), the Dhamma education (Pali department) and the ordinary education are different. Have comment Therefore different accept the research hypothesis Problems and obstacles found that lack of division of responsibility Lack of personnel in operations Lack of inspection and no Amendment Therefore, there

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

should be preparation for organizing training to be more systematic. With clear work assignments And suitable for that personnel.

Keywords: Promotion; Monks; The Patimokka Reciting

บทนำ

พระวินัยเป็นรากแก้วของพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจะมั่นคงอยู่ได้ก็ด้วยพระวินัยจึงทรงอนุญาตให้ภิกษุสวดปาฏิโมกข์ (พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุตเตโช), 2561) โดยให้ภิกษุผู้ฉลาดสามารถสวดประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติกรรมวาจา ดังนั้นภิกษุปาฏิโมกข์ของพระสงฆ์นับว่าเป็นสังฆกรรมอย่างหนึ่งพระสงฆ์ที่อยู่ในอาวาสนั้น ๆ จะต้องประชุมกันในสีมาเดียวกันต้องนั่งอยู่ในหัตถบาสทุกรูป เมื่อมีการทำสังฆกรรมภิกษุมีเหตุที่เป็นที่จะไม่ลงประชุม เช่น อาพาธจะต้องออกไปจากเขตอาวาสนั้นเสียก่อนการทำอุโบสถสังฆกรรมเป็นสิ่งที่ไม่มีข้อยกเว้นสำหรับพระภิกษุสงฆ์ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบจึงติเตียน (วิม (ไทย) 4/137/214.)

ปัจจุบันพระสงฆ์ให้ความสำคัญกับการทำสังฆกรรมภิกษุปาฏิโมกข์น้อยลง เมื่อถึงวันอุโบสถจะมีพระสงฆ์เข้าร่วมสังฆกรรมด้วยการสวดและฟังภิกษุปาฏิโมกข์เป็นส่วนน้อยและล่วงละเมิดศีลในภิกษุปาฏิโมกข์ (บอกรบุญเหตุ, 2562) คือ ผู้ทำผิดศีลเรียกว่า ล่วงพระวินัย เป็นอาบัติระดับชั้นต่าง ๆ ตามความหนักเบา สามารถแบ่งระดับอาบัติออกได้เป็นลำดับชั้น ตั้งแต่ชั้นรุนแรงจนกระทั่งเบาที่สุด ในอาบัติระดับเบาจะต้องมีการเผยแพร่ความผิด อาบัติระดับเบา เช่น ปาจิตตีย์ สามารถแก้ได้โดยกล่าวแสดงความผิดของตนกับพระภิกษุรูปอื่น เพื่อเป็นการแสดงถึงความสำนึกผิดและเพื่อจะตั้งใจประพฤติตนใหม่ หรือที่เรียกว่าการแสดงอาบัติ แต่ถ้าถึงขั้นปาราชิกย่อมขาดจากความเป็นพระภิกษุ และไม่สามารถบวชเป็นพระภิกษุได้อีก การสวดพระปาฏิโมกข์ คือการสาธยาย ศีล 227 ข้อ (พระเทพเวที (ประยุทธิ์ ปยุตโต), 2531) เป็นภาษาบาลีสั้น ๆ ตั้งแต่ข้อ 1 ไปจนกระทั่งจบหมดทุกข้อ และต้องสวดไม่ให้ผิดอีกต่างหาก มีผู้คอยตรวจทานไม่ให้สวดผิด หากสวดผิดก็ต้องทักท้วง แก้ไขให้ถูกต้อง จึงจะสวดต่อไปได้ กว่าที่จะสวดจนจบ ต้องใช้เวลาไม่น้อย ขึ้นอยู่กับคุณภาพความสามารถของผู้สวด ว่ามีอยู่ระดับไหน สำหรับพระปาฏิโมกข์ที่เก่ง ๆ นั้น สามารถจะสวดปาฏิโมกข์ได้อย่างคล่องแคล่ว และออกเสียงอักขระได้อย่างถูกต้องชัดเจน โดยสวดพระปาฏิโมกข์ไม่ผิดแม้แต่สักตัวเดียว ตั้งแต่ต้นจนจบ (พระพรหมคุณาภรณ์, 2559)

ในอำเภอโคกชัย จำนวนพระสงฆ์ที่สามารถทรงจำพระปาฏิโมกข์ได้ 1 รูปต่อ 1 ตำบล (สำนักงานเจ้าคณะอำเภอโคกชัย, 2562) ซึ่งมีพระสงฆ์ทรงจำพระปาฏิโมกข์ได้น้อยเมื่อเทียบกับจำนวนพระสงฆ์ที่มีอยู่ทั้งหมดในอำเภอ มีหลายฝ่ายให้ความสนใจในสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาก็ให้พระสงฆ์มีความสนใจในการทรงจำพระปาฏิโมกข์มากขึ้นและส่งเสริมให้พระสงฆ์ตระหนักถึงความสำคัญของการทรงจำพระปาฏิโมกข์ อีกทั้งได้จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ มุ่งเน้นพัฒนาจิตใจ เสริมสร้างคุณงามความดีให้เกิดขึ้น จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงจำพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา

เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ของพระสงฆ์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ของพระสงฆ์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) และแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับพระสงฆ์ในอำเภอโชคชัย จำนวน 208 รูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 รูป/คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

(N=208)

การส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1) ด้านการวางแผน (Plan)	3.65	0.72	มาก
2) ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do)	3.60	0.69	มาก
3) ด้านการตรวจสอบ (Check)	3.65	0.73	มาก
4) ด้านการปรับปรุงให้เหมาะสม (Action)	3.69	0.68	มาก
ภาพรวม	3.65	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับ ($\bar{X}=3.65, S.D.=0.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการปรับปรุงให้เหมาะสม (Action) ด้านการตรวจสอบ (Check) ด้านการวางแผน (Plan) และด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อ การส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อ การส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่	ยอมรับ	ปฏิเสธ	F	Sig
สมมติฐานที่ 1 พระสงฆ์ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน		✓	2.08	0.10
สมมติฐานที่ 2 พระสงฆ์ที่มีพรรษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน	✓		5.22*	0.00
สมมติฐานที่ 3 พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี (แผนกธรรม) แตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน	✓		2.88*	0.04
สมมติฐานที่ 4 พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี (แผนกบาลี) แตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน	✓		13.50*	0.00
สมมติฐานที่ 5 พระสงฆ์ที่มีด้านวุฒิการศึกษาสามัญแตกต่างกันมีความคิดเห็น แตกต่างกัน	✓		7.62*	0.00

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนพระสงฆ์ที่มี พรรษา วุฒิการศึกษาปริญญาตรี (แผนกธรรม) วุฒิการศึกษาปริญญาตรี (แผนกบาลี) และ วุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

การส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการวางแผน	ขาดความพร้อมในการจัดฝึกอบรมที่ดี	ควรมีการเตรียมการในการจัดฝึกอบรมให้เป็นระบบมากขึ้น
ด้านการปฏิบัติตามแผน	ขาดบุคลากรที่พร้อมในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัด
ด้านการตรวจสอบ	การตรวจสอบไม่เป็นไปตามกระบวนการที่วางแผนไว้	ควรมีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ
ด้านปรับปรุงให้เหมาะสม	ไม่มีการแก้ไขปรับปรุงการอบรมให้เหมาะสมกับหลักสูตร	ควรปรับปรุงหลักสูตรการอบรมให้ทันสมัยขึ้น

จากตารางที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านการวางแผน คือ ขาดความพร้อมในการจัดฝึกอบรมที่ดี ควรมีการเตรียมการในการจัดฝึกอบรมให้เป็นระบบมากขึ้น

ด้านการปฏิบัติตามแผน คือ ขาดบุคลากรที่พร้อมในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัด

ด้านการตรวจสอบ คือ การตรวจสอบไม่เป็นไปตามกระบวนการที่วางแผนไว้ ควรมีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ

ด้านปรับปรุงให้เหมาะสม คือ ไม่มีการแก้ไขปรับปรุงการอบรมให้เหมาะสมกับหลักสูตร ควรปรับปรุงหลักสูตรการอบรมให้ทันสมัยขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นที่สำคัญที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านการวางแผน (Plan) ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) ด้านการตรวจสอบ (Check) ด้านปรับปรุงให้เหมาะสม (Action) พบว่า วัดของท่านได้วางแผนเพื่อ

กำหนดแนวทางการส่งเสริมพระสงฆ์ให้ฝึกสวดพระปาฏิโมกข์ พระสงฆ์ที่สามารถสวดพระปาฏิโมกข์ได้ผ่านจะได้ปฏิบัติหน้าที่ในพิธีกรรม วัดของท่านส่งเสริมพระสงฆ์ให้มีการสวดพระปาฏิโมกข์ วัดของท่านมีการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการฝึกสวดพระปาฏิโมกข์ให้ถูกต้องตามแบบแผน ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ พระมหาสุทธิพงษ์ สุทธิวิไล (หมื่นตาคำ) ได้วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ภิกขุปาฏิโมกข์ในฐานะเครื่องมืออำนวยการพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัย พบว่า ประมวลสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งขึ้นเป็นพุทธอาณัติ หรือคัมภีร์ที่รวมพระวินัย 227 สิกขาบท สิกขาบทเหล่านี้มีผลต่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา เป็นข้อปฏิบัติเพื่อส่งเสริมความประพฤติดีงามของคณะสงฆ์ พบว่า วัดของท่านได้วางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมพระสงฆ์ให้ฝึกสวดพระปาฏิโมกข์ ของท่านได้กำหนดแนวทางการฝึกสวดพระปาฏิโมกข์ที่ชัดเจน วัดของท่านมอบหมายผู้ดูแลการฝึกสวดพระปาฏิโมกข์อย่างต่อเนื่อง วัดของท่านกำหนดเกณฑ์การประเมินผลสำหรับผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ได้ พระสงฆ์ผู้ดูแลได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการฝึกสวดพระปาฏิโมกข์อย่างถูกต้อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสามารถ พรหมเถโร (หยก) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาอุโบสถกรรมในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท” ผลการวิจัยพบว่า มีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือในการทำสังฆกรรมต่าง ๆ ของพระสงฆ์ เรียกว่า กิจจาธิกรณ์ อุโบสถกรรม มีความสำคัญในฐานะเป็นพิธีกรรมของสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์โดยผ่านทางอำนาจในการบริหารและอำนาจตุลาการของพระสงฆ์ พบว่า วัดของท่านส่งเสริมพระสงฆ์ให้มีการสวดพระปาฏิโมกข์ พระสงฆ์ผู้ดูแลมีส่วนร่วมในการประเมินผลการสวดพระปาฏิโมกข์ มีการตรวจสอบผลการฝึกสวดจากพระสงฆ์ผู้ดูแลและพระสังฆาธิการ มีการวัดผลหลังจากการฝึกสวดพระสงฆ์ผู้ดูแลมีการติดตามผลของพระสงฆ์ผู้ฝึกสวดพระปาฏิโมกข์ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ พระจักรกริช ปิยธมโม (โสภณ) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์การสวดพระปาฏิโมกข์ในพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ไทย” ผลการวิจัยพบว่า การสวดพระปาฏิโมกข์เป็นพุทธบัญญัติที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์ทำอุโบสถสวดพระปาฏิโมกข์ขึ้นทุกวัน 14 คำ หรือ 15 คำ เป็นการอนุเคราะห์ให้พระสงฆ์ทบทวนพระธรรมพระวินัยที่ได้ประพฤติปฏิบัติมา

2. การเปรียบเทียบการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรมเปรียญธรรมและ วุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรมเปรียญธรรมและวุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุชิน จิตสีโล (นราเกตุ) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศีลกับการบรรลุนิพพาน” ผลการวิจัยพบว่า สำหรับพระภิกษุ มีข้อห้ามที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดไว้แก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิด มีโทษหนักบ้าง โทษเบาบ้าง โทษอย่างหนักต้องพ้นจากการเป็นพระภิกษุแก้ไขไม่ได้ และโทษอย่างเบาให้พระภิกษุหาความบริสุทธิ์ด้วยตนเอง ด้วยการแสดงอาบัติ และมีข้อนุญาตให้พระภิกษุต้องประพฤติ

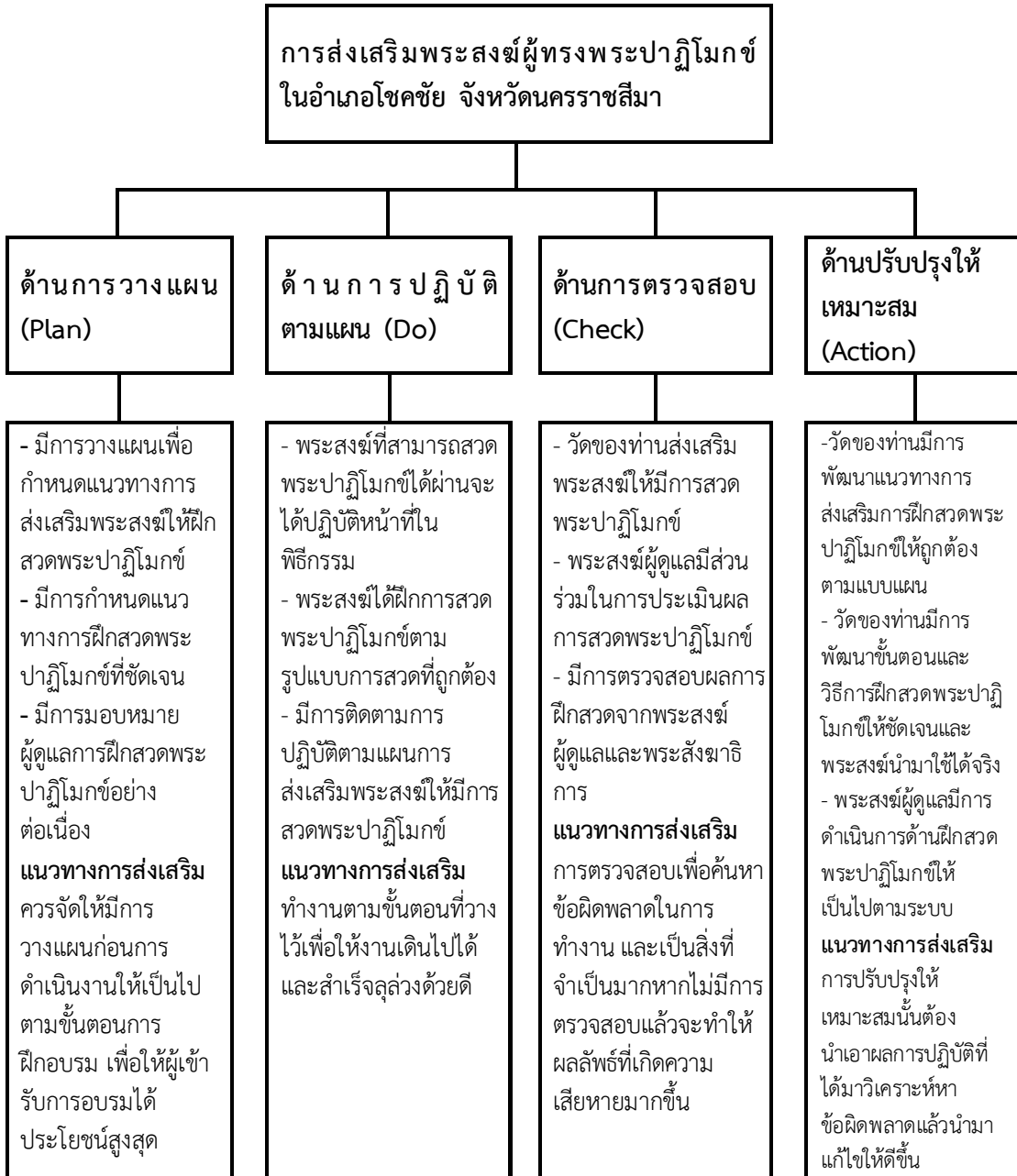
สำรวจมรรยาทและวาจา เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยงดงามของพระภิกษุสงฆ์ในข้อปฏิบัติ
พื้นฐานอันเอื้อต่อการประพฤติพรหมจรรย์ของพระภิกษุสงฆ์

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ ใน
อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) ขาดความพร้อมในการจัดฝึกอบรมที่ดี และการวางแผน
แบ่งหน้าที่การรับผิดชอบยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร 2) ขาดบุคลากรที่พร้อมในการปฏิบัติงานได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ และไม่ทำงานตามที่กำหนดในแผนที่วางไว้ 3) การตรวจสอบไม่เป็นไปตามกระบวนการ
ที่วางแผนไว้ ข้อเสนอแนะ 1) ควรมีการเตรียมการในการจัดฝึกอบรมให้เป็นระบบมากขึ้น มีการ
มอบหมายการทำงานให้ชัดเจนขึ้น และเหมาะสมกับบุคลากรนั้น ๆ 2) ควรมีการสรรหาบุคลากรที่มี
ความรู้ ความสามารถในการจัด มีการปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้อย่างดี 3) ควรมีการตรวจสอบโดยผู้
เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสมร นาคลดดา ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการ
ประยุกต์ใช้ภิกษุปาฏิโมกข์ เพื่อการบริหารองค์กรแนววิถีพุทธ” ผลการวิจัยพบว่า ประยุกต์ใช้วิธีการ
ของภิกษุปาฏิโมกข์ที่เน้นความพร้อมเพรียงและความมีเอกภาพของหมู่คณะเพื่อบริหารงานองค์กรที่
สร้างจริยธรรมและสามัคคีธรรมให้เกิดขึ้นในหมู่คณะโดยมุ่งผลลัพธ์ในเชิงบูรณาการให้เกิดองค์การ
ทำงานตามแนววิถีพุทธที่มีศีลระดับวินัยและศีลระดับธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการบริหารคนและ
บริหารงาน ที่คำนึงถึงประโยชน์สุขและสามัคคีธรรมของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “ การส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ” ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย



ภาพที่ 1: องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

สรุปองค์ความรู้จากแผนภาพองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย “การส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา” ได้ดังนี้

1) **ด้านการวางแผน (Plan)** มีการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมพระสงฆ์ให้ฝึกสวดพระปาฏิโมกข์มีการกำหนดแนวทางการฝึกสวดพระปาฏิโมกข์ที่ชัดเจน มีการมอบหมายผู้ดูแลการฝึกสวดพระปาฏิโมกข์อย่างต่อเนื่อง ควรจัดให้มีการวางแผนก่อนการดำเนินงานให้เป็นไปตามขั้นตอนการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประโยชน์สูงสุด

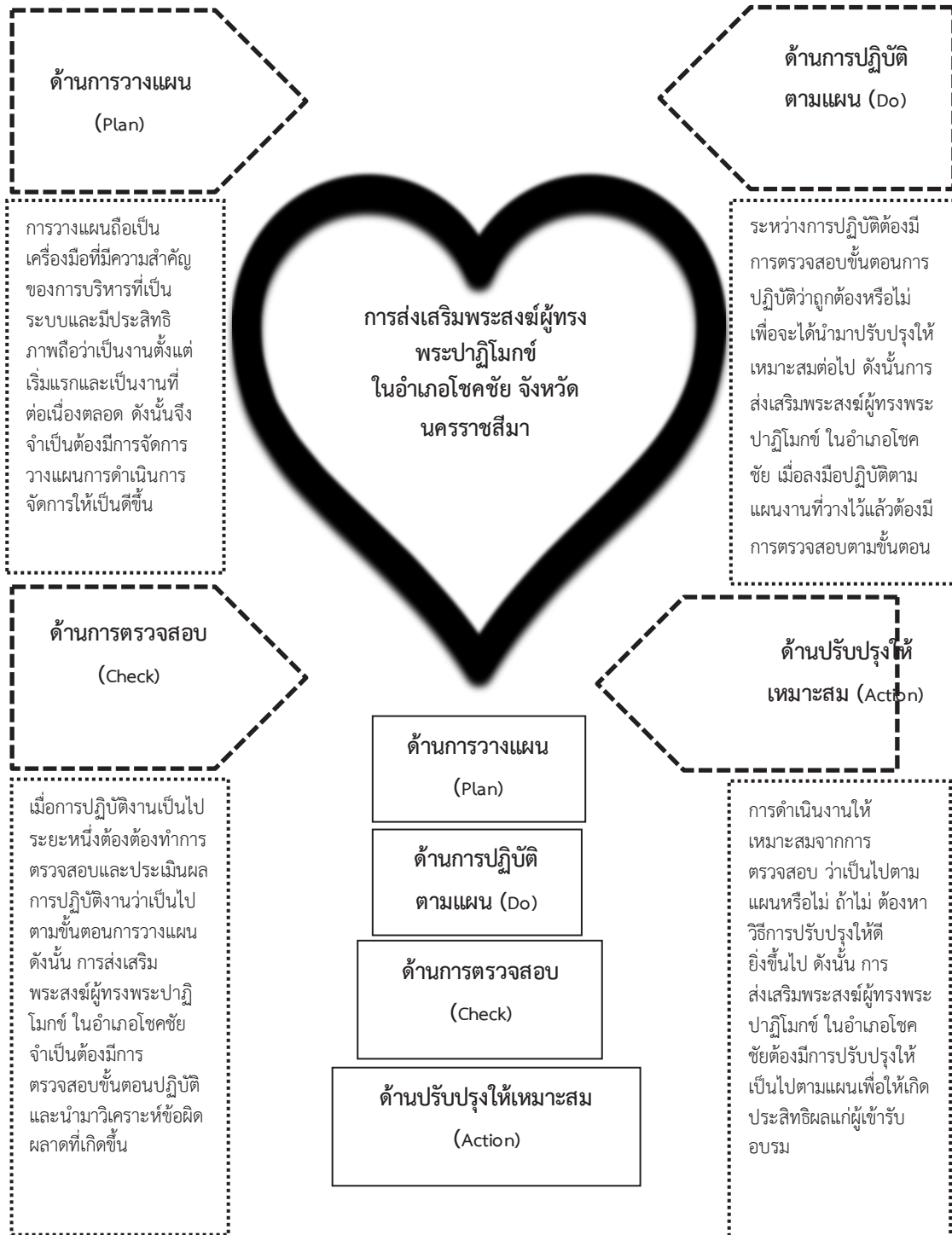
2) **ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do)** พระสงฆ์ที่สามารถสวดพระปาฏิโมกข์ได้ผ่านจะได้ปฏิบัติหน้าที่ในพิธีกรรมพระสงฆ์ได้ฝึกการสวดพระปาฏิโมกข์ตามรูปแบบการสวดที่ถูกต้องมีการติดตามการปฏิบัติตามแผนการส่งเสริมพระสงฆ์ให้มีการสวดพระปาฏิโมกข์ ทำงานตามขั้นตอนที่วางไว้เพื่อให้งานเดินไปได้และสำเร็จลุล่วงด้วยดี

3) **ด้านการตรวจสอบ (Check)** วัดของท่านส่งเสริมพระสงฆ์ให้มีการสวดพระปาฏิโมกข์พระสงฆ์ผู้ดูแลมีส่วนร่วมในการประเมินผลการสวดพระปาฏิโมกข์ มีการตรวจสอบผลการฝึกสวดจากพระสงฆ์ผู้ดูแลและพระสังฆาธิการ การตรวจสอบเพื่อค้นหาข้อผิดพลาดในการทำงานและเป็นสิ่งที่จำเป็นมากหากไม่มีการตรวจสอบแล้วจะทำให้ผลลัพธ์ที่เกิดความเสียหายมากขึ้น

4) **ด้านการปรับปรุงให้เหมาะสม (Action)** วัดของท่านมีการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการฝึกสวดพระปาฏิโมกข์ให้ถูกต้องตามแบบแผน วัดของท่านมีการพัฒนาขั้นตอนและวิธีการฝึกสวดพระปาฏิโมกข์ให้ชัดเจน และพระสงฆ์นำมาใช้ได้จริง พระสงฆ์ผู้ดูแลมีการดำเนินการด้านฝึกสวดพระปาฏิโมกข์ให้เป็นไปตามระบบ การปรับปรุงให้เหมาะสมนั้นต้องนำผลการปฏิบัติที่ได้มาวิเคราะห์หาข้อผิดพลาดแล้วนำมาแก้ไขให้ดีขึ้น

2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา” ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงตามแผนภาพดังนี้



ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้รับสังเคราะห์จากงานวิจัย

จากภาพที่ 2 “การส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา” จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัยได้ดังนี้

1) ด้านการวางแผน (Plan)

การวางแผนถือเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญของการบริหารที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ถือว่าเป็นงานตั้งแต่เริ่มแรกและเป็นงานที่ต่อเนื่องตลอด ดังนั้น จำเป็นต้องมีการจัดการวางแผนการดำเนินการจัดการให้เป็นดีขึ้น

2) ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do)

การปฏิบัติงานต้องเป็นไปตามทางเลือกที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่วางแผนไว้ ระหว่างการปฏิบัติต้องมีการตรวจสอบขั้นตอนการปฏิบัติว่าถูกต้องหรือไม่ เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป ดังนั้น เมื่อลงมือปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้แล้วต้องมีการตรวจสอบขั้นตอนปฏิบัติว่าเหมาะสมหรือไม่แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3) ด้านการตรวจสอบ (Check)

เมื่อการปฏิบัติงานเป็นไประยะหนึ่งต้องทำการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามขั้นตอนของการวางแผน ดังนั้น จำเป็นต้องมีการตรวจสอบขั้นตอนปฏิบัติและนำมาวิเคราะห์ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น

4) ด้านการปรับปรุงให้เหมาะสม (Action)

การดำเนินงานให้เหมาะสมจากการตรวจสอบว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ ถ้าไม่ ต้องหาวิธีการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไป ดังนั้น ต้องมีการปรับปรุงให้เป็นไปตามแผนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลแก่ผู้เข้ารับอบรม

ข้อเสนอแนะ

สรุปข้อเสนอแนะเรื่อง “การส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ในการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ควรจัดทำแผนงานและกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไหร่

2) ควรมีการปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่กำหนดไว้แล้ว เพื่อให้งานต่อการปฏิบัติของผู้รับผิดชอบ

3) ควรมีการตรวจสอบขั้นตอนการทำงานทุกครั้งหลังจากจบการอบรมเพื่อประเมินหลักสูตรการอบรมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ หากจุดบกพร่องและนำไปแก้ไขครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ควรมีการเตรียมการในการจัดฝึกอบรมให้เป็นระบบมากขึ้น

ควรมอบหมายการทำงานให้ชัดเจนขึ้น และเหมาะสมกับบุคลากรนั้น ๆ ตามลำดับ

2) ควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัด และควรปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้อย่างดี ตามลำดับ

3) ควรมีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ และควรมีในการสอบพระทรงพระปาฏิโมกข์ยังที่แน่นอน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ ในจังหวัดอื่นบ้างเพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาว่าเป็นอย่างไร

2) ควรศึกษาความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ว่าปัจจัยใดส่งผลให้ตัดสินใจเข้าอบรมพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์บ้าง

3) ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ผู้ทรงพระปาฏิโมกข์ในด้านต่าง ๆ ว่าขาดแคลนอะไรบ้าง

เอกสารอ้างอิง

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมิก จำกัด.

พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุตเตโช). (2561). *พระวินัยบัญญัติ*. กรุงเทพฯ: บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด.

บอกบุญทูเดย์. (2562, 25 กุมภาพันธ์). *การสวดพระปาฏิโมกข์*. สืบค้นจาก <http://www.bokboon.com/advertise/การสวดพระปาฏิโมกข์>.

สำนักงานเจ้าคณะอำเภอโขกชชัย. (2562). *บัญชีรายชื่อพระสังฆาธิการ*. นครราชสีมา: สำนักงานเจ้าคณะอำเภอโขกชชัย.

พระมหาสุชิน ฐิตสีโล (นราเกตุ). (2558). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับการบรรลุนิพพาน*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

พระจักรกริช ปิยธมโม (โสภณ). (2554). *ศึกษาวิเคราะห์การสวดพระปาฏิโมกข์ในพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ไทย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

สายสมร นาคลดดา. (2561). *รูปแบบการประยุกต์ใช้ภิกขุปาฏิโมกข์ เพื่อการบริหารองค์กรแนววิถีพุทธ*. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม.

ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี*

ADMINISTRATIVE EFFICIENCY OF SANGHA ORGANIZATION,
MUEANG DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE

พระมหาสรพรสิทธิ์ นาคเสโน

Phramaha Sappasit Nāgaseno

E-mail: Somebody491@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ และศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า ประสิทธิภาพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ พรรษา มีผลให้ความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัญหาและอุปสรรค คือ ความไม่สะดวกในการเดินทางเข้าร่วมประชุมของพระภิกษุที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ดังนั้นควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วยอำนวยความสะดวกในการประชุม เช่น วิดีโอคอนเฟอเรนซ์

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การปกครอง, คณะสงฆ์

Abstract

This article was to study the efficiency, to compare the monk's opinion and to study the problems, obstacles and suggestions for the administrative efficiency of Sangha in Mueang district, Kanchanaburi province, using mixed methods. Findings were the administrative efficiency of Sangha in Mueang district, Kanchanaburi province revealed the overall at high level. The person factors for example, years of monkhood influenced of the Buddhist monks' opinions on the administrative efficiency of Sangha in Mueang district, Kanchanaburi province. There were statistically significant differences in overall at 0.01. Problems and obstacles were that monks in a remote area faced the problems on the inconvenience of travelling to attend the Sangha's meeting Further, the new technology such as videoconferencing technique should be provided in facilitating the distance meeting.

Keywords : Efficiency, Administrative, Sangha

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

สภาพของสังคมมนุษย์มีความแตกต่างไปจากสังคมของสัตว์อื่นอย่างมาก ด้วยเหตุที่เมื่อมนุษย์ต้องการความปลอดภัยและเข้ามาอยู่ร่วมกันนั้น ขณะเดียวกันก็ได้เรียนรู้และพัฒนาด้านอื่น ๆ ด้วย จนกระทั่งทำให้ชุมชนกลายเป็นเมืองหรือนครที่มีประชากรมากขึ้นมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์จึงมีมากขึ้นตามไปด้วย และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ ซึ่งตามธรรมชาติและสัญชาตญาณมนุษย์ก็จะพยายามหาทางแก้ไขและเครื่องมืออย่างหนึ่งที่มีมนุษย์นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของสังคม คือ ระเบียบกฎหมายที่มนุษย์ในสังคมสร้างขึ้น โดยในยุคต้น ๆ ของมนุษย์นั้น ผู้ที่กำหนดกฎหมายต่าง ๆ ของสังคม คือ ผู้แข็งแรงที่สุด มีความเก่งกล้ามากที่สุดในสังคม นั้นเอง และนอกจากจะเกิดขึ้นตามสัญชาตญาณของมนุษย์แล้ว ยังเกิดจากผู้ปกครองหรือผู้นำอีกทางหนึ่งด้วย ทั้งนี้ เพื่อใช้แก้ไขปัญหาของสังคม

การปกครองเป็นการวางระเบียบกฎหมายให้สมาชิกของสังคมได้อยู่ร่วมกันทำหน้าที่อย่างปกติสุข (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549) การปกครอง (Governance) จึงครอบคลุมถึงการบริหาร การวางระเบียบ กฎเกณฑ์สำหรับสังคม เพื่อให้สังคมมีความสงบสุข (สุขุม นวลสกุล, 2542)

พระพุทธเจ้าทรงจัดรูปแบบการปกครองที่เป็นธรรมขึ้นแก่สังคม ๆ หนึ่ง คือ “สังคมสงฆ์” ทรงใช้วิธีการสำหรับมนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน และมีระเบียบ แบบแผนในการเป็นอยู่ตลอดจน การดำเนินกิจกรรม เพื่อให้มนุษย์เหล่านั้นได้รับประโยชน์จากการสอนของพระองค์อย่างเต็มที่ โดยพระองค์ทรงมีฐานะเป็นธรรมราชา ดังพุทธพจน์ตอนหนึ่ง ความว่า “เราเป็นพระราชานั้นคือเป็นธรรมราชาผู้ยอดเยี่ยม” (ม.ม. 13/609/554)

ทั้งนี้ การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล ไม่ได้มีระเบียบแบบแผนอะไรมากนัก และคณะสงฆ์ยังไม่ได้ดำรงสถานะการเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของประชาชนดังเช่นปัจจุบัน เพราะพุทธศาสนาเพิ่งเริ่มตั้งและทำหยาต่อความเชื่อในจารีตเดิมของศาสนาพราหมณ์ เจตจำนงในการออกบวชเกิดจากความเบื่อหน่ายและมุ่งหาจุดหลุดพ้นทางโลก แต่โดยเนื้อแท้การปกครองสงฆ์ในสมัยพุทธกาลมีลักษณะความเป็นประชาธิปไตยและเป็นสังคมที่เสมอภาค พระสงฆ์ทุกรูปมีหน้าที่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย พระเถระผู้เป็นอุปัชฌาย์อาจารย์มีหน้าที่ปกครองสานุศิษย์ของตน แต่ใน สังฆกรรมทั้งปวงสงฆ์ย่อมเป็นใหญ่ไม่เลือกที่จะเป็นอาจารย์หรือสานุศิษย์ เมื่อมีกิจสงฆ์เกิดขึ้นจะต้องมีการประชุมสงฆ์และถือมติเอกฉันท์เป็นหลัก เนื่องจากพระสงฆ์สาวกยังไม่มากนักความเสื่อมอันเกิดจากข้อวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์จึงมีน้อย ดังปรากฏหลักฐานในพระไตรปิฎกพระสงฆ์ที่ล่วงละเมิดสิกขาบทอยู่เนือง ๆ มีเพียงกลุ่มพระสงฆ์ฉัพพัคคีย์ และหลักที่ใช้ในการปกครองก็มีเพียงพระธรรมวินัย ไม่จำเป็นต้องอาศัยพระราชอำนาจจากพระเจ้าแผ่นดินหรือผู้ปกครองรัฐให้ออกกฎหมายบังคับสังฆมณฑล ฝ่ายอาณาจักรมีหน้าที่ถวายศาสนูปถัมภ์แต่ด้านเดียว (คณินนิตย์ และสุบรรณ จันทบุตร, 2545) ต่อมา ภายหลังพุทธปรินิพพานล่วงมาแล้ว 200 กว่าปี พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ประเทศไทยโดยคณะสมณทูตที่นำโดย พระโสณะและพระอุตตระ เมื่อครั้งยังเป็นอาณาจักรสุวรรณภูมิ ในปี พ.ศ. 235 (สุชีพ ปุญญานุภาพ,

2541) โดยพระมหากษัตริย์และประชาชนต่างยอมรับนับถือและยึดหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิตมาจนถึงทุกวันนี้

ปัจจุบัน คณะสงฆ์ไทยมีธรรมนูญที่ใช้ในการปกครองคณะสงฆ์ คือ พระธรรมวินัย และมี พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นหลักจัดระเบียบการปกครองอีกส่วนหนึ่งด้วย (พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ), 2540)

ทั้งนี้ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มีวัดจำนวน 75 วัด โดยเป็นวัดในสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย จำนวน 66 วัด โดยวัดในอำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 75 วัด ประกอบด้วย วัดมหานิกาย จำนวน 66 วัด วัดอนัมนิกาย จำนวน 2 วัด วัดธรรมยุติกาย จำนวน 6 วัด และวัดจีนนิกาย จำนวน 1 วัด

อย่างไรก็ตาม จากผลงานวิจัยที่หลากหลาย แสดงให้เห็นปัญหาของการบริหารจัดการการปกครองคณะสงฆ์ บางประการ เช่น พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสบางรูปไม่ค่อยให้ความสำคัญและไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับคณะสงฆ์เวลาประชุม พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสบางรูปขาดความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องและอำนาจการปกครองกระจุกตัวอยู่แต่ส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ เมื่อมีคนเข้ามาบวชเป็นจำนวนมากมักก่อปัญหาด้านยาเสพติดมากที่สุดเพราะพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสบางรูปย่อหย่อนขาดการบอกกล่าวและสั่งสอน พระภิกษุสามเณรบางรูปประพฤติไม่เหมาะสมในสมณสาธูป และคณะผู้ปกครองบางรูปปล่อยปละละเลย ขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจัง เป็นต้น (พระครูปลัดธนากร วรณาโณ, 2555)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับ ผู้วิจัยดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการในสังกัดคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จึงศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการพัฒนา โดยมุ่งสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเป็นข้อมูลทางวิชาการสำหรับการพัฒนาคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และยังสามารถเป็นกรณีศึกษาสำหรับพื้นที่อื่น ๆ ได้อีกประการหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 946 รูป (สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองกาญจนบุรี, 2561: 1-5) คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2546) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 282 รูป เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 ท่าน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม

(n = 282)

ที่	สภาพประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านการปกครองตามหลักพระธรรมวินัย	4.28	0.596	มาก
2	ด้านการปกครองโดยเอื้อเพื่อต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช	4.16	0.584	มาก
	ภาพรวม	4.22	0.573	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการปกครองตามหลักพระธรรมวินัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 รองลงมา ได้แก่ ด้านการปกครองโดยเอื้อเพื่อต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบ	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน	-	1.526	0.195	-	✓
2. พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน	-	3.605**	0.007	✓	-
3. พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน	-	1.314	0.271	-	✓
4. พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน	-	0.445	0.721	-	✓
5. พระสงฆ์ที่มีสถานะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน	1.743	-	0.082	-	✓

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ พรรษา มีผลให้ความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

**ตารางที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์
อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี**

ด้าน	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการปกครองตามหลักพระธรรมวินัย	1. พระภิกษุผู้บวชใหม่บางรูปประพฤติย่อหย่อนในพระวินัย	1. ควรอบรมสั่งสอนพระวินัยแก่พระภิกษุผู้บวชใหม่ในทันที
ด้านการปกครองโดยเอื้อเพื่อต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช	1. ปัญหาที่พระภิกษุ สามเณรบางรูปกระทำผิดกฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองที่นอกเหนือจากบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ 2. ปัญหาความไม่สะดวกในการเดินทางเข้าร่วมประชุมของพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล 3. อุปสรรคจากความไม่เป็นเอกภาพของคณะสงฆ์ที่ให้ฝ่ายฆราวาสเข้ามามีบทบาทในการลงมติกรรมและตัดสินใจแก่ภิกษุผู้กระทำผิด	1. ควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองที่เกี่ยวข้องกับองค์กรคณะสงฆ์แก่พระภิกษุ สามเณร ไวยาวัจกร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย 2. ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวก เช่น การประชุมผ่าน วิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conference) 3. ควรให้การลงมติกรรมและการตัดสินใจแก่พระภิกษุผู้กระทำความผิดเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะสงฆ์เพียงฝ่ายเดียว

จากตารางที่ 3 พบว่า พระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถาม การพัฒนาประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีคุณลักษณะ ตามข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านการปกครองตามหลักพระธรรมวินัย คือ 1) ผู้แทนราษฎร ต้องเก่ง มีความรู้ มีพระภิกษุผู้บวชใหม่บางรูปประพฤติย่อหย่อนในพระวินัย 2) ควรอบรมสั่งสอนพระวินัยแก่ พระภิกษุผู้บวชใหม่ในทันที

ด้านการปกครองโดยเอื้อเพื่อต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช คือ 1) ปัญหาที่พระภิกษุ สามเณรบางรูปกระทำผิดกฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองที่นอกเหนือจากบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ปัญหาความไม่สะดวกในการเดินทางเข้าร่วมประชุมของพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล อุปสรรคจากความไม่เป็นเอกภาพของคณะสงฆ์ที่ให้ฝ่ายฆราวาสเข้ามามีบทบาทในการลงมติกรรมและตัดสินใจแก่ภิกษุผู้กระทำผิด 2) ควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองที่เกี่ยวข้องกับองค์กรคณะสงฆ์แก่พระภิกษุ สามเณร ไวยาวัจกร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวก เช่น การประชุมผ่าน วิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conference)

เรนซ์ (Video Conference) ควรให้การลงนิคหกรรมและการตัดสินใจแก่พระภิกษุผู้กระทำความผิด เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะสงฆ์เพียงฝ่ายเดียว

อภิปรายผลการวิจัย

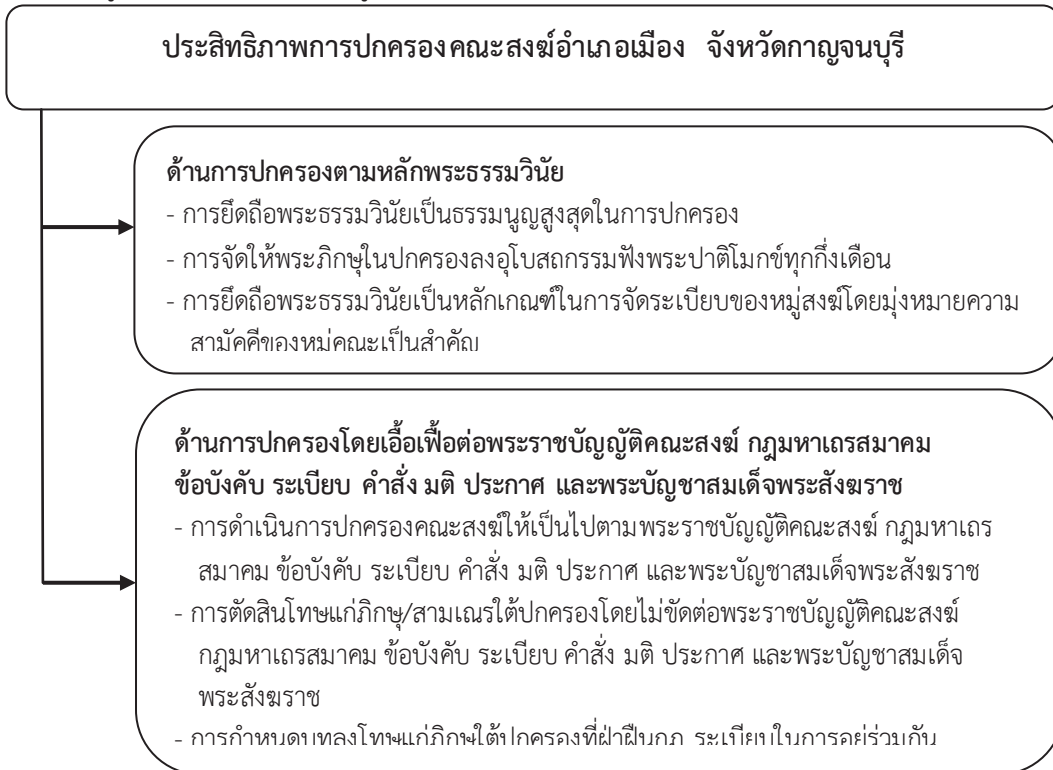
สภาพประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มีการปกครองโดยเคร่งครัดตามหลักพระธรรมวินัยอันเป็นธรรมนูญการปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ อีกประการหนึ่ง เพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์และการพระพุทธศาสนา ปัจจุบันสอดคล้องกับสภาพการณ์ของการปกครองของฝ่ายบ้านเมือง คณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ยังได้จัดการบริหารกิจการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎมหาเถรสมาคม ว่าด้วยเรื่องการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ได้แก่ หน้าที่การปกครองคณะสงฆ์ ต้องถือเป็นธุระหน้าที่ เพราะการที่คณะสงฆ์และการพระศาสนา หรือเพราะเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการพระศาสนามี 6 ด้าน คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ นั้นเอง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิพิธพัฒนโสภณ (สุบิน สุขเมธ), (2555) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมากทุกข้อ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวินัยธรรมสมชาย สุวิชาโน, (2554) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเขาไย้อย จังหวัดเพชรบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเขาไย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังวรสารวัตร (สำรวย สัมโร), (2555) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการด้านการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการด้านการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการด้านการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอุบล จรธมโม, (2550) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาการปกครองในพุทธปรัชญาเถรวาท” ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมสำหรับนักปกครองตามหลักพุทธปรัชญา ผู้ปกครองต้องมีคุณธรรมในหารปกครองตามแบบธรรมาธิปไตย กล่าวคือ ปกครองด้วยความถูกต้อง ความจริง มีศีลธรรม มีความยุติธรรม อำนวยประโยชน์และความสงบสุข แก่ผู้ใต้ปกครอง นอกจากนั้นในพระพุทธศาสนามีระบบการปกครองแบบสามัคคีธรรม ซึ่งเป็นระบบการปกครองที่นำไป

ปรับใช้ได้ทั้งทางโลกและทางธรรม ตามทัศนะของ พุทธทาสภิกขุ ที่เน้นว่ารูปแบบการปกครองจะดีหรือตกต่ำต้องขึ้นอยู่กับผู้ปกครองซึ่งตั้งอยู่ในธรรม คือ ปกครองอย่างถูกต้อง ดิงาม ยุติธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดอาทิตย์ อตถเวที, (2547) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต): ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการเขตปกครองภาค 2” ผลวิจัยพบว่า การปกครองคณะสงฆ์ไทยนอกจากจะยึดหลักพระธรรมวินัยแล้ว ยังอิงอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติเถรสมาคม ในการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารคณะสงฆ์ให้เกิดความเรียบร้อยดิงามในหมู่คณะสงฆ์และป้องกันภัยอันตรายจากภายนอกที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรคณะสงฆ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูเกษมสมุทฺรคุณ (ทองหล่อ เขมธมฺโม), (2554) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย คุณลักษณะของประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่พึงประสงค์ดังนี้

ด้านการปกครองตามหลักพระธรรมวินัย การยึดถือพระธรรมวินัยเป็นธรรมนุญสูงสุดในการปกครอง การจัดให้พระภิกษุในปกครองลงอุปเสถกรรมพึงพระปาติโมกข์ทุกกึ่งเดือนการยึดถือพระธรรมวินัยเป็นหลักเกณฑ์ในการจัดระเบียบของหมู่สงฆ์โดยมุ่งหมายความสามัคคีของหมู่คณะเป็นสิ่งสำคัญ

ด้านการปกครองโดยเอื้อเพื่อต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช การดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช การตัดสินใจขอแก้ไขกฎ/สามเณรได้ปกครองโดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชการกำหนดบทลงโทษแก่ภิกษุได้ปกครองที่ฝ่าฝืนกฎ ระเบียบในการอยู่ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) คณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จัดอบรมสั่งสอนพระวินัยแก่พระภิกษุผู้บวชใหม่ในทันที โดยจัดการอบรมเป็นประจำทุกเดือน ไม่เฉพาะการอบรมพระนวกะในช่วงเวลาก่อนเทศกาลเข้าพรรษา เท่านั้น

2) คณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ร่วมกับ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี ร่วมมือกันจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองที่เกี่ยวข้องกับองค์กรคณะสงฆ์แก่พระภิกษุ สามเณร ไวยาวัจกร และประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจ โดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วยอำนวยความสะดวกในการประชุม เช่น การประชุมผ่านวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conference)

2) ควรสนับสนุนให้การลงนิคกรรมและการตัดสินใจแก่พระภิกษุผู้กระทำความผิดเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะสงฆ์เพียงฝ่ายเดียว

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการปกครองของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2549). *การปกครองคณะสงฆ์ไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- คณินันต์ และสุบรรณ จันทบุตร. (2545). *ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด: ศึกษาเฉพาะกรณี วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- พระครูเกษมสมุทรรคุณ (ทองหล่อ เขมธมโม). (2554). *ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระครูปลัดธนากร วรณาโณ. (2555). *บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์: ศึกษากรณีพระสังฆาธิการในจังหวัดกาญจนบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระครูปลัดอาทิตย์ อตถเวที. (2547). *การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต): ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการเขตปกครองภาค 2 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระครูพิพิธพัฒนโสภณ (สุบิน สุขเมโธ). (2555). *ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระครูวินัยธรรมสมชาย สุวิชาโน. (2554). *ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระครูสังวรสารวัตร (สำรวย ส่วโร). (2555). *บทบาทของพระสังฆาธิการด้านการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงปณโณ). (2540). *การคณะสงฆ์และการพระศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองกาญจนบุรี. (2561). *สถิติภิกษุ สามเณร และศิษย์วัด อำเภอเมืองกาญจนบุรี ภาค 14 พุทธศักราช 2561*. กาญจนบุรี: สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองกาญจนบุรี.

- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2555). *คู่มือพระสังฆาธิการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุขุม นวลสกุล. (2542). *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญไทยฉบับประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2541). *ประวัติศาสตร์พระศาสนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รวมสาส์น 1977 จำกัด.

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี*

THE ROLE OF SANGHA IN COMMUNITY DEVELOPMENT, CHA-AM DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

พระมารุต กิตติปาโล (ฤกษ์ใหญ่)

Phra Marut Kittipalo (Lerkyai)

E-mail: poikaiy12purelom@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาสภาพบทบาท เปรียบเทียบ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อบทบาทพระสงฆ์การพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับตามสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค คือ ขาดความต่อเนื่อง และงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรม ขาดการให้ความร่วมมือของประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ที่พระสงฆ์จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา ดังนั้นคณะสงฆ์ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อเข้าร่วมพระสงฆ์ควรเข้าไปมีการส่วนสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการทุกภาคส่วนในทุกระดับ

คำสำคัญ : บทบาท; พระสงฆ์; การพัฒนาชุมชน

Abstract

This article was a study of the condition and comparison, to study problems, obstacles and suggestion of the monks' role in community development, Cha-Am district, Phetchaburi Province. This mix-method research found that overall, the opinions of the respondents were at a high level, different personal factors resulting in different opinions, thus accept according to the research hypothesis. Problems and obstacles were lack of continuity and budget for supporting activities, lack of cooperation of people in participating in organized activities, not receiving cooperation from various organizations in which monks would participate in developing. Therefore, public relations activities should be provided for public awareness and participation, monks should be involved in building relationships with government agencies at all levels.

Keywords: role, Buddhist monks, community development

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

บทบาทของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบัน พระพุทธทาสภิกขุกล่าวว่า บทบาทที่พระสงฆ์ทำได้สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ เผยแผ่ด้วยให้ปริยัติ (การศึกษา) เพื่อให้เกิดองค์ความรู้พัฒนาสู่ความคิดที่สามารถพิจารณาได้เอง เผยแพร่ด้วยการทำให้ดู (ปฏิบัติ) เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและสร้างความสนใจต่อผู้พบเห็น และทำแผนงานด้วยการมีความสุขให้ประชาชน (ปฏิเวธ) จนเกิดความไว้วางใจในแนวทาง ส่งผลต่อการริเริ่มประพฤติปฏิบัติตาม (เบญจา มังคละพฤษ์, 2552) ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 เองได้กำหนดให้พระสงฆ์มีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ เป็นผู้นำทางศีลธรรม เป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านจิตใจ และส่งเสริมให้การศึกษาธรรมะ แก่เยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณวัด และชุมชนใกล้เคียง พระสงฆ์ในชุมชนมีความผูกพันกับชุมชนอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากในแต่ละภูมิภาคต่างก็มีกิจกรรมที่สำคัญ เกี่ยวกับศาสนา และจารีตประเพณีในชุมชนนั้นๆ ล้วนเป็นการเสริมบทบาท และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชุมชน นอกจากนี้บทบาทที่สำคัญยิ่งและปรากฏอยู่ทั่วไปได้แก่ การเข้าไปสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การเข้าไปบรรยายธรรมะแบบผสมผสานกับศาสตร์ปัจจุบัน ตามหน่วยงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งเป็น (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2554)

บทบาทเชิงรุกวัดและพระสงฆ์มีบทบาทที่สำคัญแก่ประชาชน และสังคมมายาวนานไม่ว่าจะเป็นสถานที่ให้การศึกษาการอาชีพ การรักษาโรค การพิจารณาตัดสินคดีความต่างๆ การให้คำแนะนำสั่งสอนสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ เป็นสถานที่พักผ่อน และปฏิบัติธรรมรวมทั้งการทำกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่รวมอยู่ในวัดต่อบทบาท ดังกล่าวได้ลดน้อยลงตามสภาพความเจริญ

จากประเด็นข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี” ซึ่งเป็นบทบาทที่พระสงฆ์มีกับชุมชนซึ่งช่วยสร้างคุณค่าในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม และช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับพระศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ที่อาศัยอยู่ในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีจำนวน 79,918 คน คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (ธานินทร์

ศิลป์จารุ, 2551) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คนเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม

(n=398)

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	ระดับความคาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านสังคม	3.74	0.852	มาก
ด้านเศรษฐกิจ	3.55	0.936	มาก
ด้านวัฒนธรรม	4.02	0.823	มาก
ด้านการศึกษา	3.67	0.892	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม	3.79	0.933	มาก
โดยรวม	3.76	0.789	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.789) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	4.671**		0.000	✓	
อายุ		9.117**	0.000	✓	
ระดับการศึกษา		3.739	0.005*	✓	
อาชีพ		6.215*	0.000	✓	
รายได้		3.865**	0.010	✓	

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านสังคม	ไม่มีการจัดโครงการอบรมค่ายคุณธรรมจริยธรรมให้ประชาชนขาดความต่อเนื่อง และงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรม	จัดให้มีการจัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ให้เป็นแหล่งเรียนของประชาชนแบบต่อเนื่องทั้งภายในวัด และตามสถานที่ต่าง ๆ ที่รวมตัวกันของประชาชน
ด้านเศรษฐกิจ	ในบางเขตพื้นที่ของอำเภอชะอำยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิ กองทุน ศูนย์ ฯลฯ	ให้มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิ กองทุน ศูนย์ ฯลฯ ให้ครอบคลุมในเขตพื้นที่การปกครองของคณะสงฆ์
ด้านวัฒนธรรม	ประชาชนไม่มีความเข้าใจในการที่พระสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณี	ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจใน ความสำคัญของประเพณี และวัฒนธรรมแก่ประชาชนในชุมชนถึงความสำคัญของพระสงฆ์ในการส่งเสริมวัฒนธรรม
ด้านการศึกษา	ขาดอุปกรณ์การเรียนเป็นบางอย่างมิตรหลังการเลือกตั้ง	ควรมีการเปิดรับบริจาคอุปกรณ์การเรียนให้แก่ชุมชน
ด้านสิ่งแวดล้อม	ในชุมชนประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ	ส่งเสริมให้ความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รักษาและสืบสานภูมิปัญญา ท้องถิ่น ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ตามข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านสังคม คือ 1) ไม่มีการจัดโครงการอบรมค่ายคุณธรรมจริยธรรมให้ประชาชน ชาติความ ต่อเนื่อง และงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรม 2) จัดให้มีการจัดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นแหล่งเรียนของประชาชนแบบต่อเนื่องทั้งภายในวัด และตามสถานที่ต่าง ๆ ที่รวมตัว กันของประชาชน

ด้านเศรษฐกิจ คือ 1) ในบางเขตพื้นที่ของอำเภอชะอำยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิ กองทุน ศูนย์ ฯลฯ 2) ให้มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิ กองทุน ศูนย์ ฯลฯ ให้ครอบคลุมในเขตพื้นที่การปกครองของคณะสงฆ์

ด้านวัฒนธรรม คือ 1) ประชาชนไม่มีความเข้าใจในการที่พระสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมในการ ส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณี 2) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจใน重要性ของประเพณี และวัฒนธรรมแก่ประชาชนในชุมชนถึงความสำคัญของพระสงฆ์ในการส่งเสริมวัฒนธรรม

ด้านการศึกษา คือ 1) ขาดอุปกรณ์การเรียนเป็นบางอย่างมีทรหลังการเลือกตั้ง 2) ควรมีการ เปิดรับบริจาคอุปกรณ์การเรียนให้แก่ชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม คือ 1) ในชุมชนประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ 2) ส่งเสริมให้ความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รักษาและ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

ประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจ และนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนในบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอ ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุชินนะ อนินฺชิตโต (พรหมนิล), (2561) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสังคม ด้านอาชีพ ด้านวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสาธารณสุข อยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอแก่งกระจาน จังหวัด เพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาและ อาชีพ ไม่แตกต่างกัน และทางด้าน อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามนั้นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท พระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอแก่งกระจาน ในด้านอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสาธารณสุข มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนบทบาทในด้านสังคม และด้าน

วัฒนธรรม ประชาชนมีความเห็นไม่มีความแตกต่างกัน (3) ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านสังคม พบว่า ควรจัดให้มีการจัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ให้เป็นแหล่งเรียนรู้แบบต่อเนื่องทั้งภายในวัด หรือตามสถานที่ต่างๆ และให้การประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ให้กับประชาชน ด้านอาชีพ พบว่า ควรจัดให้มีเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิ กองทุน ศูนย์ ฯลฯ สนับสนุนกลุ่มอาชีพดั้งเดิมในเป็นจุดแข็งในพื้นที่นั้นๆ ด้านวัฒนธรรม พบว่า ควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจใน ความสำคัญของวัฒนธรรม ประเพณี วันสำคัญของพุทธศาสนา และความสำคัญของพระสงฆ์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ควรมีการปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน รักษาและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสาธารณสุข พบว่า ควรส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจงานด้านสาธารณสุขแก่พระสงฆ์ และประชาชน ในความรู้ด้านการดูแลสุขภาพลักษณะ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นการทดสอบสมมติฐาน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกัน จึงยืนยันตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการภักพล ฐานโกโร (2558) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการศึกษารายงานพบว่า (1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตขอประชาชนตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (3.74) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านการให้ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต (3.83) ด้านการเป็นแบบอย่างในการพัฒนาคุณภาพชีวิต (3.80) และด้านการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต (3.60) (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี รายได้และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า 1) ด้านการให้

ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ขาดพระสงฆ์ที่สามารถเข้ามาอบรมคุณธรรม-จริยธรรมให้แก่ประชาชน ดังนั้นคณะสงฆ์ควรมีการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ประชาชนเพื่อให้เข้าใจและรู้จักแก่นแท้ของศาสนาเพื่อนำไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิต 2) ด้านการเป็นแบบอย่างในการพัฒนาคุณภาพชีวิต พระสงฆ์บางรูปประพฤติปฏิบัติตนไม่อยู่ในสมณสาธูป ทำให้ประชาชนที่พบเจอไม่เลื่อมใสในศาสนา พระสงฆ์จึงควรเป็นแบบอย่างในการพัฒนาการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามครรลองเพื่อให้ประชาชนได้ปฏิบัติตาม ที่สำคัญจะต้องยกย่องเชิดชูบุคคลที่ทำความดีอย่างสม่ำเสมอให้สังคมได้รับรู้และเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืนและ 3) ด้านการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่ค่อยมีการสนับสนุนในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตเท่าที่ควร คณะสงฆ์และหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะภาครัฐควรมีการส่งเสริมแบบรูปธรรมทำให้เกิดกิจกรรมในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยให้วัดเป็นแกนหลักในการพัฒนา 4) บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้ พระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ทรงศีลและนำหลักธรรมของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติควรสำรวมกาย วาจา และใจ ให้อยู่ในครรลองคลองธรรม ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในสมณสาธูป ซึ่งจะ ทำให้ประชาชนที่พบเจอเลื่อมใสในศาสนา นอกจากนี้คณะสงฆ์ควรสนับสนุนให้พระสงฆ์เป็นหลักในการทำกิจกรรมที่สามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้

องค์ความรู้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ด้านสังคม พระสงฆ์ มีบทบาทในการช่วยเหลือทางสังคมใน ด้านสังคมสงเคราะห์ การให้คำแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังส่งเสริมเรื่องของจริยธรรม และคุณธรรม เป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมขับเคลื่อนกับชุมชนโดยก่อประโยชน์ให้เกิดกับสังคมโดยตรง และโดยอ้อม

ด้านเศรษฐกิจ พระสงฆ์ได้ส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพโดยสุจริตมีจัดสรรพื้นที่ให้แก่ชุมชนในการสนับสนุนให้ประชาชนในการใช้ส่งเสริมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ

ด้านการศึกษา พระสงฆ์ยังได้ช่วยพัฒนาการศึกษาทางด้านให้ความรู้ทางด้านคุณธรรม ศีลธรรม โดยมีพระได้เข้าไปสอนในโรงเรียน ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษา และในระดับมัธยมศึกษาจึงทำให้ในปัจจุบันเด็กและเยาวชนได้มีความรู้ความเข้าใจศีลธรรม และคุณธรรมกันมากขึ้น

ด้านวัฒนธรรม พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณี โดยใช้พื้นที่ของวัดเป็นสถานที่ร่วมตัวกันของประชาชนทุกเพศทุกวัย ตามแต่ละเทศกาลต่างๆ และเป็นศูนย์กลางของการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

ด้านสิ่งแวดล้อม พระสงฆ์ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมกับชาวบ้าน รักษาธรรมชาติ และร่วมกันปลูกต้นไม้ภายในวัดให้เป็นสถานที่ที่ร่มรื่นเหมาะสมกาลเป็นสถานที่พักผ่อน และยังจัดเป็นสวนป่าที่แสดงให้เห็นถึงระหว่างธรรมกับธรรมชาติ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) คณะสงฆ์ควรมีนโยบายในการติดตาม ประสานงาน และคอยช่วยเหลือสนับสนุนบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม

2) คณะสงฆ์ควรมีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ฝ่ายสังคมสังเคราะห์ของมหาเถรสมาคม กับพระสงฆ์ที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้การทำงานในการพัฒนาชุมชนนั้นเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3) คณะสงฆ์ควรมีการพัฒนาให้ความรู้ด้านการพัฒนาชุมชนแก่พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการทำงานในการพัฒนาชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) คณะกรรมการที่รับผิดชอบในด้านสาธารณะสังเคราะห์ ควรมีการติดตาม ประเมินผลสนับสนุนการทำงานของพระสงฆ์ที่มีบทบาทด้านการพัฒนาชุมชน อย่างต่อเนื่อง

2) พระสงฆ์ผู้ทำงานด้านพัฒนาชุมชนควรแสวงหาความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชนท้องถิ่น ในการทำงานในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

3) ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้ด้านการพัฒนาชุมชนแก่พระสงฆ์ และสร้างพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการเข้ามาทำงานด้านการพัฒนาชุมชน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัญหาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ในด้านอื่นๆ

2) ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ของอำเภออื่น จังหวัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบผล

3) ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

4) ควรศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

เอกสารอ้างอิง

ธานินทร์ ศิลป์จารุ.(2551). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS*. (พิมพ์ครั้งที่ 9).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปิสซิเนสตาร์แอนด์ดี.

เบญจมา มังคละพุกข์. (2552). *พระกับการเมือง หลวงตามหาบัวกับทักษิณ บันทึกเหตุการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย*. นนทบุรี: บ้านหนังสือ.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), (2554). *การเผยแผ่เชิงรุก*. กรุงเทพฯ: สามลดา.

- พระสุชินนະ อนินฺชิตโต (พรหมนิล). (2561). *บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระอธิการภักพล ฐานโกโร. (2558) *บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลบางงาม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*

THE DEVELOPMENT OF LEARNING AND TEACHING IN BUDDHIST SUBJECT
OF MORALITY TEACHING MONK AT SCHOOL IN HUA HIN DISTRICT,
PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

พระยงยุทธ กตธูโร (ข้าหลวง)

Phra Yongyut Katadhuro (Khamwang)

E-mail: tui201111@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนา เปรียบเทียบการพัฒนา ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า สภาพการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่าง ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค คือ ตารางเวลาของทางโรงเรียน มีเวลาให้น้อยต่อการสอนของพระสอนศีลธรรม ทำให้ เด็กนักเรียนมีความเข้าใจได้ไม่เพียงพอต่อการเรียน พระสอนศีลธรรมบางรูป ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้นำไปใช้ ดังนั้น สำนักงานพระสอนศีลธรรมควรปรับเนื้อหาให้มีความน่าสนใจและน่าสนใจเหมาะสมกับวัยเด็กนักเรียนควรพัฒนาหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนาให้ตอบสนองกับความต้องการของนักเรียน

คำสำคัญ : การพัฒนา; การเรียนการสอน; วิชาพระพุทธศาสนา; พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

Abstract

This article was a study of development condition, comparison of development, problems, obstacles and suggestions to develop the learning and teaching Buddhist subject of morality teaching monk at school in Hua Hin district, Prachuap Khiri Khan Province. This was a mix-method research; the findings were the development condition of learning and teaching Buddhist subject in overall was at a high level, the different personal factors had no different opinions, therefore rejected the research hypothesis. Problems and obstacles; time managing of Dhamma education school, the learners did not give importance to the study as they thought

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

that was a distant thing. Some teachers lacked of creating an interesting activity, therefore, the content should be adjusted to be interesting and suitable for student's age and to meet the needs of students.

Keywords: development, learning and teaching, morality teaching monk at school

บทนำ

โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา อย่างต่อเนื่อง มีเทคโนโลยีเข้ามาในสังคมมนุษย์ ทำให้การสื่อสารรวดเร็วเพราะ ในการพัฒนาการสอนในยุคปัจจุบันต้องมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาในการสอนคำสอนพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้มีการเข้าถึงในหมู่ชนทุกชนชั้น ในตอนแรกต้องพัฒนาเยาวชนของชาติก่อน เพราะว่าเยาวชนหรือนักเรียนเป็นบันไดขั้นแรก ทำให้ชาติรวมทั้งพระพุทธศาสนามีอายุสืบต่อและมั่นคง ในวิชาพระพุทธศาสนา รวมคำสอนของพระพุทธเจ้า สังคมไทยถือว่าเป็นสังคมของพระศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ในยุคอดีตจนมาถึงยุคปัจจุบัน (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2549)

การพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนระดับกลางให้เป็นผู้มีความสามารถในการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมได้อย่างสมดุล สอดคล้องและเหมาะสมกับยุคโลกาภิวัตน์ โดยจะต้องมีครูเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาในการกล่อมเกล่าอบรมสั่งสอนอย่างต่อเนื่องตามพัฒนาการแต่ละวัย และการประเมินผลจะต้องวัดให้ถูกต้องเหมาะสมและควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวทุกระดับตลอดเวลา การวัดผลและประเมินผลจึงนับว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่ง ของการศึกษาสามารถนำเอาผลมาใช้วางแผนปรับปรุงพัฒนา ติดตาม และตัดสินใจทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (บุญชม ศรีสะอาด และนิภาศรีไพโรจน์, 2548)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับผู้วิจัยในฐานะเป็นส่วนหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนา ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นของปัญหาการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนพระภิกษุที่ทำหน้าที่สอนวิชาพุทธศาสนาพุทธศาสนาในโรงเรียนมีประสบการณ์ จึงสนใจศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยใช้เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลนักเรียนในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน ที่มีพระสอนศีลธรรมเข้าไปทำการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1090 คน คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (ฮานินท์ ศิลป์จารุ, 2551) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 293 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูป หรือ คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. สภาพการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม

(n=258)

ที่	สภาพการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ระดับความคิด		
		\bar{X}	S.D	แปลผล
1	ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.78	0.43	มาก
2	ด้านเป็นผู้นำนักเรียนเข้าสู่สมาธิและพิธีทางพระพุทธศาสนา	3.74	0.43	มาก
3	ด้านทบทวนธรรมศึกษาให้แก่นักเรียนเข้าสอบธรรมประจำปี	3.76	0.47	มาก
4	ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาบูรณาการเข้าสู่วิถีในชีวิตประจำวัน	3.75	0.46	มาก
	โดยรวม	3.76	0.43	มาก

จากตารางที่ 1 นักเรียนที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.43) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านทบทวนธรรมศึกษาให้แก่นักเรียนเข้าสอบ

ธรรมประจำปี ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาบูรณาการเข้าสู่วิถีในชีวิตประจำวัน ด้านเป็นผู้นำนักเรียนเข้าสู่สมาธิและพิธีทางพระพุทธศาสนา ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อคุณลักษณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	1.275		0.203		✓
อายุ		0.048	0.953		✓
สังกัดโรงเรียน		0.147	0.964		✓
ระดับชั้น		0.048	0.953		✓

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า นักเรียนที่เพศ อายุ สังกัดโรงเรียน ระดับชั้นมีระดับความคิดเห็นต่อ ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ด้าน	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	เนื้อหาสาระรายวิชาพระพุทธศาสนานั้น เป็นเรื่องที่มีความเข้าใจยากสำหรับนักเรียน	ควรปรับปรุงเนื้อหาให้มีความหลากหลายสนใจเหมาะกับวัยของนักเรียนแต่ละระดับชั้นเรียน
ด้านเป็นผู้นำนักเรียนเข้าสู่สมาธิและพิธีทางพระพุทธศาสนา	พระสอนศีลธรรมบางรูปยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติกรรมฐานอย่างแท้จริง	ควรจัดการอบรมให้ความรู้ด้านวิปัสสนากรรมฐานให้แก่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเพื่อจะได้ให้ความรู้จริงและประโยชน์ของการทำสมาธิ

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ต่อ)

ด้าน	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านทบทวนธรรมศึกษาให้แก่นักเรียนเข้าสอบธรรมประจำปี	สื่อการสอนของพระสอนศีลธรรมศึกษาบางรูปยังไม่เข้าใจหลักสูตรของการสอบธรรมศึกษา	โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนเรียนธรรมศึกษาให้มากขึ้น
ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาบูรณาการเข้าสู่วิถีในชีวิตประจำวัน	ผู้เรียนคิดว่าวิชาพระพุทธศาสนาบูรณาการเข้าสู่วิถีในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องทำได้ยาก	ควรสอดแทรกเนื้อหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตัวที่ดีในสังคม

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ 1) เนื้อหาสาระรายวิชาพระพุทธศาสนานั้น เป็นเรื่องที่มีความเข้าใจยากสำหรับนักเรียน 2) ควรปรับปรุงเนื้อหาให้มีความหลากหลายสนใจเหมาะกับวัยของนักเรียนแต่ละระดับชั้นเรียน

ด้านเป็นผู้นำนักเรียนเข้าสู่สมาธิและพิธีทางพระพุทธศาสนา คือ 1) พระสอนศีลธรรมบางรูปยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติกรรมฐานอย่างแท้จริง 2) ควรจัดการอบรมให้ความรู้ด้านวิปัสสนากรรมฐานให้แก่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเพื่อจะได้ให้ความรู้จริงและประโยชน์ของการทำสมาธิ

ด้านทบทวนธรรมศึกษาให้แก่นักเรียนเข้าสอบธรรมประจำปี คือ 1) สื่อการสอนของพระสอนศีลธรรมศึกษาบางรูปยังไม่เข้าใจหลักสูตรของการสอบธรรมศึกษา 2) โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนเรียนธรรมศึกษาให้มากขึ้น

ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาบูรณาการเข้าสู่วิถีในชีวิตประจำวัน คือ 1) ผู้เรียนคิดว่าวิชาพระพุทธศาสนาบูรณาการเข้าสู่วิถีในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องทำได้ยาก 2) ควรสอดแทรกเนื้อหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตัวที่ดีในสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

1. ความคิดเห็นของนักเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ความคิดเห็นของนักเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับเมื่อพิจารณาตามขอบเขตเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ (1) สอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) เป็นผู้นำนักเรียนเข้าสู่การฝึกสมาธิและพิธีทางพระพุทธศาสนา (3) ทบทวนธรรมศึกษาให้แก่ นักเรียนเข้าสอบประจำปี และ (4) สอนวิชาพระพุทธศาสนาบูรณาการการเข้าสู่วิถีชีวิตให้นักเรียนชาวพุทธ อยู่ในระดับมากทุกด้านเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวัชรอินทวงศ์ (สกล อินทวิโส), (2556) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา ตำบลหนองไผ่ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนเวฬุวันวิทยาเป็นหนึ่งในโรงเรียนวิถีพุทธที่ได้นำเอาหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้ในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เยาวชนหรือนักเรียนในสถานศึกษามีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้นและเป็นการป้องกันปราบปรามปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดแก่เยาวชนเช่นปัญหาอาชญากรรมปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรโรงเรียนวิถีพุทธเป็นโรงเรียนที่เน้นการบริหารศึกษาเป็นรูปประธรรมในด้านต่างๆ โดยมีโครงสร้างการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งทุกกิจกรรมฉะนั้นที่ครูผู้สอน และนักเรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนมุ่งประเมินผลแก่นักเรียนในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็นหรือเป็นคนเก่งดี การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา ตำบลหนองไผ่ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้าน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน และระดับปานกลางอยู่ 1 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อและวัฒนธรรมเทคโนโลยี และด้านการวัดและประเมินผล ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา พบว่า ผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาผลของการกิจกรรมส่งเสริมการเรียนครูการปฏิบัติและผลของกิจกรรมทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนากิจกรรมต่างๆเหล่านี้ ทำให้นักเรียนได้พัฒนาตนตามหลักพุทธธรรมต่างๆอย่างใกล้ชิด ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนดียิ่งขึ้นรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม และกลุ่มเพื่อนได้รู้จักยับยั้งอารมณ์ฝ่ายอกุศลที่แสดงออกทางกายวาจา เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ไม่ทำความเดือดร้อนแก่ผู้ปกครอง และ ชุมชนรู้จักกตัญญูกตเวทีต่อผู้ปกครองและสถานศึกษา ประพฤติตนเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตนมีจิตใจร่าเริงแจ่มใสไม่หุดหู่มีความเมตตาต่อเพื่อนๆ และคนอื่นๆ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สังกัดโรงเรียน ระดับชั้น ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระนิพนธ์ เทวธมโม (2552) ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสำนักเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพฯ เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร อยู่ในระดับสูง เช่น การสอนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ เลือกกิจกรรมโดยใช้เกณฑ์ความสนใจของนักเรียน มีการวางแผนและจัดเตรียมการสอนตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งเลือกวิธีการสอนและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และปรับปรุงวัตถุประสงค์ที่เป็นนามธรรมให้เป็นเชิงพฤติกรรม ส่วนการประเมินผลด้านปัจจัยนำเข้านั้น พบว่าอยู่ในระดับสูง เช่น นักเรียนชอบทำกิจกรรมมากกว่าฟังคำบรรยาย ครูผู้สอนมีความสนใจและเจตคติที่ดีต่อวิชาพระพุทธศาสนา รวมทั้งครูแนะนำให้ให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม สำหรับการประเมินผลด้านกระบวนการสอน พบว่า มีความคิดอยู่ในระดับสูง เช่น มีการยกย่องนักเรียนที่ตั้งใจและสนใจวิชาพระพุทธศาสนา ครูผู้สอนตามขั้นตามขั้นตอนเป็นระบบ เช่น จากง่ายไปหายากและมีการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งกลอนการสอนมีการกล่าวนำเข้าสู่บทเรียนทุกครั้งเป็นต้น สำหรับการประเมินผลผลิตจากการสอนนั้น พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงเช่นนักเรียนมีการพัฒนาจิตเพื่อช่วยเหลือเพื่อนโรงเรียน และครอบครัวนักเรียนมีเจตคติที่ดีมีสุขภาพจิตที่ดีและควบคุมอารมณ์ไว้รวมทั้งนักเรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นต้น

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

**การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนในอำเภอจังหวัดประจวบคีรีขันธ์**

**สอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน**

1. พระสอนศีลธรรมนำเอาเหตุการณ์ปัจจุบันมาเป็นแนวการสอนให้เด็กเกิดความเท่าทันสถานการณ์ในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม
2. พระสอนศีลธรรมนำเอาหลักการศึกษาดูแบบให้เด็กเกิดความเข้าใจเกิดความสนใจในการเรียนวิชาพุทธศาสนา
3. พระสอนศีลธรรม การวางแผนให้สอดคล้องกับรายวิชาและภาคปฏิบัติในแนวทางเป็นแบบอย่างเดียวกันให้เด็กนักเรียนมีองค์ความรู้นำมาปรับใช้ในชีวิตได้

**เป็นผู้นำนักเรียนเข้าสู่การฝึกสมาธิและ
พิธีทางพระพุทธศาสนา**

1. พระสอนศีลธรรมให้นักเรียนดูจิตให้เกิดการพัฒนาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันแบบมีรูปประธรรม
2. พระสอนศีลธรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนทำสมาธิแบบที่ตนเองเคยทำมาแนะนำส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการทำสมาธิยิ่งขึ้น
3. พระสอนศีลธรรมบอกวิธีการบริหารจัดการภาวนาและการทำให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและยังสอนให้รู้ถึงพิธีทางศาสนาในวิถีของชาวพุทธ

**ทบทวนธรรมศึกษาให้แก่นักเรียนเข้า
สอบธรรมประจำปี**

1. พระสอนศีลธรรมเตรียมแบบในการสอบให้นักเรียนได้ทำก่อนจะลงไปสอบทำให้เกิดความเข้าใจในการสอบมากขึ้น
2. พระสอนศีลธรรมเตรียมการสอนแนะนำแนวการสอบและหัวข้อในการสอบให้เด็กนักเรียนได้ทบทวนเสมอ
3. พระสอนศีลธรรมกำหนดเนื้อหาในการสอบทบทวนทุกค่าที่ไปสอนและสลับเนื้อหาความสำคัญของการสอบสลับไปสลับมาให้เกิดความเข้าใจในการสอบ

**สอนวิชาพุทธศาสนานูรณ์การการเข้า
สู่วิถีชีวิตให้เด็กนักเรียนชาวพุทธ**

1. พระสอนศีลธรรมจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ร่วมทำทำให้เกิดเป็นอุปนิสัยที่ดีต่อกันทำกิจกรรมทางศาสนาทำให้มีใจรักและไม่ให้ใครมาทำลายได้ง่ายๆ
2. พระสอนศีลธรรมบอกความสำคัญเหตุผลของการนับถือศาสนาทำให้เกิดศรัทธาจิตใจของนักเรียน
3. พระสอนศีลธรรมสอนให้เกิดการดำรงชีวิตให้มีฉันทะมีกัลยาณมิตรที่ดีและการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักธรรมคำสอนเพื่อให้เกิดความสุขทั้งทางกายและทางใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) พระสอนศีลธรรมควรประสานงานกับคณะครูในโรงเรียน กำหนดมาตรฐานคุณภาพของการสอนวิชาพุทธศาสนาโดยบูรณาการเอาหลักธรรมและสถานการณ์ปัจจุบันมาเป็นส่วนร่วมในการสอนให้เกิดผลมากที่สุด

2) พระสอนศีลธรรมควรแนะนำเด็กนักเรียนและคณะครูจัดการอบรมฝึกสมาธิขั้นพื้นฐานวิธีการอบรมวิปัสสนากรรมฐานให้เกิดปัญญาพิจารณาใคร่ครวญและยังส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความเข้าใจหลักธรรมเพื่อนำชีวิตไปให้เกิดความสำเร็จในชีวิตต่อไป

2. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ควรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้น่าสนใจมากขึ้นกว่าเดิม

2) ควรสอดแทรกเนื้อหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตัวที่ดีในสังคม

3) ควรมีการเชื่อมโยงความรู้ทางวิทยา ศาสตร์กับแนวทางของพระพุทธศาสนา

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนากับนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมแก่เยาวชนอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาระบบการเรียนการสอนที่มีส่วนร่วมกับสังคมในการบูรณาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เอกสารอ้างอิง

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS*. (พิมพ์ครั้งที่ 9).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปิสซิเนซาร์แอนดตี.

บุญชม ศรีสะอาด และนิภา ศรีไพโรจน์. (2548). *การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา*.

มหาสารคาม: โรงพิมพ์ปริดาการพิมพ์.

พระครูธวัชอินทวงศ์ (สกล อินทวิโส). (2556). *ศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา ตำบลหนองไผ่ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ).

พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระนิพนธ์ เทวธมโม. (2552). *การประเมินผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักเขตพื้นที่การศึกษากองทัพ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สีปนนท์ เกตุทัต. (2549). *การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*

WELFARE EDUCATIONAL MANAGEMENT OF MUEANG

DISTRICT SANGHA, PHETCHABURI PROVINCE

พระวรพงศ์ ธรรมวิไล (สีชาวงศ์)

Phra Woraphong Dhammavamsi (Seechawong)

E-mail: Seechawohg@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาสภาพการจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อการจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า สภาพการจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ปัญหาและอุปสรรค คือ การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัญหา อุปสรรค ได้แก่ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีจำนวนน้อย การมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ

คำสำคัญ : การจัดการ; ศึกษาสงเคราะห์

Abstract

This article was to study the condition of welfare educational management, problems, obstacles and suggestions for welfare educational management of Sangha in Mueang district, Phetchaburi province. This was a mix-method research, found that the educational management condition of Sangha in general was at a high level, different personal factors had different opinions and therefore rejected the research hypothesis. welfare educational management of Muang district Sangha, Phetchaburi province showed that problems and obstacles were that the Sunday Buddhism study center is few, giving scholarships to students is not enough to needs.

Keywords: management, welfare education

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาเป็นลำดับ จนถึงการจัดทำแผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 12 (สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), 2560) คุณภาพของสถาบันการศึกษา เช่น การมีครูอาจารย์ที่มีคุณวุฒิ การมีอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนที่ดี ก็กระจุกอยู่ในกรุงเทพฯ และตัวเมืองใหญ่ๆ ส่วนสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ห่างไกลออกไปจากศูนย์กลางก็มักจะมีคุณภาพลดลงไป อีกทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนประสบความยากลำบากไม่สามารถส่งลูกให้เล่าเรียนต่อไปได้ตามที่ควรจะเป็น ทำให้เด็กนักเรียนออกกลางคันเพิ่มมากขึ้น สถาบันการศึกษาและองค์กรต่างๆ ในสังคมก็ตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ ได้พยายามแสวงหาวิธีการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาดังกล่าว

ทั้งนี้เพื่อให้เด็กที่มีฐานะยากจนเหล่านี้ ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนสูงขึ้นและมีโอกาสเลือกอาชีพที่ตนสนใจทำได้มากขึ้น การศึกษาสงเคราะห์เป็นการศึกษาที่นอกเหนือจากการศึกษาภาคปริยัติธรรม ดังนั้นคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีมีการจัดการศึกษาสงเคราะห์ก็เพื่อจุดมุ่งหมาย คือ (1) เพื่อช่วยเหลือเด็ก ยากจนมาก ให้ได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กปกติ (2) เพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส (3) เพื่อช่วยเหลือชนต่างวัฒนธรรม หรือชนกลุ่มน้อยให้ได้รับการศึกษา (4) เพื่อช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนลูกชาวเรือ ลูกกรรมกรก่อสร้างให้ได้รับการศึกษา (5) เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ครอบครัวประสบภัยธรรมชาติและ (6) เพื่อช่วยแก้ปัญหาเด็กที่มีปัญหาทางสังคมให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง (กรมการศาสนา, 2540)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อทำให้ทราบว่าพระสงฆ์นั้น มีบทบาทในการจัดการการศึกษาสงเคราะห์อยู่ในระดับใด เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนา และปรับปรุงองค์กรสงฆ์ให้ดีขึ้นต่อไปได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากพระสังฆาธิการในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 108 รูป (สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี, 2562) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 รูป หรือ คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหา เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดตั้งทุนสงเคราะห์การศึกษา 2) ด้านการพัฒนาสถานศึกษา 3) ด้านการจัดหาอุปกรณ์การศึกษา 4) ด้านการช่วยเหลือบุคคลผู้กำลังศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการจัดการงานศึกษา สงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม

(N=108)

การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
ด้านการจัดตั้งทุนสงเคราะห์การศึกษา	3.93	0.640	มาก
ด้านการพัฒนาสถานศึกษา	3.91	0.616	มาก
ด้านการจัดหาอุปกรณ์การศึกษา	3.95	0.591	มาก
ด้านการช่วยเหลือบุคคลผู้กำลังศึกษา	4.02	0.601	มาก
รวม	3.95	0.555	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พระสังฆาธิการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือบุคคลผู้กำลังศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสถานศึกษาค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ด้าน	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการจัดตั้งทุน สงเคราะห์การศึกษา	1. การจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระ พุทธศาสนาวันอาทิตย์ 2. พระสังฆาธิการมอบทุนการศึกษา แก่นักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธ ศาสนาวันอาทิตย์น้อยเกินไป	1. ควรมีการจัดตั้งศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 2. พระสังฆาธิการควรให้ ความสำคัญการมอบทุนการศึกษา แก่นักเรียนศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
ด้านการพัฒนา สถานศึกษา	1. การประสานงานในการจัดหา งบประมาณในการสร้างอาคารเรียน 2. การมีผู้ให้บริการให้คำปรึกษาด้าน ชีวิตส่วนตัว	1. ควรมีการประสานงานในการ จัดหางบประมาณในการสร้าง อาคารเรียน 2. ควรมีการจัดตั้งให้มีบริการให้ คำปรึกษาด้านชีวิตส่วนตัว
ด้านการจัดหา อุปกรณ์การศึกษา	1. การช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ การศึกษา 2. การบริการแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ผ่าน ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เช่น E- learning เป็นต้น	1. ควรพัฒนาการช่วยเหลือด้าน อุปกรณ์การศึกษาให้มากขึ้น 2. พระสังฆาธิการควรให้ ความสำคัญกับการบริการแหล่ง เรียนรู้อื่นๆ ผ่านระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์เช่น E-learning เป็น ต้นให้มากขึ้น
ด้านการช่วยเหลือ บุคคลผู้กำลังศึกษา	1. พระสังฆาธิการคิดว่า การมี แหล่งข้อมูลข่าวสารการ ประชาสัมพันธ์ของแจกทุนการศึกษา เป็นเรื่องไกลตัว 2. วิธีการสอนให้นักเรียนซักถาม ระหว่างการเรียนได้ในเนื้อหาวิชา ของบทเรียน	1. ควรสอดแทรกการมีแหล่งข้อมูล ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของ แจกทุนการศึกษา 2. ควรส่งเสริมวิธีการสอนให้ นักเรียนซักถามระหว่างการเรียน ได้ในเนื้อหาวิชาของบทเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจ และนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี คือ ด้านการจัดตั้งทุนสงเคราะห์การศึกษา ด้านการพัฒนาสถานศึกษา ด้านการจัดหาอุปกรณ์การศึกษา และด้านการช่วยเหลือบุคคลผู้กำลังศึกษาอยู่ในระดับมาก ทุกด้านเห็นได้ว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระใบฎีกามานะ สุเมธโส (มากมูล), (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการด้าน การศึกษาสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการด้าน การศึกษาสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ จังหวัดเพชรบุรีโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.56 เมื่อพิจารณาเป็นหลายด้าน พบว่าด้านสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่เหลือ อีก 4 ด้าน ได้แก่ด้านค่าใช้จ่าย ด้านการพัฒนาการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา และด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการด้านการศึกษาสงเคราะห์ของ พระสังฆาธิการ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาสามัญ มีผลทำให้ความเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ส่วนสถานภาพส่วนบุคคลด้าน อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา ทางธรรม และตำแหน่ง ไม่พบความแตกต่าง ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางใน การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าด้านสถานที่ควรจัดสภาพแวดล้อมภายใน อาณาบริเวณ โรงเรียน และบริเวณรอบนอกโรงเรียน โดยดูแล รักษาความสะอาด ปลุกต้นไม้ให้ความร่มรื่น มีบรรยากาศที่สะอาด สงบ และสว่าง เพื่อเอื้อประโยชน์ ต่อการศึกษา ตลอดจนจัดรักษาความปลอดภัยในแก่นักเรียน, ด้านค่าใช้จ่าย ควรจัดสรรรายได้ประจำปีของวัดมาช่วยเหลืองานด้านการศึกษาสงเคราะห์อย่างชัดเจน โดยจัดสรรเป็นงบประมาณประจำปีในแต่ละปี, ด้านการพัฒนาการศึกษา ควรปรับกระบวนการทัศนในการพัฒนา เริ่มที่การพัฒนา ครูผู้สอนเป็นประการแรก โดยการปลูกฝังค่านิยมทางคุณธรรม จริยธรรม ให้ครูเป็นตัวอย่างทางความประพฤติแก่นักเรียน, ด้านการบริหารการศึกษา ควรจัดบริการแนะแนวทางการศึกษาแก่นักเรียน โดยผ่านทางกิจกรรมปฐมนิเทศนักเรียน กิจกรรมทางวิชาการ กีฬา กิจกรรมทางศาสนา และการ พบปะอาจารย์ที่ปรึกษาประจำวัน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนเก่งและดีและ ด้านอื่นๆ ควรประสานงานกับผู้นำชุมชนหรือตัวแทนหมู่บ้าน หรือประชาชนผู้ที่อาศัยในชุมชนที่วัดและโรงเรียน ตั้งอยู่ เพื่อรับทราบและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

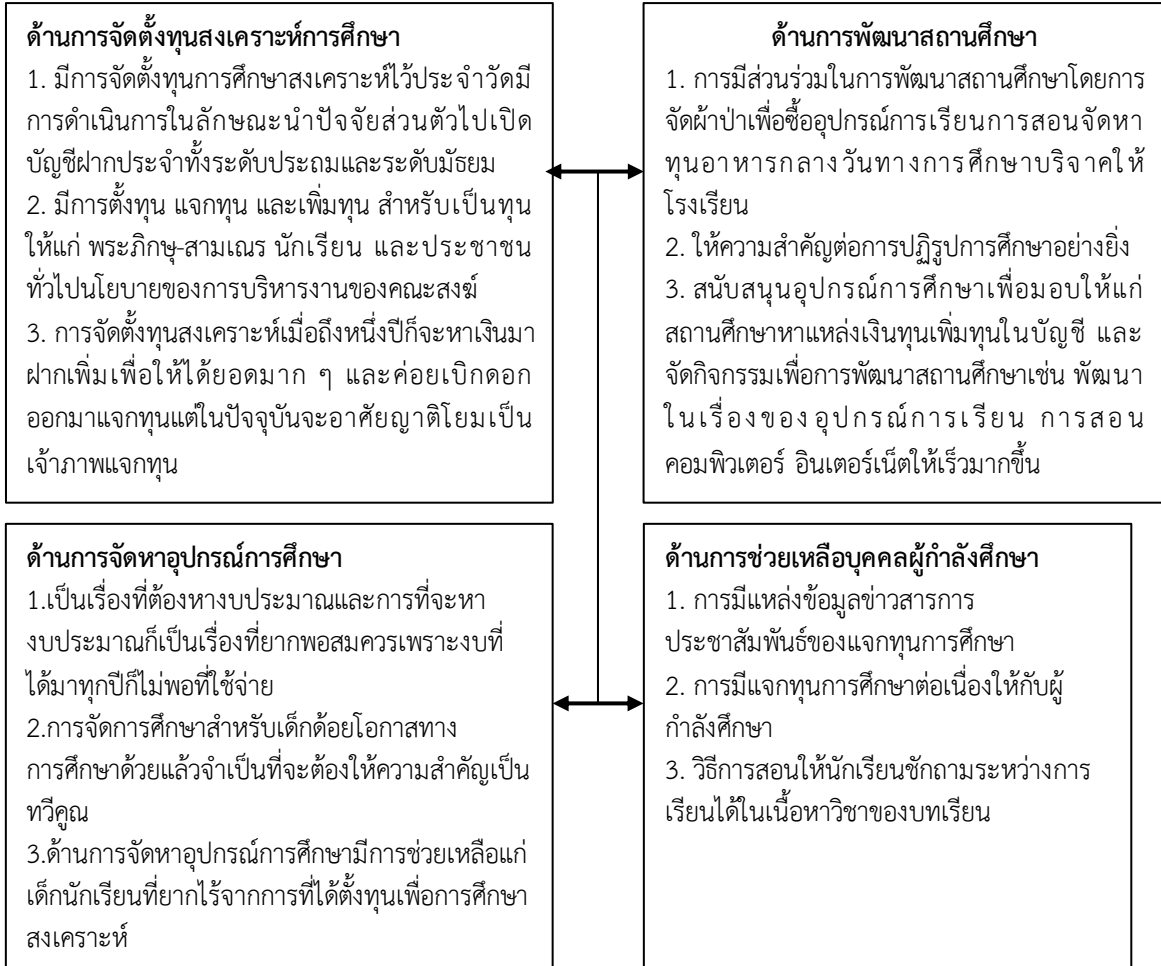
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด มีความคิดเห็นต่อ การจัดการ
งานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประยุต
บุญญากร (บุญยง กวีวิไล), (2554) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของ พุทธศาสนิกชนต่อการจัดการ
การศึกษาสงเคราะห์ในเขตปทุมวัน กรุงเทพฯ” พบผลการวิจัยว่า พุทธศาสนิกชน มีความคิดเห็นต่อ
การจัดการการศึกษาสงเคราะห์ในเขตปทุมวัน กรุงเทพฯ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พุทธศาสนิกชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการการศึกษา สงเคราะห์ในเขต
ปทุมวัน กรุงเทพฯ อยู่ในระดับมากในข้อมีการสนับสนุนและให้การช่วยเหลือ ในการพัฒนา
สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ข้อเสนอสนับสนุนให้มีการสอนธรรมศึกษาแก่เยาวชนและ บุคคลทั่วไป
และข้อมีการจัดสร้างห้องสมุดภายในวัดเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ศึกษาหาความรู้ ส่วนข้ออื่นๆ
พุทธศาสนิกชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการการศึกษาสงเคราะห์ในเขตปทุมวัน กรุงเทพฯ อยู่ในระดับ
ปานกลางการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการ จัดการการศึกษาสงเคราะห์ในเขต
ปทุมวัน กรุงเทพฯ พบว่า พุทธศาสนิกชน มีความคิดเห็นต่อ การจัดการการศึกษาสงเคราะห์ในเขต
ปทุมวัน กรุงเทพฯ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึง ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ปัญหา และข้อเสนอแนะ
ของพุทธศาสนิกชนต่อการจัดการการศึกษา สงเคราะห์ในเขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ปัญหาในการจัดการ
สงเคราะห์ได้แก่ ปัญหาเรื่องการขาด แคลนบุคลากร ปัญหาด้านการจัดทุนการศึกษาที่ยังไม่ทั่วถึง
ปัญหาด้านสถานที่ในการจัดการศึกษา สงเคราะห์ปัญหาด้านความร่วมมือระหว่างพระสังฆาธิการและ
หน่วยงานของภาครัฐ ปัญหาด้านงบประมาณ เป็นต้นข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอ ควร
มีการจัดหาทุนสนับสนุนด้าน การศึกษาให้ทั่วถึง จัดหาสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาสงเคราะห์
ควรมีการทำความร่วมมือ ระหว่างพระสังฆาธิการและหน่วยงานภาครัฐในการจัดการศึกษาสงเคราะห์
เป็นต้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Body of knowledge)

การวิจัยเรื่อง การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังแผนภาพต่อไปนี้

การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพที่ 1 ผู้วิจัยได้เสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” สรุปได้ว่า

การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์นั้นประกอบไปด้วย 4 ด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ

1. ด้านการจัดตั้งทุนสงเคราะห์การศึกษา

เรื่องการทำเงินทุน เพราะการทำอะไรก็ตามในสมัยนี้ต้องมีเรื่องเงินในสมัยนี้เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยทั้งนั้น เช่น ค่ารถ อุปกรณ์การศึกษา ทุนการศึกษาสำหรับเด็กที่จะได้รับการสงเคราะห์ เพราะปัจจุบันเป็นสิ่งจำเป็นที่สุด จากผลการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาสงเคราะห์ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน รูปแบบการจัดการศึกษาได้พัฒนาปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของสังคมและนโยบายของรัฐบาลของแต่ละยุคสมัยมาโดยตลอด

2. ด้านการพัฒนาสถานศึกษา

การจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการศึกษา ไม่ว่าทั้งด้านบุคลากรหรืองบประมาณ มีกฎหมายบังคับให้ดำเนินการได้อย่างเป็นระบบไม่เช่นนั้นจะเป็นสภาพปัจจุบัน เป็นการจัดสรรทรัพยากรแบบถ้อยถ้อยอาศัยรักษาน้ำใจกันไปวัน ๆ ไม่ใช่หลักเกณฑ์ระเบียบหรือกฎหมายมาเป็นเครื่องบังคับให้ดำเนินการแต่อย่างใด

3. ด้านการจัดหาอุปกรณ์การศึกษา

กำหนดนโยบายและผู้ขับเคลื่อนนโยบายต่างมีความตั้งใจตรงกันคือการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นไปอย่างทั่วถึง ต้องมีการช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การศึกษาให้แก่ครูผู้สอน และแก่ผู้เรียน เมื่อทุนหรืออุปกรณ์ไม่เพียงพอก็ต้องมีการระดมทุน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร เช่นขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานของรัฐ และประชาชนทั่วไป

4. ด้านการช่วยเหลือบุคคลผู้กำลังศึกษา

การมีแหล่งข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของแจกทุนการศึกษา การมีแจกทุนการศึกษาต่อเนื่องให้กับผู้กำลังศึกษาให้เหมาะสมและวิธีการสอนให้นักเรียนซักถามระหว่างการเรียนรู้ได้ในเนื้อหาวิชาของบทเรียน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “การจัดการงานศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ นำไปปฏิบัติเพื่อเกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) คณะสงฆ์ต้องมีการวางแผนงาน การจัดการที่ดีมีการแบ่งงานกระจายงาน มี การจัดอบรมบุคลากร การบริหารจัดการ การประชุมเกี่ยวกับงานด้านการศึกษาสงเคราะห์เพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ เพื่อการปฏิบัติของ คณะสงฆ์ต่อไป ในด้านการประชาสัมพันธ์ต้องมีการวางแผนงานที่ดีมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั้งถึง

2) คณะสงฆ์ควรให้ความสำคัญในงานการศึกษาสงเคราะห์เพื่อการพัฒนาชุมชนโดยเกี่ยวข้องกันระหว่างวัด บ้าน โรงเรียนและชุมชน ส่วนงานข้าราชการ ต้องมีการประสานงานร่วมมือเป็นเครือข่ายเดียวกัน มีการสร้างกิจกรรมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับชุมชนและควรจัดอย่างต่อเนื่องมี

แบบแผนที่มั่นคง ประสานความสมัครสมานสามัคคีและสร้างแรงศรัทธาให้แก่ประชาชนที่จะบำรุงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวร

3 คณะสงฆ์ปรับปรุงกลยุทธ์ในการจัดการการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์โดยยึดหลักกฎระเบียบแบบแผนทางสังคม และพระธรรมวินัยอันดีงาม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) คณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี ควรจัดอบรมบุคลากร การจัดการ การประชุมเกี่ยวกับงานด้านการศึกษาสงเคราะห์ การปฏิบัติตนหรือคณะสงฆ์ทำหน้าที่ ควรทำแบบอย่างให้พระสังฆาธิการในเขตปกครองดูเป็นตัวอย่าง และอบรมให้คณะสงฆ์มีการพัฒนาคุณภาพ

2) คณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี ควรสร้างความมั่นใจ ในด้านศึกษาสงเคราะห์ให้เป็นพื้นฐานให้อยู่ร่วมกันและควรมีการจัดตั้งกองทุนต่อเนื่องมีแบบแผนที่มั่นคง ทั้งในคณะสงฆ์และส่วนงานข้าราชการต้องมีการประสานงานร่วมมือเป็นเครือข่ายเดียวกัน

3) คณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี จัดให้มีกิจกรรมต่างๆทางพระพุทธศาสนาให้เข้าถึงเยาวชนเด็กนักเรียนมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรม เด็ก เยาวชน ได้เรียนรู้และเข้าใจ ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พัฒนาให้เป็นคนเก่ง ดี มีสุข โดยมีคุณธรรม จริยธรรม

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาเทคนิคและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ได้นำไปใช้ในด้านศึกษาสงเคราะห์

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการจัดการด้านศึกษาสงเคราะห์ในระดับจังหวัดเพื่อให้เป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนาจิตใจและเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และเพื่อได้รู้ประสิทธิภาพในการทำงานของคณะสงฆ์

3) ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนาการศึกษาสงเคราะห์ให้เข้ากับคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี

4) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสอบถามจากผู้เรียนหรือผู้ที่ได้รับผลจากการจัดการด้านศึกษาสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ เพื่อให้ได้มุมมองที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา. (2540). *คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการศึกษาสงเคราะห์และการศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

พระครูประยุตปัญญานกร (บุญยง กวีวิโส). (2554). *ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการ จัดการ การศึกษาสงเคราะห์ในเขตปทุมวัน กรุงเทพฯ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระใบฎีกามานะ สุเมธโส (มากมุล) . (2554). การบริหารจัดการด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี. *ข้อมูลสถิติพระสังฆาธิการอำเภอเมืองเพชรบุรี ประจำปี 2562*. (2562). เพชรบุรี: สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี.

สภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*

TEMPLE OF MANAGEMENT IN MUEANG DISTRICT PHETCHABURI PROVINCE

พระสมุห์ศรัทธา วิสุทโธ (แก้วบัวดี)

Phra Piyaprachn Acarasubho (satawong)

E-mail: phrasmuhsraththakaewbawdi@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการวัด เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนศึกษาแนวทางแก้ไขสภาพปัญหาการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า สภาพการบริหารจัดการวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แนวทางแก้ไขการบริหารจัดการวัด คือ วัดควรจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายและบัญชีศาสนสมบัติของวัดอย่างมีระบบ สร้างความสามัคคีร่วมมือกันในการทำงาน ควรสอดส่องดูแลแนะนำให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม

คำสำคัญ : สภาพ; การบริหาร; การจัดการวัด

Abstract

This article was a study of temple management conditions compared with public's opinions and the solutions to the problems of temple management in Mueang district, Phetchaburi province. This was a mix-method research; the findings were that the temple management conditions in overall were at a high level, the different personal factors had no different opinions, therefore rejected the research hypothesis. Ways to solve the temple management condition; that was, maintenance should have a systematic account of revenue-expenses and religious properties of the temple, creating unity and cooperation in work, for governance, there should be monitoring and advice for the temple's residents to comply with the Dhamma and the Sangha Supreme Council of Thailand rules.

Keywords: condition, administration, temple management

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ มีความสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา เป็นการปกครองเพื่อบังคับบัญชาดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาให้อยู่ในความเรียบร้อยดีงาม (สิริวัฒน์ คำวันสา, 2553) วัดเป็นหน่วยงานปกครองและเป็นหน่วยงานดำเนินกิจการคณะสงฆ์ และกิจการพระศาสนาที่สำคัญที่สุด และเป็นฐานอันสำคัญยิ่งของคณะสงฆ์และพระพุทธศาสนา เป็นองค์กรหลักในการปกครองคณะสงฆ์ หลักเกณฑ์และวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับวัด ทรงตราเป็นพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งสี่ฉบับเช่นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา 31 วรรคสามว่า “เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป ตำแหน่งเจ้าอาวาส จึงเป็นตำแหน่งที่สำคัญยิ่ง (พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2539) เจ้าอาวาสที่มีภาวะผู้นำมีกระบวนการและวิธีปฏิบัติงาน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน รวมทั้งมีการพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์พร้อมในด้านพระธรรมวินัย ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อศรัทธาความเชื่อถือของพุทธศาสนิกชน ช่วยให้การปฏิบัติศาสนกิจทุกอย่างบรรลุตามวัตถุประสงค์โดยง่าย

บริหารจัดการของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี นั้นยังเกิดปัญหาด้านการปกครองและการสื่อสารที่ยังไม่ทั่วถึง บางครั้งก็ยังมีกรณีการดำเนินงานที่ล่าช้าการจัดกิจกรรมในทางพุทธศาสนาในแต่ละวัดยังมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึง สถานที่ของวัดยังจัดการไม่ค่อยเรียบร้อยเป็นสัดส่วน และที่เห็นได้ชัดคือการขาดความร่วมมือระหว่างชุมชนกับวัดและขัดแย้งกัน ปัญหาเรื่องของอบายมุข สิ่งเสพติดให้โทษ ขาดการมีส่วนร่วมในการทำงาน ไม่มีความกระตือรือร้นในการทำงานช่วยคณะ กิจวัตรของสงฆ์ที่ควรปฏิบัติกรยังขาดตกบกพร่อง ผู้นำยังไม่เป็นแบบอย่างที่เหมาะสมเท่าที่ควร

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นพระภิกษุที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ได้รับข้อมูลจากการสรุปวาระการประชุมประจำปีของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี และจากการสังเกตโดยทั่วไปจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งวัดเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทต่อการพัฒนาด้านจิตใจของประชาชนและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่ประชาชนให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศต่อไปทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารกิจการของคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาสภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี และผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องทั้งหมด จำนวน 108 รูป (สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี, 2561) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 รูป หรือ คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบำรุงรักษาจัดการและศาสนสมบัติของวัด 2) ด้านการปกครองและสอดส่องบรรพชิต 3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ 4) ด้านการให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม

(N=108)

สภาพการบริหารจัดการวัด	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
ด้านการบำรุงรักษาจัดการและศาสนสมบัติของวัด	3.84	0.555	มาก
ด้านการปกครองและสอดส่องบรรพชิต	3.73	0.603	มาก
ด้านการเป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์	3.84	0.652	มาก
ด้านการให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล	3.78	0.676	มาก
รวม	3.80	0.468	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของพระสังฆาธิการต่อการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระสังฆาธิการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบำรุงรักษาจัดการและศาสนสมบัติของวัด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการปกครองและสอดส่องบรรพชิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2 แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัด เพชรบุรี

ด้าน	แนวทางแก้ไข	ข้อเสนอแนะ
ด้านบำรุงรักษา จัดกิจกรรม และศาสนสมบัติของวัด	1.การบำรุงรักษา ซ่อมแซมศาสนสมบัติของวัด 2.พระสังฆาธิการไม่ค้ำยให้ ความสำคัญกับการจัดสาธารณสมบัติของวัด	1.ควรมีการบำรุงรักษา ซ่อมแซมศาสนสมบัติของวัดให้คงสภาพดีอยู่เสมอ 2. พระสังฆาธิการ ควรให้ความสำคัญการจัดสาธารณสมบัติของวัด
ด้านปกครองและสอดส่องให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัยกฏมหาเถรสมาคมข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม	1.การระงับอธิกรณ์ การวินิจฉัยปัญหาเพื่อยุติเหตุหรือการลงนิคหกรรม 2.พระสังฆาธิการไม่เห็นซึ่ง ความสำคัญของการควบคุมดูแลคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดให้ปฏิบัติตามกฏมหาเถรสมาคม	1.ควรการระงับอธิกรณ์ การวินิจฉัย ปัญหาเพื่อยุติเหตุหรือการลงนิคหกรรม 2.ให้ความรู้ความเข้าใจการควบคุมดูแลคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดให้ปฏิบัติตามกฏมหาเถรสมาคม
ด้าน การเป็นธุระในการศึกษาอบรม และสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์	1.การเรียนการสอนนักเรียนบาลีในวัดตามหลักสูตรมหาเถรสมาคมยังไม่ทันสมัยเท่าที่ควร ทำให้ไม่น่าสนใจเท่าที่ควร 2.การวัดผลประเมินผลจากการวัดผลตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา	1.ควรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้น่าสนใจมากขึ้นกว่าเดิม 2. พระสังฆาธิการ ควรให้ความสำคัญกับวัดผลประเมินผลจากการวัดผลตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาให้มากขึ้น
ด้านให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล	1.พระสังฆาธิการคิดว่า การจัดให้การช่วยเหลือเกื้อกูลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพุทธบริษัทเป็นเรื่องไกลตัว 2.พระสังฆาธิการขาดการสนับสนุนด้านสถานที่ให้โรงเรียนใช้เป็นสถานที่อบรม	1.ควรสอดแทรกเนื้อหาการจัดให้การช่วยเหลือเกื้อกูลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพุทธบริษัท 2.ควรส่งเสริมการสนับสนุนด้านสถานที่ให้โรงเรียนใช้เป็นสถานที่อบรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของพระสังฆาธิการต่อการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ความคิดเห็นของพระสังฆาธิการต่อการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของพระสังฆาธิการต่อการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้ง ด้านการบำรุงรักษาจัดการและศาสนสมบัติของวัด ด้านการปกครองและสอดส่องบรรพชิต ด้านการเป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ด้านการให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล เห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูเกษมสมุทรรคุณ (ทองหล่อ เขมธมโม), (2554) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกด้านและ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลด้านอายุของพระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถาม มีผลทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง สมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่ง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

สภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เพชรบุรี ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด มีความเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดเกียรติศักดิ์ สันทวีวรกุล (2558) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่” พบว่า พระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่ส่วนใหญ่มีอายุ 61 ปีขึ้นไปดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสมีอายุพรรษา 21 พรรษาขึ้นไปมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาโดยมีวุฒิในระดับมัธยมศึกษาชั้นเอกและส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางเปรียญธรรมมีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่เป็น พระสังฆาธิการต่ำกว่า 5 ปีและ 10 ปีขึ้นไปบทบาทของพระสังฆาธิการในด้านการสาธารณูปการ พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมากถึงมากที่สุด ได้แก่การขจัดความขัดแย้งระหว่างวัดกับชาวบ้านซึ่งมีสาธารณูปการเป็นการดูแลซ่อมแซมและปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัดที่ชำรุดทรุดโทรมและการขอพระราชทานวิสุงคามสีมาส่วนการก่อสร้างเสนาสนะด้วยการขอเงินงบประมาณอุดหนุนจากราชการและการจัดงานวัดเพื่อหารายได้บำรุงพระอารามมีการปฏิบัติในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังแผนภาพ ได้ดังต่อไปนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย “สภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” สรุปได้ว่า สภาพการบริหารจัดการวัดประกอบไปด้วย 4 ด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ

1. ด้านบำรุงรักษาจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติของวัด

ควรมีการบำรุงรักษา ซ่อมแซม ศาสนสมบัติของวัดให้คงสภาพดีอยู่เสมอและพระสังฆาธิการควรให้ความสำคัญการจัดสาธารณสมบัติของวัด

2. ด้านปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

การปกครองดูแลพระภิกษุสามเณรในเขตอาวาสให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยและตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เจ้าอาวาสจึงต้องดำเนินการปกครองวัดให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศและบัญชาของสมเด็จพระสังฆราชและเจ้าอาวาสจำเป็นต้องอาศัยทักษะในการปกครองหลายประการ

3. ด้านการเป็นธุระในการศึกษาอบรม และสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

พระสอนศีลธรรมควรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้น่าสนใจมากขึ้นกว่าเดิมและพระสังฆาธิการควรให้ความสำคัญกับวัดผลประเมินผลจากการวัดผลตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาให้มากขึ้น ไม่ควรมุ่งเน้นและคาดหวังไปที่คะแนนที่เด็กสอบได้ควรคำนึงถึงการได้รับความรู้จากเรื่องธรรมศึกษาและการฝึกอบรมระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและการปฏิบัติศาสนกิจของพระสังฆาธิการและเจ้าอาวาสจำเป็นต้องอาศัยทักษะในการปกครองหลายประการ

4. ด้านให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

การอำนวยความสะดวกแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ที่ขอใช้วัดเป็นที่จัดบำเพ็ญกุศลทั้งที่เป็นส่วนตัวและส่วนรวมเป็นการอำนวยความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลของวัดเอง ทั้งที่เป็นการประจำและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้จะบำเพ็ญกุศลนอกวัดแต่ขอรับคำปรึกษาและความอุปถัมภ์จากเจ้าอาวาสหรือจากวัดและที่มีการสร้างสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” มีวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะนโยบาย

1) คณะสงฆ์ต้องร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ให้เอาใจใส่และดูแลวัดและการอบรมเน้นเรื่องการปกครองการปฏิบัติตน ของพระภิกษุสามเณรให้เหมาะสมแก่สมณะ

2) คณะสงฆ์ควรสอดส่องดูแลป้องกันเรื่องปัญหาเสพติดให้โทษ และอบายมุขทั้งหลาย ที่จะนำความเสื่อมเสียมาให้แก่คณะสงฆ์

3) การจัดการสถานที่ คณะสงฆ์ควรจัดการให้ช่วยกันดูแลสถานที่วัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้เกิดศรัทธาแก่ผู้เข้ามาทำบุญในวัด

2. ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติการ

1) คณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี ต้องร่วมมือการปฏิบัติงาน และมีการประชุมในการอบรม เน้นเรื่องการปกครองการปฏิบัติตนตามหลักพระธรรมวินัย ของพระภิกษุสามเณรให้เหมาะสมแก่ สมณะ และการให้ความเคารพกันในหมู่คณะสงฆ์ตามลำดับพรชชา

2) คณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี ประธานเจ้าอาวาสยังจะต้องทำหน้าที่สอดส่องพฤติกรรม ของพระภิกษุสามเณร และการตรวจสอบเรื่องป้องกันเรื่องปัญหาเสพติดให้โทษ อบายมุขทั้งหลายมี หลักเกณฑ์กลั่นกรองและตรวจสอบผู้ที่จะเข้ามาบวชทั้งทางธรรมและทางโลก ประธานงานกับฝ่าย ปกครอง และเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตรวจสอบประวัติรวมถึงประสานกับสำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ (พศ.) เพื่อเป็นหลักประกันป้องกันคนที่มีพฤติกรรมไม่ดี

3) คณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี ให้การจัดการสถานที่เป็นสัดส่วนในการทำกิจกรรม เพื่อ รองรับการญาติโยมที่จอดรถพอเพียง เมื่อระดมทีม ระดมทุน ระดมธรรม ได้มากพอ จึงได้นำมา ปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมเพื่อใช้สอยสาธารณประโยชน์ในการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา และปฏิบัติธรรมภายในวัด

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปัญหาสภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ในด้านอื่นๆ

2) ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพสภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัด เพชรบุรี ของอำเภออื่น จังหวัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบผล

3) ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลสภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัด เพชรบุรี ของอำเภออื่น ของจังหวัดอื่นเพื่อเปรียบเทียบผล

4) ควรศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาสภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

เอกสารอ้างอิง

พระครูเกษมสมุทรรคุณ (ทองหล่อ เขมธมโม). (2554). *ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระ สังฆาธิการในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระปลัดเกียรติศักดิ์ สิ้นทิวรวงศ์. (2558). *บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). (2539). *การปกครองคณะสงฆ์ไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี. (2561). *ทะเบียนพระสงฆ์จำพรรษาอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*. เพชรบุรี: สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี.
- สิริวัฒน์ คำวันสา. (2553). *บทบาทของวัดที่มีต่อสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการในอำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี*

ADMINISTRATIVE MONKS' POTENTIALS PROMOTION IN PHRABUDHDHABATH DISTRICT, SARABURI PROVINCE

พระอธิการลำไพ นรินโท (ภุผา)

Phraathikarn Lamphai Narindho (Phupha)

E-mail: rumpai3389@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการในอำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการ ภาพรวมอยู่ระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค คือ บุคลากรขาดความชำนาญ ขาดงบประมาณสนับสนุน ควรจัดการวางแผนในการจัดการอบรม ดังนั้นคณะสงฆ์ควรจัดหาบุคลากรที่มีความชำนาญ จัดหางบประมาณสนับสนุน และควรมีการวางแผนการจัดการอบรมให้กับบุคลากรในองค์กร

คำสำคัญ : การส่งเสริม; ศักยภาพ; พระสังฆาธิการ

Abstract

This article was to study the level of monk's opinions, to compare the monk's opinion and the problems, obstacles and recommendations for the study the administrative monks' potentials promotion of Phrabuddhabath District, Saraburi Province using Mixed Methods. Findings were the level of monk's opinion on the study the administrative monks' potentials promotion plan by overall were at maximum level. Based on different is not found to be different rejecting the research hypothesis. The problem and obstacle is Chad budget support. Personnel lack expertise and should arrange training plans. Therefore, the clergy should provide budget to support Recruit skilled personnel and should have a training plan for organization personnel

Keywords: promotion; Potential; Buddhist administrative monks

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

ในยุคพุทธกาลแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนกลางหรือเขตชั้นใน เรียกว่า “มัชฌิมประเทศ” และส่วนรอบนอกหรือหัวเมืองชายแดน เรียกว่า “ปัจฉิมประเทศ” มัชฌิมประเทศเป็นเขตที่มีประชาชนอาศัยอยู่มาก มีความเจริญเป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้าและการศึกษา

ฤทธิชัย แกมมาศ, (2539) กล่าวถึงสภาพการเมืองการปกครองในสมัยพุทธกาลไว้ว่า สภาพการเมืองการปกครองในยุคพระเวทนั้น องค์การทางการเมืองของอินเดียยังมีลักษณะเป็นรัฐ ยังเป็นการปกครองแบบเผ่า ไม่มีอาณาเขตหรือดินแดนที่แน่นอน แต่หลังจากที่พวกอารยันได้ชัยชนะเหนือพวกดราวิเดียน ทำให้ความเป็นอยู่แบบเลี้ยงสัตว์เร่ร่อนได้สิ้นสุดลง ลักษณะสังคมแบบเผ่าระบบเครือญาติเป็นหน่วยของสังคม การปกครองแบบพ่อปกครองลูก เช่น กุลหรือครอบครัว มีบิดาเป็นหัวหน้าครอบครัว ซึ่งเรียกว่า “กุลปะ” มีหน้าที่ดูแลสมาชิกให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ดี ความหรือหมู่บ้าน มีความนิ่มหรือความดีเป็นหัวหน้า ทำหน้าที่ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน หลายๆ หมู่บ้านรวมกันเรียกว่า วิศวยะหรือวิท มีวิศวบดีเป็นหัวหน้า หลายๆ วิศวยะรวมกันเป็นชน มีราชันหรือกษัตริย์เป็นหัวหน้า

พระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรต ธีระโม), (2557) เรื่องรูปแบบการปกครองในสมัยพุทธกาลนั้นมีรูปแบบการปกครองที่สำคัญอยู่จำนวน 3 รูปแบบคือ แบบสมบูรณาญาสิทธิราช (ราชาธิปไตย) แบบสามัคคีธรรม (สหพันธ์รัฐ) และแบบจักรวรรดินิยม (อุดมรัฐ) ซึ่งมีนัยดังนี้ คือ

1) แบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Monarchical State) คือรัฐที่ให้อำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองบ้านเมืองขึ้นอยู่กับกษัตริย์โดยตรง แต่อาจทรงมอบหมายอำนาจให้กับพระบรมวงศานุวงศ์หรืออุปราช ข้าราชการไปปฏิบัติแทนได้ ประมุขของรัฐ เรียกว่า ราชา

ปรีชา ช่างขวัญยืน, (2554) กล่าวว่า กษัตริย์หรือพระราชผู้ครองเมืองมีอำนาจมาก มีการเก็บภาษี มีกองทหารใหญ่โต เปลี่ยนจากหัวหน้าเผ่ามาเป็นกษัตริย์แบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เปลี่ยนจากระบบการเลือกผู้ปกครองมาเป็นระบบสืบสันตติวงศ์

2) แบบสามัคคีธรรม (Republic State) หรือราชาธิปไตย คือรัฐที่มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองมีได้อยู่ที่ประมุขของรัฐแต่เพียงผู้เดียว จะมีสภาหรือสังฆะ เป็นผู้กำหนดนโยบายและมีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการบ้านเมือง สภาจะทำหน้าที่เลือกสมาชิกมาเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารเรียกว่า ราชา ซึ่งน่าจะมีความหมายในทำนองหัวหน้าที่ประชุมมากกว่าเป็นกษัตริย์ ตำแหน่งนี้มีได้เป็นตำแหน่งที่ได้โดยการสืบทอดสืบทอด สภาชิกของที่ประชุมคนอื่นๆ ส่วนใหญ่จะอยู่ในวรรณะกษัตริย์

3) แบบจักรวรรดินิยม (Imperialism) คือรัฐที่มีแสนยานุภาพมาก มีอำนาจเหนือรัฐอื่น ๆ ผู้ปกครองจะใช้คำว่า มหาราชา หรือพระเจ้าจักรพรรดิ ลักษณะทางการเมืองการปกครองขาดเอกภาพมีการแบ่งรัฐใหญ่ รัฐเล็กกระจัดกระจายกันออกไป รัฐเหล่านี้ปกครองโดยราชา ซึ่งได้อำนาจมาโดยการสืบทอดบ้าง โดยการอาศัยการคัดเลือกจากนักรบบ้าง

จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่าการปกครองต่าง ๆ จะมีผู้นำเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินการบริหารกิจการต่างๆ เพื่อปกครองคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบ เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง ให้ก้าวไปข้างหน้าซึ่งเรียกว่าการปกครอง ส่วนการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง

โดยโครงสร้าง และหน้าที่ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ สถาบันสงฆ์ไทย หรือสถาบันพระพุทธศาสนา เป็นหนึ่งในสามของสถาบันหลักของชนชาติไทยที่ดำเนินกิจกรรมหลายอย่างทางสังคม เพื่ออำนวยความสะดวก ประโยชน์สุขของสมาชิก และความเจริญก้าวหน้าของสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดให้มีการพัฒนา บุคลากรในองค์กรให้มีคุณภาพมากขึ้น เพราะเป็นการส่งเสริมศักยภาพทั้งองค์กรและบุคลากร

คณะสงฆ์ในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ควรปรับปรุงบุคลากรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ต้องไม่ทำให้วิถีชีวิตตามหลักพรหมจรรย์ในพระพุทธศาสนาต้องสูญหายไป พระสงฆ์ในสายตาของประชาชนทั่วไป อยู่ในอาการที่อาจกล่าวได้ว่า เสื่อมถอย ถึงกับใช้คำว่า “วิกฤต ศรัทธา กาฬางสังคม หรืออื่นๆ” เหล่านี้เป็นสิ่งที่บอกเหตุว่าเป็นปัญหาในการบริหารปกครองคณะ สงฆ์ ที่พระสังฆาธิการทุก ๆ ระดับประสบอยู่เสมอ เช่น พระภิกษุสามเณรในปกครองทำผิดพระธรรม วินัยมากยิ่งขึ้น ทั้งกรณีความสัมพันธ์ระหว่างพระกับสตรี การวางตนที่ไม่เหมาะสมของพระชาด สันโดษ ขาดการสำรวม ทำให้ภาพพจน์ของพระพุทธศาสนามัวหมองไปด้วย วัดหลายแห่งเน้นพัฒนา ด้านอาคารสถานที่ มากกว่าการพัฒนาเพื่อมุ่งประโยชน์ต่อการศึกษาอบรมพระภิกษุ สามเณร หรือ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในแต่ละชุมชน ไม่สามารถเป็นที่พึ่งทางการศึกษา หาความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมของพระศาสนาได้

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะพระสังฆาธิการในเขตการ ปกครองคณะสงฆ์อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เห็นว่า พระสังฆาธิการควรได้ทราบถึงบทบาท หน้าที่ของตนในการบริหารและยกระดับพัฒนาพระสังฆาธิการให้มีความรู้ให้มากขึ้น เข้าใจปัญหาและ อุปสรรคในการบริหาร เพื่อนำให้วัดเป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธา

จึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาบทบาทการบริหารงานวัดในเรื่องการยกระดับ ศักยภาพการศึกษาของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาและยกระดับศักยภาพพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอ พระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ให้เจริญรุ่งเรืองมั่นคงสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการในอำเภอพระพุทธ บาท จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการใน อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการ ใน อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสงฆ์ในอำเภอพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรี ใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง จากสูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 212 รูป จากพระสงฆ์ทั้งหมด 451 รูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีวิเคราะห์ทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) ประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 รูป (คน) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1.ระดับความคิดเห็นของการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการ ในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการ ในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี โดยรวม

(N=212)

การส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการฝึกอบรม	4.35	0.559	มาก
2. ด้านการศึกษา	4.40	0.317	มาก
3. ด้านการพัฒนา	4.38	0.301	มาก
ภาพรวม	4.38	0.368	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสงฆ์ในเขตอำเภอพระพุทธบาท มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการ ในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.368) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกคือ ด้านการพัฒนา ด้านการศึกษา ด้านการฝึกอบรม ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมศักยภาพของพระสงฆ์ฆาธิการในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี” โดยรวมทั้ง 3 ด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของ การส่งเสริมศักยภาพของพระสงฆ์ฆาธิการในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

ด้านภาพรวม พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสงฆ์ฆาธิการในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

ด้านฝึกอบรม พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสงฆ์ฆาธิการฯ ด้านฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ, (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ต้อง เพิ่มรูปแบบการพัฒนาให้ชัดเจน เพื่อให้มีลำดับขั้นตอนการพัฒนาที่สมบูรณ์แบบตามหลักการพัฒนา ยุคใหม่ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้ตั้งเอาไว้ ตามหลักของ ศีล สมาธิ และปัญญา ก็คือการพัฒนาในด้านร่างกาย ในด้านจิตใจ และในด้านปัญญา ซึ่งประยุกต์ใช้กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่นให้ดียิ่งขึ้น

ด้านการศึกษา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสงฆ์ฆาธิการฯ ด้านการศึกษาอยู่ในระดับมาก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากศาสตร์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เปิดเป็นหลักสูตรให้ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยทั่วไป ดังนั้น ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษาสายสามัญ จึงทำให้เกิดความเห็นที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประยงค์ โขสการี, (2556) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลัก ไตรสิกขาของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา มีผลให้การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการพัฒนา พบว่า พระสงฆ์ มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสงฆ์ฆาธิการฯ ด้านการพัฒนาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ โอวาท สุธาวา, (2554) ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของเครือบีโพร บริษัท อเมริกัน อินเตอร์เนชั่นแนลแอสซัวร์นส์ จำกัด (เอไอเอ)” ผลการวิจัยพบว่าพนักงานมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของหน่วยงาน โดยมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งรับผิดชอบในการ ประเมินผลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างชัดเจน และเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบอย่างเปิดเผย

**2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของ พระสังฆาธิการ ใน
อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล**
ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการ ใน
อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	F	Sig	ผลการตรวจสอบ	
			ยอมรับ	ปฏิเสธ
อายุ	0.609	0.610		✓
พรรษา	0.091	0.965		✓
การศึกษา	0.297	0.827		✓
บาลี	2.133	0.097		✓
นักรธรรม	0.785	0.503		✓

จากตารางที่ 2 จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริม
ศักยภาพของพระสังฆาธิการ ในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี โดยรวม ทั้งด้านอายุ พรรษา
การศึกษา บาลี นักรธรรม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

**2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการใน
อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี**

ผลการทดสอบสมมติฐาน การส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการในอำเภอพระพุทธบาท
จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิกการศึกษา วุฒิบาลี วุฒิ
นักรธรรม

สมมติฐานข้อที่ 1 พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระ
สังฆาธิการ ในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (\bar{X} =0.609, S.D. =
0.610) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าอายุของพระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน ไม่มีผลที่
แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดสุรัสวดี วิริยโร, (2555) ได้วิจัยเรื่อง “การ
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรม” ผลการวิจัยพบว่าพระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน
มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (\bar{X} =0.091, S.D. =
0.965) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า พรรษาของพระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน ไม่
มีผลที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ, (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การ
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัด
ขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่าพระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของ
พระสังฆาธิการไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 3 พระสงฆ์ที่มีการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($\bar{X}=0.297$, S.D. = 0.827) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การศึกษาของพระสงฆ์ที่มีการศึกษาต่างกัน ไม่มีผลที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประยงค์ โฆษการี, (2556) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลัก ไตรสิกขาของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่าพระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 4 พระสงฆ์ที่มีการศึกษาบาลีต่างกัน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ($\bar{X}=1.618$, S.D.= 0.185) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การศึกษาพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์ที่มีการศึกษาพระปริยัติธรรมต่างกัน ไม่มีผลที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระหัตถ์สนัย ปริบุญโณ, (2555) ได้วิจัยเรื่อง “การในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดสงขลา ” ผลการวิจัยพบว่าพระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษาปริยัติธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 5 พระสงฆ์ที่มีการศึกษานักธรรมต่างกัน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ($\bar{X}=1.618$, S.D.= 0.185) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการศึกษานักธรรมของพระสงฆ์ที่มีการศึกษานักธรรมต่างกัน ไม่มีผลที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประยงค์ โฆษการี, (2556) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลัก ไตรสิกขาของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ” ผลการวิจัยพบว่าพบว่ามีพระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ด้านการฝึกอบรม มีดังนี้

การส่งเสริมศักยภาพพระสังฆาธิการ	ปัญหาและอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการฝึกอบรม	ขาดการประเมินผลที่ชัดเจนของผู้เชี่ยวชาญ การจัดอบรมมีระยะเวลาสั้นเกินไป จึงทำให้เกิดประสิทธิผล	ควรมีการวัดและประเมินผลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ควรใช้บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญสูงหรือเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์สูงมาเป็นวิทยากร
ด้านการศึกษา	ขาดงบประมาณสนับสนุน การส่งเสริมการศึกษาแก่พระภิกษุและสามเณรในปัจจุบันเป็นการดำเนินการตามนโยบายหน่วยเหนือ	ควรสนับสนุนทุนการศึกษาแก่พระภิกษุและสามเณร ควรสนับสนุนการศึกษาโดยพิจารณาตามความต้องการของศาสนบุคคล
ด้านการพัฒนา	ขาดแผนพัฒนาศาสนบุคคลทั้งในระยะสั้นซึ่งเป็นแผนในลักษณะที่เรียกว่าแผนปฏิบัติการประจำปี และไม่มีแผนระยะยาวในลักษณะกลยุทธ์ ขาดงบประมาณในการพัฒนาศาสนบุคคล	ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรทั้งในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพศาสนบุคคล

ตารางที่ 3 พบว่าพระสงฆ์ที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ตามข้อเสนอแนะดังนี้

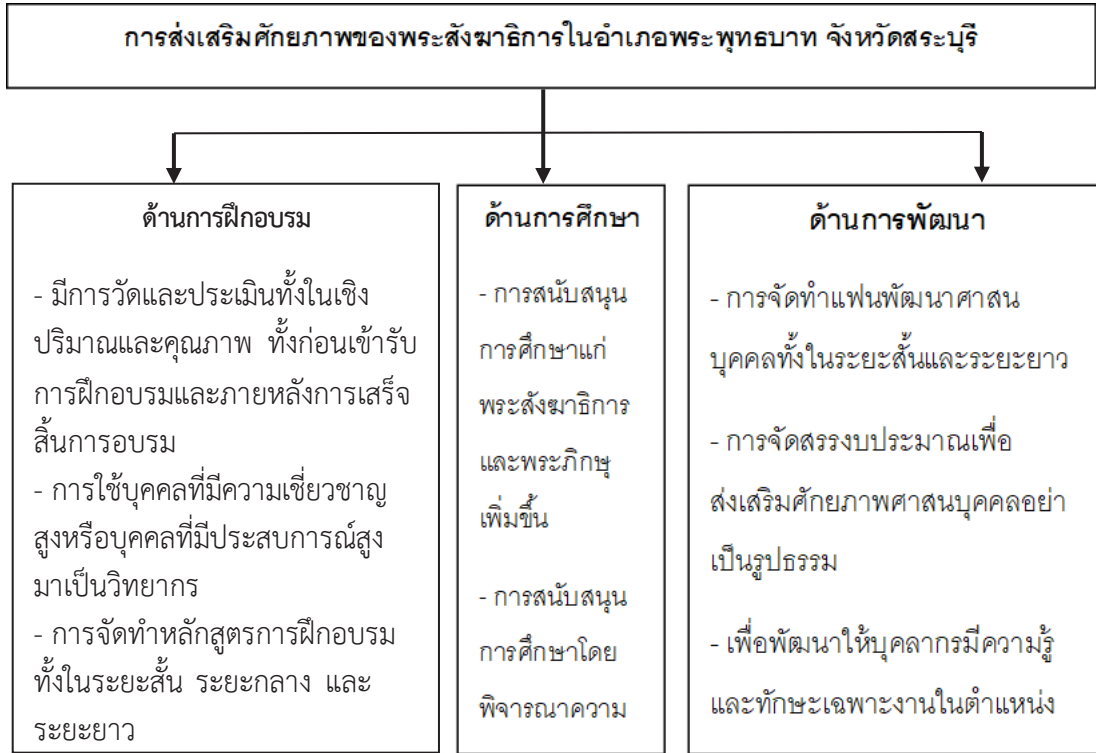
ด้านการฝึกอบรม คือ คณะสงฆ์ ควรมีแผนการดำเนินการในการเผยแพร่ให้กับญาติโยมให้มีการรับรู้และรับทราบการฝึกอบรม ควรเน้นความรู้ในการเข้าใจในหน้าที่ของความเป็นสมณะโดยมีการเสริมความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนในการฝึกอบรมควรจัดการฝึกอบรมตามแนวทางศาสนาและพื้นฐานวัฒนธรรมของไทย ให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อชุมชนสิ่งที่ได้จากการฝึกอบรมในแต่ละครั้ง อาจเป็นผลลัพธ์ตามความมุ่งหมายของโครงการนั้น ๆ และประการสำคัญที่ควรมีคือมีการฝึกอบรมเป็นระยะ คือ เพื่อเป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั้น

ด้านการศึกษา คือ คณะสงฆ์ต้องเตรียมศาสนบุคคลให้มีความสามารถ รองรับความต้องการของสังคม ทั้งในปัจจุบันและอนาคตพระสังฆาธิการต้องระดมทุนจากผู้มีจิตศรัทธา เพราะงบประมาณจากฝ่ายคณะสงฆ์คงมีไม่เพียงพอการศึกษาที่พึงประสงค์ ต้องผลิตบุคลากรที่ดีมีความเข้าใจวัฒนธรรมไทยอย่างแท้จริงซึ่งต้องทำโดยเร่งด่วนก่อนที่จะส่งเสริมการศึกษาพระสังฆาธิการ คือสำรวจความต้องการ รวมถึงความสามารถในการดำเนินการในการปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนงานอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านการพัฒนา คือ คณะสงฆ์ต้องมีการพัฒนาที่ยั่งยืนพระสังฆาธิการควรส่งเสริมให้บุคลากรสงฆ์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในงานคณะสงฆ์การพัฒนา ต้องพัฒนาให้ได้ผลลัพธ์เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ คือสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีทางความประพฤติแก่ประชาชนได้อย่างแท้จริงการพัฒนาต้องมีการปรับรูปแบบการดำเนินการโดยเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยให้เป็นปัจจุบัน เพื่อทันต่อโลกและทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน ศาสนบุคคลทุกรูปต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองก่อนเป็นอันดับแรก และฝ่ายคณะสงฆ์จะต้องให้การส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ศาสนบุคคลที่ได้รับการพัฒนาแล้ว มีโอกาสทำงานพิสูจน์ตนเอง

องค์ความรู้

1. องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัยแสดงให้เห็นแนวทางการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

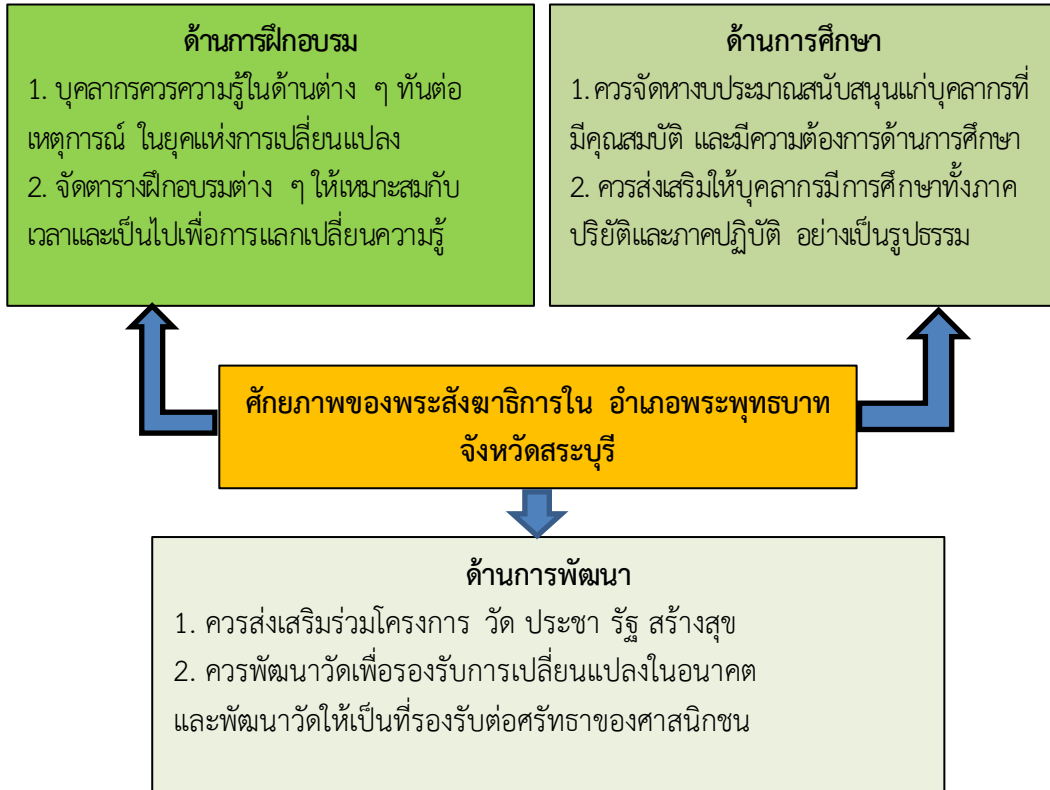
ด้านการฝึกอบรม ได้แก่ การวัดและประเมินทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทั้งก่อนเข้ารับการอบรมและภายหลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นแล้ว การใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญสูง หรือบุคคลที่มีประสบการณ์สูงมาเป็นวิทยากร การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมและติดตามผลการฝึกอบรมเป็นระยะ

ด้านการศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่พระสังฆาธิการและพระสงฆ์เพิ่มขึ้น และการสนับสนุนการศึกษาโดยพิจารณาตามความต้องการของศาสนบุคคล

ด้านการพัฒนา ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาศาสนาบุคคลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาศาสนาบุคคลอย่างเป็นรูปธรรม และพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้และทักษะของงานในตำแหน่งหน้าที่

2. องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการในอำเภอในพุทธบาท จังหวัดสระบุรี” ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงตามแผนภาพดังนี้



ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่สังเคราะห์จากงานวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัยแสดงให้เห็นแนวทางการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

1. ด้านการฝึกอบรม ได้แก่ บุคลากรที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง จัดตารางฝึกอบรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเวลาและเป็นไปเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้
2. ด้านการศึกษา ได้แก่ จัดหางบประมาณสนับสนุนแก่บุคลากรที่มีคุณสมบัติ และมีความต้องการด้านการศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรมีการศึกษาทั้งภาคปริยัติและภาคปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม
3. ด้านการพัฒนา ได้แก่ ส่งเสริมร่วมโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข พัฒนาวัดเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและพัฒนาวัดให้เป็นที่รองรับต่อศรัทธาของศาสนิกชน

ข้อเสนอแนะ

สรุปข้อเสนอแนะเรื่อง “การส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ในการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการ ควรจัดทำแผนงานและกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร

2) ควรมีการปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่กำหนดไว้แล้ว เพื่อให้งานที่รับผิดชอบในหน้าที่ มีผลต่อการปฏิบัติของผู้รับผิดชอบ

3) ควรมีการตรวจสอบขั้นตอนและประเมินผลการทำงานทุกครั้งหลังจากเสร็จการอบรมเพื่อ ประเมินหลักสูตรการอบรมการส่งเสริมศักยภาพพระสังฆาธิการ หากจุดบกพร่องและนำไปแก้ไขครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ควรมีการเตรียมการในการจัดฝึกอบรมให้เป็นระบบมากขึ้นควรมอบหมายการทำงานให้ชัดเจนขึ้น และเหมาะสมกับบุคลากรนั้น ๆ ตามลำดับ

2) ควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัด และควรปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้อย่างดี ตามลำดับ

3) ควรมีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ และควรมีในการทดสอบความรู้เพื่อการ พัฒนาศักยภาพพระสังฆาธิการ ในครั้งต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการ ในเขตปกครองอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบ ผลการศึกษาว่าเป็นอย่างไร

2) ควรศึกษาความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมศักยภาพของพระสงฆ์ ว่าปัจจัยใดส่งผลให้มีการตัดสินใจเข้าอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของพระสังฆาธิการและหน้าที่ที่ รับผิดชอบ

3) ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของพระสังฆาธิการในด้านต่าง ๆ ว่าขาดแคลนอะไร และควรสนับสนุน เพื่อส่งเสริมในด้านใด

เอกสารอ้างอิง

- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2540). *ทรงคนะทางการเมืองของพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: สามัคคีสาสน์.
- พระครูปลัดสุรัสวดี วิริยโร. (2555). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรม*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรดร์ ธีรธมโม). (2550). *ทฤษฎีรัฐศาสตร์ในพระไตรปิฎก*. พะเยา: กอบคำการพิมพ์.
- พระมหาประยงค์ โสมสารี. (2556). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของเทศบาลเมือง ฉะเชิงเทรา*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระมหาศุภกิจ สุภกิจใจ. (2554). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระหัตสนัย ปริบุญโณ. (2555). *บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- ฤทธิชัย แกมภาค. ดร., (2539). *รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- โอวาท สุธาวา. (2554). *กระบวนการพัฒนาศูนย์ทรัพยากรมนุษย์ของเครือบีโพร บริษัท อเมริกันอินเตอร์เนชันแนลแอสซัวร์นส์ จำกัด (เอไอเอ)*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชน
วัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี*

QUALITY OF LIFE DEVELOPMENT ACCORDING TO THE FIVE PRECEPTS VILLAGE
PROJECT OF WAT NONGMAILUENG COMMUNITY, MUEANG DISTRICT,
PHETCHABURI PROVINCE

พระอนุวัฒน์ อภิวัตตโน

Phra Anuwat Abhivaddhano

E-mail: jaeauwat19@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิต เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนและศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัญหาและอุปสรรค คือ การทารุณสัตว์ในรูปแบบของกีฬา และการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานสังสรรค์หรืองานรื่นเริง ดังนั้น ควรเผยแพร่โทษของการเบียดเบียนชีวิตมนุษย์และสัตว์แก่คนในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น และควรณรงค์ให้คนในชุมชนจัดงานรื่นเริงโดยปลอดจากสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณภาพชีวิต, โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

Abstract

This article was to study quality of life development, to compare the public's opinion and to study the problems, obstacles and suggestions for the quality of life development according to the five precepts village project of Wat Nongmailueng community, Mueang district, Phetchaburi province, using Mixed Methods. Findings were quality of life development showed that overall at high level. The person factors for example, gender, age, education and monthly income, which had influence on quality of life development. In addition, overall view was significantly different at 0.01. Problems and obstacles were that animal cruelty for sport, and drinking alcohol in the party were the problems and obstacles. Further, that should teach community even more how punishment for harming or killing humans and

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

animals were severe, and should campaign for non-alcohol party or fair in community

Keywords : Quality of Life Development, Five Precepts Village Project

บทนำ

จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ทำให้วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่งผลกระทบบ่อให้เกิดปัญหาชีวิตขาดความอบอุ่นอารีสามัคคีปรองดอง เพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ จำเป็นต้องเฝ้าระวังและสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เป็นรูปแบบของการสร้างสังคมตามแนววิถีพุทธได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเคารพในสิทธิของกัน และกัน ได้แสดงตนเป็นพุทธมามกะ ได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนา ให้สมกับที่สังคมไทยเป็นเมืองที่ ประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา (พระมหาสาทร ธมมาทโร, 2560)

คณะสงฆ์ โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามิ่งมงคลอาจารย์ (ช่วง วรบุญญมหาเถร) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช จึงมีดำริที่จะเสริมสร้างและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติ สุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยมอบหมายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกับคณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ได้ขับเคลื่อนโครงการเพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าว ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายทุกตำบล ทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ พร้อมทั้งตั้งเป้าตัวชี้วัด ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรมภายใน 4 ปี (พ.ศ. 2557-2560) ดังดำริของ เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามิ่งมงคลอาจารย์ (ช่วง วรบุญญมหาเถร) ความว่า ศีล 5 เป็นหลักประกันสังคมได้เป็นอย่างดี หากหมู่บ้านใดนำไปปฏิบัติได้ จะเกิดความสงบสุข และจะส่งผลให้ ประเทศเกิดความสงบสุข ไม่ต้องทุกข์เดือดร้อน (สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามิ่งมงคลอาจารย์ (ช่วง วรบุญญมหาเถร), 2557)

ชุมชนวัดหนองไม้เหลือง อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี มีวัดพัฒนาตัวอย่างดีเด่นซึ่งเป็น ศูนย์กลางกิจกรรมทางสังคมของชุมชน ได้แก่ วัดหนองไม้เหลือง ตั้งอยู่เลขที่ 62/1 หมู่ 11 ตำบลดอน ยาง อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นสถานที่อันเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน เป็นที่เคารพสักการะรวมทั้งใช้ในการประกอบประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนาแก่ชาวบ้านตำบลหนองไม้เหลือง และตำบลใกล้เคียง ปัจจุบัน วัดหนองไม้เหลืองได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนนำหลักทางพระพุทธ ศาสนา โดยเฉพาะศีล 5 เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหา ทางสังคมนานัปการ อาทิ ปัญหาการพนันปัญหายาเสพติด ปัญหาเยาวชนติดเกม การดื่มสุรา เป็นต้น ซึ่งเป็นวิกฤตการณ์ที่เกิดกับชุมชนหนองไม้เหลือง และเป็นสัญญาณบ่งบอกถึงค่านิยมด้านคุณธรรม และจริยธรรมเลื่อนจากจิตสำนึกจากชุมชน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่พระสงฆ์ องค์การคณะสงฆ์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับภารกิจการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากประชาชนผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไป (ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง) ที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก (หมู่ที่ 11 ตำบลดอนยาง) อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 370 คน คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 193 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 ท่าน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม

(n=397)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี	ระดับความคาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านหลักประกันชีวิต	4.24	0.385	มาก
ด้านหลักประกันทรัพย์สิน	4.40	0.359	มาก
ด้านหลักประกันครอบครัว	4.51	0.333	มาก
ด้านหลักประกันสังคม	4.21	0.370	มาก
ด้านหลักประกันสุขภาพ	4.24	0.467	มาก
โดยรวม	4.32	0.265	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.32, S.D.=0.265$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านหลักประกันครอบครัว ด้านหลักประกันทรัพย์สิน ด้านหลักประกันชีวิต ด้านหลักประกันสุขภาพ และด้านหลักประกันสังคม ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	4.664**		0.000	✓	
อายุ		2.695**	0.047	✓	
การศึกษา		7.406	0.001	✓	
อาชีพ		2.186	0.072		✓
รายได้		5.833	0.003	✓	

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา และรายได้ต่างกัน มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหลือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหลือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหลือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหลือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหลือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านหลักประกันชีวิต	การทารุณสัตว์ในรูปแบบของกีฬา เช่น วัวลาน ตีไก่ เป็นต้น	พระสงฆ์ควรเผยแพร่โทษของการเบียดเบียนชีวิตมนุษย์และสัตว์แก่คนในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น
ด้านหลักประกันทรัพย์สิน	การลักเล็กขโมยน้อยของมิจฉาชีพที่ไม่ใช่สมาชิกในชุมชน	คนในชุมชนควรช่วยกันเป็นหูเป็นตาให้แก่กัน
ด้านหลักประกันครอบครัว	ตัวอย่างพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่ปรากฏทางสื่อ โทรทัศน์ และ ช่อง ทางโซเชียลมีเดีย	พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรดูแลการบริโภคสื่อของเด็กและเยาวชนในปกครอง พร้อมทั้งให้คำแนะนำบนพื้นฐานของศีลธรรม
ด้านหลักประกันสังคม	การนินทาถ่ม	ผู้นำชุมชนควรสร้างกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้คนในชุมชนได้ร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคี
ด้านหลักประกันสุขภาพ	การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานสังสรรค์หรืองานรื่นเริงต่าง ๆ	พระสงฆ์ควรรณรงค์ให้คนในชุมชนจัดงานรื่นเริงโดยปลอดสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี ที่มีคุณลักษณะ ตามข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านหลักประกันชีวิต การทำบุญสวดในรูปแบบของกีฬา เช่น วัลลาน ตีไก่ เป็นต้นพระสงฆ์ควรเผยแพร่โทษของการเบียดเบียนชีวิตมนุษย์และสัตว์แก่คนในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

ด้านหลักประกันทรัพย์สิน การลักเล็กขโมยน้อยของมิจฉาชีพที่ไม่ใช่สมาชิกในชุมชนคนในชุมชนควรช่วยกันเป็นหูเป็นตาให้แก่กัน

ด้านหลักประกันครอบครัว ตัวอย่างพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่ปรากฏทางสื่อโทรทัศน์และช่องทางโซเชียลมีเดียพ่อแม่หรือผู้ปกครองควรดูแลการบริโภคสื่อของเด็กและเยาวชนในปกครอง พร้อมทั้งให้คำแนะนำบนพื้นฐานของศีลธรรม

ด้านหลักประกันสังคม การนิททานกันผู้นำชุมชนควรสร้างกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้คนในชุมชนได้ร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคี

ด้านหลักประกันสุขภาพ การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานสังสรรค์หรืองานรื่นเริงต่าง ๆ พระสงฆ์ควรรณรงค์ให้คนในชุมชนจัดงานรื่นเริงโดยปลอดสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

อภิปรายผลการวิจัย

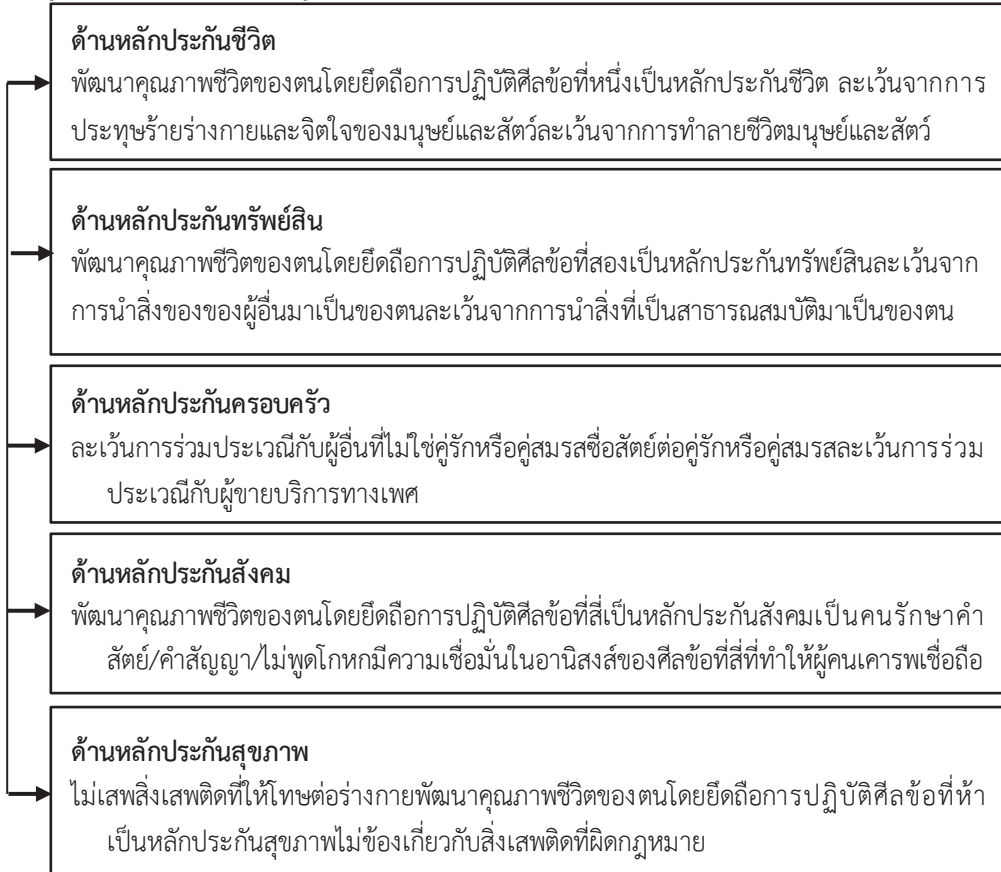
การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า ชุมชนวัดหนองไม้เหล็กใช้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นเครื่องในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเชื่อมั่นในศักยภาพของสมาชิกในชุมชนในฐานะมนุษย์ที่มีความสามารถในการยกระดับการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยยึดหลักปฏิบัติตามหลักการของ ศีล 5 ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในดำริของ เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามิ่งมงคลจารย์ (ช่วง วรบุญถมหาเถร) เพื่อเป็นหลักประกัน 5 ด้านในชีวิต ประกอบด้วย หลักประกันชีวิตหรือหลักปฏิบัติที่มุ่งงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ หรือใช้ให้ฆ่า หรือเบียดเบียนข่มเหงรังแกผู้อื่น หลักประกันทรัพย์สินหรือหลักปฏิบัติที่มุ่งงดเว้นจากการลักทรัพย์ หรือการถือเอา หรือการฉกฉวยสิ่งของผู้อื่น หลักประกันครอบครัวหรือหลักปฏิบัติที่มุ่งงดเว้นจากการประพฤติดินทางกามหรือนอกใจคู่ครอง หลักประกันสังคมหรือหลักปฏิบัติที่มุ่งงดเว้นจากการพูดเท็จ หรือการพูดโกหกหลอกลวง และหลักประกันสุขภาพหรือหลักปฏิบัติที่มุ่งงดเว้นจากการดื่มของมึนเมา หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ นั่นเอง ดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับที่ อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล, (2552) ได้วิจัยเรื่อง “การรักษาศีลห้าของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน: กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพฯ” จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีการรักษาศีลข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อ 3 เว้นจากการประพฤติดินในกาม ศีลข้อ 4 เว้นจากการพูดปด และศีลข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย โดยครอบคลุมทั้ง 5 องค์ประกอบ ตามหลักการของศีลห้า และสอดคล้องกับที่ พระอำนาจ ปริมุตโต, (2553) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการรับรู้

ข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อการรักษาเบญจศีลของพุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดนาริราษฎร์ประดิษฐ์ กรุงเทพฯ” จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของการรักษาเบญจศีลหรือศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดนาริราษฎร์ประดิษฐ์ กรุงเทพฯ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับที่ พระเด่นชัย เมตติโก, (2556) ได้วิจัยเรื่อง “แนวคิดเรื่องกายสุจริตในพระพุทธานุสสาเถรวาท” จากผลการวิจัยพบว่า ตามทัศนะพระพุทธานุสสาเถรวาทถือว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมด้วยศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองได้ และสามารถจะเปลี่ยนแปลงตนเองจากความเป็นปฏิกชนไปสู่ความเป็นอริยชนได้ ถ้าได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ คนไทยส่วนใหญ่มีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม และสังสารวัฏ จึงนิยมทำบุญและประกอบกรกุศล เพื่อหวังจะได้รับประโยชน์สุขในปัจจุบัน โดยมีหลักธรรมทางพระพุทธานุสสาเถรวาทเป็นตัวชี้ นำ กระตุ้นเตือนในการดำเนินชีวิต และสอดคล้องกับที่ แสงระวี แก้วเมืองฝาง, (2552) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย” จากผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร พบว่า ด้านครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวอบอุ่นและเป็นสุข ครอบครัวปลอดภัย การพบปะสังสรรค์และการทำกิจกรรมร่วมกัน และสอดคล้องกับที่ สมมาส เส็งสุข, (2552) ได้วิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การใช้เบญจศีลเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนท่านครูญาณวโรภาสอุทิศ ตำบลปากนคร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่ประกอบด้วยคุณธรรมทางกายระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะที่ประกอบด้วยคุณธรรมทางกายเพิ่มขึ้น และพฤติกรรมที่ประกอบด้วยคุณธรรมทางวาจาระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะที่ประกอบด้วยคุณธรรมทางวาจาเพิ่มขึ้น เช่นกัน และสอดคล้องกับที่ พระครูสุมนต์ธรรมธาดา (สายัน จันทวีโส), (2553) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย” จากผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมใจของคนที่เคยเกี่ยวข้องกับสุราแล้ว ให้ละความต้องการที่จะดื่มสุรา เป็นการส่งเสริมให้คนมีอนาคตที่ดี ด้วยการขยันหาทรัพย์ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักษาทรัพย์ที่หามาได้เพื่อใช้จ่ายในคราจำเป็น

องค์ความรู้

1. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดหนองไม้เหลือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ที่พึงประสงค์ดังนี้

ด้านหลักประกันชีวิต พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนโดยยึดถือการปฏิบัติศีลข้อที่หนึ่งเป็นหลักประกันชีวิต ละเว้นจากการประทุษร้ายร่างกายและจิตใจของมนุษย์และสัตว์ละเว้นจากการทำลายชีวิตมนุษย์และสัตว์

ด้านหลักประกันทรัพย์สิน พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนโดยยึดถือการปฏิบัติศีลข้อที่สองเป็นหลักประกันทรัพย์สินละเว้นจากการนำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนละเว้นจากการนำสิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติมาเป็นของตน

ด้านหลักประกันครอบครัว ละเว้นการร่วมประเวณีกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่รักหรือคู่สมรสเชื้อสัสต์ต่อคู่รักหรือคู่สมรสละเว้นการร่วมประเวณีกับผู้ขายบริการทางเพศ

ด้านหลักประกันสังคม พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนโดยยึดถือการปฏิบัติศีลข้อที่สี่เป็นหลักประกันสังคมเป็นนกรักษาคำสัตย์/คำสัญญา/ไม่พูดโกหกมีความเชื่อมั่นในอนิสงส์ของศีลข้อที่สี่ที่ทำให้ผู้คนเคารพเชื่อถือ

ด้านหลักประกันสุขภาพ ไม่เสพสิ่งเสพติดที่ให้โทษต่อร่างกายพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนโดยยึดถือการปฏิบัติศีลข้อที่ห้าเป็นหลักประกันสุขภาพไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติดที่ผิดกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ออกกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ มิให้ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทในงานรื่นเริง
- 2) องค์กรคณะสงฆ์ หน่วยงานภาครัฐ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับภารกิจการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ส่งเสริมชุมชนวัดหนองไม้เหลืองให้เป็นชุมชนรักษาศีล 5 ต้นแบบ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) พระสงฆ์ควรเผยแพร่โทษของการเบียดเบียนชีวิตมนุษย์และสัตว์แก่คนในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น
- 2) สมาชิกของชุมชนควรช่วยกันสอดส่องดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้แก่กัน
- 3) พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรดูแลการบริโภคสื่อของเด็กและเยาวชนในปกครอง พร้อมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับความประพฤติทางเพศบนพื้นฐานของศีลธรรม
- 4) ผู้นำชุมชนควรสร้างกิจกรรมทางสังคมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน
- 5) พระสงฆ์ในพื้นที่ควรรงค์ให้คนในชุมชนจัดงานรื่นเริงโดยปลอดจากสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) คว้าศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคมในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5
- 2) คว้าศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.)

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนิต อยู่โพธิ์. (2539). *อนิสงส์ศีล 5*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธนู แก้วโอภาส. (2542). *ศาสนาโลก*. กรุงเทพฯ: หจก. เอมีเทรตดิง.

- พระครูสุมนต์ธรรมธาดา (สายัน จนทวิโส). (2553). *ศึกษาปัญหาและทางออกของการตีมูลค่าที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระเด่นชัย เมตติโก. (2556). *แนวคิดเรื่องกายสุจริตในพระพุทธศาสนาเถรวาท* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระอำนาจ ปริมุตโต. (2553). *ศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อการรักษาเบญจศีลของพุทธศาสนิกชนในชุมชนวัดนาริราษฎร์ประดิษฐ์ กรุงเทพฯ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปุณฺณมหาเถร). (2557). 3 ให้ เกร็ดคำสอนจาก “พรบุญ”. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- สมมาส เสงสุข. (2552). *ยุทธศาสตร์การใช้เบญจศีลเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนท่านครูญาณวโรภาสสุทิต ตำบลปากนคร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- แสงระวี แก้วเมืองฝาง. (2552). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย* (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล. (2552). *การรักษาศีลห้าของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน: กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพฯ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์
อำเภอเมืองเพชรบุรี*

MANAGEMENT EFFICIENCY OF MORALITY TRAINING FOR YOUTHS OF
THE MUEANG PHETCHABURI SANGHA

พระอลงกรณ์ กนต์วานโก

Phra Alongkorn Kantavanho

E-mail: Mintnie0021@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ เปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชน และศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า ประสิทธิภาพ โดยภาพรวม อยู่ใน ระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ผลการเรียนรู้ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 ปัญหาและอุปสรรค คือ การบังคับให้เยาวชนเข้าอบรมโดยไม่สมัครใจ เยาวชนที่ เข้าอบรมคุณธรรม ขาดระเบียบวินัย และไม่มีความสนใจ ดังนั้น ควรมีกิจกรรมละลายพฤติกรรมของ เยาวชนก่อนเข้ารับการอบรม

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การอบรมคุณธรรมจริยธรรม, เยาวชน

Abstract

This article was to study efficiency, to compare the youth's opinion and to study the problems, obstacles and suggestions for the development of management efficiency of morality training for youths of the Mueang Phetchaburi Sangha, using Mixed Methods. Findings were the efficiency showed that overall at high level. The person factors for example, exam results was significantly different at 0.01. Problems and obstacles, for example, driving youth by force into training unwillingly, the lack of disciplines and interest of the participating youth. Further, that Ice Breaker activity is provided for morality training

Keywords : efficiency, Morality Training, Youths

บทนำ

ผลติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548จนถึงปัจจุบัน พบว่า พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในภาพรวมของประเทศ สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มตาม

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

พัฒนาการตามวัย กล่าวคือ พฤติกรรมกลุ่มแรกจะเป็นพฤติกรรมที่ “ยิ่งโตยิ่งเพิ่ม” พฤติกรรมในกลุ่มนี้ ได้แก่ เทียวกลางคืน พุดโทรศัพท์ โดดเรียน ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ ดื่มสุรา และเล่นอินเทอร์เน็ต ส่วนพฤติกรรมกลุ่มที่สอง จะเป็นพฤติกรรมที่ “ยิ่งโตยิ่งลด” พฤติกรรมในกลุ่มนี้ ได้แก่ ไปวัด ไปเที่ยวกับพ่อแม่พี่น้อง เล่นกีฬา และช่วยงานบ้าน เป็นต้น (สมพงษ์ จิตระดับ และอัญญมณี บุญซื่อ, 2551)

ในสภาพสังคมไทยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสภาพแวดล้อม ตลอดจนการล้าหลังของวัฒนธรรมตะวันตกทำให้เกิดภาวะการแข่งขันขึ้นก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมของประชาชน ดังนั้น การพัฒนาคนในภาวะที่สังคมเศรษฐกิจและการเมืองมีแต่การแข่งขันกันจึงจำเป็นต้องเน้นให้คนมีคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่ไปกับการศึกษาในส่วนอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นการต้านกับสังคมในปัจจุบัน มิเช่นนั้นคนก็จะคล้อยตามไปกับกระแสสังคมอุตสาหกรรมและระบบทุนนิยมจนลืมนคุณค่าคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามของเราไป ในการแก้ปัญหาให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศนั้นคือการให้การศึกษาแก่พลเมืองนั่นเอง เพราะการให้การศึกษานอกจากจะฝึกทักษะแล้วยังเป็นการสอนคุณธรรม กล่าวคือ กระบวนการในการจัดการศึกษาจะครอบคลุมถึงการเลือกค่านิยมและการปลูกฝังค่านิยมที่ต้องการในสังคมด้วย และนอกจากนี้ เป้าหมายของการจัดการศึกษามุ่งให้คนมีทั้งความรู้และความดีเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป รัฐบาลก็ได้เห็นความสำคัญในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมนี้ จึงได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาด้านคุณธรรมและจริยธรรมไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ (กรมวิชาการ, 2544) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออบรมนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรม เป็นพลเมืองดี มีความคิดชอบ ทำชอบ ประพฤติชอบ อบรมนักเรียนรวมทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัยให้รู้จักใช้ความคิด รู้จักบำรงสติปัญญาให้เฉียบแหลมเพื่อนำมาใช้ประโยชน์แก่ตนและแก่ประชาชน และฝึกนักเรียนให้มีความรู้สำหรับใช้ประกอบอาชีพ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น เพราะการศึกษาอบรมดังกล่าวไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในสถานศึกษาเท่านั้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชน ทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่า เยาวชนไทยของเราขาดการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมอย่างยั่งยืน คือ อาจจะมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวยไม่เกิดผลที่ถาวร ในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม (สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร, 2550) ถ้าคนในสังคมใดมีคุณธรรมสูง สังคมนั้นจะมีแต่ความเจริญ ผู้มีคุณธรรมสูงจะประพฤติแต่ในสิ่งที่ดีและบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์ (กรมวิชาการ, 2541)

ปัจจุบันมีพระสงฆ์ส่วนหนึ่งได้รับอาราธนาให้เข้าไปทำหน้าที่ผู้ช่วยสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษา ทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และเพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้คู่คุณธรรมสามารถนำความรู้และคุณธรรมไปบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข (กรมการศาสนา, 2547)

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยของนักวิจัยต่าง ๆ พบว่า การดำเนินงานดังกล่าวยังคงพบปัญหาอุปสรรคสำคัญหลายประการ อาทิเช่น การขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งยังไม่สามารถกำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้ตามเป้าประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการสอน รวมทั้งขาดเทคโนโลยีในการสอน (พระครูสมุห์วิโรจน์ วรมงคล, 2554) ขาดการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการดูแลตนเองให้มีทักษะในการเรียนเรียนรู้การทำงานการอยู่ร่วมกันในสังคม และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมถึง ขาดการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนในชั้นเรียน และไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ขาดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน (พระมหาปัญญา ปณณาวโร, 2553)

ปัจจุบัน อำเภอเมืองเพชรบุรี เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีการจัดส่งพระสงฆ์ผู้มีความรู้ความสามารถด้านพระพุทธศาสนาไปทำหน้าที่สอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งปัจจุบัน มีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งสิ้น จำนวน 43 รูป จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่า ประสิทธิภาพของการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนที่ดำเนินการมากระทั่งปัจจุบันนี้ เป็นอย่างไร ตลอดจนมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน อย่างไร

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี” เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่พระสงฆ์ องค์กรคณะสงฆ์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากเยาวชนผู้มีสถานภาพเป็นนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเมืองเพชรบุรี จำนวน 4,445 คน คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์

ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 ท่าน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาของนักเรียนที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี โดยรวม

(n=397)

สภาพประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี	ระดับความคาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านปัจจัยนำเข้า	4.23	0.513	มาก
ด้านกระบวนการ	4.32	0.487	มาก
ด้านผลผลิต	4.33	0.496	มาก
โดยรวม	4.29	0.466	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.466) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยนำเข้า ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับนักเรียนที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	1.743		0.082		✓
อายุ		2.078	0.127		✓
ระดับชั้น		1.282	0.279		✓
ผลการเรียน		6.136	0.000	✓	

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียน ต่างกัน ต่อประสิทธิภาพ การจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนนักเรียนที่มีเพศ อายุ ระดับชั้น ต่างกัน ต่อประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอ เมืองเพชรบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะประสิทธิภาพการจัดการอบรม คุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี

คุณลักษณะของนักเรียน	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านปัจจัยนำเข้า	ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ทราบล่วงหน้า จึงไม่ค่อยมีเวลาเตรียมตัว	ควรประชาสัมพันธ์และแจ้ง กำหนดการให้นักเรียนได้ทราบล่วงหน้า เพื่อให้มีระยะเวลาในการเตรียมตัวให้พร้อมเข้ารับ การอบรม
ด้านกระบวนการ	ปัญหาการจัดอบรมตรงกับวันที่ เรียน ช่วงเวลาไม่เหมาะสม	ควรจัดกิจกรรมในวันหยุดเรียน หรือวันเสาร์-อาทิตย์
ด้านผลผลิต	ผลผลิตเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้ผ่านการอบรมมี ลักษณะเป็นนามธรรมสูง	ควรเน้นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เช่น จำนวนเยาวชนผู้ผ่านการ อบรมที่แต่งกายถูกระเบียบของ โรงเรียน

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม ประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี ตามข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านปัจจัยนำเข้า คือ 1) ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ทราบล่วงหน้า จึงไม่ค่อยมีเวลาเตรียมตัว 2) ควรประชาสัมพันธ์และแจ้งกำหนดการให้นักเรียนได้ทราบล่วงหน้า เพื่อให้มีระยะเวลาในการ เตรียมตัวให้พร้อมเข้ารับการอบรม

ด้านกระบวนการ คือ 1) ปัญหาการจัดอบรมตรงกับวันที่เรียน ช่วงเวลาไม่เหมาะสม 2) ควร จัดกิจกรรมในวันหยุดเรียน หรือวันเสาร์-อาทิตย์

ด้านผลผลิต คือ 1) ผลผลิตเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ผ่านการอบรมมีลักษณะ เป็นนามธรรมสูง 2) ควรเน้นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เช่น จำนวนเยาวชนผู้ผ่านการอบรมที่แต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน

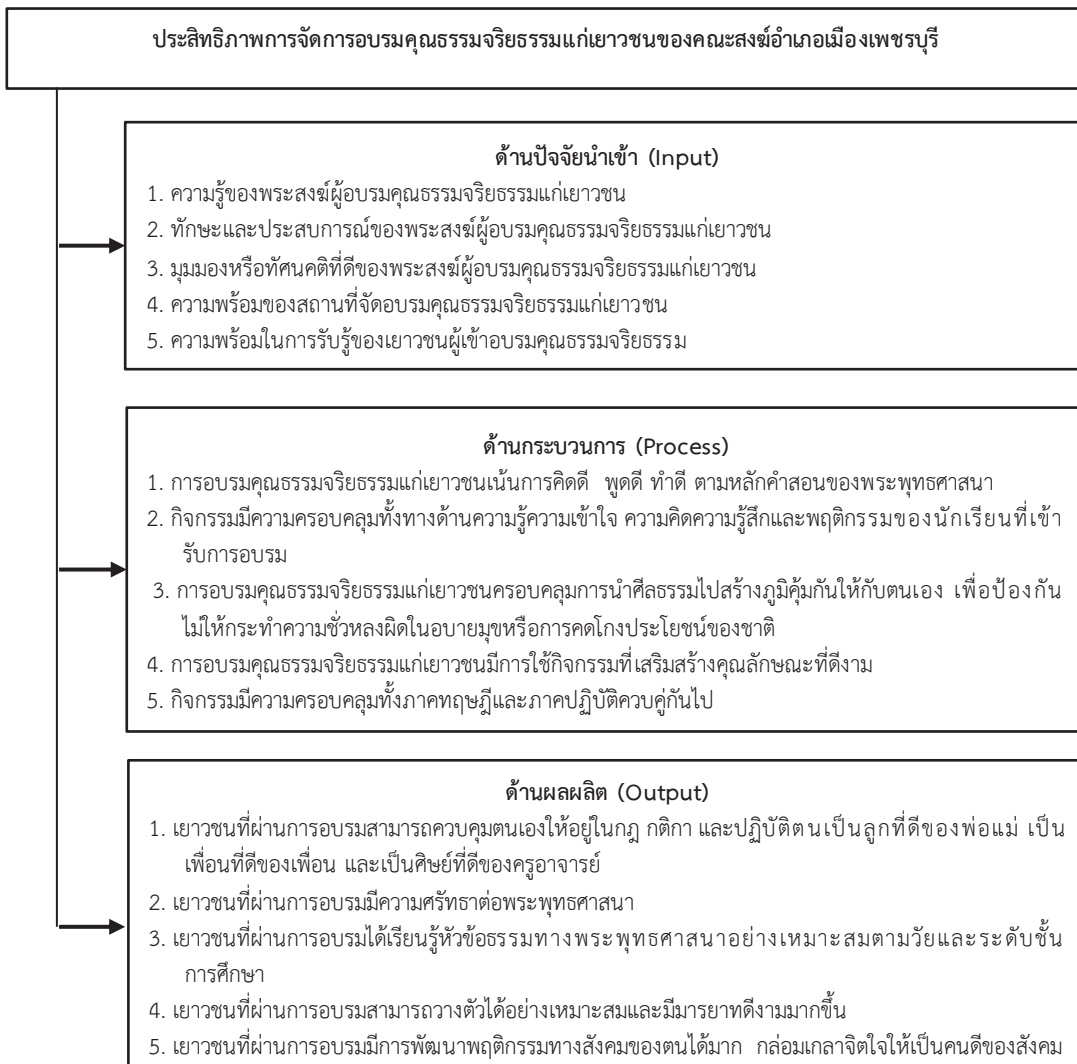
อภิปรายผลการวิจัย

ประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี สามารถดำเนินงานการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานประหยัดที่สุด แต่ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า โดยได้ใช้เวลาและทรัพยากรตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน รวมทั้งการสำเร็จเสร็จสิ้นตรงเวลา และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของกิจกรรม นั้นเอง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับที่ พระครูโกศลกิจจานุการ (ณรงค์ ญาณวีโร), (2554) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับที่ พระมหาณัฐกฤษฏ์ สุเมธ, (2555) ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ” จากผลการวิจัยพบว่า (1) โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับที่ พระครูปลัดกัญไธ สุตินธโร, (2554) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับที่ พระสมจิตร์ ขนดีโก, (2554) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับที่ พระครูสมุห์มงคล สิริมงคล (ทองเจริญ), (2555) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับที่ พระครูวิสุทธิสรคุณ (วิจิต วิจิต), (2554) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี พบว่าครูและนักเรียน มีความพึงพอใจต่อบทบาทพระสงฆ์ในการสอนคุณธรรม จริยธรรมใน

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาไพบุลย์ วิบูล, (2555) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

องค์ความรู้

1. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย



ภาพที่ 1 ประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์ อำเภอเมืองเพชรบุรี

ประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า คือ ความรู้ของพระสงฆ์ผู้อบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ทักษะและประสบการณ์ของพระสงฆ์ผู้อบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน มุมมองและทัศนคติที่ดีของพระสงฆ์ผู้อบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ความพร้อมของสถานที่จัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน และความพร้อมในการรับรู้ของเยาวชนผู้เข้าอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านกระบวนการ คือ การอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนเน้นการคิดดี พูดดี ทำดี ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา กิจกรรมมีความครอบคลุมทั้งทางด้านความรู้ความเข้าใจ ความคิดความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้ารับการอบรม การอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนครอบคลุมการนำศีลธรรมไปสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความชั่วหลงผิดในอบายมุขหรือการคดโกงประโยชน์ของชาติ การอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนมีการใช้กิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีงาม และกิจกรรมมีความครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป และด้านผลผลิต คือ เยาวชนที่ผ่านการอบรมสามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในกฎ กติกา และปฏิบัติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน และเป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เยาวชนที่ผ่านการอบรมมีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา เยาวชนที่ผ่านการอบรมได้เรียนรู้หัวข้อธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเหมาะสมตามวัยและระดับชั้นการศึกษา เยาวชนที่ผ่านการอบรมสามารถวางตัวได้อย่างเหมาะสมและมีมารยาทดีงามมากขึ้น และเยาวชนที่ผ่านการอบรมมีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของตนได้มาก กล่อมเกล่าจิตใจให้เป็นคนดีของสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) คณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ร่วมมือกันจัดทำหลักสูตรการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนแก่เยาวชนให้เป็นมาตรฐาน
- 2) คณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี ประกาศมาตรฐานการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรม โดยบังคับใช้ในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) ควรมีกิจกรรมละลายพฤติกรรมของเยาวชนก่อนเข้ารับการอบรม
- 2) ควรจัดกิจกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงสถานที่จัดอบรมตามโอกาสอันสมควร
- 3) ควรผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนวิทยากรเกิดความหลากหลาย
- 4) ควรจัดกิจกรรมในวันเสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์
- 5) ควรแยกหลักสูตรการอบรมของเยาวชนแต่ละช่วงชั้น
- 6) ควรออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้กระตุ้นความสนใจของเยาวชน
- 7) ควรพัฒนารูปแบบของการสื่อสารให้เป็นที่สนใจของเยาวชน
- 8) ควรกำหนดเป้าหมายของผลลัพธ์ในเชิงรูปธรรม

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี
- 2) ควรศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคมในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2547). *คู่มือการดำเนินงานตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประจำปีงบประมาณ 2548*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมืองศีลธรรมระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2541). *แนวความคิดนิเทศช่วยเหลือโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2542). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- พระครูโกศลกิจจานุการ (ณรงค์ ญาณวีโร). (2554). *บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระครูปลัดกัญไธ้ ชุตินฺธโร. (2554). *บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระครูวินัยธรวัลลภ โกวิโล และคณะ. (2555). *รายงานผลการประเมินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน*. นนทบุรี: หจก. เซนปรินติ้ง.
- พระครูวิสุทธิสรคุณ (วิจิต วิจิตโต). (2554). *บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระครูสมุห์มงคล สิริมงคล (ทองเจริญ). (2555). *บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

- พระครูสมุห์วิโรจน์ วรมงคล. (2554). *สภาพปัญหาด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระมหากำพล คุณงกร. (2550). *ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระมหาณัฐฤกษ์ สุเมธ. (2555). *การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระมหาปัญญา ปณณาโร. (2553). *ศึกษาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม เขต 2 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระมหาไพฑูลย์ วิบุโล. (2555). *บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระสมจิตร ขนดีโก. (2554). *บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยม ศึกษาตอนปลายในอำเภอมะพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- สมพงษ์ จิตระดับ และอัญญมณี บุญชื้อ. (2551). *หลักสูตรสิทธิเด็กและการวางแผนท้องถิ่นเพื่อเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส จำกัด.
- สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร. (2550). *การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี
ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี*

*DEVELOPMENT ON THE MANAGEMENT OF PHETCHABURI MEDITATION
CENTER IN BANLAD DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE*

พระครูสมุห์พรชัย ธีรปณฺโญ (ทองกอบเหมือน)

Pharkhrusamu Phonchai Dhirapañño (ThongkobMuoan)

E-mail: Watdonwa089@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการบริหารจัดการ เปรียบเทียบความเห็น เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด เพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า สภาพการพัฒนา การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดย ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน การวิจัย ปัญหาและอุปสรรค อาคารสถานที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรเพิ่มเติม อาคารสถานที่เพื่อรองรับการใช้งานจำนวนมาก

คำสำคัญ : การพัฒนา; การบริหารจัดการ; สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

Abstract

This article was a study of developing management conditions and compared the opinions, and studied problems, obstacles and suggestions for development on the management of meditation center in Banlad District, Phetchaburi Province. This was a mix-method research; the findings were that developing management conditions in overall were at a high level, the different personal factors had no different opinions, therefore rejected the research hypothesis. Problems and obstacles; A building are not available at moment, suggestions; should add more buildings to support the many applications.

Keywords: development, management, provincial meditation center

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล การเผยแผ่ในสมัยเมื่อพระพุทธเจ้าทรงมี พระชนม์ อยู่ คือ เมื่อนับตั้งแต่สำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงได้เลือกบุคคลที่ควรจะสั่งสอนให้รู้ตามโดย ใช้วิธีเทศนาสั่งสอน พระพุทธองค์ได้เปรียบบุคคลไว้เสมือนบัว 4 เหล่า คือ ผู้มีปัญญาสามารถที่จะ บรรลุตามได้ จนถึงผู้ที่ยังมีกิเลสหนา คือ ไม่สามารถสั่งสอนได้ แล้ว การเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยรวม คือ การเทศนาธรรมวินัย ข้อประพจน์และข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ โดยการใช้การสอนแบบ เล่านิทานบ้างเปรียบเทียบบ้าง ถามตอบบ้าง

สำหรับการปฏิบัติธรรมในประเทศไทยเป็นไปเพื่อการพัฒนาคน การพัฒนาคนต้องเริ่มที่จิต โดยพิจารณาตรวจสอบจิตตนเองอยู่เสมอ การปฏิบัติธรรมเป็นวิธีการฝึกอบรมให้คนเจริญงอกงาม ให้ เข้าใจถึงสภาวะธรรมตามที่เป็นจริง จิตที่ได้รับการฝึกฝนอบรมเป็นพื้นฐานที่มั่นคงดีแล้วย่อมจะปฏิบัติ ต่อสิ่งทั้งหลายได้อย่างถูกต้อง ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามสามารถพัฒนาทางกาย วาจา ใจ ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ เป็นทางไปสู่อิสรภาพและสันติสุขอย่างแท้จริง โดยการสำรวมใจให้มีสติ โดยมี พระสงฆ์ และวัดเป็นองค์กรสำคัญที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องเหมาะสมสอดคล้องต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะพระเป็นผู้อบรมให้ธรรมะ ให้ผลทั้งโลกิยะและโลกุตระ จัดการศึกษาด้านปริยัติ และด้าน ปฏิบัติแก่ประชาชนทุกคน (พระครูภาวนาโพธิคุณ, 2551)

วัดในฐานะที่เป็นสถาบันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ต้องฟื้นฟูบทบาทในการเป็นศูนย์รวม อบรมศีลธรรมแก่ประชาชน สำหรับกิจกรรมด้านการฝึกอบรม ทางวัดได้มีการกำหนดประเภท และ จำนวนผู้เข้าอบรม กำหนดหลักสูตร และระยะเวลาในการอบรม การจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมจึงมีส่วน อย่างยิ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ให้ดีขึ้น และทำให้สังคมเกิดความสงบสุขได้ในปี พ.ศ.2543 องค์กร ปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ คือ มหาเถรสมาคมร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ส่งเสริม ให้มีสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดขึ้นในประเทศไทย (มหาเถรสมาคม, 2558) ซึ่งเป็นแนวทางใน การเผยแผ่ธรรมะในแนวปฏิบัติ จึงได้จัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดขึ้นทั่วประเทศไทย

จากประเด็นที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติ ธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี จึงมีความสนใจศึกษาถึงการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัดเพชรบุรี ทั้งด้านความพร้อมของวัดในการจัดตั้งเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ทั้ง ด้านบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนดำเนินการ และด้าน การบริหารจัดการที่ดี เพื่อนำเอาองค์ความรู้จากการศึกษาในครั้งนี้ นำมาพัฒนาสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรีให้มี ประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และเป็นแบบอย่างในการพัฒนาสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดต่อไป

- วัตถุประสงค์ของการวิจัย
1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้าน ลาด จังหวัดเพชรบุรี
 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ใน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากผู้ปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี 3 แห่ง จำนวน 510 คน (สำนักงานเจ้าคณะอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี, 2561) คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 225 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม

(n=225)

การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี	ระดับความคาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านสถานที่	3.86	0.271	มาก
ด้านบุคลากร	3.85	0.296	มาก
ด้านการบริหารจัดการ	3.92	0.286	มาก
โดยรวม	3.88	0.183	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$, S.D.=0.183) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสถานที่ และด้านบุคลากร ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	0.620		0.536		✓
อายุ		0.202	0.961		✓
อาชีพ		0.377	0.769		✓
วุฒิการศึกษา		3.107*	0.047	✓	

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษา ต่างกัน มีการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ ต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านสถานที่	สำนักปฏิบัติธรรมมีการเดินทางที่ไม่สะดวก ต่อการมาปฏิบัติธรรม	สำนักปฏิบัติธรรมควรอยู่ในพื้นที่ที่มีการเดินทางที่สะดวก ง่ายต่อการมาปฏิบัติธรรม
ด้านบุคลากร	พระภิกษุหรือบุคคลอื่นที่เป็นวิทยากรควรเลือกที่มีความสามารถถ่ายทอดให้เข้าใจง่าย ได้สอนในรายวิชาเหมาะสม กับความรู้ความสามารถ	พระภิกษุหรือบุคคลอื่นที่เป็นวิทยากรสามารถถ่ายทอดให้เข้าใจง่าย ได้สอนในรายวิชาเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ใน อำ เภ อ บ ้าน ล าด จังหวัดเพชรบุรี	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการบริหารจัดการ	สำนักปฏิบัติธรรมควรมีการบริหารจัดการดูแลด้านความปลอดภัยภายในและบริเวณโดยรอบ ในกรณีที่มีผู้ปฏิบัติธรรมจำนวนมาก สามารถประสานงานขอกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือหน่วยอาสาสมัคร เพื่อมาดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างทั่วถึง	สำนักปฏิบัติธรรมมีการดูแลด้านการรักษาความปลอดภัยภายในและบริเวณโดยรอบ ในกรณีที่มีผู้ปฏิบัติธรรมจำนวนมาก สามารถประสานงานขอกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือหน่วยอาสาสมัคร เพื่อมาดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างทั่วถึง

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ที่มีคุณลักษณะ ตามข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านสถานที่ สำนักปฏิบัติธรรมมีการเดินทางที่ไม่สะดวก ต่อการมาปฏิบัติธรรมสำนักปฏิบัติธรรมควรอยู่ในพื้นที่ที่มีการเดินทางที่สะดวก ง่ายต่อการมาปฏิบัติธรรม

ด้านบุคลากร พระภิกษุหรือบุคคลอื่นที่เป็นวิทยากรควรเลือกที่มีความสามารถถ่ายทอดให้เข้าใจง่าย ได้สอนในรายวิชาเหมาะสมกับความรู้ความสามารถพระภิกษุหรือบุคคลอื่นที่เป็นวิทยากรสามารถถ่ายทอดให้เข้าใจง่าย ได้สอนในรายวิชาเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

ด้านการบริหารจัดการ สำนักปฏิบัติธรรมควรมีการบริหารจัดการดูแลด้านการรักษาความปลอดภัยภายในและบริเวณโดยรอบ ในกรณีที่มีผู้ปฏิบัติธรรมจำนวนมาก สามารถประสานงานขอกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือหน่วยอาสาสมัคร เพื่อมาดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างทั่วถึงสำนักปฏิบัติธรรมมีการดูแลด้านการรักษาความปลอดภัยภายในและบริเวณโดยรอบ ในกรณีที่มีผู้ปฏิบัติธรรมจำนวนมาก สามารถประสานงานขอกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือหน่วยอาสาสมัคร เพื่อมาดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างทั่วถึง

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและนำเสนออภิปรายดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด เพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด เพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทั้งด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน เห็นได้ว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระรุ่งโรจน์ ชยานนโท, (2556) ได้วิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม : กรณีศึกษาสำนักปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานวัดมเหยงคณ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมวัดมเหยงคณ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวิทยากร และด้านการบริหารจัดการพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ใน ระดับมากทุกด้าน ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมวัดมเหยงคณ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 7 ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา วุฒิการศึกษาทางธรรม สถานภาพ อาชีพ และเหตุผล การเข้าร่วม โครงการปฏิบัติธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา วุฒิ การศึกษาทางธรรม สถานภาพ อาชีพ และเหตุผล การเข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรม แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมวัดมเหยงคณ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการสำนัก ปฏิบัติธรรมวัด มเหยงคณ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา พอสรุปได้ดังนี้ คือ ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ที่พักและห้องน้ำไม่เพียงพอ ด้าน วิทยากร ได้แก่ วิทยากรมีน้อยเกินไป ไม่ เพียงพอ ในด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ขาดการ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการปฏิบัติธรรม การดูแลผู้ร่วมปฏิบัติธรรมไม่ทั่วถึง และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการสำนัก ปฏิบัติธรรมวัดมเหยงคณ์อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พอสรุปได้ดังนี้ คือ ด้าน อาคารสถานที่ ได้แก่ ควรเพิ่มและปรับปรุงวัสดุใน ที่พักและห้องน้ำให้มีความแข็งแรงและทนทาน ควรเพิ่มการรักษาความสะอาดอย่างต่อเนื่อง และ ขยายพื้นที่ให้พอเพียงต่อผู้ร่วมปฏิบัติธรรม ควรแยก ชะยะ และมีการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี ควรปลูก พืชสมุนไพร เช่นตะไคร้หอมเพื่อไล่ยุงในสถานที่พัก ภาวนา ด้านวิทยากร ได้แก่ ควรเพิ่มจำนวนพระ วิทยากร เข้ามาช่วยในการอบรมปฏิบัติธรรมให้มากขึ้น ควรทำคู่มืออบรมการสอนเป็นสื่อสำหรับพระ เพื่อใช้ในการเผยแผ่ต่อไป และสอนธรรมะที่ ประยุกต์ใช้ในชีวิตปัจจุบันมากขึ้น และควรแยกหลักสูตร สอนสำหรับผู้ปฏิบัติใหม่ก่อนจะมารวมกัน เพื่อความเข้าใจในการปฏิบัติ และด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ควรให้การดูแลอย่างทั่วถึงแก่ผู้ร่วม ปฏิบัติธรรม ควรวางแผนระยะเวลาหรือกำหนดการปฏิบัติ ธรรมให้เหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป ควรมีการอบรมการสื่อสารถึงกันภายในวัดและส่งเสริม

เมตตากรุณา จัดทำองค์ความรู้เพิ่ม ฝึกอบรม ส่งเสริมการแก้ปัญหาระหว่างสมาชิกในกลุ่มและ ควรมี การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการปฏิบัติธรรม อย่างต่อเนื่อง

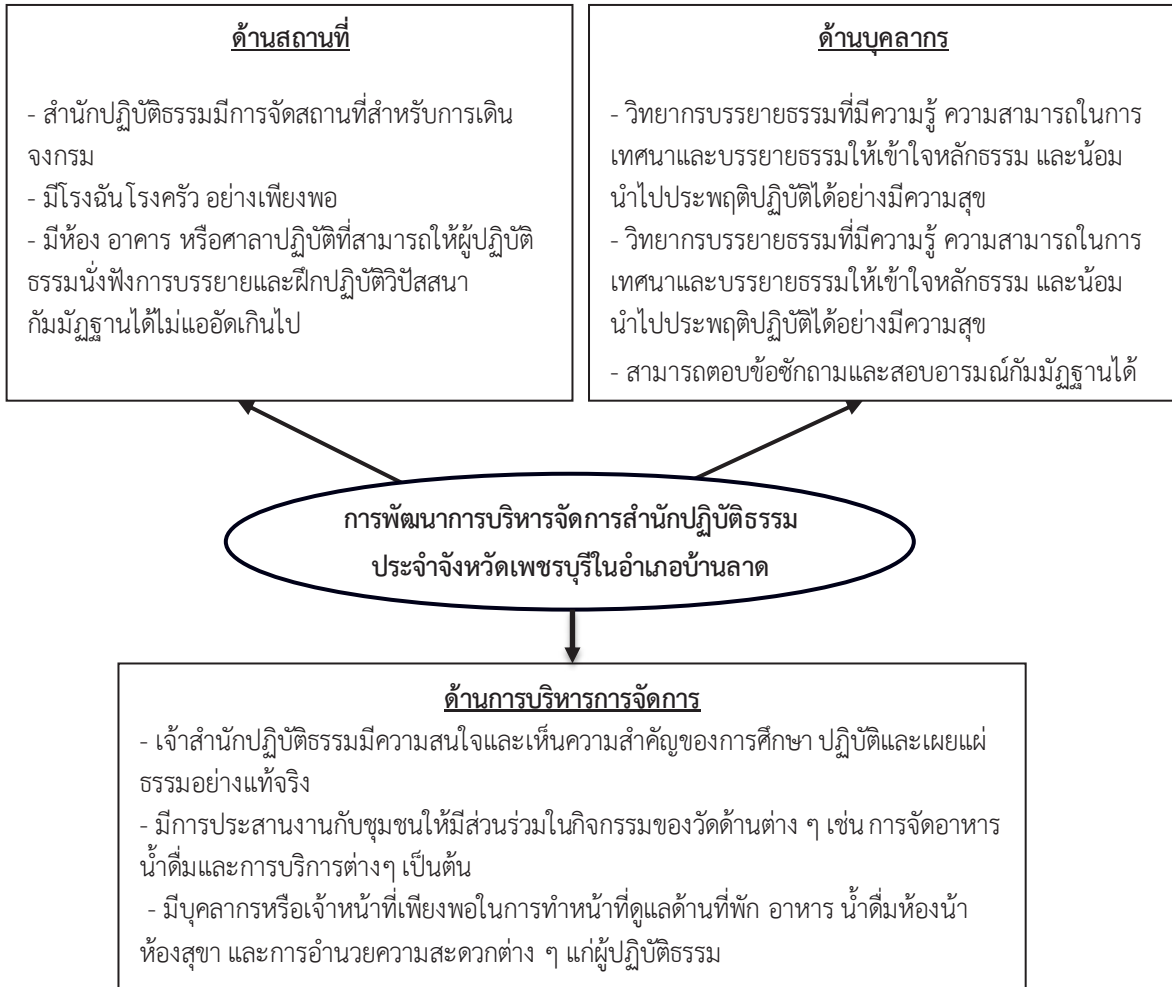
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อ การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อ การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการ วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ วุฒิ การศึกษาไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาแก้ววาล อธิธมโม, (2558) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ สำนักปฏิบัติธรรมประจำ จังหวัด” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยหลักสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการ สำนักปฏิบัติธรรม ในเขตการ ปกครองคณะสงฆ์ ภาค 15 เกิดประสิทธิภาพนั้น คือการคำนึงถึง สภาพแวดล้อมทั้งภายในและ ภายนอก โดยต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ มีปัจจัย สนับสนุน คือการวางแผน โครงการเพื่อเป็นแนวทางของการทำงาน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา สั่งการ การอำนวยความสะดวก การควบคุมกำกับกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดำเนินตามแผนที่วางไว้ การรายงานผล การปฏิบัติของหน่วยงาน การจัดทำงบประมาณบัญชีการใช้จ่ายเงินและตรวจสอบ ส่วนการบูรณาการ หลักพุทธธรรมสำหรับ การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมนั้น เน้นหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และ วิมังสา เพื่อให้การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดย มีการจัดให้มีกิจกรรมที่ สำคัญทั้งภายในและภายนอกสำนัก สำหรับรูปแบบการบริหารจัดการสำนัก ปฏิบัติธรรมประจำ จังหวัด ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 15 ที่เป็นมาตรฐาน คือ เจ้าสำนักมี วิสัยทัศน์ มีการ ขวนขวายศึกษาดูงานของสำนักที่มีมาตรฐานนำมาปรับปรุงสำนักตนเอง เจ้าสำนักรู้จัก กำหนด วัตถุประสงค์ รู้จักริเริ่มโครงการที่เป็นแก่นสารประโยชน์ รู้จักวางแผนโครงการเพื่อปฏิบัติงาน จัดที่ พัก อาคารปฏิบัติธรรม ให้มีความสะอาดพร้อมใช้งานได้ ด้านบุคลากร รู้จักแบ่งงานและการ มอบหมายอำนาจหน้าที่การงาน รู้จักประสานความสามัคคีและประสานประโยชน์ร่วมกัน รู้จัก ปกครองบังคับบัญชา รู้จักติดตามและประเมินผลงาน พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองและบุคลากรให้มี ภาวะความเป็นผู้นำ จัดการศึกษาทั้งด้านปริยัติควบคู่กับการปฏิบัติ หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ด้าน การ บริหารจัดการภายในสำนัก จัดทำบัญชี รายรับ-จ่ายให้เป็นระบบ โปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ บัญชี การเงินของสำนักปฏิบัติธรรมควรแยกจากบัญชีวัด จัดทำสถิติผู้เข้ารับการปฏิบัติธรรม มีการตั้ง ทุน เพื่อการเผยแผ่ของสำนักปฏิบัติธรรม ประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านทางสื่อ เช่น แผ่นป้าย แผ่นพับ วิทยุ ชุมชน ทางอินเทอร์เน็ต เช่น Line และ Facebook เป็นต้น

องค์ความรู้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย คุณลักษณะการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรีในอำเภอบ้านลาด ที่พึงประสงค์ดังนี้

ด้านสถานที่ สำนักปฏิบัติธรรมมีการจัดสถานที่สำหรับการเดินจงกรม มีโรงฉัน โรงครัว อย่างเพียงพอ มีห้อง อาคาร หรือศาลาปฏิบัติที่สามารถให้ผู้ปฏิบัติธรรมนั่งฟังการบรรยายและฝึกปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานได้ไม่แออัดเกินไป

ด้านบุคลากร วิทยากรบรรยายธรรมที่มีความรู้ ความสามารถในการเทศนาและบรรยายธรรมให้เข้าใจหลักธรรม และน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างมีความสุข วิทยากรบรรยายธรรมที่มี

ความรู้ ความสามารถในการเทศนาและบรรยายธรรมให้เข้าใจหลักธรรม และน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างมีความสุข สามารถตอบข้อซักถามและสอบถามธรรมก็มีพื้นฐานได้

ด้านการบริหารการจัดการ เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมมีความสนใจและเห็นความสำคัญของการศึกษาปฏิบัติและเผยแพร่ธรรมอย่างแท้จริง มีการประสานงานกับชุมชนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัดด้านต่าง ๆ เช่น การจัดหาอาหาร น้ำดื่มและการบริการต่าง ๆ เป็นต้น มีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่เพียงพอในการทำหน้าที่ดูแลด้านที่พัก อาหาร น้ำดื่มห้องน้ำ ห้องสุขา และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ปฏิบัติธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ” มีวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีนโยบายสนับสนุนการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
- 2) คณะสงฆ์ควรสนับสนุนงบประมาณแก่สำนักปฏิบัติธรรมในการดำเนินงาน
- 3) คณะสงฆ์ควรจัดถวายนิยัตยภัตให้แก่พระวิปัสณาจารย์ที่ได้รับการแต่งตั้ง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) สำนักปฏิบัติธรรมควรสร้างศักยภาพบุคลากรความสามารถในการนำผู้ปฏิบัติธรรมสำเร็จผู้ปฏิบัติธรรมได้ตั้งเป้าหมายไว้
- 2) ควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้เป็นแนวทางการเรียนการสอนในแนวทางเดียวกัน
- 3) หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ที่ชัดเจนและเหมาะสมกับยุคสมัย พร้อมทั้งการจัดอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติธรรมไปในทางเดียว

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อ ศึกษาปัญหา การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในด้านอื่น ๆ
- 2) ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพ การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในของอำเภออื่น เพื่อเปรียบเทียบผล
- 3) ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในของอำเภออื่น เพื่อเปรียบเทียบผล

4) ควบคู่การศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี ในของอำเภออื่น เพื่อเปรียบเทียบผล

เอกสารอ้างอิง

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ.(2551). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปิสชินเนสอาร์แอนด์ดี.
- พระครูภวนาโพธิคุณ (สมชาย กนต์สีโล). (2551). *วิปัสสนาวิถิทฤษฎีและปฏิบัติ*. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- พระมหากังวาล ธีรธมฺโม. (2558). *การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด*. (ดุष्ฎิณีพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระรุ่งโรจน์ ชยานนโท. (2556). *กลยุทธ์การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม: กรณีศึกษาสำนักปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานวัดมเหยงคณ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี. (2561). *ทะเบียนผู้เข้าร่วมปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี*. เพชรบุรี: สำนักงานเจ้าคณะอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี.

ประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

THE EFFECTIVENESS OF MANAGEMENT IN PHRAPARIYATTIDHAMMA
SCHOOLS OF AYUTTHAYA PROVINCE

พระมหาวิฑูรชกร วชิรสิทธิเมธี (บุญกิจ)

Phramaha Waritchagam Washirasitthimatee (Bunkit)

E-mail: Waritchagam.c@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และเพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ด้านการสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ ด้านการพัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง ด้านการเสริมสร้างศักยภาพให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรมของโลก และด้านการทำนุบำรุง เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนา ควรประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ควรเน้นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก ควรพัฒนาครูและนักเรียนในการใช้ภาษาอังกฤษ และควรประสานความร่วมมือการเผยแผ่เชิงรุกสู่สังคมนานาชาติ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การบริหารจัดการ; โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The purposes of this research were to study general status of management, the effectiveness of management, and to propose development guideline of management in Phrapariyattidhamma School, Ayutthaya Province. Mixed methods research was used for research design. Results indicated that general status of management in Phrapariyattidhamma School, Ayutthaya Province consisted of 4 aspects: create and develop Learners to full of quality Buddhists, develop school system to be strong, enhance Thai Sangha education to be the center of the world, and disseminate Buddhism to be prosperity. The effectiveness of management showed at intermediate level for overall results. For development guideline, it should increase public relations, focus on active Buddhist dissemination, develop English language for teachers and students, and cooperate for active Buddhist dissemination to international society.

Keywords: Effectiveness; Management; Phrapariyattidhamma School

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

ในปัจจุบันการดำเนินงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังประสบปัญหาต่างๆ มากมายหลากหลายด้าน ทั้งในด้านของผู้เรียนที่มีพื้นฐานแตกต่างกันมาก สามเณร ส่วนหนึ่งยังประสบปัญหาโภชนาการและสุขภาพอนามัย สามเณร บางรูปยังมีปัญหาในการอ่านเขียนภาษาไทย จึงยากต่อการพัฒนาให้เป็นศาสนทายาทที่ดีและมีประสิทธิภาพได้ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนให้ได้มาตรฐานนั้น พบว่า ที่ตั้งของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีความสำคัญมาก เพราะบางโรงเรียนตั้งอยู่ในวัด และชุมชนขนาดเล็ก การประสานร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน วัด บ้าน ชุมชน และหน่วยงานราชการ ทำให้โรงเรียนไม่สามารถพัฒนาให้มีมาตรฐานได้ บางโรงเรียนมีปัญหาในการบริหารจัดการเนื่องจากจำนวนนักเรียนมีน้อย ประกอบกับการได้รับงบประมาณที่น้อย โรงเรียนจึงต้องเสนอขอปิดการดำเนินกิจการ การดำเนินด้านการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นยังไม่มีทิศทางการพัฒนาที่มีความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียนอีกทั้งการสร้างพันธสัญญาการดำเนินงาน และการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างศาสนทายาทที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นทางการมากนัก จะมีแต่เพียงการดำเนินงานตามกรอบแนวปฏิบัติของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นสำคัญเท่านั้น (กองพุทธศาสนศึกษา 2553)

ประสิทธิผลการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เล่มนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาว่าเป็นอย่างไร และศึกษาถึงสภาพปัจจุบัน และปัญหาที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ว่ามีอะไรบ้างที่จำเป็นต้องพัฒนา แล้วนำเสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง จากสูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 105 รูป/คน จากผู้ทั้งหมด 129 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามี ความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูปหรือคน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา.

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในปัจจุบัน พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้รับการอุปถัมภ์งบประมาณจากภาครัฐในปริมาณที่น้อย ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาครู ขาดงบประมาณในการจ้างอาจารย์สอน ทำให้อาจารย์สอนไม่เพียงพอ ในหนึ่งคนจำเป็นต้องสอนหลายวิชา ทำให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพทางด้านวิชาการได้อย่างเต็มที่ อุปสรรคการเรียนการสอนที่ทันสมัยยังมีอยู่น้อย เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ๆ ที่ได้รับงบประมาณจำนวนมาก นอกจากนี้ในด้านภัตตาหารยังต้องอาศัยการบิณฑบาตและชาวบ้านให้การอุปถัมภ์ นอกจากนี้ยังพบว่า ในปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีจำนวนนักเรียนที่ลดน้อยลงกว่าเดิม สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะว่านักเรียนขาดเป้าหมายและแรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหานี้ควรมีการนิเทศระบบการเรียนการสอนและการให้ทุนที่จูงใจการศึกษาสายปริยัติมาสร้างแรงบันดาลใจให้กับรุ่นน้องๆ แนะนำแนวทางในการดำเนินชีวิต การเรียนหนังสือให้ประสบผลสำเร็จ และการวางแผนในอนาคตอีกด้วย นอกจากนี้โรงเรียนยังจำเป็นต้องสร้างกิจกรรมที่น่ายินดีให้นักเรียนเพื่อดึงดูดให้นักเรียนได้สนใจการเรียนการสอน และเป็นการลดปริมาณจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันด้วย

2. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง และมีมาตรฐานเป็นโรงเรียนคุณภาพที่ยั่งยืน รองลงมาก็คือด้านการทำนุบำรุง เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม สุดท้ายคือด้านการเสริมสร้างศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลก ตามลำดับ

3. แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในด้านการสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ ได้แก่ การพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวทันโลกอย่างรู้เท่าทันด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเองสูง เป็นแบบอย่างของเยาวชน เป็นผู้ริเริ่ม สร้างสรรค์ และร่วมการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสู่สังคมพุทธธรรมที่ยั่งยืน เป็นผู้เรียนถึงพร้อมด้วยทักษะสากล ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็งทางการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษา มีปฏิรูประบบการติดตาม ประเมินผล มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการสู่โรงเรียนที่เป็นเลิศ มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการปฏิรูปการบริหาร และการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ด้านการเสริมสร้างศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลก ได้แก่ การยกระดับขีดความสามารถให้มีความเข้มแข็งในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และการสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานานาชาติต้นแบบ และมีเครือข่ายในระดับสากลครอบคลุมทั่วโลก ด้านการทำนุบำรุง เผยแผ่พระพุทธ ศาสนาให้เจริญงอกงาม ได้แก่ การสร้างและพัฒนาชุมชนพระธรรมต้นแบบตามมาตรฐานชุมชนพุทธธรรมที่กำหนดไว้ การวางมาตรการเพื่อการรักษาผู้จบการศึกษาให้ดำรงอยู่ในบรรพชิต

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า

การบริหารจัดการโรงเรียนพบว่ายังขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่ดี แต่มีแนวโน้มในการพัฒนาระบบที่ดีขึ้นกว่าเดิม ปัญหาจำนวนนักเรียนที่ลดลงนั้นพบที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานราชการที่บังคับให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ยังพบว่า ในปัจจุบันประชาชนยังไม่ค่อยรู้จักโรงเรียนพระปริยัติธรรมและยังขาดการยอมรับจากโรงเรียนทั่วไป ถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนจึงมีความสำคัญมาก ผู้บริหารควรเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้เป็นที่รู้จัก และการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดีและมีคุณภาพจะเป็นตัวช่วยประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้เป็นที่รู้จัก และเป็นที่ยอมรับการสังคมทั่วไป

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

1. สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ในปัจจุบันสภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการโรงเรียน พบว่า ยังขาดประสิทธิผลในการบริหารจัดการที่ดี แต่มีแนวโน้มในการพัฒนาระบบที่ดีขึ้นกว่าเดิม ปัญหาจำนวนนักเรียนที่ลดลงนั้นพบที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานราชการที่บังคับให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิต ขอนวงศ์ และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ม.3 จ.แพร่” ผลการวิจัยพบว่า 1. ครุนำกิจกรรมการเรียนการสอนไปใช้ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านประสิทธิผลการสอน อยู่ในระดับปานกลาง 2. ประเมินประสิทธิผลการสอนของครู ด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการสอน สื่อการสอน และประสิทธิผลการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น พบว่า ด้านการสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประสิทธิผลการบริหารจัดการ ด้านการสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนุ ศรีทอง และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพและเนื้อหาการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 11” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 11 มีข้อค้นพบดังนี้ 1) ด้านอาคารสถานที่ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมมีอาคารเรียนเพียงพอ มีความเหมาะสมและมีความสะอาด 2) ด้านสภาพแวดล้อม มีบรรยากาศทางธรรมชาติที่ร่มรื่นและเอื้อต่อการเรียนการสอน 3) ด้านบุคลากรที่เป็นครู มีความรู้เหมาะสมกับวิชาที่สอน มีความสามารถในการสอน มีความเมตตา กรุณาต่อผู้เรียน ประพฤติตนเป็นที่เคารพทั้งในเวลาและนอกเวลาสอน ช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน อดทนต่อพฤติกรรมของผู้เรียน อุทิศตนในการสอนอย่างสม่ำเสมอ 4) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องในช่วงเข้าพรรษา ให้ทำแบบฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอ เน้นการท่องจำ ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมการเรียนการสอน มีการทวนเข้มก่อนสอบ 5) ด้านสื่อเทคโนโลยีการสอน มีกระดานดำหรือไวท์บอร์ดในห้องเรียนและ มีการใช้เทปบันทึกเสียง ส่วนสื่อประเภทอื่นๆ มีการใช้น้อยมาก

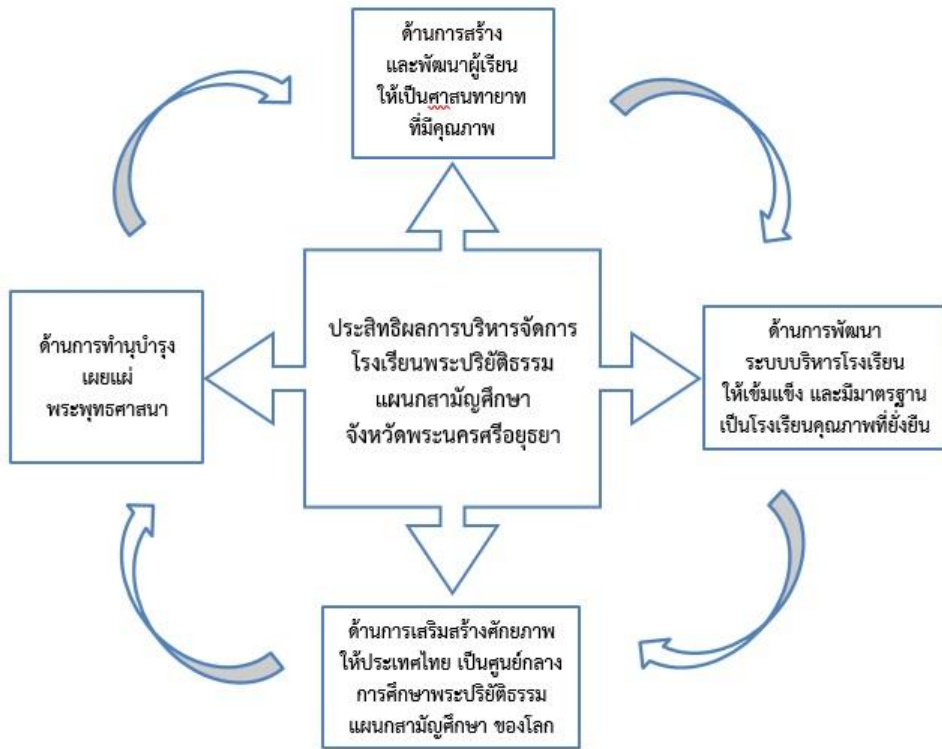
2. เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 11 มีข้อค้นพบดังนี้ 1) ด้านความสอดคล้องกับพระธรรมวินัย มีความสอดคล้องกับพระธรรมวินัยทั้งในด้านเนื้อหาและด้านโครงสร้าง 2) ด้านความสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาของชาติ มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) กล่าวคือ การปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3) ด้านความสอดคล้องกับเป้าหมายการสร้างศาสนทายาท มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของการสร้างศาสนทายาท กล่าวคือ มีเนื้อหาที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมวินัยและสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ 4) ด้านความทับซ้อนของเนื้อหาในแต่ละชั้น มีความทับซ้อนในการใช้หนังสือประกอบหลักสูตรบางเล่มในระดับนักธรรมชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก 5) ด้านการพัฒนาเนื้อหา มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรตามโอกาสอันสมควรทั้งในด้านเนื้อหาวิชาและตำราที่ใช้ในการเรียนการสอน

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 11 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเรียงอันดับค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมด้านเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน ด้านเทคโนโลยีการสอน ด้านบุคลากรที่เป็นครู ด้านอาคาร

3. แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำหรับแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในประเด็นแรกที่ควรรับดำเนินการคือด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม เมื่อโรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดีแล้วก็จะสามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นศาสนทายาทที่ดีได้ ผลพลอยได้ที่ได้รับการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดีแล้ว ก็จะพัฒนาไปสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบด้านการบริหารจัดการ เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในทุกๆ ด้าน ก็เท่ากับว่าเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปในตัวด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นงศ์ลักษณ์ เรือนทอง** ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล” ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) ผู้บริหารและครูเป็นมืออาชีพ 3) การประกันคุณภาพการตรวจสอบได้และความน่าเชื่อถือ 4) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน 6) เน้นการเรียนการสอน 7) การสอนที่มีวัตถุประสงค์ 8) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง 2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 8 องค์ประกอบ ซึ่งมีความถูกต้องเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย



ภาพที่ 1 ประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ด้านการสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่จะให้การศึกษาในโรงเรียน เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักร และฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรจะได้ศาสนทายาทที่ดี และบ้านเมืองได้เยาวชนที่มีคุณภาพ
2. ด้านการพัฒนา ระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง และมีมาตรฐานเป็นโรงเรียนคุณภาพที่ยั่งยืน พบว่า เป้าประสงค์นี้เป็นความต้องการ ในการผลักดันให้ระบบการบริหารจัดการของโรงเรียนคุณภาพพร้อมทั้งยังมีระบบการจัดการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับ
3. ด้านการเสริมสร้างศักยภาพให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ของโลก พบว่า เป็นการกำหนดผลสัมฤทธิ์ที่มุ่งยกระดับขีดความสามารถของประเทศ ให้มีความเข้มแข็งในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาหรือระดับพื้นฐาน

4. ด้านการดำเนินงานบำรุงเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า เป็นการตอกย้ำในหน้าที่หลักสำคัญของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทุกแห่งต่อภาระการทำงาน บำรุงพระพุทธศาสนามีความเจริญงอกงาม และการร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมเข้มแข็งอุดมปัญญาพุทธธรรม

ข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันพบว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังมีการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งยังคงมีความจำเป็นในการพัฒนาให้ครบตามแนวทางในการพัฒนาดังที่กล่าวแล้วในเบื้องต้น เพื่อประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรเข้าไปกำกับและติดตามผลการดำเนินงานของทุกโรงเรียนอย่างใกล้ชิด
2. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรสร้างกฎเกณฑ์และมาตรฐานตัวชี้วัดเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และส่งเสริมให้ทุกโรงเรียนนำเอายุทธศาสตร์ไปใช้อย่างจริงจัง
3. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานของทุกโรงเรียนอย่างใกล้ชิด และสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรให้แก่โรงเรียนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สถานศึกษาควรพัฒนาโรงเรียนตามแนวทางยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติอย่างจริงจัง และมีการรายงานผลการดำเนินการทุกครั้งอย่างตรงไปตรงมา
2. สถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์โรงเรียนและกิจกรรมของนักเรียนให้ประชาชนและสังคมได้รับรู้รับทราบ เพื่อเพิ่มศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชนทั่วไป
3. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพทางด้านวิชาการอย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เฉพาะเจาะจงพื้นที่การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบของจังหวัดนั้นๆ ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เน้นเฉพาะหลักธรรมหรือคุณธรรมที่เหมาะสมกับสถานศึกษา
3. ควรศึกษาเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา



เอกสารอ้างอิง

กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการ
พัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ, 2553- 2562.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553.



ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์
วัดประยุรวงศาาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ*

EFFICIENCY IN BUDDHISM PROPAGATION OF WATPRAYURAWONGSAWAS
WORAVIHARN, BANKKOK

พระครูปลัดเฉลิมพร อภิวิโร

Phrakhrupalad Chalernporn Abhivaro

E-mail: apiwaro.der@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ และศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาาวาสวรวิหาร เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาาวาสวรวิหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างก็มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ปัญหา อุปสรรค คือ ไม่มีหลักสูตรที่เอื้ออำนวยต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละพื้นที่เพื่อให้การปฏิบัติงานของพระนักเผยแผ่ ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นควรจัดทำหลักสูตรที่เอื้ออำนวยต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้การปฏิบัติงานของพระนักเผยแผ่ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ; การเผยแผ่; พระพุทธศาสนา

Abstract

This article was to study the level of monks' opinions, and to compare the monks' opinion and problems, obstacles and problems, To study problems, obstacles and recommendations for Efficiency in Buddhism Propagation of Wat Prayurawongsawas Woraviharn. using Mixed Methods. Level of monks' opinions on Efficiency in Buddhism Propagation of Wat Prayurawongsawas Woraviharn, by overall, were at high level. Based on different is found to be accepting the set hypothesis. Problems and obstacles there was not appropriate curriculum to support the Buddhism dissemination in the areas so that the preacher monks can perform their duties effectively and efficiently. Recommendations were that appropriate curriculum development to support the Buddhism dissemination in each areas so that the preacher monks' can perform their duties more effectively and efficiently.

Keyword : Efficiency; Propagation, Buddhism.

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชนทุกคนให้ทำความดี และเว้นความชั่วเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมอย่างมีความสุข ในอดีตคนไทยดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา มีความเคารพในกฎกติกาของสังคม มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายและดำเนินชีวิตแบบพอเพียง คำสอนในพระพุทธศาสนามีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย วิถีของพระพุทธศาสนาจึงเข้าไปมีบทบาทอยู่ในสังคมของคนไทยทุกชนชั้น คนไทยทุกชนชั้นได้นำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสุขความเจริญทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้แสดงธรรมเทศนาสั่งสอนและปลูกฝังคุณธรรมความดีงามให้แก่ประชาชนและด้วยเหตุแห่งความนับถือศรัทธาและเชื่อมั่นในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นแรงบันดาลใจให้ก่อสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศาสนาขึ้นเพื่อใช้สั่งสอนและสืบทอดคุณธรรมในศาสนา แต่ถ้ามองในทัศนะทางวิชาการนิเทศศาสตร์ ในการเทศน์ก็มีปัญหาหรือช่องว่างในการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือพุทธธรรมของพระสงฆ์เช่นกัน ซึ่งนับว่ามีส่วนสำคัญที่อาจทำให้คนไทยหรือสังคมไทยเห็นห่างจากพุทธธรรม เพราะมีข้อเท็จจริงที่แสดงว่า พระสงฆ์ที่เป็นองค์ปาฐกถา (ผู้สั่งสอน) ส่วนมากมักทำการเทศน์หรือถ่ายทอดพุทธธรรม (สาร) โดยขาดหลักการและวิธีการตลอดจนรูปแบบที่เหมาะสม มิได้มีการวิเคราะห์ผู้ฟัง (ผู้รับสาร) ที่เป็นเป้าหมาย ของการเทศน์แต่ละครั้ง อีกทั้งยังขาดความรู้และประสบการณ์ในด้านการพูดต่อหน้าสาธารณชน หรือใช้ศัพท์ภาษาบาลีที่เข้าใจยากมากเกินไป นิทานประกอบหรือการยกตัวอย่างที่ล้าสมัย น่าเบื่อไม่เห็นจริงและไม่อาจจะเปรียบเทียบกับสังคมยุคปัจจุบันได้ พระสงฆ์บางรูปยังนิยมเทศน์หรือบรรยายธรรมะโดยใช้ทำนองเนิบนาบแบบโบราณที่เป็นพิธีการอีกด้วย จึงทำให้ไม่เกิดประสิทธิผลในการสื่อสารหลักธรรมไปสู่ประชาชน (แสง จันทร์งาม, 2511)

ดังนั้น วิธีการสอนและอุบายกลวิธีต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการเผยแผ่ธรรมะ เพราะช่วยเป็น “สื่อ” หรือเป็นอุปกรณ์ในการเผยแผ่ และเสริมให้การเรียนรู้ไปอย่างรวดเร็วและดียิ่งขึ้น การที่จะชี้ให้เห็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือเสนอความคิดเห็น แก้ไขปรับปรุงในเรื่องต่างๆ เพื่อชักจูงโน้มน้าวจิตใจของประชาชนให้ประพฤติตามหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสุขสงบในสังคม ผู้เผยแผ่จะต้องเป็นกัลยาณมิตร คือ เป็นผู้ชี้แนะที่ถูกต้องให้ ถ้าชี้แนะผิดๆ ก็อาจพาไปนอกทางหรือผิดพลาดได้ อย่างไรก็ตามบทบาทของนักเผยแผ่ คือ “ชี้แนะแนวทาง” (เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2540)

ในปัจจุบันการเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ไทยยังไม่มีประสิทธิภาพพอ เนื่องจากพระภิกษุสามเณรหรือผู้นำทางศาสนายังขาดความรู้และทักษะที่เพียงพอในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ขาดสื่อการสอนที่น่าสนใจ ภาษาที่ใช้ไม่เป็นที่เข้าใจสำหรับประชาชน อีกทั้งยังขาดแคลนพระภิกษุสามเณรผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบท ปัญหาและอุปสรรคด้านพระสงฆ์และสถาบันพระสงฆ์ในฐานะผู้เผยแผ่ธรรมะ เช่น การขาดแคลนพระสงฆ์ที่มีความสามารถในการเผยแผ่ธรรมะอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบท ปัญหาและอุปสรรคด้านวิธีการหรือกลวิธีเผยแผ่ธรรมะ เช่น ไม่มีการกำหนดหัวข้อธรรมะที่เหมาะสมกับผู้ฟัง

หรือไม่มีการศึกษาหัวข้อธรรมอย่างถ่องแท้ก่อนนำไปเผยแพร่ นอกจากนี้พระสงฆ์ไม่ได้มีการฝึกการผลิต และการใช้โสตทัศนูปกรณ์มาก่อนรวมทั้งสื่อต่างๆ ส่วนใหญ่จึงมุ่งใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก ทำให้การเผยแพร่ธรรมะกระทำได้ในเขตจำกัด(พระครูสาทรธรรมวิจิตร (อนันต์ ฉันทกาโม), 2557)

จะเห็นได้ว่า ปัญหาในการเผยแพร่ธรรมะในพระพุทธศาสนานั้นมีพื้นฐานปัญหาามาจากเรื่องเดียวกัน นั่นคือ ขาดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถและทักษะที่เพียงพอในการเผยแพร่ ขาดวิธีการหรือกลวิธีที่ดึงดูดใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกับประสิทธิภาพการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ เพื่อหาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ ว่าอยู่ในระดับใด เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ ว่ามีเป็นอย่างไร และส่งผลกันในระดับใด สุดท้ายเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯว่ามีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงและจดบันทึกด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา เรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ นอกจากนั้นยังทำการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.921 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจากพระผู้เข้าอบรมโครงการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาการเทศนาพระนักเทศน์ รุ่นที่ 26 ประจำปี 2562 จำนวน 500 รูป ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ได้แก่ พระผู้เข้าอบรมโครงการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาการเทศนาพระนักเทศน์ รุ่นที่ 26 ประจำปี 2562 ได้มาจากการเปิดตารางของ Taro Yamane จำนวน 222 รูป เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 รูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที และค่าเอฟ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ ในภาพรวม

(n = 222)

ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	ระดับปฏิบัติการ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1) ด้านผู้ส่งสาร	4.42	0.815	มาก
2) ด้านสาร	4.43	0.816	มาก
3) ด้านช่องสาร	4.43	0.810	มาก
4) ด้านผู้รับสาร	4.44	0.806	มาก
รวมค่าเฉลี่ยทั้งหมด	4.44	0.810	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสงฆ์มีระดับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ ด้านประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.44, S.D. = 0.810) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านผู้รับสาร, ด้านสาร, ด้านช่องสาร และด้านผู้ส่งสาร ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
อายุ		16.723**	0.000	✓	
พรรษา		16.723**	0.000		✓
ตำแหน่งทางคณะสงฆ์	-3.619*		0.012	✓	
วุฒิการศึกษาแผนกสามัญศึกษา		3.760*	0.025	✓	
วุฒิการศึกษาแผนกนักธรรม		10.090**	0.000	✓	
วุฒิการศึกษา แผนกเปรียญธรรม		2.948*	0.034	✓	

จากตารางที่ 2 พบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์ต่างกัน มีวุฒิการศึกษาแผนกสามัญศึกษาต่างกัน วุฒิการศึกษาแผนกนักธรรม ต่างกัน มีวุฒิการศึกษา แผนกเปรียญธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ

ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านผู้ส่งสาร	พระนักเผยแผ่ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน	ผู้ส่งสารควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระนักเผยแผ่ที่จะทำหน้าที่ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน
ด้านสาร	พระนักเผยแผ่ขาดความรู้ด้านการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้พระนักเผยแผ่ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน	ด้านสารหลักธรรมในพระพุทธศาสนาควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่
ด้านช่องสาร	ขาดทีมงานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้านเผยแผ่	ช่องทางการสื่อสาร ควรให้ความรู้ให้แก่พระนักเผยแผ่ที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ และสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง
ด้านผู้รับสาร	ประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสารต้อ ง มี คุ ณ สม บั ตี ความสามารถ ความชำนาญในการสื่อสาร การอ่าน การฟัง การตีความ การจับใจความสำคัญ	ควรส่งเสริมให้ประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสาร ความสามารถ ความชำนาญในการสื่อสาร การอ่าน การฟัง การตีความ การจับใจความสำคัญในการรับข้อมูลข่าวสาร

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามได้ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน ดังนี้

ด้านผู้ส่งสาร คือ พระนักเผยแผ่ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน ผู้ส่งสารควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระนักเผยแผ่ที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน

ด้านสาร คือ พระนักเผยแผ่ขาดความรู้ด้านการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้ พระนักเผยแผ่ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน ด้านสารหลักธรรมในพระพุทธศาสนาควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่

ด้านช่องทาง คือ ขาดทีมงานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้านเผยแผ่ ช่องทางการสื่อสารควรให้ความรู้ให้แก่พระนักเผยแผ่ที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ และสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง

ด้านผู้รับสาร คือ ประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสาร ต้องมีคุณสมบัติ ความสามารถ ความชำนาญในการสื่อสาร การอ่าน การฟัง การตีความ การจับใจความสำคัญ ควรส่งเสริมให้ประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสาร ความสามารถ ความชำนาญในการสื่อสาร การอ่าน การฟัง การตีความ การจับใจความสำคัญในการรับข้อมูลข่าวสาร

อภิปรายผลการวิจัย

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระครูใบฎีกาชิตวิสุตธวัชโย (ทนนาน), 2555) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในสถานศึกษาอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในสถานศึกษาอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. พระสงฆ์ที่มีอายุ ตำแหน่งทางคณะสงฆ์ วุฒิการศึกษาแผนกสามัญศึกษา วุฒิการศึกษาแผนกนักธรรม และวุฒิการศึกษา แผนกเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า อายุ ตำแหน่งทางคณะสงฆ์ วุฒิการศึกษาแผนกสามัญศึกษา วุฒิการศึกษาแผนกนักธรรม และวุฒิการศึกษา แผนกเปรียญธรรมส่งผลต่อระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อเรื่องประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาชัย วิจิโต (สืบศรี), 2556) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของของประชาชนทั่วไปในอำเภออุทัย ที่มีต่อบทบาทการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลโดยรวม กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้าน

การเผยแพร่ของคณะสงฆ์ ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า จำนวนพรรษา ไม่ส่งผลกระทบต่อระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อเรื่องประสิทธิภาพการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กัญญ์กวีฬารณ์ กลิ่นนันทนวล, 2554) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4” ผลการศึกษาพบว่า พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ ต่างกันมีทัศนคติต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

องค์ความรู้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้

ว.๑ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร

ด้านผู้ส่งสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก	ด้านสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก	ด้านช่องทาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก	ด้านผู้รับสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
--	--------------------------------------	--	--

ว.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกันมี ประสิทธิภาพการเผยแพร่ พระพุทธศาสนาแตกต่างกัน <u>จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย</u>	สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกันมี ประสิทธิภาพการเผยแพร่ พระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน <u>จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย</u>	สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งทางคณะ สงฆ์ต่างกัน มีประสิทธิภาพการ เผยแพร่พระพุทธศาสนา แตกต่างกัน <u>จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย</u>	สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาแผนก สามัญศึกษาต่างกัน มีประสิทธิภาพการ เผยแพร่พระพุทธศาสนา แตกต่างกัน <u>จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย</u>	สมมติฐานที่ ๕ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาแผนก นักธรรม ต่างกัน มีประสิทธิภาพการ เผยแพร่พระพุทธศาสนา แตกต่างกัน <u>จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย</u>	สมมติฐานที่ ๖ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาแผนก เปรียญธรรม ต่างกัน มี ประสิทธิภาพการเผยแพร่ พระพุทธศาสนาแตกต่างกัน <u>จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย</u>
---	---	---	--	--	---

ว.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร

ด้านผู้ส่งสาร ผู้ส่งสารควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระนักเผยแผ่ที่จะทำหน้าที่ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน	ด้านสาร ด้านสารหลักธรรมในพระพุทธศาสนาควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่	ด้านช่องทาง ช่องทางการสื่อสาร ควรให้ความรู้ให้แก่พระนักเผยแผ่ที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ และสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง	ด้านผู้รับสาร บุคคลผู้รับข้อมูลข่าวสารต้องมีคุณสมบัติ ความสามารถ ความชำนาญในการสื่อสาร การอ่าน การฟัง การตีความ การจับใจความสำคัญ
--	---	---	--

ผลการสัมภาษณ์ สภาทั่วไปในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา เป็นหน้าที่โดยตรงของ พระสงฆ์สาวกของ พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ปัจจุบันนี้ “พระสงฆ์” ผู้ทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมสั่งสอนพุทธศาสนิกชนในฐานะ “พระนักเผยแผ่” และ การเผยแพร่พุทธศาสนาในระยะหลังๆ มักจะเป็นการเผยแผ่โดยอาศัยโอกาสคือวันสำคัญทางพุทธศาสนา ปัญหา อุปสรรคในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางศีลธรรมการศึกษาทุกระดับไม่เน้นศีลธรรม และ พระพุทธศาสนาเผชิญกับบริโภคนิยม ข้อเสนอแนะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา องค์การเผยแผ่วัดประยุรวงศาวาสวรวิหารร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดโครงการสัมมนาพระนักเผยแผ่และส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพที่ 1 การศึกษาประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ โดยภาพรวม ดังรายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.) พบว่า พระสงฆ์มีระดับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ ด้านประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผู้รับสาร มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านสาร ด้านช่องทาง และด้านผู้ส่งสารตามลำดับ

การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์ต่างกัน มีวุฒิการศึกษาแผนกสามัญศึกษาต่างกัน วุฒิการศึกษาแผนกนักธรรม ต่างกัน มีวุฒิการศึกษา แผนกเปรียญธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

การศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ

ปัญหา อุปสรรคด้านผู้ส่งสาร พระนักเผยแผ่ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน ข้อเสนอแนะ ผู้ส่งสารควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระนักเผยแผ่ที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน

ปัญหา อุปสรรคด้านสาร พระนักเผยแผ่ขาดความรู้ด้านการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้ พระนักเผยแผ่ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน ข้อเสนอแนะ ด้านสารหลักธรรมในพระพุทธศาสนาควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่

ปัญหา อุปสรรคด้านช่องทาง ขาดทีมงานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้านเผยแผ่ ข้อเสนอแนะ ช่องทางการสื่อสาร ควรให้ความรู้ให้แก่พระนักเผยแผ่ที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ และสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง

ปัญหา อุปสรรคด้านผู้รับสาร ด้านผู้รับสารประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสาร ต้องมีคุณสมบัติความสามารถ ความชำนาญในการสื่อสาร การอ่าน การฟัง การตีความ การจับใจความสำคัญ ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมให้ประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสาร ความสามารถ ความชำนาญในการสื่อสาร การอ่าน การฟัง การตีความ การจับใจความสำคัญในการรับข้อมูลข่าวสาร

ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ ด้านสภาพทั่วไป คือการเผยแผ่หลักพระพุทธธรรม หรือการปลูกฝังอบรมให้พุทธศาสนิกชนเป็นคนดีมี

ศีลธรรมและประเพณีปฏิบัติขบขัน มักจะเป็นการเผยแพร่โดยอาศัยโอกาสคือวันสำคัญทางพุทธศาสนา และประเพณีประจำปีของวัดเท่านั้น ซึ่งการดำเนินการเช่นนี้ถูกมองว่าเป็นพุทธศาสนาเชิงรับมากกว่าเชิงรุก ปัจจุบันกระแสข่าวและสภาพปัญหาบางประการได้เป็นกระแสกระทบกระเทือนต่อพระพุทธศาสนาในประเทศไทยอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นผลมาจากกระแสความหลงใหลในวัตถุนิยม บริโภคนิยม พร้อมวัฒนธรรมที่ทำลายความเป็นไทยจากทางตะวันตกและอื่นๆ การเผยแพร่พระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นงานหลักและหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์ทุกรูปที่ต้องอบรมสั่งสอนประชาชนแต่ปัจจุบันนี้พระสงฆ์ทำหน้าที่เผยแพร่หลักพุทธธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีค่อนข้างจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการของสังคมยุคข้อมูลข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ประสิทธิภาพการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ ด้านปัญหาและอุปสรรค คือประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางศีลธรรม การศึกษาทุกระดับ ไม่นับศีลธรรม สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ความเจริญและวัฒนธรรมตะวันตกหลงใหลเข้ามาสู่สังคมประชาชนเป็นจำนวนมากที่ยังเชื่อโชคลาง ของขลัง วัตถุมงคล และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยหวังว่าสิ่งเหล่านี้จะบันดาลความโชคดี ความร่ำรวย ความสำเร็จแก่เขาได้ และพระสงฆ์และสถาบันยังไม่มี การวิจัยประเมินผลการเผยแพร่ธรรมะ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบันหรือพื้นฐาน

ประสิทธิภาพการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ ด้านข้อเสนอแนะ คือควรจัดโครงการสัมมนาพระนักเผยแผ่ ที่ผ่านฝึกอบรมหลักสูตรวิชาการเทศนา วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร จากหน่วยงานที่จัดฝึกอบรมพระนักเทศน์ นักเผยแผ่ ครูพระสอนศีลธรรม พระพุทธศาสนาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและกรมการศาสนา เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีอุดมการณ์ ความรู้ ความสามารถมีทักษะ และวิธีการในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาไปอบรมสั่งสอนประชาชนให้นำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบสัมมาชีพ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และเป็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกันระดมความคิดช่วยพัฒนาวิชาการด้านการเผยแผ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์
 วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร

Input	Process	Output	Outcome
S ผู้ส่งสาร (Source)	P= มีการวางแผนในการจัดโครงการ และจัดประชุมคณะกรรมการ D = จัดอบรมถวายความรู้แก่พระนักเผยแผ่ C = มีการประเมินผลการดำเนินการ A = จัดทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา	มีโครงการอบรมพระนักเผยแผ่ที่ชัดเจน	พระนักเทศน์มีทักษะในการแสดงธรรมตามภูมิความรู้
M สาร (Message)	P = วางแผนจัดโครงการ นัดประชุม คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง D = จัดอบรมถวายความรู้ลักษณะและคุณสมบัติที่ดีของสารที่ดีให้กับพระนักเผยแผ่ C = ประเมินผลการดำเนินงาน A = จัดทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา	มีคณะกรรมการดำเนินงาน	พระนักเทศน์ มีเนื้อหาสารธรรม และสื่อที่จะใช้แสดง
C ช่องสาร(Channel)	P = วางแผนจัดโครงการ นัดประชุม คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง D = จัดทำสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา C = ประเมินผลการดำเนินงาน A = จัดทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา	มีกิจกรรมรองรับนักเผยแผ่	มีการจัดสร้างทีมงานเผยแผ่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์
R ผู้รับสาร (Receiver)	P = วางแผนจัดโครงการ นัดประชุมคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง D = ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนร่วมกิจกรรม C = ประเมินผลการดำเนินงาน A = จัดทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา	ทราบแนวทางการพัฒนาโครงการ	ประชาชนได้รับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างชัดเจนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้อย่างมีคุณภาพประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

จากภาพที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ

Input (การนำเข้า) ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร (Source) เป็นผู้ทำหน้าที่ส่งสารผ่านช่องทางหนึ่งไปยังผู้รับสาร ผู้ส่งสารจึงมีบทบาทในการชี้แนะว่าพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร ผู้ส่งสารอาจเรียกผู้เข้ารหัสคือผู้ที่รับผิดชอบในการนำความคิดของผู้ริเริ่ม ความคิดหรือแหล่งสารส่งไปยังผู้ที่ต้องการจะสื่อสารด้วยการสื่อสารส่วนบุคคลอาจเป็นไปแบบของการปกปิด สาร (Message) การสื่อสารมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งให้เกิดผลทางจิตใจหรืออารมณ์มุ่งเน้นให้ผู้รับสารคล้อยตามเพื่อเสนอหรือชักจูงใจให้กระทำและตัดสินใจ เพื่อแจ้งให้ทราบการทำการสื่อสาร ผู้ทำการสื่อสารควรมีความต้องการที่จะบอกกล่าวหรือชี้แจงข่าวสาร เรื่องราว เหตุการณ์ ช่องสาร(Channel)ต้องอาศัยสื่อให้ทำหน้าที่นำสารไปยังผู้รับสาร

โดยทั่วไปแล้วสารที่ถูกผู้ส่งสารถ่ายทอดไปยังผู้รับสารจะเข้าไปสู่ระบบการรับรู้ของมนุษย์ ผู้รับสาร (Receiver) บุคคลผู้รับข้อมูลข่าวสาร ต้องมีคุณสมบัติ ความสามารถ ความชำนาญในการสื่อสาร การอ่าน การฟัง การตีความ การจับใจความสำคัญของผู้รับสาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการทำความเข้าใจ ความสามารถความชำนาญในการอ่านหรือการฟังของบุคคลนั้นจะแตกต่างกันไปตามระดับความรู้ ประสบการณ์ และสติปัญญาของแต่ละบุคคล

Process (กระบวนการ) ประกอบด้วย ด้านผู้ส่งสาร (Source) คือ P= มีการวางแผนในการ จัดโครงการและจัดประชุมคณะกรรมการ D = จัดอบรมถวายความรู้แก่พระนักเผยแผ่ C = มีการ ประเมินผลการดำเนินการ และ A = จัดทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา ด้านสาร (Message) คือ P = วางแผนจัดโครงการ นัดประชุมคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง D = จัดอบรมถวายความรู้ลักษณะและ คุณสมบัติที่ดีของสารที่ดีให้กับพระนักเผยแผ่ C = ประเมินผลการดำเนินงาน และ A = จัดทำรายงาน เสนอผู้บังคับบัญชา ด้านช่องสาร(Channel) คือ P = วางแผนจัดโครงการ นัดประชุมคณะกรรมการที่ เกี่ยวข้อง D = จัดทำสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา C = ประเมินผลการดำเนินงาน และ A = จัดทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา ด้านผู้รับสาร (Receiver) คือ P = วางแผนจัดโครงการ นัดประชุม คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง D = ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนร่วมกิจกรรม C = ประเมินผลการ ดำเนินงาน และ A = จัดทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา

Outcome (ผลลัพธ์) ประกอบด้วยมีโครงการอบรมพระนักเผยแผ่ที่ชัดเจน มีคณะกรรมการ ดำเนินงาน มีกิจกรรมรองรับนักเผยแผ่ และทราบแนวทางในการพัฒนาโครงการ

Outcome (ผลลัพธ์) ประกอบด้วย ด้านผู้ส่งสาร พระนักเทศน์มีทักษะในการแสดงธรรมตาม ภูมิความรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับฟังธรรมะอย่างมีสติ มีความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคมและชุมชนในพื้นที่ อย่างดี มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม และมีวัฒนธรรมการเผยแผ่ที่มีการพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์ ด้านสารพระนักเทศน์ มีเนื้อหาสาระธรรม และสื่อที่จะใช้แสดง พระนักเทศน์บรรยายเรื่องจริงที่มี อยู่ในชีวิตประจำวันหรือในพระไตรปิฎก พระนักเทศน์บรรยายเรื่องที่เป็นประโยชน์ แก่ประชาชน แก่ ชุมชน แก่ประเทศชาติ พระนักเทศน์พิสูจน์ได้ด้วยการพูดให้ฟังทำให้ดู อยู่ให้เห็นยืนยันให้ได้สัมผัส และ พระนักเทศน์มีความกระจำแจ้งในใจในสารที่ได้ฟัง ด้านช่องสาร พระนักเทศน์ มีความรู้ในการ นำเสนอธรรมผ่านวิทยุกระจายเสียง พระนักเทศน์มีความชำนาญในการนำเสนอธรรมผ่านโทรทัศน์ พระนักเทศน์มีการเผยแผ่เชิงรุก โดยการผลิตซีดีเป็นสื่อธรรมแจกจ่ายให้ถึงชุมชน พระนักเทศน์มี ความรู้ในการใช้โทรศัพท์ติดต่อประสานงานการเผยแผ่เชิงรุกและเชิงรับในพื้นที่ และมีการจัดสร้าง ทีมงานเผยแผ่ผ่านอินเทอร์เน็ตในยุคโลกาภิวัตน์ ด้านผู้รับสาร ประชาชนได้ทราบหลักการปฏิบัติงาน การเผยแผ่ของพระนักเทศน์ ประชาชนได้รับการแสดงพระธรรมเทศนาของพระนักเทศน์และนำไป ประยุกต์ใช้อย่างมีคุณประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน ประชาชนมีความแจ่มแจ้งชัดเจนในเรื่องที่ฟัง เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการเป็นชาวพุทธ ประชาชนได้รับรสพระธรรมที่พระนักเทศน์ได้แสดง บรรยายผ่านระบบเทคโนโลยี เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น และประชาชน ได้ทราบ หลักการปฏิบัติงานเผยแผ่ของพระนักเทศน์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1) ควรมีการกำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติงานของพระนักเผยแผ่ให้มีความชัดเจน เช่น แผนการทำงานเป็นทีมนโยบายเผยแผ่เชิงรุก รวมทั้งนำแผนปฏิบัติการไปวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนางานเผยแผ่ในอนาคต

2) ควรมีการจัดประชุมสัมมนา และพัฒนาเทคนิคการเผยแผ่พุทธธรรมที่ทันสมัย มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างพระนักเผยแผ่ด้วยกัน ทั้งระหว่างอำเภอ จังหวัด หรือสายงานพระนักเผยแผ่ที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

1) ควรจัดทำหลักสูตรที่เอื้ออำนวยต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละพื้นที่เพื่อให้การปฏิบัติงานของพระนักเผยแผ่ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

2) ควรสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรที่ดูแลพระนักเผยแผ่ โดยการสร้างระบบเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในแต่ละจังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่งกันและกัน

3) มหาวิทยาลัยสงฆ์ร่วมกับองค์กรคณะสงฆ์และหน่วยงานควรสนับสนุน และหาแนวทางการจัดตั้งสถาบันหรือวิทยาลัยพระนักเผยแผ่ เพื่อพัฒนาบุคลากรดำเนินงานเผยแผ่ พระศาสนาในต่างประเทศ จัดตั้งคณะกรรมการบริหารกิจการพระนักเผยแผ่

4) พระนักเผยแผ่ต้องศึกษาทั้งภาษาอังกฤษและวัฒนธรรม เพื่อขยายงานให้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดความองอาจและสามารถที่จะอธิบายธรรมะให้กับชาวต่างชาติได้ ขณะเดียวกัน ควรมีการสร้างเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบที่หลากหลายผ่านสื่อเทคโนโลยี Internet วิทยุหรือโทรทัศน์ ส่งเสริมสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3. ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัด ประยูรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ” ผู้วิจัยขอเสนอแนะในส่วนที่สามารถต่อยอดจากงานวิจัยฉบับนี้ดังนี้

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในพื้นที่อื่น

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กัญแก้วภรณ์ กลิ่นนิ่มนวล. (2554). *ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระครูใบฎีกาชิตวัตร ฐวชโย (ทนนาน). (2555). *ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในสถานศึกษาอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม* (ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสาธกธรรมวิจิตร (อนันต์ ฉนทกาโม). (2557). *การพัฒนาการเทศน์มหาชาติในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาชัย วิชิโต (สีบศรี). (2556). *บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2540). *พุทธวิธีสอนจากพระไตรปิฎก*, กรุงเทพฯ: เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด.
- แสง จันทร์งาม. (2551). *พุทธศาสนากับสังคมไทย*, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

ACHIEVEMENT FROM DHARMA PRACTICE OF THE PEOPLE AT
WAT MAHEYONG, PRANAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

พระทรงศักดิ์ ธีรธมโม

Phra Songsak Thirathammo
E-mail: 2503songsak@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน และศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลต่างก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหา อุปสรรค คือ ประชาชนละเลยในการรักษาศีล ดังนั้น ควรนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตรประจำวัน เกิดคานิยมในการรักษาศีลหา เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาสังคมร่วมกันอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์; การปฏิบัติธรรม; ประชาชน.

Abstract

This article was to study the level of people's opinions, and to compare the people's opinion and problems, obstacles and problems, To study problems, obstacles and recommendations for the Achievement from Dharmma Practice of the People at Wat Maheyong, Pranakhon Si Ayutthaya Province, using Mixed Methods. Level of people's opinions on the Achievement from Dharmma Practice of the People at Wat Maheyong, Pranakhon Si Ayutthaya Province, by overall, were at middle level. Based on different is not found to be different rejecting the research hypothesis. Problems and obstacles there was the people ignores observing 5 precepts and organization Suggestions were there should be observing 5 precepts integrated with daily life to enhance 5 precepts observation values to solve social problems sustainably.

Keywords: Achievement; Dharmma Practice; People.

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

ผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรม ศีล สมาธิ ปัญญา คือ ความสำเร็จเกิดจากเหตุจากประโยชน์ที่ได้จากการปฏิบัติธรรม ศีล สมาธิ ปัญญา การปฏิบัติธรรมจึงเป็นเหตุให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ประชาชนเป็นเหตุให้มาปฏิบัติธรรม ประชาชนมีความทุกข์มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นเหตุให้เข้ามาปฏิบัติธรรม ปฏิบัติธรรมที่วัดที่เป็นสำนักปฏิบัติธรรมที่เปิดโอกาสให้มาปฏิบัติธรรม ประชาชนที่มีทุกข์ที่ไม่ได้หาทางออกด้วยการเข้าวัดปฏิบัติธรรมก็มักจะหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย ด้วยไม่รู้ถึงการปฏิบัติธรรมที่สำนักปฏิบัติธรรมแล้วมีความสุขสู่ความพ้นทุกข์ จึงเป็นเหตุแห่งการเผยแผ่ผลสัมฤทธิ์เมื่อปฏิบัติธรรมแล้วมีความสุขสู่ความพ้นทุกข์ตลอดถึงการทำให้วิจย เพื่อผลสัมฤทธิ์ ถึงซึ่งความสุขสู่ความพ้นทุกข์ ดังในหลักหรือแก่นของพระพุทธศาสนา ประกอบไปด้วย ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ คือเล่าเรียนแล้วนำมาปฏิบัติเมื่อนำปฏิบัติแล้วย่อมเกิดผลสัมฤทธิ์ (ผลสัมฤทธิ์นั้นจะเป็นไปตามการปฏิบัติของแต่ละบุคคล สู่ความพ้นทุกข์ ถึงซึ่งความสุข มากน้อยแตกต่างกัน) หมายความว่า ปฏิบัติธรรมตามคำสอนในพระพุทธศาสนาในหลักใหญ่ 3 ข้อคือ ศีล สมาธิ ปัญญา ไม่ทำความชั่วทั้งปวงเป็นศีล ทำแต่ความดีเป็นสมาธิ ทำใจของตนให้สะอาดบริสุทธิ์เป็นปัญญา เพื่อสู่ผลสัมฤทธิ์คือ มรรค ผล นิพพาน ความพ้นทุกข์ภาวะที่เป็นสุขสูงสุด เป็นที่สุด ถึงแม้ว่าจะไม่ถึงที่สุดแต่ก็นำไปสู่ถึงซึ่งความสุขสู่ความพ้นทุกข์ในการดำรงชีวิตในชีวิตประจำวัน ด้วยการเจริญสติปัฏฐาน 4 โดยย่อคือการมีสติใน กาย เวทนา จิต ธรรม เมื่อจิตเข้าสู่ความสงบ เป็นสมาธิ (สมถกรรมฐาน) เมื่อจิตเข้าสู่ปัญญาพิจารณา กาย เวทนา จิต ธรรม เป็นของ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เป็นปัญญา (วิปัสสนากรรมฐาน) เมื่อจิตเข้าสู่วิปัสสนาก็จะดำเนินไปตามลำดับวิปัสสนาญาณ 16 สู่ มรรค ผล นิพพาน

สำนักปฏิบัติธรรม ในปัจจุบันจะเป็นวัดที่มหาเถรสมาคมยกขึ้นให้เป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้รับรองดำเนินงานของมหาเถรสมาคม โดยมีการจัดบวชนกขัมมกาวนา โดยปฏิบัติกัจจัตวข้อปฏิบัติของวัดสำนักปฏิบัติธรรมนั้นๆ ได้แก่ บวชนกขัมมกัถศีล 8 นุ่งขาวห่มขาวไม่ปลงผม ทำวัตรสวดมนต์เช้า - เย็น ฟังธรรม เติมนัจจกรรม นังกรรมฐาน กวาดลานวัด-ทำความสะอาดวัด สอนปฏิบัติกรรมฐานตามหลักมหาสติปัฏฐานสูตรของคณะสงฆ์ไทย ซึ่งในแต่ละสำนักฯ ก็จะมีอุบายการสอนในเบื้องต้นที่แตกต่างกัน เช่น กำหนดกาวนาว่า พุทโธ หรือ กำหนดกาวนาว่า ยุบหนอ พองหนอ เป็นต้น ซึ่งอยู่ในแนวทางหลักมหาสติปัฏฐานสูตร การปฏิบัติธรรมเป็นการเจริญ ศีล สมาธิ ปัญญา ให้เกิดมีขึ้น ซึ่งผลสัมฤทธิ์ก็จะเป็นไปตามกำลังตามลำดับการปฏิบัติของแต่ละคน ถ้าผู้ปฏิบัติไม่มีศีลการปฏิบัติก็ไม่สามารถดำเนินสู่สมาธิปัญญาได้ ถ้าผู้ปฏิบัติไม่มีสมาธิก็จะไม่สามารถดำเนินสู่ปัญญาได้ แต่ถ้าผู้ปฏิบัติเคยทำความเพียรศีลสมาธิ สะสมบุญบารมีมาแต่อดีตชาติจนแก่กล้าแล้วก็เป็นอุปนิสัยสืบมาถึงชาติปัจจุบันเจริญวิปัสสนาอย่างเดี่ยวเข้าสู่วิปัสสนาญาณได้

วัดมเหยงคณ์ เป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปฏิบัติธรรมด้วยการรับประชาชนที่เดินทางมา บวชนกขัมมกัถศีล 8 นุ่งขาวห่มขาวไม่ปลงผม ทำวัตรสวดมนต์เช้า - เย็น ฟังธรรม เติมนัจจกรรม นังกรรมฐาน กวาดลานวัด-ทำความสะอาดวัด สอนปฏิบัติกรรมฐาน

ตามหลักมหาสติปัญญาฐานสูตรของคณะสงฆ์ไทย สรุปลักษณะคือ ศีล สมาธิ ปัญญา นั่นเอง ได้ดำเนินการพัฒนาวัดให้เกิดความสัปปายะในการปฏิบัติธรรม ตามหลักสัปปายะ 7 ได้แก่ 1) อาวาสสัปปายะที่อยู่เหมาะสม ผู้คนไม่พลุกพล่านจนเกินไป 2) โจรรสัปปายะ มีที่หาอาหารเหมาะสม 3) ภัตตสัปปายะ การพูดคุยที่เหมาะสม 4) บุคคลสัปปายะ บุคคลที่เหมาะสมกัน 5) โภชนสัปปายะ อาหารที่เหมาะสมกัน 6) อดุสัปปายะ ดินฟ้าอากาศธรรมชาติที่เหมาะสม 7) อิริยาบถสัปปายะ อิริยาบถที่เหมาะสม

ประชาชนที่เข้าวัดปฏิบัติธรรม ได้แก่ บุคคลที่มีศรัทธาทำความเพียรใน ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นบุคคลที่ใส่ใจเข้าวัดปฏิบัติธรรมอยู่แล้ว บุคคลที่มีความทุกข์ ที่ไม่ได้หาทางออกโดยเข้าวัดปฏิบัติธรรม เพราะส่วนใหญ่ยังไม่รู้ถึงผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมแล้วมีความสบายใจมีความสุขขึ้น และยังไม่มีรู้จักวัดสำนักปฏิบัติธรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดได้ จึงมีความสนใจเพื่อที่จะเผยแพร่สื่อถึงผลสื่อถึงการชักชวนผู้ที่มีความไม่สบายใจมีทุกข์เข้าวัดปฏิบัติธรรม และเพื่อการวัดมาตรฐานผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จึงดำเนินการวิจัยผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมแล้วมีผลในพื้นที่ฐาน ด้วยพระบรมศาสดาทรงห้ามพูดอวดคุณที่ไม่มีในตนแม้มีจริงก็ห้าม ผลในพื้นที่ฐานที่ประชาชนทั่วไปจะพึงมีพึงได้ที่เข้าใจง่ายคือ มีความสบายใจมีความสุขขึ้นในด้าน ศีล สมาธิ ปัญญา จึงได้ทำการวิจัย เรื่องผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงและจดบันทึกด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา เรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ นอกจากนั้นยังทำการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.845 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจากประชากรจากจาก ประชาชนผู้มาปฏิบัติธรรมที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ได้แก่ กลุ่มผู้ประชากรจากจากประชาชนผู้มาปฏิบัติธรรมที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้มาจากการเปิดตารางของ Taro Yamane จำนวน

2,000 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง“ผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นเพศหญิง จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 73.27 มีอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 32.73 มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 52.25 มีอาชีพข้าราชการ จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 45.05

2) ระดับความคิดเห็นของพระภิกษุ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ คือ อายุ พรรษา ตำแหน่งทางคณะสงฆ์ วุฒิการศึกษา แผนกสามัญศึกษา วุฒิการศึกษา แผนกนักธรรม วุฒิการศึกษา แผนกบาลี พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4) ข้อเสนอแนะ พบว่า 1) ควรนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เกิดคานิยมในการรักษาศีลห้า เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาสังคมร่วมกันอย่างยั่งยืน 2) ควรมีการจูงใจการพัฒนากิจกรรมอบรมพัฒนาให้เด็กและเยาวชนให้เป็น ผู้มีศีล 5 3) ควรเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นผู้ที่สำรวมระวังในศีล 5 มากยิ่งขึ้น 4) ควรนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เกิดคานิยมในการรักษาศีลห้า เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาสังคมร่วมกันอย่างยั่งยืน 5) ควรมีการจูงใจการพัฒนากิจกรรมอบรมพัฒนาให้เด็กและเยาวชนให้เป็น ผู้มีศีล 5 6) ควรเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นผู้ที่สำรวมระวังในศีล 5 มากยิ่งขึ้น 7) ควรจัดกิจกรรมการปฏิบัติธรรมเพื่อเจริญทางด้านปัญญา 8) ควรพิจารณาสิ่งมากระทบในการรับรู้อารมณ์ต่างๆ ที่เกิดทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ 9) ควรใช้ปัญญาในการมีความยั้งคิดและหยุดการปรุงแต่ง ฝึกใจให้รู้เท่าทันไม่หลงหรือไม่ คล้อยตามอารมณ์ในเรื่องนั้นๆ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุริยันต์ บุญยอด และสุวัฒน์ เงินฉ่ำ, (2555) ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติธรรมเนกขัมมบารมีวัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” พบว่า วิธีการปรับ

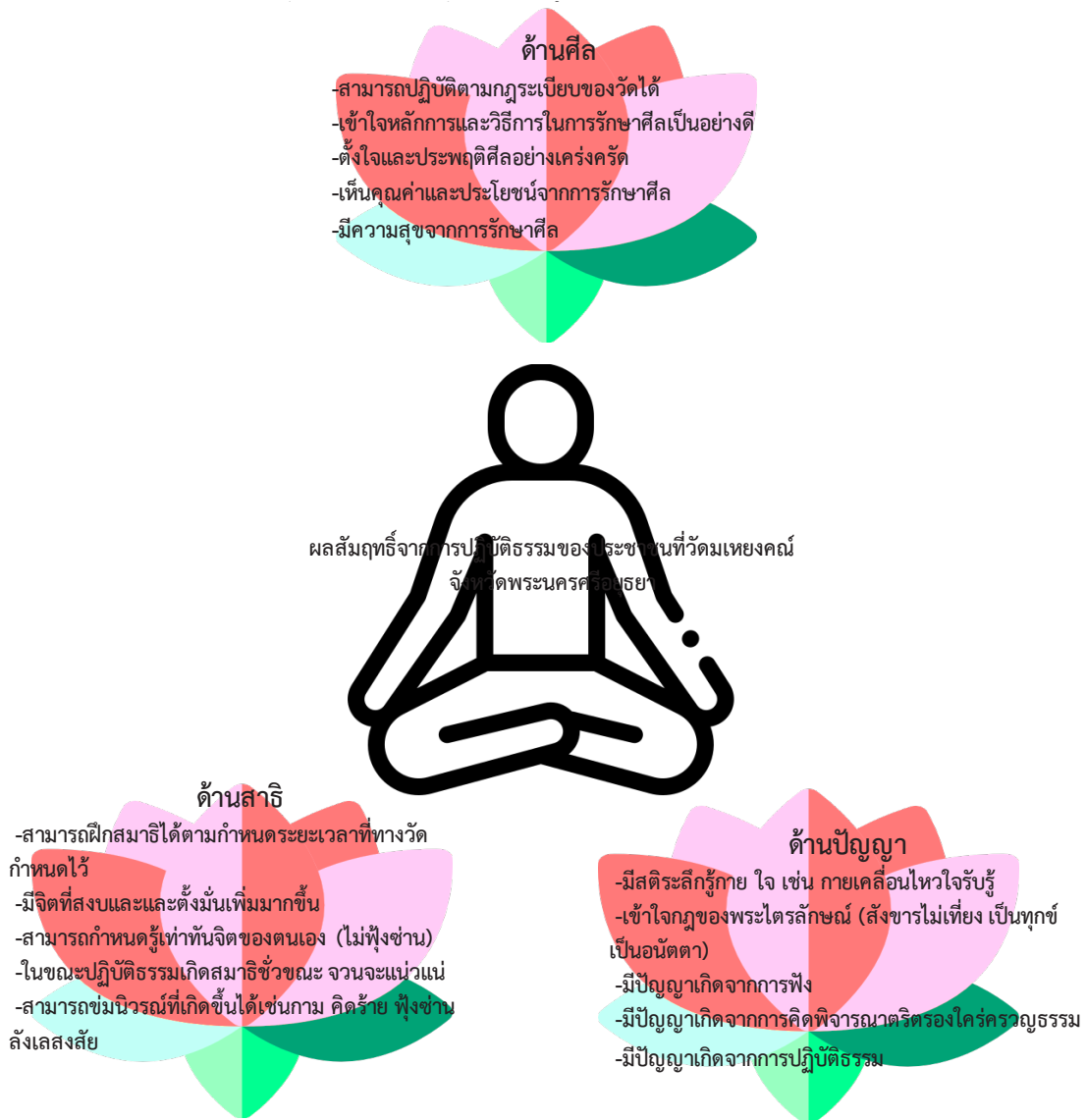
พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านกาย 2) ด้าน วาจา 3) ด้านความคิด และ 4) ด้านอารมณ์ สตรีผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด มีความรู้และความ เข้าใจในการปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานตามหลักสติปัฏฐาน 4 ได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำมา เป็นการปฏิบัติธรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตประจำวันและใช้ได้ในชีวิตจริง มีสติ จดจ่อต่อเนื่อง โดยมีการปฏิบัติอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ เมื่อมีเหตุการณ์ต่างๆ มากระทบอายตนะทั้ง 6 สตรีผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถกำหนดสติระลึกรู้ได้ทันปัจจุบัน มีการคิดไตร่ตรอง และพิจารณาสิ่งมากระทบในการรับรู้ อารมณ์ต่างๆ ที่เกิดทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ และสามารถใชปัญญาในการมีความยั้งคิดและหยุดการปรุงแต่ง ฝึกใจให้รู้เท่าทันไม่หลงหรือไม่ คล้อยตามอารมณ์ในเรื่องนั้นๆ รวมทั้งแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้น และสามารถลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ได้ทั้งหมด สอดคล้องกับสตรีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์ พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยที่แสดงระดับพฤติกรรมที่สอดคล้องกับงานวิจัยในด้าน กาย วาจา ความคิด และอารมณ์ ก่อนการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอยู่ในระดับปานกลาง

2. ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน และมีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า การศึกษาส่งผลต่อระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเรื่องผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยง คณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับงานวิจัยของ รักชิณา ทับทิมไสย, (2555) ได้วิจัยเรื่อง “การตัดสินใจเข้าปฏิบัติธรรมที่วัดอัมพวัน จังหวัดสิงห์บุรีของพุทธศาสนิกชนอายุระหว่าง 20 – 70 ปี” ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการตัดสินใจไปปฏิบัติธรรมที่วัดอัมพวัน จำแนกตาม เพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพ พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ แตกต่างกนมี การตัดสินใจเพื่อไปปฏิบัติธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

3. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่า เพศ อายุ อาชีพไม่ส่งผลต่อระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเรื่องผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมานัส ฐานิสโร (อุ้นเรือน), (2555) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 18” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติ ธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 18 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพส่วนบุคคล ด้านเพศ, อายุ, อาชีพ และระดับการศึกษาของประชาชน มีผลทำให้ความพึงพอใจของประชาชนต่อ การเข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 18 โดยภาพรวม ไม่แตกต่าง กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้ง

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านศีล(การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย) ดังนี้ สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของวัดได้ เข้าใจหลักการและวิธีการในการรักษาศีลเป็นอย่างดี มีความตั้งใจและประพฤติศัลอย่างเคร่งครัด เห็นคุณค่าและประโยชน์จากการรักษาศีล และมีความสุขจากการรักษาศีล

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสมาธิ (ความสงบ ตั้งมั่น) ดังนี้ สามารถฝึกสมาธิได้ตามกำหนดระยะเวลาที่ทางวัดกำหนดไว้ มีจิตที่สงบและและตั้งมั่นเพิ่มมากขึ้นสามารถกำหนดรู้เท่าทันจิตของตนเอง (ไม่ฟุ้งซ่าน) ในขณะที่ปฏิบัติธรรมท่านเกิดสมาธิชั่วขณะ จวนจะแน่วแน่ และสามารถข่มนิวรณ์ที่เกิดขึ้นได้เช่น กาม คิตร้าย ฟุ้งซ่าน ลังเลสงสัย

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านปัญญา ดังนี้ มีสติระลึกรู้กาย ใจ เช่น กายเคลื่อนไหวใจรับรู้ เข้าใจกฎของพระไตรลักษณ์ (สังขารไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา) และมีปัญญาเกิดจากการฟัง มีปัญญาเกิดจากการคิดพิจารณาไตรตรองใคร่ครวญธรรม และมีปัญญาเกิดจากการปฏิบัติธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรให้คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม มีการส่งเสริมการอบรมพระภิกษุสามเณร หลักสูตร พระวิปัสสนาจารย์ให้ทั่วถึง และจริงจัง เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้ปฏิบัติ และนำมาเผยแพร่แก่ประชาชนให้ถูกต้อง

2) ควรให้เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม ศึกษารูปแบบการออกแบบบริเวณสถานที่ แลวนำมาปรับภูมิทัศน์ภายในบริเวณสถานที่สำนักใหม่รื่น สะอาด เหมาะแก่การปฏิบัติธรรมมากขึ้น โดยให้ผู้มาปฏิบัติธรรมมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้มีความเป็นเจ้าของ และช่วย พัฒนาสำนักปฏิบัติธรรมใหม่โอกาสเจริญเติบโต

3) ควรให้หน่วยงานรัฐ และคณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม มีการประสานความร่วมมือให้มีการจัดตั้งธนาคารพระพุทธศาสนาประจำประเทศไทย เพื่อเป็นแหล่งทุนการกุศลสำหรับสำนักปฏิบัติธรรมในอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ประชาชนควรมีความเข้าใจในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา ได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำมา เป็นการปฏิบัติธรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตประจำวันและใช้ได้ในชีวิตจริง

2) มีสติ จดจ่อต่อเนื่อง โดยมีการปฏิบัติอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ เมื่อมีเหตุการณ์ต่างๆ มากระทบ

3) กำหนดสตรึงสีรุ้ได้ทันปัจจุบัน มีการคิดตรึงตรง และพิจารณาสิ่งมากระทบในการรับรู้ อารมณ์ต่างๆ ที่เกิดทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ

4) สามารถใช้ปัญญาในการมีความยั้งคิดและหยุดการปรุงแต่ง ฝึกใจให้รู้เท่าทันไม่หลงหรือไม่ คล้อยตามอารมณ์ในเรื่องนั้นๆ รวมทั้งแก้ปัญหิต่างๆ ได้ดีขึ้น

5) สามารถลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ได้ทั้งหมด

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยขอเสนอแนะในส่วนที่สามารถต่อยอดจากงานวิจัยฉบับนี้ดังนี้

- 1) คว้าศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติธรรมของประชาชน ในพื้นที่อื่น
- 2) คว้าศึกษาเรื่อง แนวทางในการปฏิบัติธรรมของประชาชน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- 3) คว้าศึกษาประสิทธิผลในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม เพื่อพัฒนาวิธีการและรักษา รูปแบบ รวมถึงส่งเสริมโครงการปฏิบัติธรรม ให้คงอยู่เป็นโครงการพัฒนาสังคมให้ได้รับความสุขต่อไป

เอกสารอ้างอิง

พระมหาสุริยันต์ บุญยอด. (2558). ความพึงพอใจของผูปฏิบัติธรรมเนกขัมมบารมีวัดปัญญาันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 1(4).

พระมานัส ฐานิสโร (อุ้นเรือน). (2555). *การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 18 (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รักชิณา ทับทิมไสย. (2555). *การตัดสินใจเข้าปฏิบัติธรรมที่วัด อัมพวัน จังหวัดสิงห์บุรีของพุทธศาสนิกชน อายุระหว่าง 20-70 ปี (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต)*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.

การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธา
ของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี*

MONASTERY MANAGEMENT OF SANGHA ADMINISTRATORS FOR PEOPLE'S FAITH
PROMOTING IN KLONGLUANG DISTRICT OF PATHUMTHANI PROVINCE

พระธีรภัทร์ นาสีโล

Phra Teerapat Nāthasīlo

E-mail: beer0850899191@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน และศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลต่างก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหา อุปสรรค คือ พระสงฆ์ขาดความรู้เรื่องการวางแผนการจัดการองค์กร ดังนั้นควรมีการจัดอบรมถวายความรู้แก่พระสงฆ์เรื่องการวางแผน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; พระสังฆาธิการ; ความศรัทธา

Abstract

This article was to study the level of people's opinions, and to compare the people's opinion and problems, obstacles and problems, To study problems, obstacles and recommendations for the monastery management of Sangha Administrators for people's faith promotion at Klongluang District, PathumThani Province, using Mixed Methods. Level of people's opinions on the monastery management of Sangha Administrators at Klongluang District, Pathum Thani Province, by overall, were at middle level. Based on different is not found to be different rejecting the research hypothesis. Problems and obstacles there was the Sangha lacked knowledge about planning and organization Suggestions were there should be training in planning for monks

Keyword : Management; Administrators, Faith.

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

การบริหารจัดการวัดให้มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการของพระภิกษุสามเณรในวัดเป็นสำคัญ เจ้าอาวาสซึ่งเป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ระดับต้น ซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารจัดการวัดในด้านต่างๆ เจ้าอาวาสนับเป็นปัจจัยสำคัญในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะเจ้าอาวาสเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และบริหารบุคลากรในองค์กรให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรจำเป็นจะต้องมีความสามัคคีและทำงานให้สอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เจ้าอาวาสนั้นมีภารกิจการบริหารจัดการวัดตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาส ตามภารกิจของคณะสงฆ์ คือ ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ (ธีรวิทย์ ทองโอษฐ์, 2546)

พระสังฆาธิการจึงมีหน้าที่ในการปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นที่ไปด้วยความเรียบร้อยจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบไป ดังคำกล่าวที่ว่า “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติจะรุ่งเรืองสืบไปก็ด้วยการอาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญ” เนื่องจากพระสังฆาธิการเป็นผู้ใกล้ชิดประชาชน โดยเฉพาะพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสของประชาชน และมีบทบาทโดยตรงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ดำรงสืบไป (กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

ภายใต้ความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม การบริหารและการจัดรูปแบบการบริหารของคณะสงฆ์ไทยส่วนกลางมีศูนย์รวมอยู่ที่จังหวัด พระสังฆาธิการในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จึงมีภารกิจสำคัญในการที่จะบริหารกิจการวัดในความรับผิดชอบของตน โดยให้ครอบคลุมหลักการบริหารจัดการองค์กร POSDC อันประกอบไปด้วย P (Planning) การวางแผน, O (Organizing) การจัดการองค์กร, S (Staffing) การจัดสรรและบริหารบุคลากร, D (Directing) การอำนวยความสะดวก และ C (Controlling) การควบคุมกำกับดูแล พระสังฆาธิการจึงมีหน้าที่ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการจรรโลงพระพุทธศาสนา และช่วยสงเคราะห์ประชาชนตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย และกฎหมายเถรสมาคม พระพุทธศาสนาจะรุ่งเรืองและพัฒนาไปได้นั้น พระสังฆาธิการในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จึงมีหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการวัด พระสังฆาธิการมีหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานบังคับบัญชาควบคุมพระภิกษุที่อยู่ใต้บังคับบัญชา แต่สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่าการบริการงานของพระสังฆาธิการในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เจ้าคณะอำเภอต้องรับผิดชอบในการกิจการคณะสงฆ์ทั้งหลายในพื้นที่เพียงองค์เดียวโดยเห็นได้จากการที่การไม่มีคณะทำงานหรือองค์กรมารับรองเพื่อสนับสนุนงานไม่มีองค์กรมาตรวจสอบการทำงานอย่างจริงจัง เจ้าคณะอำเภอเจ้าคณะตำบลและเจ้าอาวาสมีอำนาจสูงสุดในการปกครองวัดของตนแต่เพียงผู้เดียว การรวมศูนย์อำนาจเช่นนี้เกิดจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 ให้การบริหารงานตามหน้าที่ของพระสังฆาธิการในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เนื่องจากขาด

เครื่องมือ ทีมงานและกลไก ที่จะสนองงานอื่นให้ได้ผลนั้นเป็นไปได้ยาก ทั้งในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ยังขาดการร่วมมือ ขาดงบประมาณ และขาดเอกภาพในการทำงานอยู่ไม่น้อย จึงทำให้พระสังฆาธิการมีงานล้นมือ จึงทำให้การบริหารจัดการวัดล่าช้าเนื่องจากไม่มีการปฏิรูปโครงสร้างของคณะสงฆ์ การบริหารจัดการวัดมิได้เป็นไปในลักษณะองค์รวมของสงฆ์ แต่จะเป็นเรื่องของเจ้าอาวาสแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งทำให้ไม่มีพลังพอที่จะทำงานได้ทุกด้าน และเกิดความบกพร่องในการดำเนินงานได้ง่าย สมาชิกในวัดและประชาชนขาดความเป็นเจ้าของวัด การทุ่มเทเพื่อการพัฒนาวัดก็ไม่เต็มที่ การบริหารนั้นนับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการปกครองอย่างยิ่ง วัดที่จะมีความเจริญได้นั้นจะต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดี จึงเกิดการประพลิตที่เสื่อมเสียผิดพระธรรมวินัย และกฎหมายของภิกษุสามเณรภายใต้การปกครองตามมา

ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าพระสังฆาธิการในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ควรได้รับการพัฒนาในด้านความรู้ให้มากขึ้น ทราบและตระหนักถึงภารกิจในการบริหารจัดการวัดในการปกครอง ทราบถึงการแสดงบทบาทในการพัฒนาการบริหารจัดการวัดทั้ง 6 ด้าน เข้าใจปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน และพัฒนาการบริหารจัดการวัดในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการวัดให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของ พระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงและจดบันทึกด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา เรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ นอกจากนั้นยังทำการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.921 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจากประชากรจากประชาชนอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 279,163 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ได้แก่ กลุ่มผู้ประชากรจากประชาชนอำเภอคลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี ได้มาจากการเปิดตารางของ Taro Yamane จำนวน 400 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม

(n = 400)

การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1) ด้านการวางแผน (Planning)	3.71	0.834	มาก
2) ด้านการจัดการองค์กร (Organizing)	3.43	0.887	ปานกลาง
3) ด้านการจัดสรรและบริหารบุคลากร (Staffing)	3.09	1.051	ปานกลาง
4) ด้านการอำนวยการ (Directing)	3.60	0.850	มาก
5) ด้านการควบคุมกำกับดูแล (Controlling)	3.43	0.887	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ยทั้งหมด	3.45	0.742	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$, S.D.= 0.742) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการวางแผน (Planning), ด้านการอำนวยการ (Directing) อยู่ในระดับมาก, ด้านการจัดการองค์กร (Organizing), ด้านการควบคุมกำกับดูแล (Controlling), ด้านการจัดสรรและบริหารบุคลากร (Staffing) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 สรุปผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธา
ของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	-1.781		0.076		✓
อายุ		1.936	0.123		✓
วุฒิการศึกษา		8.231**	0.000	✓	
รายได้ต่อเดือน		1.017	0.363		✓
จำนวนครั้งในการเข้าวัด ทำบุญต่อสัปดาห์		22.597**	0.000	✓	

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน และมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน แตกต่างกัน และจำนวนครั้งในการเข้าวัดทำบุญต่อสัปดาห์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการ
เพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อ
ส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การบริหารจัดการวัดของ พระสังฆาธิการ	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการวางแผน	พระสงฆ์ขาดความรู้เรื่องการ วางแผนการจัดการองค์กร	ควรมีการจัดอบรมถวายความรู้ แก่พระสงฆ์เรื่องการวางแผน
ด้านการจัดการองค์กร	ไม่มีการส่งเสริมให้บุคลากร ภายในวัดมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้	พัฒนาปรับปรุงระบบการจัดการ ความรู้ในแต่ละด้าน เพื่อส่งเสริม ให้บุคลากรภายในวัดมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้
ด้านการจัดสรรและบริหาร บุคลากร	ไม่มีกระบวนการคัดสรรพระภิกษุ สามเณรในการเข้ามาบวช	ควรมีการใส่ใจพระภิกษุสามเณร ตั้งแต่การคัดสรรเข้ามาบวช
ด้านการอำนวยความสะดวก	การอำนวยความสะดวกให้แก่ ญาติโยมที่เข้ามาติดต่อวัดยังไม่ ดีเท่าที่ควร	ควรมีการอำนวยความสะดวก ให้แก่ญาติโยมที่เข้ามาติดต่อวัด

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามได้ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน ดังนี้

ด้านการวางแผน คือ พระสงฆ์ขาดความรู้เรื่องการวางแผนการจัดการองค์กร ควรมีการจัดอบรมถวายความรู้แก่พระสงฆ์เรื่องการวางแผน

ด้านการจัดการองค์กร คือ ไม่มีการส่งเสริมให้บุคลากรภายในวัดมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาปรับปรุงระบบการจัดการความรู้ในแต่ละด้าน เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรภายในวัดมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ด้านการจัดสรรและบริหารบุคลากร คือ ไม่มีการระดมความคิดเห็นพระภิกษุสามเณรในการเข้ามาบวช ควรมีการใส่ใจพระภิกษุสามเณร ตั้งแต่การคัดสรรเข้ามาบวช

ด้านการอำนวยความสะดวก คือ การอำนวยความสะดวกให้แก่ญาติโยมที่เข้ามาติดต่อวัดยังไม่ดีเท่าที่ควร ควรมีการอำนวยความสะดวกให้แก่ญาติโยมที่เข้ามาติดต่อวัด

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง“การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นเพศชาย จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 มีอายุ 41- 50 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.75 มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าวัดทำบุญต่อสัปดาห์ 1 – 2 ครั้ง จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 ตามลำดับ

2. ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ความคิดเห็นประชาชนมีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา มีรายได้ต่อเดือน และจำนวนครั้งในการเข้าวัดทำบุญต่อสัปดาห์ พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการ พบว่า 1) ควรมีการใส่ใจพระภิกษุสามเณร ตั้งแต่การคัดสรรเข้ามาบวช 2) ควรมีการจัดอบรมถวายความรู้แก่พระสงฆ์ เรื่องการวางแผน 3) ควรมีการอำนวยความสะดวกให้แก่ญาติโยมที่เข้ามาติดต่อวัด 4) พัฒนาปรับปรุงระบบการจัดการความรู้ในแต่ละด้าน เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรภายในวัดมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) มีการการแนะนำ ช่วยเหลือ รายงานผล ตลอดจนประเมินผลการทำงานอย่างสม่ำเสมอ 6) ควรมีการควบคุมและอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับแผนการทำงาน ไปจนถึงระยะเวลาที่กำหนด 7) ควรมีการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนในแต่ละขั้นตอน มีปัญหาอุปสรรคใดๆ หรือไม่หากพบปัญหาจะต้องไปรับการแก้ไขอย่างทันท่วงที 8) ควรมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ 9) ควรมีการบริหารจัดการทุกอย่างให้ตรงตามแผนและระยะเวลาที่วางไว้ 10) ควรใส่ใจเรื่องบุคลากรภายในวัด ตลอดจนบริหารจัดการแรงงานให้สามารถทำงานได้ราบรื่น ไม่ติดขัด 11) ควรมีการสื่อสารแผนงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบและเข้าใจโดยละเอียด 12) ควรมีการสำรวจความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรภายในวัดและนำผลมาพัฒนาปรับปรุงต่อไป 13) ควรมีส่วนร่วมผลการทำงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อติดตามการทำงานทุกกระบวนการไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด 14) ให้อำนาจในการสั่งการที่เหมาะสม 15) ควรมีการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือและสนับสนุนด้านการศึกษาสงเคราะห์

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทร พูลสวัสดิ์, (2533) ได้วิจัยเรื่อง “ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยสวนรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน และจำนวนครั้งในการเข้าวัดทำบุญต่อสัปดาห์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ เจริญขำ, (2553) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร สวน ตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เพชร” ผลการศึกษาพบว่า ผลเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานของตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารสวนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เพชร พบว่า ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระจรูญ ธีรปัญญา (เวฬุวาปี), (2553) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารสวนตำบลลำพูนตออำเภอดงพญา จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาพบว่า ผลเปรียบเทียบความ



ความเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพูนตําเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพูนตําเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน



องค์ความรู้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้

ว.1 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก	ด้านการจัดการ องค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก	ด้านการจัดสรร และบริหาร บุคลากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับปานกลาง	ด้านการ อำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับปานกลาง	ด้านการควบคุม กำกับดูแล มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับปานกลาง
--	--	--	--	---

ว.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆา
ธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชนอำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีความ คิดเห็น ไม่ แตกต่างกัน <u>จึงปฏิเสธสมมติฐาน การวิจัย</u>	สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความ คิดเห็น ไม่แตกต่างกัน <u>จึงปฏิเสธสมมติฐาน การวิจัย</u>	สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีวุฒิ การศึกษาต่างกัน มี ความคิดเห็น แตกต่างกัน <u>จึงยอมรับสมมติฐาน การวิจัย</u>	สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีรายได้ต่อ เดือนต่างกัน มีความ คิดเห็นไม่แตกต่างกัน <u>จึงปฏิเสธสมมติฐาน การวิจัย</u>	สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีจำนวน ครั้งในการเข้าวัด ทำบุญต่อสัปดาห์ ต่างกัน มีความ คิดเห็นแตกต่างกัน <u>จึงยอมรับสมมติฐาน การวิจัย</u>
--	--	---	--	--

ว.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริม
ความศรัทธาของประชาชนอำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี

ด้านการวางแผน ควรมีการจัดอบรม ถวายความรู้แก่พระ สงฆ์เรื่อง การวางแผน	ด้านการจัดการองค์กร พัฒนาปรับปรุงระบบการ จัดการความรู้ในแต่ละ ด้าน เพื่อส่งเสริมให้ บุคลากรภายในวัดมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	ด้านการจัดสรรและ บริหารบุคลากร ควรมีการใส่ใจพระภิกษุ สามเณร ตั้งแต่การคัดเลือก สรรเข้ามาบวช	ด้านการอำนวยความสะดวก ควรมีการอำนวยความสะดวก สะดวกให้แก่ญาติโยม ที่เข้ามาติดต่อวัด	ด้านการควบคุมกำกับดูแล ควรมีการแนะนำ ช่วยเหลือ รายงานผล ตลอดจนประเมินผลการ ทำงานอย่างสม่ำเสมอ
--	--	---	---	---

ผลการสัมภาษณ์ วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการปฏิบัติศาสนกิจ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่คนใน ชุมชน สั่งสอนให้เป็นคนดีปัจจุบันเจ้า
อาวาสส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการบริหารจัดการวัดหลายแห่งเน้นพัฒนาด้านอาคารสถานที่ และการปกครองดูแล
พระภิกษุ สามเณร หรือคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัดบางวัดยังไม่มีการประเมิน ความสำเร็จตั้งแต่ตั้งเจ้าอาวาสควรคำนึงถึงศักยภาพมีพัฒนาคุณภาพ
และจิตสำนึกของเจ้าอาวาสควรพิจารณาสรรหาผู้ที่มีความรู้ ความสามารถจากวัดอื่นมาช่วยงานควรมีการเสนอให้วัดกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการ
บริหารจัดการวัดแนวทางในการพัฒนาไปประยุกต์ในการพัฒนาการ บริหารจัดการวัด และมีการติดตามการประเมินผลกิจกรรม

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพที่ 1 ศึกษาการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1. ด้านการวางแผน (Planning) อยู่ในระดับมาก 2. ด้านการอำนวยความสะดวก (Directing) อยู่ในระดับมาก 3. ด้านการจัดการองค์การ (Organizing) อยู่ในระดับปานกลาง 4. ด้านการควบคุมกำกับดูแล (Controlling) อยู่ในระดับปานกลาง 5. ด้านการจัดสรรและบริหารบุคลากร (Staffing) อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน และมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน แตกต่างกัน และจำนวนครั้งในการเข้าวัดทำบุญต่อสัปดาห์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

การศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีดังนี้

ปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในด้านการวางแผน พบว่าพระสงฆ์ขาดความรู้เรื่องการวางแผนการจัดการองค์การ ข้อเสนอแนะควรมีการจัดอบรมถวายความรู้แก่พระสงฆ์เรื่องการวางแผน

ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดการองค์การ พบว่าไม่มีการส่งเสริมให้บุคลากรภายในวัดมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อเสนอแนะ พัฒนาปรับปรุงระบบการจัดการความรู้ในแต่ละด้าน เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรภายในวัดมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในด้านการจัดสรรและบริหารบุคลากร พบว่าไม่มีกระบวนการคัดสรรพระภิกษุสามเณรในการเข้ามาบวช ข้อเสนอแนะ ควรมีการใส่ใจพระภิกษุสามเณร ตั้งแต่การคัดสรรเข้ามาบวช

ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านการควบคุมกำกับดูแล พบว่าการอำนวยความสะดวก

สะดวกให้แก่ญาติโยมที่เข้ามาติดต่อวัดยังไม่ได้เท่าที่ควรขอเสนอแนะ มีการการแนะนำ ช่วยเหลือ รายงานผล ตลอดจนประเมินผลการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านการอำนวยความสะดวกพบว่า ขาดการรายงานผล ประเมินผลการทำงาน ข้อเสนอแนะควรมีการการแนะนำ ช่วยเหลือ รายงานผล ตลอดจนประเมินผล การทำงานอย่างสม่ำเสมอ

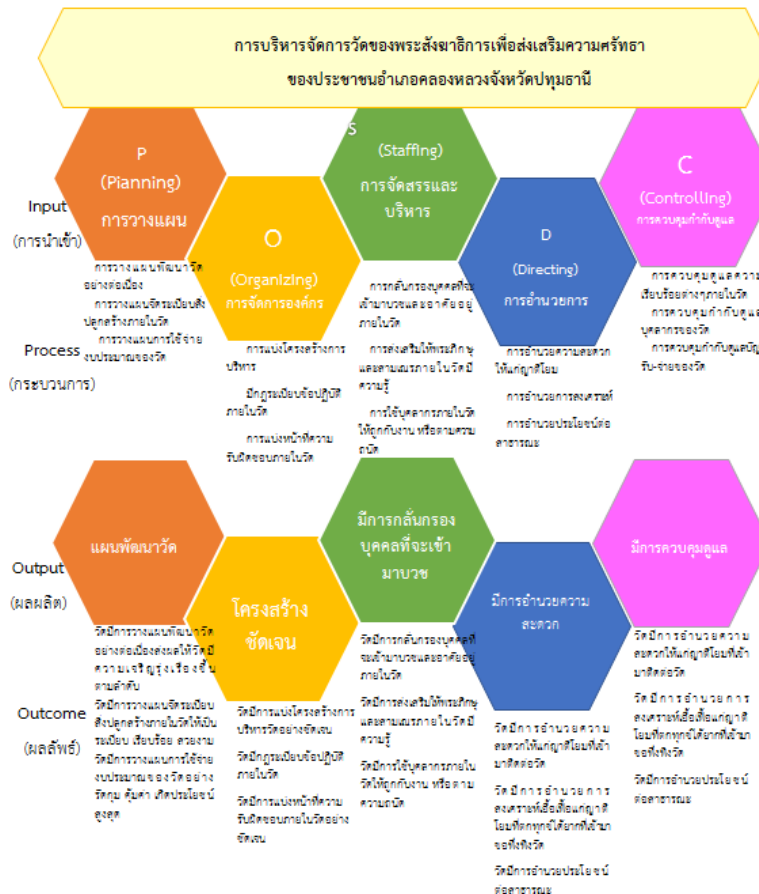
การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลอง หลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านสภาพทั่วไป วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการปฏิบัติศาสนกิจ ปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ให้แก่คนใน ชุมชน สั่งสอนให้เป็นคนดี ดังนั้นวัดจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อ สังคมไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยเฉพาะความเชื่อถือของคนในสังคมหรือพุทธศาสนิกชนจะเคารพ นับถือเจ้าอาวาสซึ่งเป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ระดับต้นซึ่งมี หน้าที่ในการบริหารจัดการวัดในด้านต่าง ๆ เจ้าอาวาสนับเป็นปัจจัยสำคัญในการนำองค์กรไปสู่ เป้าหมายแห่งความสำเร็จ

การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลอง หลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านปัญหาและอุปสรรค คือวัดมีความสำคัญต่อชุมชนในด้านต่าง ๆ ประชาชน คนไทยให้ความสำคัญต่อวัดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสภาวะสังคมปัจจุบัน เทคโนโลยีและวิทยาการ ต่างๆได้เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการ หลั่งไหลของอารยธรรมตะวันตกเข้าสู่สังคมไทย โดยขาดการเน้นการพัฒนาและผสมผสานให้สอดคล้องกับ วัฒนธรรมเดิมอย่าเหมาะสมสังคมยอมรับ และเน้นความสำคัญด้านวัตถุนิยมที่สามารถสนองความต้องการของ มนุษย์ได้อย่างปัจจุบัน ทำให้ ความเชื่อมั่นและศรัทธาในศาสนาเริ่มสั่นคลอน ปัจจุบันเจ้าอาวาสส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการบริหารจัดการวัดหลายแห่งเน้นพัฒนาด้านอาคารสถานที่ และการปกครองดูแล พระภิกษุ สามเณร หรือคฤหัสถ์ที่มาอาศัยอยู่ในวัดบางวัดยัง ไม่มีกฎระเบียบ

การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลอง หลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านข้อเสนอแนะ คือการพิจารณาแต่งตั้งเจ้าอาวาสควรคำนึงถึงศักยภาพมี พัฒนาศักยภาพและจิตสำนึกของเจ้าอาวาสควรพิจารณาสรรหาผู้ที่มีความรู้ ความสามารถจากวัดอื่น มาช่วยงานควรมีการเสนอให้วัดกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดแนวทางในการพัฒนาไป ประยุกต์ในการพัฒนาการ บริหารจัดการวัด และมีการติดตามและ ประเมินผลกิจกรรม

2) องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ ดังนี้



ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

จากภาพที่ 2 การศึกษาการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการ

Input (การนำเข้า) ประกอบด้วย P (Pianning)การวางแผน การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางงานดำเนินงานเพื่อ ความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร O (Organizing) การจัดการองค์การการจัดการองค์การ เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำ และการกระจายอำนาจ S (Staffing) การจัดสรรและบริหารบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน D (Directing) การอำนวยความสะดวก เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ และ C (Controlling)

การควบคุมกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

Process (กระบวนการ) ประกอบด้วย P (Pianning) ได้แก่การวางแผนพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง การวางแผนจัดระเบียบสิ่งปลูกสร้างภายในวัด และการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณของวัด **O (Organizing)** ได้แก่การแบ่งโครงสร้างการบริหาร มีกฎระเบียบข้อปฏิบัติภายในวัด และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบภายในวัด **S (Staffing)** ได้แก่การกลั่นกรองบุคคลที่จะเข้ามาบวชและอาศัยอยู่ภายในวัด การส่งเสริมให้พระภิกษุและสามเณรภายในวัดมีความรู้ และการใช้บุคลากรภายในวัดให้ถูกกับงาน หรือตามความถนัด **D (Directing)** ได้แก่การอำนวยความสะดวกให้แก่ญาติโยม การอำนวยความสะดวกให้แก่ญาติโยมที่เข้ามาติดต่อดูวัด วัดมีการอำนวยความสะดวกให้แก่วัดที่มีทุกซีกได้ยากที่เข้ามาขอพึ่งพิงวัด และวัดมีการอำนวยความสะดวกต่อสาธารณะ

(ผลผลิต) Output ประกอบด้วย มีแผนพัฒนาวัด มีโครงสร้างชัดเจน มีการกลั่นกรองบุคคลที่จะเข้ามาบวช และมีการควบคุมดูแล

(ผลลัพธ์) Outcome ประกอบด้วย

ด้านการวางแผน (Planning) ดังนี้ วัดมีการวางแผนพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่องส่งผลให้วัดมีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ มีการวางแผนจัดระเบียบสิ่งปลูกสร้างภายในวัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม และมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณของวัดอย่างรัดกุม คุ่มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการ ด้านการวางแผน (Planning) มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้านการจัดการองค์กร (Organizing) ดังนี้ วัดมีการแบ่งโครงสร้างการบริหารวัดอย่างชัดเจน มีกฎระเบียบข้อปฏิบัติภายในวัด และมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบภายในวัดอย่างชัดเจน เพื่อให้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการ ด้านการจัดการองค์กร (Organizing) มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้านการจัดสรรและบริหารบุคลากร (Staffing) ดังนี้ วัดมีการกลั่นกรองบุคคลที่จะเข้ามาบวชและอาศัยอยู่ภายในวัด มีการส่งเสริมให้พระภิกษุและสามเณรภายในวัดมีความรู้ และมีการใช้บุคลากรภายในวัดให้ถูกกับงาน หรือตามความถนัด เพื่อให้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการ ด้านการจัดสรรและบริหารบุคลากร (Staffing) มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และด้านการอำนวยความสะดวก (Directing) ดังนี้ วัดมีการอำนวยความสะดวกให้แก่ญาติโยมที่เข้ามาติดต่อดูวัด มีการอำนวยความสะดวกให้แก่วัดที่มีทุกซีกได้ยากที่เข้ามาขอพึ่งพิงวัด และมีการอำนวยความสะดวกต่อสาธารณะ เพื่อให้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการ ด้านการอำนวยความสะดวก (Directing) มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการควบคุมกำกับดูแล (Controlling) ดังนี้ วัดมีการควบคุมดูแลความเรียบร้อยต่างๆ ภายในวัด มีการควบคุมกำกับดูแลบุคลากรของวัด และมีการควบคุมกำกับดูแลบัญชีรับ-จ่ายของวัด เพื่อให้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน ด้านการควบคุมกำกับดูแล (Controlling) มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้หน่วยงานของภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้องค์ความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการวัดสืบต่อไปดังนี้

- 1) เจ้าคณะผู้ปกครองที่ทำหน้าที่พระอุปัชฌาย์ควรให้ความสำคัญในการปกครองสัทธินิหาริกให้มากและเสมอต้นเสมอปลาย
- 2) คณะสงฆ์ควรจัดให้มีการศาสนศึกษาภาคบังคับในทุกวัด ด้วยการคอยควบคุมและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในเขตพื้นที่ของตนเองอย่างทั่วถึง
- 3) คณะสงฆ์ควรเร่งสร้างบุคลากรอันมีคุณภาพทางการศึกษา
- 4) คณะสงฆ์ควรกำหนดนโยบายและแผนงาน ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง
- 5) คณะสงฆ์ควรมีการรักษาซ่อมแซม ปรับปรุง ตกแต่งศาสนวัตถุและศาสนสถานที่มีอยู่เดิมให้มั่นคงถาวรและก่อสร้างเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับศาสนสมบัติ ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงในสังคม เนื่องจากวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนซึ่งเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของคนในสังคม เพื่อการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาให้มีความสามัคคีกันของประชาชนในสังคม
- 6) ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณ เป็นการช่วยสงเคราะห์และให้ความสำคัญแก่วัดและพระสงฆ์ที่มีบทบาทด้านการสงเคราะห์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและพัฒนาเยาวชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ผลการวิจัย “การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้องค์ความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการวัดสืบต่อไปดังนี้

- 1) พระสังฆาธิการควรมีการกระจายอำนาจในการบริหารงานอย่างครอบคลุม โดยไม่ควรรวมศูนย์อำนาจอยู่เพียงแค่ผู้บริหารเพียงแค่งกลุ่มเดียว
- 2) พระสังฆาธิการควรส่งเสริมยกย่องให้มีขวัญกำลังใจในการเรียนของพระภิกษุสามเณรภายในวัด
- 3) พระสังฆาธิการควรส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในเขตพื้นที่ของตนเองอย่างทั่วถึง
- 4) พระสังฆาธิการควรปลูกฝังให้คนไทยใกล้ชิดกับศาสนธรรมและสามารถนำเอาหลักธรรมปรับใช้ในวิถีชีวิตตนได้
- 5) พระสังฆาธิการควรมีการวางแผน แผนผังในการดำเนินการก่อสร้าง และการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสมบัติของวัด
- 6) พระสังฆาธิการควรเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาสังคมและชุมชน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชนเท่านั้น ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ถ้าจะทำการวิจัยในครั้งต่อไป ความทำการวิจัยในรายละเอียดเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

- 1) ควรศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน หลังจากนางานวิจัยฉบับนี้ไปใช้ทดลองจริง
- 2) ควรศึกษาเรื่อง แนวทางในการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- 3) ควรวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชน ในเขตการปกครองของคณะสงฆ์อื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางเดียวกันและครอบคลุมทั่วถึงในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- ธีรวุฒิ ทองโอษฐ์. (2546). *การศึกษาการปฏิบัติศาสนกิจของเจ้าอาวาสในจังหวัดร้อยเอ็ด* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- นรินทร์ พูลสวัสดิ์. (2533). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพจน์ เจริญขำ. (2553). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะคา อำเภอนาหว้าจังหวัดบึงกาฬ* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระจรรุณ ธีรปณโณ (เวฬุวาป). (2553). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา*

THE BUDDHIST MONK'S ROLE IN ELDERLY QUALITY OF LIFE DEVELOPMENT
AT CHOK CHAI DISTRICT NAKORNRAJASIMA PROVINCE

พระศุภชัย ปญญาวิชโร (เปลื้องกระโทก)

Phra Supachai Panyawachiro (Plueangrathuk)

E-mail: goldkorat1@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุ เปรียบเทียบความคิดเห็น ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่าผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ปัญหาและอุปสรรค ผู้สูงอายุควรควบคุมอาหาร มีการปฏิบัติธรรม สร้างความสามัคคี ให้อภัยกัน สร้างความอบอุ่นในครอบครัว

คำสำคัญ: บทบาทของพระสงฆ์, การส่งเสริม, คุณภาพชีวิต

Abstract

The purposes of this article were to study the opinions of the elderly, compare opinions of the elderly, problems, obstacles, and suggestions of the roles of monks in promoting Quality of Life Development at Chok Chai District Nakornrajasima Province. Methodology was mixed method. Findings: the elderly have opinions towards promoting quality of life at a high level. Results classified by personal factors There were no differences. As educational levels, there were differences in opinions. Therefore, research hypothesis was accepted. Problems and obstacles which elderly should getting food control, Dharma practice, creating unity, forgiving each other, create warmth in the family.

Keywords: Roles of monks, Promoting, Quality of Life

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

พระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติอันเป็น ประโยชน์แก่การพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนใช้หลักพุทธธรรม ในการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นและมีการพัฒนาต่อตนเอง และผู้อื่นในสังคมให้ เป็นไปเพื่อคุณประโยชน์ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม 4 ประการ (ที.ปา. (ไทย) 11/304/12) 1. ศรัทธา 2. สัมปทา 3. ความถึงพร้อมด้วยความศรัทธา 4. จาคะสัมปทา 5. ความถึงพร้อมด้วยเสียสละ 6. ศีลสัมปทา 7. ความถึงพร้อมด้วยศีล 8. ปัญญาสัมปทา 9. ความถึงพร้อมด้วยความรู้ความฉลาด คือหลักธรรมที่นำมาสั่งสอนสังคมเพื่อมีความเจริญในสังคม พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ และสอนให้ผู้อื่น ปฏิบัติตาม ให้ผู้คนที่ตั้งอยู่ในความเจริญ และดีงาม พระสงฆ์มี 2 ประเภท คือ พระอริยสงฆ์ พระสงฆ์ ที่ได้บรรลุคุณวิเศษในระดับต่าง ๆ ที่เรียกว่า พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ พระสงฆ์ (พระธรรมปริยัติโสภณ (วรวิทย์ คงคปณฺโญ), 2548) ส่วนสมมติสงฆ์ พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัยแต่ยังไม่ถึงขั้นบรรลุคุณวิเศษ ในระดับต่าง ๆ ซึ่งเมื่อก้าวโดยทั่วไปแล้ว ก็ได้แก่พระภิกษุสงฆ์สามเณรในสังคมปัจจุบัน เกิดมีขึ้นเพราะพระพุทธรัตตะ พระธรรมรัตตะอุบัติขึ้นเป็นความอุบัติขึ้นครอบงำพระรัตนตรัย หลังจากมีพระสงฆ์ เกิดขึ้นในโลกแล้วพระพุทเธ้าก็ได้ทรงวางแบบแผนวางเป้าหมาย กำหนดบทบาทให้ภิกษุทั้งหลายได้ทำหน้าที่ ทั้งที่เป็นประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์แก่ผู้อื่นพระสงฆ์จึงมีบทบาทการพัฒนาสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

การพัฒนาสังคมของพระสงฆ์ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน โดยปฏิบัติหน้าที่ตามพุทธบัญญัติ และจิตสำนึกที่ได้รับการอุปถัมภ์ด้วยปัจจัย 4 จากฆราวาส ดังนั้น บทบาทพระสงฆ์จึงมิได้จำกัด อยู่เฉพาะในเรื่องการสั่งสอน ศาสนธรรม และการ ปฏิบัติเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการช่วยเหลือประชาชน ทั้งด้านวัตถุและการแก้ปัญหาชีวิตอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน พระสงฆ์เพิ่มภาระ หน้าที่เพิ่มอีก (พระมหาโยธิน โยธโก, 2560) คือ

1. ด้านพัฒนาศีลธรรม คือ การอบรม สั่งสอนประชาชนให้เป็นคนดีมีศีลธรรมให้พอใจ ในการทำบุญสร้างกุศล และรู้จักปฏิบัติธรรม เพื่อความพ้นทุกข์ ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักที่สำคัญ ของพระสงฆ์ และจำเป็นต้องดำเนินการอย่าง ต่อเนื่อง

2. ด้านพัฒนาการศึกษาและคุณภาพ ชีวิต พระสงฆ์เป็นผู้เผยแพร่พระพุทธศาสนาและเป็นแบบอย่างของผู้ ประพฤติดีประพฤติชอบ พระสงฆ์จึงสามารถถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชนทำให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถ นำหลักธรรมมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตให้ ประสบความสุขความเจริญและเลือกประกอบ อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

3. ด้านสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ การสงเคราะห์ด้านจิตใจ เช่น การแสดงพระธรรม เทศนาให้ประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้และเข้าใจ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของชีวิต และไม่เดือดร้อนใจ มากนัก เมื่อเผชิญกับอุปสรรคของชีวิต นอกจากนี้ พระสงฆ์อาจให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิต โดยใช้พุทธธรรมเป็นแนวทาง ในบางกรณีบทบาท การสงเคราะห์ประชาชนทางด้านวัตถุด้วย ได้แก่ การให้ที่พักอาศัย

แก่นักเรียนต่างถิ่น และผู้มาปฏิบัติธรรมรักษาศีลในวัด และการให้ ประชาชนที่ยากจนได้เช่าที่ดินของวัดในราคาถูก เพื่อปลูกสร้างบ้านพักอาศัย เป็นต้น

4. ด้านการพัฒนาชุมชน พระสงฆ์มีฐานะ เป็นผู้นำชุมชน ได้ให้วัดเป็นศูนย์กลางบริการสังคม เช่น เป็นโรงเรียนสำหรับเด็กวัด เป็นบ้านพักฉุกเฉินสำหรับผู้ขัดสนไร้ที่พึ่ง เป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

วัยผู้สูงอายุหรือวัยชราเป็นระยะสุดท้ายของชีวิตความชราของบุคคลไม่ได้หมายความว่า เป็นโรคหรือความเจ็บป่วยแต่หมายถึงพัฒนาการของชีวิตซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินไปสู่ความเสื่อมของร่างกายและจิตใจ (กณิกนันต์ หยกสกุล, /2551)วัยนี้เป็นการยากที่จะกำหนดลงไปว่าเริ่มเมื่ออายุเท่าใดและจะจบลงเมื่ออายุเท่าไรโดยทั่วไปแล้วถือว่าเริ่มต้นตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไปสภาพความเสื่อมของคนเรานั้นจะเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการเช่นกรรมพันธุ์ อาหาร อาชีพ สภาพความเป็นอยู่ ดินฟ้าอากาศ ถิ่นที่อยู่อาศัย โรคภัยไข้เจ็บ ตลอดจนจิตใจและอารมณ์ร่วมด้วยทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในผู้สูงอายุโดยจะพบว่าโครงสร้างของร่างกายจะค่อยๆร่วงโรยเซลล์ต่าง ๆ เริ่มหย่อนสมรรถภาพเนื่องจากใช้งานมานานการเปลี่ยนแปลงหรือการปรับตัวในวัยนี้จะแสดงออกในด้านความล่าช้า

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของพระสงฆ์ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของสังคมได้มีการขยายตัวมากขึ้น บทบาทของ พระสงฆ์ในด้านการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้าง จากที่พระสงฆ์จะเป็นผู้นำในด้านการให้ความรู้ การปฏิบัติเป็นผู้ระดมทุนทรัพย์ที่ใช้ในกิจการต่าง ๆ เพื่อการส่งเสริมพัฒนา โดยตรงจากประชาชน เปลี่ยนเป็นมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งทางราชการและทางเอกชนเข้าร่วมดำเนินการด้วย เช่น โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่จากพัฒนาชุมชน ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด หรือหน่วยงานราชการอื่น ๆ ต่างเข้ามามีส่วนร่วม ในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อ บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุในอำเภอโชคชัยมีจำนวน 78,954 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง จากสูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 รูปหรือคน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่อยู่อาศัยในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้.

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เพศหญิง จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 55 มีอายุระหว่าง 18–35 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ (ทะเบียนบ้าน) ระยะเวลาที่อยู่อาศัยระหว่าง 10 ปีขึ้นไป จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 73.6 มีรายได้เพียงพอมีพอใช้จ่าย จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 การมีผู้ดูแลผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ ไม่มีผู้ดูแล จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5

2. ข้อมูลระดับความคิดเห็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($x = 3.77$, S.D. = 0.443) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

(1) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกายโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($x = 3.51$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สามารถเดินทางไปไหนมาไหนด้วยตนเอง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($x = 3.99$, S.D. = 0.86) รองลงมาได้แก่ พอใจการทำกิจกรรมต่างๆผ่านไปได้ในแต่ละวัน ระดับ

ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($x=3.91$, S.D.= 0.75) และสุดท้าย ได้รับการดูแลจากพระสงฆ์เมื่อเจ็บป่วย มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($x= 2.68$, S.D.= 1.24)

(2) คุณภาพชีวิตด้านจิตใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($x=3.92$, S.D.= 0.52) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีจิตใจที่ดีงามต่อเพื่อนร่วมงาน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($x= 4.02$, S.D.= 0.65) รองลงมาได้แก่ มีความคิดเชิงบวกกับบุคคลอื่นที่สนทนาด้วย ($x= 3.98$, S.D.= 0.69) มีระดับความคิดเห็นอยู่ระดับมาก และสุดท้ายได้แก่ พระสงฆ์ส่งเสริมให้ท่านปฏิบัติธรรมเพื่อลด ความเหงา สิ้นหวัง เศร้า วิตกกังวล มีระดับความคิดเห็นอยู่ระดับมาก ($x= 3.53$, S.D.= 1.06)

(3) คุณภาพชีวิตด้านพัฒนาทางอารมณ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($x=3.77$, S.D.= 0.53) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความพอดีกับชีวิตและไม่ทำความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($x=4.09$, S.D.= 0.70) รองลงมาได้แก่ มีความเข้าใจและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($x= 3.98$, S.D.= 0.70) และสุดท้ายได้แก่ ได้รับการอบรมจากพระสงฆ์เกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพจิต มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($x=3.33$, S.D.= 0.97)

(4) คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($x =3.84$, S.D.= 0.57) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ปฏิบัติตนโดยยึดหลักของกฎหมาย และคุณธรรม จริยธรรม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($x= 4.10$, S.D.= 0.72) รองลงมาได้แก่ พึงพอใจเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($x=4.07$, S.D.= 0.62) และสุดท้ายได้แก่ บำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนเมื่อมีกิจกรรมในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($x =2.82$, S.D.= 0.81)

(5) คุณภาพชีวิตด้านพัฒนาทางด้านสติปัญญาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($x= 4.80$, S.D.= 0.50) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความละเอียด ต่อการเบียดเบียน หรือสร้างความเดือดร้อน ให้กับตนเองและผู้อื่น มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($x= 4.09$, S.D.= 0.69) รองลงมาได้แก่ มีความอดทน มีความพยายาม และความตั้งมั่นในความรับผิดชอบของตนเองในชีวิต และครอบครัว มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($x= 4.01$, S.D.= 0.62) และสุดท้ายได้แก่ อ่านหนังสือธรรมะเป็นประจำ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($x = 2.89$, S.D.= 1.28)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

ด้านภาพรวม ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นได้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ คุณภาพชีวิตด้านพัฒนาทางอารมณ์ คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคม คุณภาพชีวิตด้านพัฒนาทางด้านสติปัญญา สอดคล้องกับ สุทธิพงศ์ บุญผดุง, (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1)” ผลการวิจัยพบว่าระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก โดยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ด้านสภาพอารมณ์ที่ดี และด้านสภาพร่างกายที่ดี ตามลำดับ ในขณะที่ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และด้านการตัดสินใจด้วยตนเองมีระดับคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ มีรายได้เพียงพอหรือไม่ และการมีผู้ดูแลผู้สูงอายุ จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วน ระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกันกับ ศรีสุตา มีชำนานู, (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มีอายุ อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกองค์กรชุมชนแตกต่างกันมี คุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนประชากรที่มีเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส การมีโรคประจำตัว ที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิต ไม่แตกต่างกันส่วน

3. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 8 รูปหรือคน พบว่า

1. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย วัดควรส่งเสริมในเรื่องของสิ่งแวดล้อมภายในวัด แยกพื้นที่บางส่วนให้ผู้สูงอายุอย่างชัดเจน มีศูนย์อบรมกิจกรรมต่าง ๆ มีสถานที่ออกกำลังกาย เพื่อให้รู้สึกผ่อนคลาย มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีบรรยากาศ ต้นไม้ที่ร่มรื่น

2. คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ พระสงฆ์ควรแสดงธรรมให้ประชาชนมีความเข้าใจ ถึงความจริงของชีวิต หลักการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องจัดให้มีการฟังธรรม ให้มีกิจกรรม ทำวัตรสวดมนต์ นั่งสมาธิตามโอกาสและเวลาที่เหมาะสม

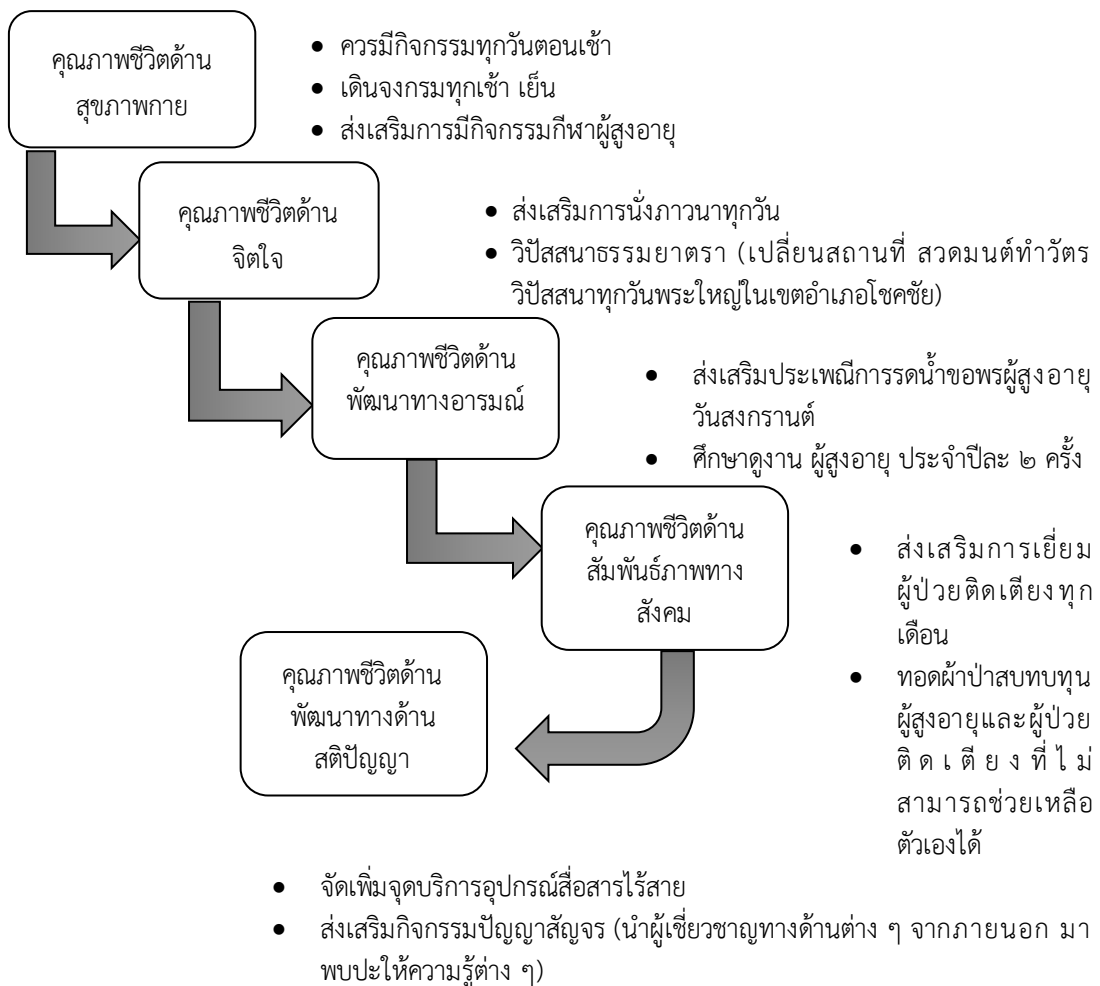
3. คุณภาพชีวิตด้านพัฒนาทางอารมณ์ เพื่อความสงบทางจิตใจ และอารมณ์ดีต่อความวิตกกังวล ควรเน้นกิจกรรมที่พระสงฆ์เข้ามามีบทบาท เช่น การพูดคุยการสนทนาธรรม ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาต่อยอด ตามประสบการณ์ของผู้สูงอายุ

4. คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคม พระสงฆ์มีบทบาทการให้ความรู้ในการใช้ชีวิตที่ถูกต้อง การใช้หลักธรรมในการพัฒนาคน เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในสังคม ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน

5. คุณภาพชีวิตด้านพัฒนาทางด้าน สติปัญญา พระสงฆ์ควรให้ความรู้การปฏิบัติด้านการภาวนา ควรหากิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เพื่อทำให้เกิดสติปัญญาในการคิดในการทำงาน

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุใน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา” ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย พิจารณาโดยเป็นรายด้านมีดังนี้

1. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย ผู้สูงอายุควรมีกิจกรรมการออกกำลังกายในตอนเช้า ด้วยวิธีการเบา ๆ และให้ผู้เชี่ยวชาญแนะนำอย่างสม่ำเสมอ โดยร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล มาตรวจวัดร่างกายเป็นประจำทุกวันศุกร์ สำหรับพระสงฆ์ควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการเดินทางนมัสการทุกวันพระ ก่อนสวดมนต์ไหว้พระ และส่งเสริมกิจกรรม การแข่งขันกีฬาผู้สูงอายุ โดยจัดเวียนกันภายในอำเภอโชคชัย ทุก 4 เดือน

2. คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการกำลังใจ อยากให้มีคนมาเยี่ยมเยียนเพราะลูกหลานไปทำงานต่างจังหวัดกันหมด ไม่มีใครอยู่เป็นเพื่อน จะได้พบปะพูดคุยกัน ทางวัดควรมีกิจกรรม วัปปสนาธรรมยาตรา การนำผู้สูงอายุร่วมสวดมนต์ไหว้พระในเขตตำบล อำเภออื่น ๆ ที่ใกล้เคียงเพื่อเป็นพบพูดคุย สนทนากัน กับบุคคลภายนอก และได้มีการผ่อนคลายอารมณ์ ร่วมกันในเครือข่าย หรือ ญาติธรรม

3. คุณภาพชีวิตด้านการพัฒนาอารมณ์ พบว่า ผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยคนเดียว ผู้สูงอายุที่ป่วยติดเตียงมีอาการที่อ้างว้าง หดหู่ พระสงฆ์ควรเป็นผู้นำพาผู้สูงอายุมาให้กำลังใจกัน ออกเยี่ยมเยียน หาสิ่งของไปเยี่ยม เพื่อให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ส่งเสริมกิจกรรมของผู้สูงอายุ เช่น วันสงกรานต์ การจัดกิจกรรมดูงานประจำปี ปีละ 1-2 ครั้ง

4. คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคม พบว่า ผู้ป่วยติดเตียงมีจำนวนสูงขึ้น การพบปะพูดคุยมีส่วนสำคัญต่อผู้ป่วยในด้านการให้กำลังใจกัน การเข้าถึงสภาพปัญหาอย่างแท้จริง พระสงฆ์ควรส่งเสริมในด้านปัจจัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ควรมีการจัดกิจกรรมทอดผ้าป่าเพื่อนำเงินที่ได้ไว้การดูแลผู้สูงอายุเมื่อเจ็บป่วย และจัดซื้อเครื่องมือทางการแพทย์ และสนับสนุนบุคลากรในการตรวจเยี่ยมให้กำลังใจผู้ป่วย

5. คุณภาพชีวิตด้านการพัฒนาทางด้านสติปัญญา พบว่า การติดต่อสื่อสารของผู้สูงอายุ การแจ้งข่าวสารด้านราชการ เอกชนหรือข่าวสารเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ให้รับทราบเรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในชุมชน จึงควรเพิ่มจุดบริการสัญญาณสื่อสาร ตามความเหมาะสม และควรส่งเสริมกิจกรรมปัญญาสัญจร คือ การนำผู้เชี่ยวชาญชำนาญทางด้านต่าง ๆ ที่สามารถมาประกอบอาชีพในวัยผู้สูงอายุ มาให้ความรู้ เพื่อเพิ่มรายได้ในยามว่าง หรือการจัดกิจกรรมอาสาพัฒนา จิตอาสา ภายในชุมชน เช่น การทำความสะอาดภายในชุมชน ถนน รั้วบ้าน สระน้ำที่ใช้ประโยชน์ภายในชุมชน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัย บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุฯ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

(1) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย

1. ผู้สูงอายุควรมีการควบคุมอาหาร เน้นการออกกำลังกาย การวิ่งเพื่อสุขภาพ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาสูบ เหล้า บุหรี่ กาแฟ เครื่องดื่มบำรุงกำลัง น้ำอัดลม

2. พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการสร้างศูนย์กำลังใจ ในการดูแล ผู้สูงอายุ

3. พระสงฆ์ควรมีสถานที่สร้างศูนย์สมุนไพรมอบให้แก่ผู้สูงอายุ หรือมีข้อมูลในการทำสมุนไพรรักษาสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุ

(2) คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ

1. พระสงฆ์ควรเข้าไปมีบทบาทในเรื่องของการปฏิบัติธรรม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีจิตใจที่ดี ไม่เสียขวัญกำลังใจ ในขณะที่ทำใจไม่ได้กับเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่นการสูญเสียบุตร ธิดา

2. ทุกวันนี้การคิดมาก การคิดฟุ้งซ่าน กับปัญหาในครอบครัว มีทุกครอบครัว ปัญหาของลูกหลานทำให้ผู้สูงอายุคิดมาก ก็หาพึ่งกับการให้กำลังใจที่สำคัญ ซึ่งจะเป็นพระสงฆ์ในการพูดให้กำลังใจ

3. ผู้สูงอายุก็เป็นบุคคลธรรมดาที่มีความโลภ โกรธ หลง กันอยู่ อยากรวย อยากมีความหวัง เป็นธรรมดาของมนุษย์ เมื่อถึงเวลาที่จะหันหน้าเข้าหาพระธรรมและพระสงฆ์เป็นที่พึ่ง ควรสร้างที่ปฏิบัติธรรมให้กับผู้สูงอายุ

(3) คุณภาพชีวิตด้านพัฒนาทางอารมณ์

1. พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการสร้างความสามัคคี การให้อภัยกัน การวางตัวเป็นกลาง เมื่อมีปัญหาในชุมชนให้ข้อคิด ข้อสติเตือนใจให้กับผู้สูงอายุ

2. สังคมบุคคลคนในครอบครัว ควรเข้าหาศึกษาหลักธรรม พระสงฆ์เพื่อได้หลักธรรมให้เกิดประโยชน์มากขึ้น เพื่อให้สังคมดีขึ้น เพื่อพัฒนาทางด้านอารมณ์ ใช้หลักกรรมฐานมีสติในการพิจารณาหลักธรรมให้เกิดประโยชน์

(4) คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคม

1. พระสงฆ์ต้องมีบทบาทการเข้าสังคมในชุมชน การปรึกษาหารือกันในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าการสร้าง ความขัดแย้งทำให้เกิดการโกรธกัน

2. ผู้สูงอายุต้องมีสติปัญญาในการพิจารณา ขว้างแต่ข่าวการเสพข่าวที่ตนเองเชื่อถือได้ พร้อมเปิดใจพูดคุยถึงสาเหตุที่เกิดขึ้น พร้อมนำมาซึ่งความเข้าใจกันเพื่อสังคมที่ดีขึ้นตลอดไป

3. ผู้สูงอายุควรพิจารณาถึงความดีของแต่ละคน บางคนมีดีบ้าง มีเสียบ้าง ไม่ควรเข้าไม่ยุ่งเกี่ยวมากมายทำให้เกิดความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจกัน

(5) คุณภาพชีวิตด้านพัฒนาทางด้านสติปัญญา

1. ผู้สูงอายุควรหาเวลาว่างอ่านหนังสือเป็นประจำ หรือให้ลูกให้หลานอ่านให้ฟัง เพื่อความอบอุ่นในครอบครัว

2. ผู้สูงอายุควรมีสติไตร่ตรองพิจารณาสาเหตุต่าง ๆ ให้ถ่องแท้แน่นอนก่อน ก่อนที่ใช้อารมณ์หรือการใช้กำลังในการทำร้ายร่างกายของผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรจะศึกษา บทบาทของพระสงฆ์ที่จะใช้หลักธรรม อิทธิบาท 4 ในสังคมเพื่อให้ผู้สูงอายุ ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักธรรม

2. ควรประชาสัมพันธ์รณรงค์เกี่ยวกับการส่งเสริมผู้สูงอายุ ให้เข้าร่วมกิจกรรมทาง พระพุทธศาสนาเมื่อมีเวลาที่เหมาะสม เน้นการจัดกิจกรรม ทุกสัปดาห์

3. ควรส่งเสริมโรงเรียนผู้สูงอายุในการเรียนธรรม เรียนบาลี การทำเวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สร้างกลุ่มอาชีพ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบ บทบาทของพระสงฆ์ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ผลการศึกษากว้าง ขวาง และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาวิจัยเชิงการมีส่วนร่วมของบทบาทของพระสงฆ์ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุในเขตอำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา

3. ควรศึกษาเรื่อง รูปแบบที่เหมาะสมการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อจะได้ทราบ รูปแบบที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์ในชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปริยัติโสภณ (วรวิทย์ คงคปญโญ). (2548). *“การคณะสงฆ์และการพระศาสนา”*. กาญจนบุรี: สำนักพิมพ์ธรรมเมธี-สหายพัฒนาการพิมพ์.

พระมหาโยธิน โยธโก. “บทบาทพระสงฆ์ไทยในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ”. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 17(3), 27-28.

กณิกนันต์ หยกสกุล. (2551). *การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพ* (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศรีสุดา มีขำนาญ. (2553). *คุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม*. (ศิลปศา สตรมหาบัณฑิต สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สุทธิพงษ์ บัญผดุง. (2554). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1)*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวน สุนันทา.

การบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี*
MONASTORY E-DONATION SYSTEM MANAGEMENT
IN MUAENG DISTRICT NONTHABURI PROVINCE

พระจิรวรรค์ สุธมโม (พิชากกร)
Phrajirawat Sudhammo (Phichakorn)
E-mail: Phranikom2479@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัด การวิจัยแบบผสมวิธี พบว่าระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัดภาพรวมอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ด้านอายุและบาลีต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนพระสงฆ์ที่มี พรรษา วุฒิการศึกษา นักรธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติปัญหา อุปสรรคพบว่า ขาดความพร้อมในการจัดฝึกอบรม การแบ่งความรับผิดชอบยังไม่ชัดเจน ข้อเสนอแนะ ควรมีเจ้าหน้าที่หน่วยรับบริจาค, มีการมอบหมายงานให้ชัดเจนขึ้น

คำสำคัญ การบริหารการจัดการ, ระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์, วัด

Abstract

This article was aimed to study the opinion level, comparing the opinions' monks, problems, obstacles and recommendations for the electronic donation system management in monastery. Methodology were mixed method. Results found: An opinions' monks who viewed on the management of the electronic donation system in monastery were at high level. Comparison results showed monks where been on different ages and Pali education level, were no differences therefore, rejecting the research hypothesis. Monks with different ordination age, religious education qualification whose different opinions with statistical significantly. The problems and obstacles found: lack of readiness in training, division of responsibilities was not clarifying. Suggestions: should be a staff in donation unit, assigned work to be clearer.

Keywords: Management, Electronic donation system, Monastery

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนากับสังคมไทย พระสังฆาธิการจึงมีหน้าที่ในการปกครอง และการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยจึงเป็นเงื่อนไขที่มีความสำคัญที่จะบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพอันเป็นความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการทางพระพุทธศาสนา ให้ยั่งยืนถาวรสืบ ไปดังคำกล่าวที่ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติจะเจริญรุ่งเรืองต่อไปก็ต้องอาศัยบทบาทของพระสังฆาธิการที่มีประสิทธิภาพ ในการบริหารกิจการของคณะสงฆ์เป็นสำคัญเนื่องจากพระสังฆาธิการเป็นผู้ใกล้ชิดกับประชาชน โดยเฉพาะพระสังฆาธิการที่เป็นเจ้าอาวาส จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการวัดให้เรียบร้อยดีงาม ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และของมหาเถรสมาคมที่วางไว้ และเจ้าอาวาสยังเป็นผู้ที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือและเป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสประชาชน (พระธรรมวโรดม (บุญมา คุณสมปโน), 2539) การบริหารกิจการคณะสงฆ์ หรือ การปกครองคณะสงฆ์โดยหลักคือการปกครองตามพระธรรมวินัย และใช้กฎหมายหรืออำนาจรัฐเป็นหลักสนับสนุน (เฉลิมพล โสมอินทร์, 2546)

สมัยก่อนนิยมใช้คำว่า การปกครองคณะสงฆ์ แต่ปัจจุบันใช้คำว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในการบริหารนั้น (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549) ได้ให้ความหมายของการบริหารตามแนวพระพุทธศาสนาว่า พุทธวิธีการบริหารควรยึดหลักธรรมาธิปไตยเป็นสำคัญโดยผู้บริหารเองจะต้องประพฤติธรรมและใช้ธรรมเป็นหลักในการบริหาร และต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งโดยพึงสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้น เมื่อก้าวถึงการปกครองคณะสงฆ์หรือการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จึงต้องเห็นพระธรรมวินัยเป็นหลัก เพราะพระธรรมวินัยเป็นทั้งโครงสร้างและการจัดสภาพสังคมสงฆ์ให้เกิดความเรียบร้อย และเป็นการพัฒนาบุคลากรในสังคมด้วย ทุกคนจะรู้จักหน้าที่ของตนเอง การบริหารกิจการคณะสงฆ์จึงมีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา ในปัจจุบันพระสงฆ์มีได้ทำเฉพาะหน้าที่ในการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังสามารถทำหน้าที่ในการช่วยเหลือสงเคราะห์สังคมในด้านต่าง ๆ หลายด้านด้วยกัน โดยส่วนมากจะยึดหลักภารกิจ 6 ด้านคือ 1) การปกครอง 2) การศาสนศึกษา 3) การศึกษาสงเคราะห์ 4) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5) การสาธารณูปการ และ 6) การสาธารณสงเคราะห์ วิธีดำเนินการทั้ง 6 ให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคม (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2545)

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาการเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของผู้คนมากขึ้น มีการปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นประโยชน์กับงานสารสนเทศตลอดเวลา อีกทั้งช่วยให้การค้นหาข้อมูลทางด้านต่าง ๆ อย่างไม่รู้ขีดจำกัด เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานสารสนเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน สถานศึกษา ศาสนสถาน โรงพยาบาล องค์กรสาธารณกุศล ล้วนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้คนเข้าถึงมากยิ่งขึ้น โทรศัพท์เคลื่อนที่ในยุคปัจจุบัน มีความก้าวหน้าทาง

เทคโนโลยีมีบทบาทมากขึ้นในชีวิตประจำวัน และเป็นอุปกรณ์ที่เป็นเสมือนปัจจัยที่ 5 ในการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างเช่น โทรศัพท์มือถือถือเป็นสื่อกลางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น ได้อย่างทันท่วงที ปัจจุบันเทคโนโลยีที่เรียกว่า คิวอาร์โค้ด หรือ Quick Response Code ใช้ผ่านจ่าย APPLICATION บนมือถือ ไม่ว่าจะจ่ายชำระค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตต่าง ๆ หรือ การทำบุญผ่านคิวอาร์โค้ด (QR CODE) (มณีรัตน์ ตูลย์สถิตศักดิ์, 2561) ไม่ว่าจะทำบุญสถานศึกษา ศาสนสถาน โรงพยาบาล องค์กรสาธารณกุศล การทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความประสงค์อยากให้การทำบุญการบริจาคโดยที่ไม่ต้องพกธนบัตรหรือเหรียญไปทำบุญ ผ่านระบบให้ทั่วทั้งหมด ซึ่งในปัจจุบันเต็มไปด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และการรัดกุมในการทำงานผ่านระบบด้วยเทคโนโลยีที่น่าเชื่อถือ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้แบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รูปแบบการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้ทำการสุ่มมาจากประชากรจำนวน 1,152 คน โดยคำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเนะ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเฉลี่ย 297 รูปหรือคน ใช้วิธีเก็บข้อมูลการแจกแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ในวัดอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ในวัด
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม

(n=297)

การบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ในวัดอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1) บุคลากร MAN	3.95	0.743	มาก
2) การบริหารการเงิน MONEY	3.82	0.769	มาก
3) อุปกรณ์ METERIAL	3.81	0.736	มาก
4) การบริหารจัดการ MANAGEMENT	3.75	0.622	มาก
ภาพรวม	3.83	0.541	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ในวัด อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$, S.D.= 0.541) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ในวัด อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่	ยอมรับ	ปฏิเสธ	F	Sig
สมมติฐานที่ 1 พระสงฆ์ที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบอิเล็กทรอนิกส์ในวัด อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน		✓	0.364	0.739
สมมติฐานที่ 2 พระสงฆ์ที่มีพรรษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน	✓		3.744	0.012
สมมติฐานที่ 3 พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาบาลีแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน		✓	0.621	0.602
สมมติฐานที่ 4 พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน	✓		3.728	0.012

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุและบาลีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนพระสงฆ์ที่มี พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

การบริหารจัดการระบบ บริจาคอิเล็กทรอนิกส์ฯ	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านบุคลากร	ขาดความพร้อมในการจัด ฝึกอบรม, แบ่งหน้าที่การ รับผิดชอบยังไม่ชัดเจน	ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยรับ บริจาค, ควรมอบหมายการทำงานให้ ชัดเจน
ด้านการเงิน	วัดมีบัญชีรายจ่ายหลายบัญชี, วัดต้องตรวจบัญชีรับจ่ายอย่าง สม่ำเสมอ	ฝึกอบรมหรือนิเทศการจัดทำบัญชี, จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายผ่านระบบ ธนาคารแค่บัญชีเดียว
ด้านอุปกรณ์	ขาดอุปกรณ์รองรับระบบ, วัดที่ มีความพร้อมในการดำเนินการ มีเพียงบางวัด	ควรจัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อรองรับ, ควร เตรียมสัญญาณ INTERNET ให้ทั่วถึง บริเวณจุดบริจาค
ด้านการบริหารจัดการ	วัดยังไม่มีควมชำนาญการใช้ QR CODE, ขาดความรู้ความ เข้าใจในระบบการทำงาน	ควรมีการอบรมให้เข้าใจการทำงาน, ให้ความรู้ความเข้าใจในระบบบริจาค อิเล็กทรอนิกส์

จากตารางที่ 3 พบว่า วัดขาดความพร้อมในการฝึกอบรม ไม่มีการแบ่งหน้าที่การทำงาน ชัดเจน การทำบัญชีรายรับ/จ่ายเพิ่มมากขึ้น อุปกรณ์การใช้งานไม่เพียงพอและบุคลากรไม่มีความชำนาญ ข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดบุคลากรให้ทำงานประจำ ฝึกให้มีความรู้ด้านการทำบัญชี การใช้งานอุปกรณ์ และขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ ของระบบ

4. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ด้านบุคลากร ควรให้ผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้แก่บุคลากร เพื่อให้มีการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องรัดกุม ด้านการเงินวัดควรมีการทำบัญชีแยกประเภท และตรวจสอบควบคุมการเงินที่ผ่านทางบัญชีธนาคาร ด้านอุปกรณ์ควรมีการประชาสัมพันธ์ และเตรียมความพร้อมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการใช้งาน และด้านการบริหารจัดการ ควรมีการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีทักษะการทำงาน และมีการตรวจสอบประเมินผลการทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัด โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญ และนำเสนอใจและนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์จำแนกโดยภาพรวมพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$, $S.D.=0.551$) แสดงให้เห็นว่า วัดได้วางแผนเพื่อดำเนินแนวทางการบริหารจัดการในวัด ให้ทันยุคสมัยใหม่ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ **พระธงชัย สุนทรธรรมาจารย์ (ธนวัฒน์กุล)** ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อแนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.1. พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ โดยภาพรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภาณุวัฒน์ กองราช** ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของวัยรุ่นในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเพลิดเพลินในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จนทำให้เกิดความรู้ชำนาญและเข้าใจในการใช้ระบบออนไลน์ อยู่ในระดับมาก

2.2. พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัด โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระธงชัย สุนทรธรรมาจารย์ (ธนวัฒน์กุล)** ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่าพระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกันมีระดับความคิดเห็น โดยรวมแตกต่างกัน

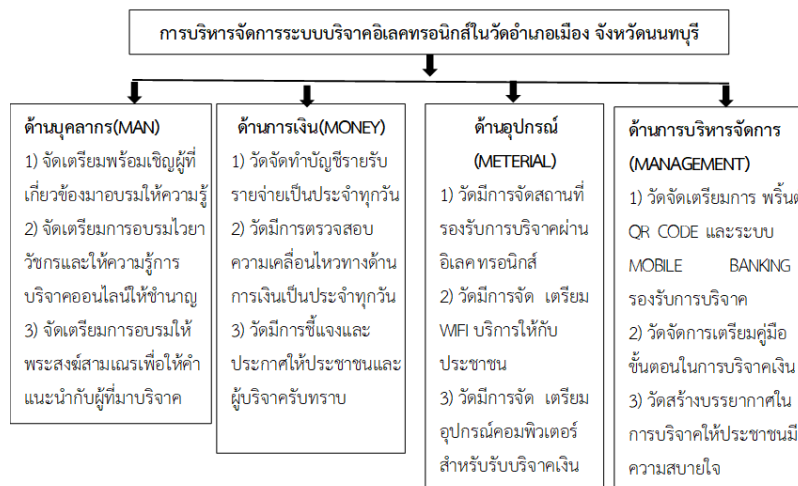
2.3. พระสงฆ์ที่มีวุฒิบาลีต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัด โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิบาลีต่างกัน มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระธงชัย สุนทรธรรมาจารย์ (ธนวัฒน์กุล)** ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒิบาลีต่างกันมีระดับความคิดเห็น โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.4. พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ฯ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธงชัย สุนทรจาโร (ธนวัฒน์กุล) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกันมีระดับความคิดเห็น โดยรวมไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้

1. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ในวัดอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามภาพที่ 1 ดังนี้

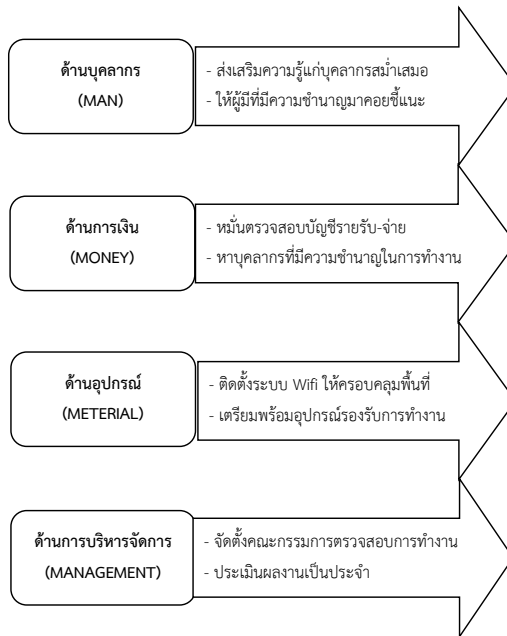


ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการระบบบริจาคฯ ด้านบุคลากร ต้องมีการเชิญผู้มีความรู้มาอบรมฝึกฝน เพื่อให้มีทักษะในการทำงาน ด้านการเงิน วัดต้องจัดทำบัญชีรายรับ-จ่ายเป็นประจำทุกวัน มีการตรวจสอบการเคลื่อนไหวทางการเงิน และชี้แจงให้ประชาชนทราบ ด้านอุปกรณ์ มีการจัดสถานที่รองรับ เครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการใช้งาน ด้านการบริหารจัดการ วัดจัดเตรียมเครื่องหมายQR code และระบบ Mobile Banking รองรับ ชี้แนะขั้นตอน วิธีการต่อประชาชน

2. องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ในวัดอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” ทำให้ผู้วิจัยได้พบองค์ความรู้ใหม่จากการสังเคราะห์งานวิจัย ตามแผนภาพดังนี้



ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย

จากภาพที่ 2 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความรู้ที่ได้ ปรากฏเป็นภาพแผนที่ 2 ได้ดังนี้
 ด้านบุคลากร ต้องมีการส่งเสริมความรู้ให้แก่บุคลากรภายในวัด เพื่อให้มีศักยภาพในการทำงานครอบคลุม โดยให้ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านมาให้การอบรม
 ด้านการเงิน วัดควรมีการตรวจสอบบัญชีเป็นประจำ และให้ผู้ที่มีความชำนาญมาให้ความรู้ในการทำบัญชี
 ด้านอุปกรณ์ วัดต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อรองรับการทำงาน
 ด้านการบริหารจัดการ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการที่เหมาะสมเพื่อตรวจสอบและประเมินผลการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของวัด” ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 วัดต้องมีการวางแผนก่อนการดำเนินงานให้เป็นไปตามขั้นตอนการฝึกอบรม
- 1.2. วัดควรมีแนวทางการตรวจสอบการเดินบัญชีการรับบริจาคผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

1.3. พระสงฆ์ในอำเภอนนทบุรี ต้องมีการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการบริจาค

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 วัดควรส่งเสริมบุคลากรภายในวัดให้เรียนรู้เพิ่มเติมในการใช้งาน

2.2 ทุกวัดต้องมีการพัฒนาบุคลากรในด้านการจัดทำบัญชีรายรับ-จ่าย

2.3 คณะสงฆ์ในอำเภอนนทบุรีต้องให้บุคลากรต่าง ๆ ฝึกฝนเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1. ควรศึกษาการบริจาคระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในจังหวัดอื่นบ้าง เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาว่าเป็นอย่างไร

3.2. ควรศึกษาความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการระบบบริจาค ว่าปัจจัยใดส่งผลให้ตัดสินใจเข้าอบรมพระสงฆ์และพัฒนาวัด

3.3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนระบบอินเทอร์เน็ตและระบบบริจาคเป็นอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมพล โสมอินทร์. (2546). *ประวัติศาสตร์พุทธศาสนา และการปกครองคณะสงฆ์ไทย*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุทรไพศาล.

พระธงชัย สุนทรจาโร (ธนวัฒน์กุล). (2562). *แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอนนทบุรี จังหวัดนครราชสีมา*. (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีในการบริหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมวโรดม (บุญมา คุณสมปโน). (2539). *การปกครองวัด, คู่มือโครงการให้ความรู้แก่เจ้าอาวาส*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

ภาณุวัฒน์ กองราช. (2554). *การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย กรณีศึกษา FACEBOOK*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มนีรัตน์ ตูลย์สถิตศักดิ์. (2561). *ระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ e-Donation*. กรุงเทพฯ: กรมสรรพากร.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2545). *กฎหมายเถรสมาคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

การให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี*
SERVICE BASED ON BUDDHADHAMMA OF RATCHABURI HOSPITAL

นางสาวธัญนิตา พานิชเจริญ
Miss Thanida Panicharoen
E-mail: thanidapanicharoen@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาการให้บริการ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน และศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะสำหรับการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า การให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ มีผลให้ความคิดเห็นที่มีต่อการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัญหาและอุปสรรค คือ บุคลากรบางคนไม่ให้ความสำคัญกับญาติของผู้ป่วย บุคลากรบางคนพูดจาด้วยถ้อยคำที่แข็งกระด้าง ดังนั้น ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีจิตสำนึกในการให้บริการที่ดี ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สามารถควบคุมกิริยาให้สุภาพได้ในทุกสถานการณ์ และควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีเทคนิคในการสร้างความไว้วางใจและความคุ้นเคยกับผู้รับบริการ

คำสำคัญ : การให้บริการ, หลักพุทธธรรม, โรงพยาบาลราชบุรี

Abstract

This article was to study the service, to compare the public's opinion and to study the problems, obstacles and suggestions of service based on Buddhaddhamma of Ratchaburi hospital, using mixed methods. Findings were the service based on Buddhaddhamma of Ratchaburi hospital showed that overall at high level. The person factors for example, age has the opinions to toward service based on Buddhaddhamma of Ratchaburi hospital was different, the significantly at 0.05. Problems and obstacles were that some personnel do not give good advice to patients' relatives, some personnel spoke speak words that are not polite. Further, that that should develop the personnel potential to have good service mind, should develop the personnel to be able to control emotions in every situation, and, should develop the personnel potential to have techniques to build trust and familiarity with service receiver.

Keywords : Service, Buddhaddhamma, Ratchaburi Hospital

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

โรงพยาบาลราชบุรีเป็นโรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่งในสองแห่งของเขต 4 ตั้งอยู่เลขที่ 85 ถนนสมบูรณกุล อำเภอเมืองราชบุรี ปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) มีขนาด 855 เตียง (ไม่รวม ICU) มีวิสัยทัศน์เป็นโรงพยาบาลศูนย์ชั้นนำของประเทศที่มีคุณภาพมาตรฐานและประชาชนศรัทธา มีพันธกิจ 4 ประการ คือ (1) ให้การบริหารจัดการประชาชน อย่างเป็นองค์รวมตามมาตรฐานวิชาชีพ (2) พัฒนาระบบบริการศูนย์ความเชี่ยวชาญทางการแพทย์ (3) พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์การอย่างมีธรรมาภิบาล และ (4) พัฒนาด้านวิชาการและผลิตบุคลากรทางการแพทย์

ดังกล่าวนี้ สังคหวัตถุ เป็นธรรมเป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2546) ประกอบไปด้วย (1) ทาน ให้ปัน คือ ความเอื้อเฟื้อ เมื่อแผ่ เสียดละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือ ทรัพย์สิน สิ่งของตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา (2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะ นำฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือ และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (3) อตถจริยา ทำประโยชน์แก่กัน คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไข้ปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม และ (4) สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไข้ปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2550)

นอกจากนี้ สังคหวัตถุ 4 ยังอำนวยประโยชน์ที่มองเห็นได้เป็นรูปธรรม คือ (1) ช่วยให้บุคคลดำรงตนอยู่ได้ในสังคมด้วยความสุข (2) เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ สมานไมตรีระหว่างกัน (3) เป็นเครื่องส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้มีความเคารพนับถือกันตามสมควรแก่ฐานะ (4) เป็นเครื่องประสานองค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคมให้คงรูปอยู่และดำเนินไปได้ด้วยดี และ (5) ช่วยส่งเสริมศีลธรรมและป้องกันความประพฤติที่เสื่อมเสียในสังคม

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง “การให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี” เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานโรงพยาบาลราชบุรี และหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่มีพันธกิจและวิธีดำเนินงานที่ใกล้เคียงกัน ได้อีกประการหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะสำหรับการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากผู้รับบริการโรงพยาบาลจังหวัดราชบุรี จำนวน 3,054 คน (สถิติจำนวนผู้รับบริการโดยเฉลี่ย มีผู้ป่วยนอก 2,400 คนต่อวัน และผู้ป่วยใน 654 คนต่อวัน) คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2546) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 354 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 ท่าน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อสภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อสภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี โดยรวม

(n=397)

สภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของ โรงพยาบาลราชบุรี	ระดับความคาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านทาน	3.80	0.551	มาก
ด้านปิยวาจา	3.85	0.500	มาก
ด้านอรรถจริยา	3.80	0.536	มาก
ด้านสมานัตตตา	3.90	0.528	มาก
โดยรวม	3.84	0.474	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อสภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.474) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านสมานัตตตา ด้านปิยวาจา ด้านทาน ด้านอรรถจริยาตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของประชาชนต่อสภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อสภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	0.477		0.633		✓
อายุ		3.732*	0.012	✓	
การศึกษา		13.964**	0.000	✓	
อาชีพ		3.840**	0.005	✓	
รายได้		1.598	0.190		✓

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีเพศ รายได้ ต่างกัน มีความคาดหวังต่อสภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี

สภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านทาน	บุคลากรบางคนไม่ให้คำแนะนำที่ดีกับญาติของผู้ป่วย	ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีจิตสำนึกในการให้บริการที่ดี
ด้านปิยวาจา	บุคลากรบางคนพูดจาด้วยถ้อยคำที่แข็งกระด้าง ไม่มีหางเสียง	ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สามารถควบคุมกิริยาให้สุภาพได้ในทุกสถานการณ์
ด้านอัตถจริยา	บุคลากรบางคนไม่กระตือรือร้นในการให้บริการ	ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ
ด้านสมานัตตตา	บุคลากรบางคนให้บริการผู้ป่วยนอกกับผู้ป่วยใน ไม่เสมอภาคกันเลือกปฏิบัติ	ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความเทคนิคในการสร้างความไว้วางใจและความคุ้นเคยกับผู้รับบริการ

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการสภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี ที่มีคุณลักษณะ ตามข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านทาน บุคลากรบางคนไม่ให้คำแนะนำที่ดีกับญาติของผู้ป่วยควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีจิตสำนึกในการให้บริการที่ดี

ด้านปิยวาจา บุคลากรบางคนพูดจาด้วยถ้อยคำที่แข็งกระด้าง ไม่มีทางเสียงควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สามารถควบคุมกิริยาให้สุภาพได้ในทุกสถานการณ์

ด้านอหิงสา บุคลากรบางคนไม่กระตือรือร้นในการให้บริการควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ

ด้านสมานัตตตา บุคลากรบางคนให้บริการผู้ป่วยนอกกับผู้ป่วยใน ไม่เสมอภาคกัน เลือกปฏิบัติ ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีเทคนิคในการสร้างความไว้วางใจและความคุ้นเคยกับผู้รับบริการ

อภิปรายผลการวิจัย

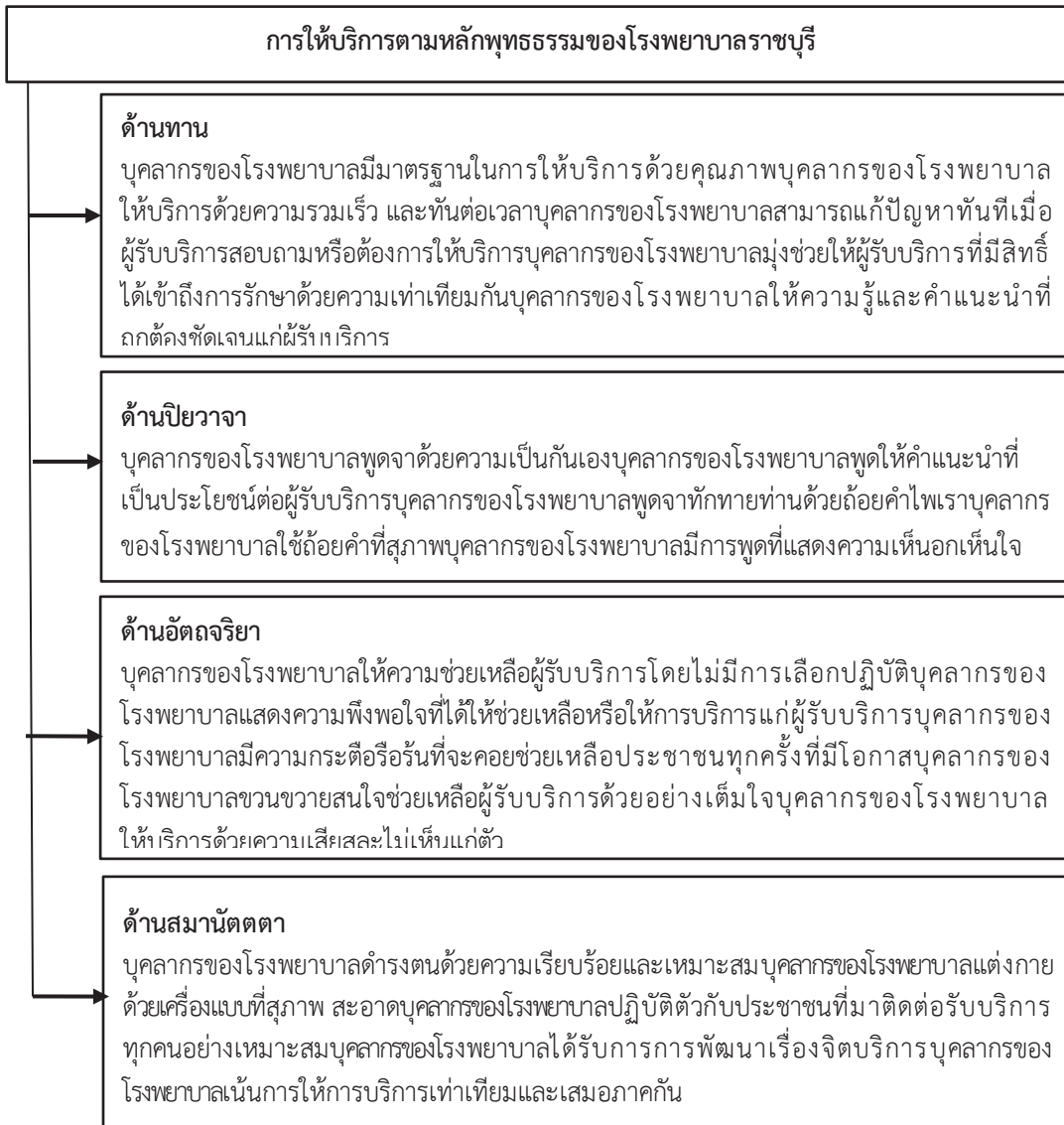
สภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า โรงพยาบาลราชบุรี สามารถให้บริการประชาชนได้ตามพันธกิจ 4 ประการ คือ (1) ให้การบริการประชาชน อย่างเป็นองค์รวมตามมาตรฐานวิชาชีพ (2) พัฒนาระบบบริการศูนย์ความเชี่ยวชาญทางการแพทย์ (3) พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล และ (4) พัฒนาด้านวิชาการและผลิตบุคลากรทางการแพทย์ โดยในส่วนของงานบริการ มีการมอบหมายและกระจายหน้าที่ให้ฝ่ายและกลุ่มงานต่าง ๆ รับผิดชอบยิ่งขึ้น การกำหนดนโยบาย งานและกิจกรรมเป็นไปอย่างมีระบบ และในส่วนของงานบริการ กลุ่มงานเทคนิคบริการต่าง ๆ สามารถครอบคลุมภารกิจในการให้บริการขั้นสูงประเภทโรงพยาบาลศูนย์ได้ดียิ่งขึ้นกว่าในอดีต ทั้งนี้ ได้มีการบูรณาการหลักพุทธธรรมชื่อว่า สังคหวัตถุธรรม หรือสังคหวัตถุ 4 เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน โดยสามารถอำนวยความสะดวกในการครองใจคน ยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน ทำให้เกิดการรักใคร่นับถือจากประชาชนผู้รับบริการ นั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิตตา นรสิงห์, (2552) ที่ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่ต้องการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์” จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มาใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในระดับมาก ทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์, (2553) ที่ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์” จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางพุกษา พุทธิรักษ์, (2552) ที่ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ 4: กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก” จากผลการวิจัยพบว่า

การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก โดยภาพรวม อยู่ในดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทาน มีระดับการปฏิบัติมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิตารัตน์ ศิละวรรณโณ, (2553) ที่ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ 4 กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” จากผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนบุคคลมีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีนุช ไพโรติ, (2553) ที่ได้วิจัยเรื่อง “การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทพรอพเพอร์ตี้ แคร้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด” จากผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท พรอพเพอร์ตี้ แคร้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ด.ต.หญิง ญัฐวีร์ภัทร์ ถิ่นมีผล, (2553) ที่ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนะของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน บริการของตำรวจท่องเที่ยว ตามหลักสังคหวัตถุ 4” จากผลการวิจัยพบว่า ทัศนะของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อประสิทธิภาพบริหารงานบริการของตำรวจท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย การให้บริการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรีที่พึงประสงค์ดังนี้

ด้านทาน บุคลากรของโรงพยาบาลมีมาตรฐานในการให้บริการด้วยคุณภาพบุคลากรของโรงพยาบาลให้บริการด้วยความรวดเร็ว และทันต่อเวลาบุคลากรของโรงพยาบาลสามารถแก้ปัญหา

ทันทีเมื่อผู้รับบริการสอบถามหรือต้องการให้บริการบุคลากรของโรงพยาบาลมุ่งช่วยให้ผู้รับบริการที่มีสิทธิ์ได้เข้าถึงการรักษาด้วยความเท่าเทียมกันบุคลากรของโรงพยาบาลให้ความรู้และคำแนะนำที่ถูกต้องชัดเจนแก่ผู้รับบริการ

ด้านปิยวาจา บุคลากรของโรงพยาบาลพูดจาด้วยความเป็นกันเองบุคลากรของโรงพยาบาลพูดให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการบุคลากรของโรงพยาบาลพูดจาทักทายท่านด้วยถ้อยคำไพเราะบุคลากรของโรงพยาบาลใช้ถ้อยคำที่สุภาพบุคลากรของโรงพยาบาลมีการพูดที่แสดงความเห็นอกเห็นใจ

ด้านอัตถจริยา บุคลากรของโรงพยาบาลให้ความช่วยเหลือผู้รับบริการโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติบุคลากรของโรงพยาบาลแสดงความพึงพอใจที่ได้ให้ช่วยเหลือหรือให้บริการแก่ผู้รับบริการบุคลากรของโรงพยาบาลมีความกระตือรือร้นที่จะคอยช่วยเหลือประชาชนทุกครั้งที่มีโอกาสบุคลากรของโรงพยาบาลชวนชวนสนใจช่วยเหลือผู้รับบริการด้วยอย่างเต็มใจบุคลากรของโรงพยาบาลให้บริการด้วยความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว

ด้านสมานัตตตา บุคลากรของโรงพยาบาลดำรงตนด้วยความเรียบร้อยและเหมาะสมบุคลากรของโรงพยาบาลแต่งกายด้วยเครื่องแบบที่สุภาพ สะอาดบุคลากรของโรงพยาบาลปฏิบัติตัวกับประชาชนที่มาติดต่อรับบริการทุกคนอย่างเหมาะสมบุคลากรของโรงพยาบาลได้รับการการพัฒนาเรื่องจิตบริการบุคลากรของโรงพยาบาลเน้นการให้บริการเท่าเทียมและเสมอภาคกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) โรงพยาบาลราชบุรีประสานงานร่วมกันกับองค์กรคณะสงฆ์ กำหนดมาตรฐานคุณภาพการให้บริการแก่ประชาชนโดยบูรณาการหลักพุทธธรรม
- 2) โรงพยาบาลราชบุรีประสานงานร่วมกันกับองค์กรคณะสงฆ์ จัดอบรมสมณวิปัสสนากรรมฐานแก่บุคลากรเพื่อพัฒนาคุณภาพสมาธิจิตให้มีอารมณ์มั่นคง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) โรงพยาบาลราชบุรีควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีจิตสำนึกในการให้บริการที่ดี
- 2) โรงพยาบาลราชบุรีควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สามารถควบคุมกิริยาให้สุภาพได้ในทุกสถานการณ์
- 3) โรงพยาบาลราชบุรีควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ
- 4) โรงพยาบาลราชบุรีควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีเทคนิคในการสร้างความไว้วางใจและความคุ้นเคยกับผู้รับบริการ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับการสงเคราะห์ผู้ป่วยยากไร้ตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลราชบุรี
- 2) ควรศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของสถาบันศาสนาในการพัฒนาคุณภาพจิตใจของผู้ป่วยติดเตียงในโรงพยาบาลราชบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ด.ต.หญิง ญัฐวีร์ภัทร์ ถิ่นมีผล. (2553). *ทัศนะของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน บริการของตำรวจท่องเที่ยว ตามหลักสังคหวัตถุ 4 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธิดารัตน์ ศิลาวรรณโณ. (2553). *ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ 4 กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นางพุกษา พุทธรักษ์. (2552). *การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ 4: กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พนิตดา นรสิงห์. (2552). *ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2546). *คำวัด*. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2550). *ธรรมนุญชีวิต*. (พิมพ์ครั้งที่ 82). กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์สวย จำกัด.
- มณีนุช ไพรดี. (2553). *การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท พรอพเพอร์ตี้ แคร่ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อนงค์นาฏ แก้วไพฑูริย์. (2553). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ
จังหวัดราชบุรี*

SATISFACTION OF WOMEN TOWARDS DHAMMA PRACTICE IN NONGBUAHING
TEMPLE, PAK THO DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

นางสาวณัฐวรรณ พงษ์อินทรภรณ์
Miss Natthawan Phongintharaphon
E-mail: Shemintnie@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาความพึงพอใจ เปรียบเทียบความพึงพอใจ และศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัญหาและอุปสรรค คือ สถานที่พักไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ปฏิบัติธรรมที่เพิ่มขึ้น และบุคลากรที่ดูแลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้น ควรจัดซื้อที่ดินเพิ่มเติมเพื่อรองรับการขยายตัวของการจัดปฏิบัติธรรม และควรณรงค์ให้ประชาชนทั่วไปที่เข้าในวัดทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทางเพื่อลดภาระ

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, สตรี, การปฏิบัติธรรม

Abstract

This article was to study the satisfaction, to compare the women's opinion and to study the problems, obstacles and suggestions for the satisfaction of women towards dhamma practice in NongbuaHING Temple, Pak Tho district, Ratchaburi province, using mixed methods. Findings were the satisfaction of revealed overall at highest level. The person factors for example, levels of education and monthly income influenced on overall views were significantly different at 0.01 levels. Problems and obstacles were as increased number of women to practice there, therefore, were not enough accommodations, and maid for clean-up. Further, that should be purchased for expansion of dhamma practices; and it should create campaign to encourage public participation in a neat waste disposal area to reduce the burden of temple

Keywords : Satisfaction, Women, Dhamma Practice

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

พระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองในประเทศไทยนับตั้งแต่ยุคกรุงสุโขทัย เป็นต้นมา โดยพระภิกษุสามเณรได้ศึกษาและปฏิบัติธรรม จนมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง แล้วนำมาสั่งสอนประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจตามไปด้วย โดยการศึกษาชั้น ได้จำแนกออกเป็นฐานะ 2 ของพระพุทธศาสนา ได้แก่ คันถฐานะ (ฐานะฝ่ายคัมภีร์) และ วิปัสสนาฐานะ (ฐานะฝ่ายเจริญวิปัสสนา) นี้ได้สืบเนื่องมาตั้งแต่ สมัยกรุงสุโขทัย รูปแบบของการปกครองคณะสงฆ์ จึงแยกเป็นฝ่ายคามวาสี (คันถฐานะ) และอรัญวาสี (วิปัสสนาฐานะ) แม้สมัยต่อมาสมัย คือ สมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นก็ตาม รูปแบบของการศึกษาฐานะและรูปแบบของการปกครองคณะสงฆ์ก็ยังคงคล้ายคลึงกัน (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551)

อย่างไรก็ตาม สถานที่สำหรับรองรับการปฏิบัติธรรมของประชาชน ยังไม่เป็นที่พอเพียงกับความต้องการ เพราะสำนักปฏิบัติธรรมส่วนใหญ่ กระจุกตัวกันอยู่ในส่วนกลาง การเดินทางจากต่างจังหวัดเพื่อไปปฏิบัติธรรมแต่ละครั้ง นอกจากจะลำบากด้วยหนทางไกลแล้ว ยังลำบากด้วยเรื่องของที่พักอาศัย ตลอดจนสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ทั้งค่าเดินทางและค่าอาหารอีกด้วย ทั้งนี้ มหาเถรสมาคมได้เล็งเห็นความสำคัญในด้านการปฏิบัติธรรมมานานแล้ว และได้หาทางแก้ไขมาโดยตลอด พร้อมทั้งได้มอบนโยบายแก่เจ้าคณะปกครองให้กระตุ้นให้ทุกสำนักมีความกระตือรือร้นในการจัดปฏิบัติธรรมเพื่อสนองต่อความต้องการของพุทธศาสนิกชนให้มากยิ่งขึ้น (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557)

ทั้งนี้ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ส่งเสริมให้ทุกวัด มุ่งจัดปฏิบัติธรรมเพื่อสนองต่อความต้องการของพุทธศาสนิกชน โดยมีเกณฑ์การบริหาร ครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557)

ดังกล่าวนี้ วัดหนองบัวหึ่ง (มหานิกาย) ซึ่งตั้งอยู่เลขที่ 139 บ้านหนองบัวหึ่ง หมู่ที่ 3 ตำบลดอนทราย อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี (ได้รับประกาศตั้งเป็นวัดในพระพุทธศาสนาเมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2532 และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2538) เป็นวัดที่สนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของประชาชนตามนโยบายของมหาเถรสมาคมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี” เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่การจรรโลงและสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีผู้ตอบแบบสอบถาม

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากสตรีมีภูมิลำเนาในพื้นที่หมู่ที่ 3 ตำบลดอนทราย อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 784 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย, 2561) คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (สุวริย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2546) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 ท่าน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยรวม (n=265)

ความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่งอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	ระดับความคาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านสถานที่	4.58	0.457	มากที่สุด
ด้านบุคลากร	4.71	0.405	มากที่สุด
ด้านการบริหารจัดการ	4.58	0.455	มากที่สุด
โดยรวม	4.62	0.396	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.62$, S.D.=0.396) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ และด้านการบริหารจัดการตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของประชาชนต่อความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติ
ธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
			ยอมรับ	ปฏิเสธ
อายุ	0.709	0.587		✓
การศึกษา	6.582**	0.002	✓	
อาชีพ	1.211	0.301	✓	
รายได้	9.911**	0.000		✓

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษา และรายได้ ต่างกัน มีความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุ รายได้ ต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านสถานที่	สถานที่พักแรมไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ปฏิบัติธรรมที่เพิ่มขึ้น	ควรจัดซื้อที่ดินเพิ่มเติมเพื่อรองรับการขยายตัวของการจัดปฏิบัติธรรม
ด้านบุคลากร	บุคลากรที่ดูแลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ	ควรรณรงค์ให้ประชาชนทั่วไปที่เข้าในวัดหึ่งขะให้เป็นที่เป็นทางเพื่อลดภาระ
ด้านการบริหารจัดการ	ผู้ที่เข้ามาในวัดไม่ค่อยรักษาวัสดุสิ่งของเครื่องใช้ของวัด	ควรรณรงค์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันรักษาวัสดุสิ่งของเครื่องใช้ของวัด

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ที่มีคุณลักษณะ ตามข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านสถานที่ สถานที่พักแรมไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ปฏิบัติธรรมที่เพิ่มขึ้น ควรจัดซื้อที่ดินเพิ่มเติมเพื่อรองรับการขยายตัวของการจัดปฏิบัติธรรม

ด้านบุคลากร บุคลากรที่ดูแลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ควรรณรงค์ให้ประชาชนทั่วไปที่เข้าในวัดทิ้งขยะให้เป็นที่ เป็นทางเพื่อลดภาระ

ด้านการบริหารจัดการ ผู้ที่เข้ามาในวัดไม่ค่อยรักษาวัสดุสิ่งของเครื่องใช้ของวัด ควรรณรงค์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันรักษาวัสดุสิ่งของเครื่องใช้ของวัด

อภิปรายผลการวิจัย

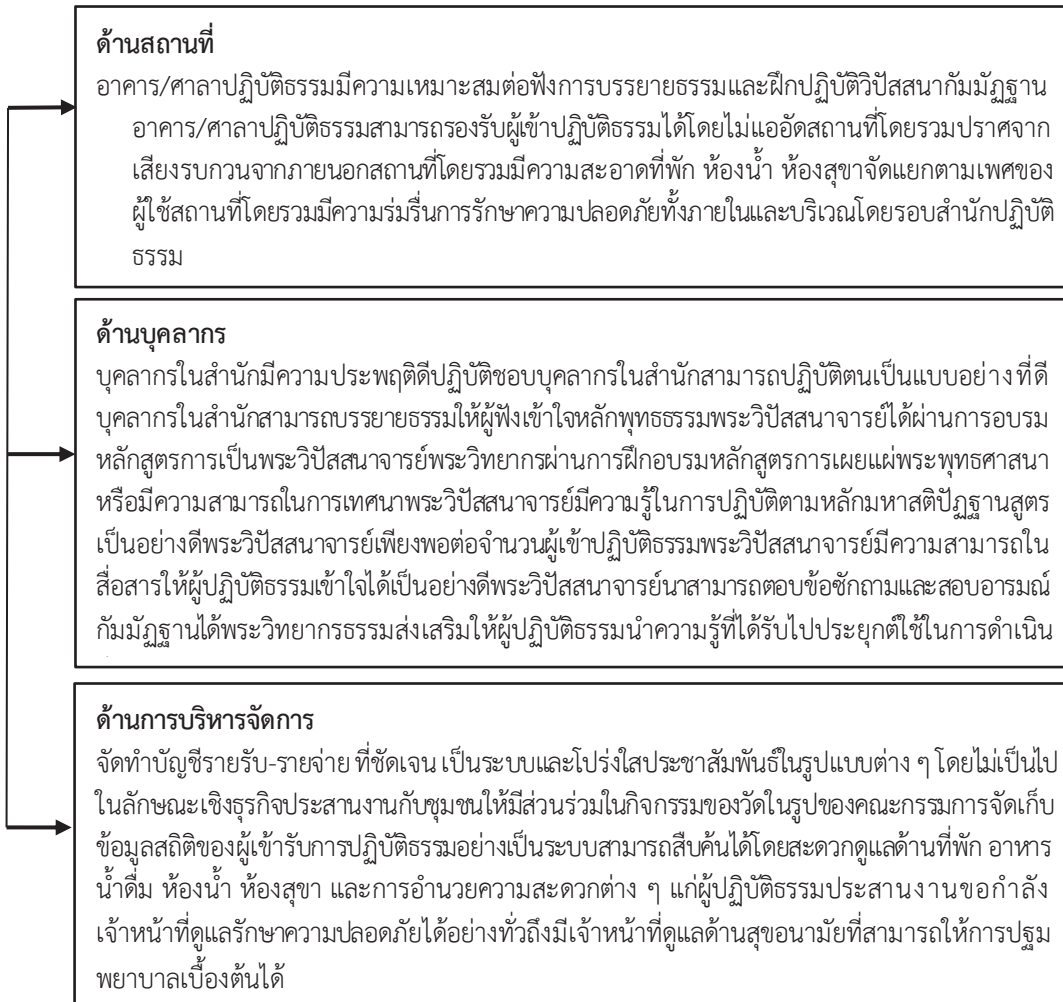
ความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า การจัดปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ได้ส่งเสริมการจัดโครงการอบรมปฏิบัติธรรมในทุกกลุ่มชน เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสมาปฏิบัติธรรม และร่วมมือกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น และสถาบันสังคมอื่น จัดการปฏิบัติธรรมเป็นการศึกษาธรรมฝึกฝนอบรมจิตของผู้ปฏิบัติ มีกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการ การสาธิต การปฏิบัติ การบรรยายธรรม การสอบ-ส่งอารมณ์ ปรับอินทรีย์ ฯลฯ ทั้งในส่วนของการจัดอบรมปฏิบัติธรรมเป็นระยะ ๆ ตามช่วงเวลา และการปฏิบัติธรรมตามอัธยาศัย คือ เปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้าปฏิบัติได้ตลอดเวลาตามที่ต้องการ นั่นเอง เพื่อมุ่งหมายการลดละกิเลสค้นหาเห็นธรรมถูกต้องตามความเป็นจริง โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ พระนิพพาน ตามแนวทางที่ มหาเถรสมาคม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ส่งเสริมให้วัดที่จัดปฏิบัติธรรมในปัจจุบันนี้มีหลักเกณฑ์ในการจัดการปฏิบัติธรรมไว้ 3 ด้าน คือ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์วิสิทธิ์ ธมฺมวโร, (2555) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี แห่งที่ 2” จากผลการวิจัยพบว่า เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามวิทยากรถึงปัญหาที่ไม่เข้าใจ หรืออยากรทราบเหตุผลในเรื่องนั้น ๆ ได้ตลอดเวลา ไม่ปล่อยให้ข้ามวันเก็บไปเป็นข้อสงสัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงกมล ทองคนารักษ์, (2554) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบโครงการปฏิบัติธรรมที่เหมาะสมสำหรับชาวต่างประเทศในประเทศไทย” จากผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท ทั้งสมถและวิปัสสนา ตลอดจนปัจจัยที่เกื้อกูลการปฏิบัติธรรม เช่น การเลือกกรรมฐานที่เหมาะสม และความสัปปายะ ล้วนมีผลต่อผู้เข้าปฏิบัติธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล, (2551) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของอุบาสิกาบงกช สิทธิพล” จากผลการวิจัยพบว่า อุบาสิกามีบทบาทในการสร้างเสนาสนะ คือ สำนักปฏิบัติธรรมแดนมหามงคโลที่ แล้วยังให้การอุปถัมภ์การก่อสร้างสถานที่ต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริวัลลค์ ธรรมนิมิตโชค, (2550) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาารูปแบบของวัดที่เหมาะสมกับการเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดทฤษฎีในการจัดวัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้สมัยพุทธกาลและวัดดีเด่นในปัจจุบัน คือ พุทธวิธีการบริหารดูแลสังคมสงฆ์ในอาราม

ให้มีความสัปปายะทั้ง 4 ด้าน คือ เสนาสัปปายะ บุคคลสัปปายะ อาหารสัปปายะ และธัมมสัปปายะ รวมทั้ง การปรับปรุงสถานที่วัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมของพุทธบริษัท และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดศิริวัฒน์ สมจิตโต, (2550) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจต่อการเผยแผ่ธรรมในวันธรรมสวนะของพุทธศาสนิกชน: กรณีศึกษาเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ” จากผลการวิจัยพบว่า การนำเสนอโดยใช้อุปกรณ์ช่วยสอนหรือสื่อทำให้ผู้รับฟังสนใจในเนื้อหาสาระธรรม และง่ายต่อการปฏิบัติ และเกิดความพึงพอใจต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชนมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูโกศลสุตากร (สมชาย กุลสโม), (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาความเข้าใจและวิธีการปฏิบัติธรรมตามหลักมรณานุสสติของผู้ปฏิบัติธรรม สำนักปฏิบัติธรรมวัดเมืองคง อำเภอรามัญ จังหวัดศรีสะเกษ” จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติธรรมมีความรู้ความเข้าใจวิธีการปฏิบัติตามหลักมรณานุสสติของสำนักปฏิบัติธรรมวัดเมืองคงเป็นอย่างดี เพราะได้รับคำแนะนำจากพระวิทยากรที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศรีงามแสน, (2549) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของสตรีในองค์กรพระพุทธศาสนาในสังคมไทย” จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทของสตรีทางพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน มีประเด็นสำคัญที่แยกไว้ชัดเจน 5 ส่วน โดยหนึ่งในนั้น คือ บทบาทในด้านบริการจัดการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จูติพร สะสม, (2553) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาระบบการบริหารและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนา กรณีศึกษา: วัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน” จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลสัมฤทธิ์และผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการวัดพระธาตุแช่แห้งมีสองประการ คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความมีภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส บุคลากร งบประมาณ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ คณะสงฆ์ ภาครัฐ และองค์กรเอกชน ซึ่งปัจจัยทั้งสองส่วนต่างเอื้อผลประสานประโยชน์ส่งเสริมซึ่งกันจนทำให้วัดพระธาตุแช่แห้งประสบความสำเร็จในการบริหารอันจะได้เป็นต้นแบบที่ดั่งงามในการพัฒนาวัดในพระพุทธศาสนา สืบไป

องค์ความรู้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย คุณลักษณะของความพึงพอใจของสตรีต่อการปฏิบัติธรรมในวัดหนองบัวหึ่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ที่พึงประสงค์ดังนี้

ด้านสถานที่อาคาร/ศาลาปฏิบัติธรรมมีความเหมาะสมต่อฟังการบรรยายธรรมและฝึกปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานอาคาร/ศาลาปฏิบัติธรรมสามารถรองรับผู้เข้าปฏิบัติธรรมได้โดยไม่แออัดสถานที่โดยรวมปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอกสถานที่โดยรวมมีความสะอาดที่พัก ห้องน้ำ ห้องสุขาจัดแยกตามเพศของผู้ใช้สถานที่โดยรวมมีความร่มรื่นการรักษาความปลอดภัยทั้งภายในและบริเวณโดยรอบสำนักปฏิบัติธรรม

ด้านบุคลากร บุคลากรในสำนักมีความประพฤติปฏิบัติชอบบุคลากรในสำนักสามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีบุคลากรในสำนักสามารถบรรยายธรรมให้ผู้ฟังเข้าใจหลักพุทธธรรมพระวินัยสนาจารย์ได้ผ่านการอบรมหลักสูตรการเป็นพระวินัยสนาจารย์พระวิทยากรผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือมีความสามารถในการเทศนาพระวินัยสนาจารย์มีความรู้ในการปฏิบัติตามหลักมหาสติปัฏฐานสูตรเป็นอย่างดีพระวินัยสนาจารย์เพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าปฏิบัติธรรมพระวินัยสนาจารย์มีความสามารถในสื่อสารให้ผู้ปฏิบัติธรรมเข้าใจได้เป็นอย่างดีพระวินัยสนาจารย์สามารถตอบข้อซักถามและสอบถามธรรมกัมมัญฐานได้พระวิทยากรธรรมส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติธรรมนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ด้านการบริหารจัดการ จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ที่ชัดเจน เป็นระบบและโปร่งใส ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่เป็นไปในลักษณะเชิงธุรกิจประสานงานกับชุมชนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัดในรูปแบบของคณะกรรมการจัดเก็บข้อมูลสถิติของผู้เข้ารับการปฏิบัติธรรมอย่างเป็นระบบสามารถสืบค้นได้โดยสะดวกดูแลด้านที่พัก อาหาร น้ำดื่ม ห้องน้ำ ห้องสุขา และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ปฏิบัติธรรมประสานงานขอกำลังเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยได้อย่างทั่วถึงมีเจ้าหน้าที่ดูแลด้านสุขอนามัยที่สามารถให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) วัดหนองบัวหึ่ง ประสานความร่วมมือกับภาคคณะสงฆ์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อยกฐานะเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด
- 2) วัดหนองบัวหึ่ง ประสานความร่วมมือกับ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดอบรมกิจกรรม “วัด 5 ส.” แก่พระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) ควรจัดซื้อที่ดินเพิ่มเติมเพื่อรองรับการขยายตัวของการจัดปฏิบัติธรรม
- 2) ควรณรงค์ให้ประชาชนทั่วไปที่เข้าในวัดทิ้งขยะให้เป็นที่ เป็นที่เป็นทางเพื่อลดภาระ
- 3) ควรณรงค์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันรักษาวัสดุสิ่งของเครื่องใช้ของวัด

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดปฏิบัติธรรมของประชาชน
- 2) ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดเพื่อยกฐานะเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2557). *สำนักปฏิบัติธรรมดีเด่น ประจำปี พุทธศักราช 2556*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- _____. (2555). *สำนักปฏิบัติธรรมดีเด่น 45 สำนัก พุทธศักราช 2554*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2551). *การปกครองคณะสงฆ์ไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฐิติพร สละสม. (2553). *ศึกษาระบบการบริหารและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนา กรณีศึกษา: วัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ดวงกมล ทองคนารักษ์. (2554). *รูปแบบโครงการปฏิบัติธรรมที่เหมาะสมสำหรับชาวต่างประเทศในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นริวัลค์ ธรรมนิมิตโชค. (2550). *การศึกษารูปแบบของวัดที่เหมาะสมกับการเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูโกศลสุตากร (สมชาย กุลสโม). (2554). *การศึกษาความเข้าใจและวิธีการปฏิบัติธรรมตามหลักมรณานุสสติของผู้ปฏิบัติธรรม สำนักปฏิบัติธรรมวัดเมืองคง อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดศิริวัฒน์ สมจิตโต. (2550). *ความพึงพอใจต่อการเผยแผ่ธรรมในวันธรรมสวนะของพุทธศาสนิกชน: กรณีศึกษาเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสังฆรักษ์วิสิทธิ์ ธมมาโร. (2555). *ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี แห่งที่ 2* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล. (2551). *บทบาทการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของอุบาสิกบางกช สิทธิพล* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมัคร งามแสน. (2549). *บทบาทของสตรีในองค์การพระพุทธศาสนาในสังคมไทย* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย. (2561). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี*. ราชบุรี: องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย.

การอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน
โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี*

THE MORAL TRAINING OF MONKS FOR STUDENTS IN
BANGPHAEPATHOMPHITTAYA SCHOOL, RATCHABURI PROVINCE

นางสาวสุนนภักดิ์ วรรณทรัพย์

Miss Sumonpak Worapattharasap

E-mail: sumonpak.w@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาสภาพ เปรียบเทียบความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อ การอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี เป็นวิจัยแบบผสมวิธี พบว่าความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัญหา อุปสรรค คือ การฝึกอบรมมีเวลาน้อย ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ขาดการเน้นย้ำในการ รักษาศีล ขาดการอบรมให้นักเรียนประยุกต์นำไปใช้จริง ขาดการประเมินผลก่อนและหลังการอบรม ขาดการสนับสนุนการศึกษาธรรมแก่นักเรียน ดังนั้นพระสงฆ์จึงควรมีกิจกรรมฝึกให้เด็กนักเรียนปฏิบัติ ในการสวดมนต์และนั่งสมาธิ เป็นประจำ

คำสำคัญ : การอบรม, คุณธรรมจริยธรรม, พระสงฆ์

Abstract

This article was to study the satisfaction, to compare the student's opinion and to study the problems, obstacles and suggestions for the moral training of monks for student in Bangphaepathomphittaya school, Ratchaburi province, using mixed methods. Findings were the satisfaction of revealed overall at highest level. The person factors for example, age and grade level influenced on overall views were significantly different at 0.01 levels. Problems and obstacles were as the training has little time, making it not as successful as the sacrament. As a lack of support for students. Lack of training for students to apply lack of evaluation before and after training. Lack of support for the education of the students. Therefore, monks should have activities to train students to practice prayer and meditation on a regular basis.

Keywords: Training, Moral, Monks

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชนทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่าเยาวชนไทยของเราขาดการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมอย่างยั่งยืน คืออาจจะมียุ่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวยไม่เกิดผลที่ถาวร ในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรมเป็นกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมกิจกรรมหนึ่งที่จัดขึ้นในรูปแบบของการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้ใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา ได้ศึกษาเรียนรู้ซึ่งถึงหลักธรรมและรู้จักปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่วัย เพื่อนำหลักธรรมไปพัฒนาตนเองและสร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้าบนรากฐานที่มั่นคง ซึ่งปัจจุบันการจัดค่ายคุณธรรมเป็นกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ได้รับการตอบรับทั้งจากสถาบันการศึกษาหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน สามารถนำทุนทางสังคมที่มีค่า คือสถาบันทางศาสนาให้เป็นที่พึ่งทางใจของคนในสังคมไทย สร้างสังคมแห่งปัญญา

โรงเรียนบางแพปฐมพิทยามุ่งเน้นพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญา และมีสุขภาพอนามัยที่ดี ส่งเสริมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม ประเพณี สามารถนำความรู้และเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานในการเรียนต่อ การประกอบอาชีพเพื่อการปรับตัวให้มีชีวิตอยู่ในสังคม และชุมชนได้อย่างมีคุณค่า มีความสุขตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง “การอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี” ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเก่ง ด้านดี และด้านมีความสุข เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน และจะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียนการสอนให้พัฒนาตามแนวปฏิรูปการศึกษาแนวใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียน บางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรีจำนวน 384 คนกลุ่มตัวอย่าง ได้ทำการสุ่มจากประชากร โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม

(n = 196)

ความคิดเห็นของการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี	ระดับความคิดเห็น		
	(\bar{X})	(S.D)	แปลผล
ด้านกายภาวนา	4.16	0.292	มาก
ด้านศีลภาวนา	4.16	0.313	มาก
ด้านจิตตภาวนา	4.13	0.350	มาก
ด้านปัญญาภาวนา	4.10	0.354	มาก
ภาพรวม	4.14	0.239	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านกายภาวนา ด้านศีลภาวนา ด้านจิตตภาวนา และด้านปัญญาภาวนา ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมวิทยา จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig	ผลการทดสอบ	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	-1.256	-	0.211	-	✓
อายุ	-	9.714**	0.000	✓	-
ระดับชั้น	-	9.977**	0.000	✓	-
อาชีพผู้ปกครอง	-	1.623	0.184	-	✓

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า อายุและระดับชั้น มีผลให้ความคิดเห็นของการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมวิทยา จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แต่ปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ไม่พบความแตกต่าง

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมวิทยา จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมวิทยา จังหวัดราชบุรี

ด้าน	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
กายภาวนา	การฝึกอบรม มีเวลาน้อย ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร	ควรมีกิจกรรมฝึกให้เด็กนักเรียนปฏิบัติในการสวดมนต์และนั่งสมาธิ เป็นประจำ
ศีลภาวนา	ขาดการเน้นย้ำในการรักษาศีล	ควรสอนให้รู้จักการรักษาศีล และรณรงค์ให้เด็กรักษาศีล 5 ที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ โดยจัดให้เป็นโครงการอบรมและปฏิบัติจริง
จิตตภาวนา	ขาดการอบรมให้นักเรียนประยุกต์นำไปใช้จริง ขาดการประเมินผลก่อนและหลังการอบรม	ควรมีนำนักเรียนไปปฏิบัติธรรมทุกวันพระ โดยสวดมนต์และให้สงบนิ่งนั่งสมาธิ
ปัญญาภาวนา	ขาดการ สนับสนุนการศึกษาศาสนธรรมแก่นักเรียน ขาดการอบรมให้นักเรียนประยุกต์นำไปใช้จริง ขาดการ ประเมินผลก่อนและหลังการอบรม	ควรฝึกให้นักเรียนแก้ปัญหาโดยใช้สติปัญญา พิจารณาไตร่ตรอง ใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการอบรมคุณธรรมจริยธรรม มีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านกายภาวนา คือ ควรฝึกกิจกรรมฝึกให้เด็กนักเรียนปฏิบัติในการสวดมนต์และนั่งสมาธิเป็นประจำ

ด้านศีลภาวนา คือ ควรสอนให้รู้จักการรักษาศีล ภาวนาและปฏิบัติให้ได้ และให้ครูธรรมรงค์ ให้เด็กรักษาศีล 5 ที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ โดยจัดให้เป็นโครงการอบรมและปฏิบัติจริง

ด้านจิตตภาวนา คือ ควรนำนักเรียนไปปฏิบัติธรรมทุกวันพระ โดยสวดมนต์และให้สงบนิ่งนั่งสมาธิ

ด้านปัญญาภาวนา คือ ควรฝึกให้นักเรียนแก้ปัญหาโดยใช้สติปัญญา พิจารณาไตร่ตรอง ใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมพิทยาลงจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะกับกลุ่มเยาวชน ซึ่งมีสถานะเป็นนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นบุคลากรสำคัญของสังคมและประเทศชาติในอนาคต อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสภาพการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมพิทยาลงจังหวัดราชบุรีพบว่ามีอยู่ในระดับมาก แต่พระสงฆ์ยังคงต้องเอาใจใส่และพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงการเรียนการสอนและเทคนิคที่ใช้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป โดยมี 4 ด้าน คือ ด้านกายภาวนา ด้านศีลภาวนา ด้านจิตตภาวนา ด้านปัญญาภาวนา

1. ด้านกายภาวนา อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนมีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 รองลงมาคือส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กติกา และกฎหมายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ส่วนข้อที่น้อยที่สุดคือ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความยึดถือระเบียบวินัยในชั้นเรียนตามที่ได้ตกลงกันไว้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาสายลม ธมฺมวาทธโร (บติรัฐ) (2554) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพ เพศ, อายุ, พรรษาและวุฒิการศึกษา เปรียบดูธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระสมุห์นภดล นาถธมฺโม (เกษมสุข) (2557) ได้วิจัยเรื่อง “สภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ในโรงเรียนวัดป่าประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านการอบรมคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในอันดับสูงสุดที่ 4.19 รองลงมาคือ ด้านเทคนิคการสอน และด้านการเรียนการสอน

ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพด้านเพศ อายุ และระดับชั้น การศึกษาแตกต่างกัน มีผลทำให้ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของ แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2. ด้านศีลภาวนา อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด ส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติซื่อตรงและมีความจริงใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติจริงใจ ซื่อตรง ไม่โกหกหลอกลวงผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ส่วนที่น้อยที่สุดคือ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้เท่าทันปัญหาอันเกิดจากเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันสมควร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 แต่ผลดังที่กล่าวมาได้สอดคล้องเข้ากับผลงานวิจัยของ พระมหาธานินทร ฐิติวิโร (2545) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ จากผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีอายุแตกต่างกัน ไม่พบว่า แตกต่าง เพราะ ส่วนมากแล้วมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะโรงเรียนพระปริยัติธรรม ไม่ได้กำหนดหรือมี ข้อจำกัดด้านอายุของผู้ที่เข้ามาศึกษา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระปลัดบำเพ็ญ กิตติปาโล (ศิลาธารา) (2557) ได้วิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของนักเรียนต่อบทบาทพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อความ คาดหวังของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุก ด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจาก ด้านพฤติกรรมและด้านเนื้อหาสาระในการถ่ายทอด อยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. ด้านจิตภาวนา อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดศรัทธายึดมั่นในหลักปฏิบัติความเป็นคนดี มีจิตใจผ่องใส อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 รองลงมาคือ ส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาจิต สภาธรรมะ คิดทำประโยชน์แก่สังคมและเพื่อนมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และที่น้อยที่สุดคือ ส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาจิตเป็นสภาธรรมะ คิดทำประโยชน์แก่สังคมและเพื่อนมนุษย์ สภาธรรมะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตือนใจ ฤทธิจักร (2547) ได้วิจัยเรื่อง “ธรรมาภิบาลใน การบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม” จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า บุคลากร มีทัศนคติต่อธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลางทุกด้าน และบุคลากร ใน สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่มีอายุและระดับการศึกษาระยะเวลาในการปฏิบัติงานและตำแหน่งหน้าที่ ที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์แตกต่างกัน และ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มนตรี กำลังดี (2543) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “จริยธรรมของนักเรียน มัธยมศึกษาอำเภอกะปงสังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษาศึกษาจังหวัดพังงา” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ผลของการวิจัยพบว่า ระดับ จริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านความมีระเบียบวินัยด้าน

ความกตัญญูตกเวทีความเป็นผู้มีวิวัฒนาการและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีสภาพครอบครัวที่แตกต่างกันมีจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ด้านปัญญาภาวณา อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้เท่าทันถึงปัญหาอันมาจากยาเสพติดของ มินเนมา มีจิตใจผ่องใส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 รองลงมาคือส่งเสริมให้นักเรียนมีปัญญารู้จักคุณค่าของ เวลาและใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และที่น้อยที่สุดคือ ส่งเสริมให้นักเรียนมีปัญญารู้จักประโยชน์และคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 แต่ผลดังที่กล่าวมาได้สอดคล้องเข้ากับผลงานวิจัยของ พระมหาธานินทร์ ฐิติวิโร (2545) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ จากผล การทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีอายุแตกต่างกัน ไม่พบว่า แตกต่าง เพราะส่วนมาก แล้วมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะโรงเรียนพระปริยัติธรรม ไม่ได้กำหนดหรือมี ข้อจำกัดด้านอายุของผู้ที่เข้ามาศึกษา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุมนธธา แก่นกุล (2544) ได้ วิจัยเรื่อง “จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพะโต๊ะสังักัด สำนักงานการศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดชุมพร” ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมจริยธรรมของนักเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบด้านใฝ่รู้ความอดทนความประหยัดความเมตตากรุณา ความยุติธรรมนักเรียนมีจริยธรรมอยู่ระดับปานกลาง

องค์ความรู้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้

<p>ด้านกายภาวนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนมีระเบียบวินัย - นักเรียนปฏิบัติตามตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ - สอดแทรกแนวคิดหลักธรรมเกี่ยวกับการปลูกฝังวินัย ระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ แก่ นักเรียน 	<p>ด้านศีลภาวนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติซื่อตรง จริงใจ - ส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึก เป็นคนดี ใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต - ส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติซื่อตรง ซื่อตรง
<p>การอบรมคุณธรรมจริยธรรม ของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี</p>	
<p>ด้านจิตตภาวนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดศรัทธา เป็นคนดี มีจิตใจผ่องใส - ส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาจิตสาธารณะ คิดทำประโยชน์แก่สังคมและเพื่อนมนุษย์ - ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักพัฒนาจิต ช่วยเหลือผู้อื่น สร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดแก่ตนเอง 	<p>ด้านปัญญาภาวนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้นักเรียนรู้เท่าทันถึงปัญหาอันมาจากยาเสพติดของมีนเมา - ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้จ่ายทรัพย์สินเงินทองและเกิดประโยชน์แก่ตนเอง - ส่งเสริมให้นักเรียนมีปัญหา นำหลักธรรมมาใช้พัฒนาศักยภาพ มีความคิดสร้างสรรค์

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการอบรมคุณธรรมจริยธรรม มีดังนี้

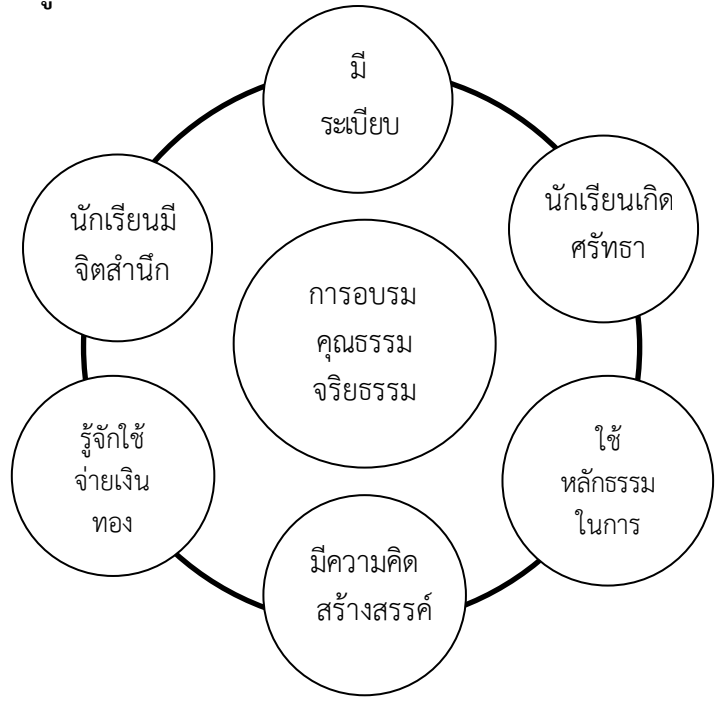
ด้านกายภาวนา คือ นักเรียนเป็นคนมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ

ด้านศีลภาวนา คือ นักเรียนมีความประพฤติซื่อตรง มีจิตสำนึก เป็นคนดี ใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต

ด้านจิตตภาวนา นักเรียนเกิดศรัทธา เป็นคนดี ทำประโยชน์แก่สังคมและเพื่อนมนุษย์ ช่วยเหลือผู้อื่น สร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดแก่ตนเอง

ด้านปัญญาภาวนา คือ นักเรียนรู้เท่าทันถึงปัญหาอันมาจากยาเสพติด นักเรียนรู้จักใช้จ่ายเงินทอง มีปัญญา นำหลักธรรมมาใช้พัฒนาศักยภาพ มีความคิดสร้างสรรค์

2) องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย



ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

จากองค์ความรู้ที่สังเคราะห์ อธิบายได้ว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ นักเรียนเกิดศรัทธา มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึก รู้จักใช้จ่ายเงินทอง มีความคิดสร้างสรรค์ ใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 โรงเรียนทำข้อตกลงกับวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และองค์กรคณะสงฆ์จัดทำหลักสูตรอบรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน
- 1.2 โรงเรียนกำหนดกฎระเบียบการวัดผลของสถานศึกษาว่าด้วยความประพฤติที่ดีของนักเรียนในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 2.1 พระสงฆ์ควรให้นักเรียนได้น้อมหลักธรรมคำสอนทางศาสนาไปปรับเปลี่ยนใช้ในการดำเนินชีวิตให้เป็นไปอย่างถูกต้อง
- 2.2 พระสงฆ์ควรส่งเสริม พัฒนา เด็กและเยาวชน ให้มีความพร้อมและรู้เท่าทัน ความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน

2.3 พระสงฆ์ควรสร้างความตระหนักในการสร้างสุขภาวะทางจิต สุขภาวะทางสังคม และ สุขภาวะทางจิตวิญญาณ หรือปัญญา โดยใช้หลักคำสอนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยรายละเอียดในเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ (Interview) โดยแบบสัมภาษณ์ รวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) รวมถึงผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้อง เช่น ครูและผู้บริหารของ นักเรียน เพื่อจะได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน

3.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนกลุ่มการวิจัย จากการศึกษา นักเรียนที่กำลังอยู่ใน ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี เป็นนักเรียนในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเป็นการ สำรองว่า พระสงฆ์ในพื้นที่อื่นๆ มีรูปแบบในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนเป็นอย่างไร

3.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ ที่พระสงฆ์ใช้ในการ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่นักเรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2550). *ธรรมศึกษาขั้นตรี ฉบับปรับปรุงใหม่ที่ประกาศใช้ในปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เตือนใจ ฤทธิจักร. (2547). *ธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พระปลัดบำเพ็ญ กิตติปาโล (สีลาธारा). (2557). *ความคาดหวังของนักเรียนต่อบทบาทพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดระยอง* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธานินทร์ ฐิติวีโร (อินทวิ). (2545). *การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสายลม ธมฺมวาทธโร (บดีรัฐ). (2554). *ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดสมุทรปราการ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์นภดล นาถธมฺโม (เกษมสุข). (2557). *สภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ในโรงเรียนวัดป่าประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- มนตรี กำลั้งดี. (2543). *ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอกะปงสังกัดสำนักงาน
ประถมศึกษา จังหวัดพังงา* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุนธรา แก่นกุล. (2544). *ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอพะโต๊ะ สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดชุมพร* (วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาล
ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*

EFFECIENCY OF PERFORMING DUITES OF MUNICIPAL OFFICERS ACCORDING TO
IDDHIPĀDA DHAMMA AT MUEANG MAIAUB-DISTRICT,
AMPHAWADISTRICT SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

นายเชาว์ ศรีอนันต์

Mr. Chao Srianant

E-mail: chaosrianant25@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามนั้นมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค เจ้าหน้าที่บางคนขาดทัศนคติที่ดีในการทำงาน ดังนั้น ควรกำหนดมาตรการเพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพด้วยความเพียร เจ้าหน้าที่ขาดความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับงานและทำงานด้วยความเต็มใจ บุคลากรไม่ใส่ใจการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอยู่เสมอ เจ้าหน้าที่ไม่ได้ทำการประเมินและตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ดังนั้น ควรพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ; การปฏิบัติหน้าที่; หลักอิทธิบาทธรรม

Abstract

This article was to study the condition and comparison of the Reviews, problems, obstacles and suggestions for efficiency of performing duties of municipal officers according to Iddhipāda Dhamma at Mueang Mai sub-district, Amphawa district, Samut Songkhram province. This mix-method research found that the respondents had an overall opinion at a high level, the different personal factors had no different opinions, therefore rejected the research hypothesis. some officers lack of good attitudes in working, therefore, measures should be prescribed for staff to work with their full potential with diligence, some lack of careful discretion in work, therefore should focus on work and work willingly, regarding the attention to the

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

assigned work, the personnel do not pay attention to the performance of their duties. Therefore, staff should develop themselves to be knowledgeable and capable people at all times, the staff did not assess and check the performance, therefore, the work procedures should be kept up to date.

Keywords: efficiency, performing duties, Iddhipāda Dhamma

บทนำ

สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่ประกอบด้วยองค์การหรือหน่วยงานนานาชนิด ซึ่งองค์การเหล่านี้จะมีความผูกพันกับวิถีชีวิตมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิด กล่าวคือ มนุษย์ถือกำเนิดมาในโรงพยาบาล ได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษา และประกอบอาชีพในองค์การทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดังนั้น องค์การหรือหน่วยงานจึงมิใช่สิ่งแปลกใหม่ แต่เป็นสิ่งที่มีความดำรงแต่สมัยโบราณ องค์การมักเป็นที่รวมของงานและคน โดยงานจะสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับหลักการบริหารและการจัดองค์การเป็นสำคัญ เมื่อใดก็ตามที่ผู้บริหาร มีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติขององค์การ ผู้บริหารก็จะสามารถประยุกต์หลักการบริหารองค์การให้เกิดประสิทธิภาพ และบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้ (สมคิด บางโม, 2558)

เทศบาลถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมากที่สุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติการจัดทำบริการสาธารณะ เทศบาลตำบลเมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบหนึ่ง ดังนั้น สารสำคัญประการหนึ่งของเทศบาลตำบลก็คือ การบริหารกิจการในท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้กับประชาชนในเขตเทศบาล เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานได้โดยมีความเป็นอิสระปลอดจากการชี้นำจากรัฐบาล มีความสามารถที่จะสนองความต้องการของพลเมืองในท้องถิ่นได้

จากประเด็นที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลเมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลที่มุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการดำเนินงานตามแผนงาน ด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน ไม่ท้อถอย และคิดค้นวิธีการแก้ไขปรับปรุงข้อผิดพลาดของงานอย่างสม่ำเสมอ ให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 2029 คน (สำนักงานเทศบาลอำเภออัมพวา, 2562) คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
- ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวม

(n=335)

ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่	ระดับความคาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านฉันทะ ความพอใจในงานตามที่ได้รับมอบหมาย	4.44	0.459	มาก
ด้านวิริยะ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียร	4.27	0.466	มาก
ด้านจิตตะ การใส่ใจกับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	4.27	0.453	มาก
ด้านวิมังสา การตรวจสอบและปรับปรุงการปฏิบัติงาน	4.32	0.453	มาก
โดยรวม	4.33	0.410	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.410) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านฉันทะ ความพอใจในงานตามที่ได้รับมอบหมาย ด้านวิมังสา การตรวจสอบและปรับปรุงการปฏิบัติงาน ด้านวิริยะ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียร และด้านจิตตะการใส่ใจกับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	0.368		0.713		✓
อายุ		0.577	0.631		✓
อาชีพ		0.188	0.904		✓
ระดับการศึกษา		0.161	0.851		✓
รายได้		0.319	0.812		✓

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเมืองใหม่	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านความพอใจในงานที่ได้รับมอบหมาย	ขาดความถนัดในงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติงานได้ไม่เต็มศักยภาพ ปฏิเสธงานโดยที่ยังไม่ได้ลงมือทำ	กำหนดมาตรการในการทำงาน ปรับพฤติกรรมของตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ครอบคลุมงานให้ตรงกับสายงานและความถนัดของเจ้าหน้าที่
ด้านการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียร	ขาดความรอบคอบ และความเอาใจใส่ในการทำงาน เจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	ควรปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจจริง หัวหน้างานควรให้รางวัลตอบแทนเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานได้ดี
ด้านการใส่ใจกับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	เจ้าหน้าที่ให้ความสนใจกับสื่อออนไลน์มากเกินไปจนขาดความเอาใจใส่ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน	ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอยู่เสมอ ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้เกิดประสิทธิภาพ
ด้านการตรวจสอบและปรับปรุงการปฏิบัติงาน	งานของเจ้าหน้าที่มีมากจนละเลยการประเมินผลการปฏิบัติงานของตน ขาดความรู้ความสามารถในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน	พัฒนาวิธีการปฏิบัติงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีคุณลักษณะตามข้อเสนอแนะดังนี้

ความพอใจในงานที่ได้รับมอบหมาย คือ 1) ขาดความถนัดในงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติงานได้ไม่เต็มศักยภาพ ปฏิเสธงานโดยที่ยังไม่ได้ลงมือทำ 2) กำหนดมาตรการในการทำงาน ปรับ

พฤติกรรมของตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ควรมอบหมายงานให้ตรงกับสายงานและความถนัดของเจ้าหน้าที่

ด้านการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียร คือ 1) ขาดความรอบคอบ และความเอาใจใส่ในการทำงาน เจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย 2) ควรปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจจริง หัวหน้างานควรให้รางวัลตอบแทนเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานได้ดี

ด้านการใส่ใจกับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย คือ 1) เจ้าหน้าที่ให้ความสนใจกับสื่อออนไลน์มากเกินไปจนความจำเป็น ขาดความเอาใจใส่ ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน 2) ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอยู่เสมอ ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้เกิดประสิทธิภาพ

ด้านการตรวจสอบและปรับปรุงการปฏิบัติงาน คือ 1) งานของเจ้าหน้าที่มีมากจนละเลยการประเมินผลการปฏิบัติงานของตน ขาดความรู้ความสามารถในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน 2) พัฒนาวิธีการปฏิบัติงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรม ของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและนำเสนอและนำมาอภิปรายดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อสภาพประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรม ของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบล เหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรม ของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบล เหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งด้านฉันทะ ความพอใจในงานตามที่ได้รับมอบหมาย ด้านวิริยะ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียร ด้านจิตตะ การใส่ใจกับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ด้านวิมังสา การตรวจสอบและปรับปรุงการปฏิบัติงาน เห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณิชา เพิ่มพูน, (2551) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก เมื่อทำการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเป็นรายด้าน พบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดรองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรมและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อันดับน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรม ของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบล เหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรม ของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบล เหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ เจริญขำ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอเขาฉกรรจ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร” พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอเขาฉกรรจ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานของตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอเขาฉกรรจ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกันและระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แต่ในส่วน of ประชาชนที่มีประสบการณ์ การทำงานที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01

องค์ความรู้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้

ด้านการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความเพียร

เจ้าหน้าที่ควรมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ทำงานด้วยความกระตือรือร้นขยันหมั่นเพียรไม่ละเลยงานในหน้าที่หัวหน้างานควรเสริมแรงโดยการให้รางวัลตอบแทนเพื่อเป็นกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่

ด้านความพอใจในงานตามที่ได้รับมอบหมาย

พยายามศึกษางานของตนเอง และเพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ ควรมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถและความถนัด
3.พอใจที่จะดำเนินงานนั้นให้ประสบผลสำเร็จ
4.วางแผนการดำเนินงาน และทำให้งานสำเร็จผลตามจุดหมายที่วางไว้

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท
ธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่
อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ด้านการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมาย

เจ้าหน้าที่ควรจะพัฒนาตัวเองให้มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานควรทำความเข้าใจงานที่จะต้องปฏิบัติควรสร้างจิตสำนึกของเจ้าหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมขององค์กรตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจจริง

ด้านการตรวจสอบและปรับปรุงการปฏิบัติงาน
พัฒนาวิธีการปฏิบัติงานรูปแบบใหม่ ๆ โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วย ในการปฏิบัติงานควรมีบรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์ ที่บุคลากรทุกคนยอมรับควรมีเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะเพื่อหาเหตุผลและข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่พึงประสงค์ดังนี้

ด้านการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียร เจ้าหน้าที่ควรมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ทำงานด้วยความกระตือรือร้นขยันหมั่นเพียรไม่ละเลยงานในหน้าที่ หัวหน้างานควรเสริมแรงโดยการให้รางวัลตอบแทนเพื่อเป็นกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่

ด้านความพอใจในงานตามที่ได้รับมอบหมาย พยายามศึกษางานของตนเอง และเพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ ควรมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถและความถนัด

ด้านการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เจ้าหน้าที่ควรจะพัฒนาตัวเองให้มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานควรทำความเข้าใจงานที่จะต้องปฏิบัติควรสร้างจิตสำนึกของเจ้าหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมขององค์กรตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจจริง

ด้านการตรวจสอบและปรับปรุงการปฏิบัติงาน พัฒนาการปฏิบัติงานรูปแบบใหม่ ๆ โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วย ในการปฏิบัติงานควรมีบรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์ ที่บุคลากรทุกคน

ยอมรับควรมีเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะเพื่อหาเหตุผลและข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมาก

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัย “ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) เทศบาลควรมีการร่วมมือกับองค์กรและกำหนดนโยบายมาตรฐานคุณภาพการบริการประชาชนโดยบูรณาการหลักธรรมาภิบาลและพุทธธรรม
- 2) เทศบาลควรมีการอบรมจัดตั้งกลุ่มจิตอาสาเพื่อช่วยในยามที่เดือดร้อนเพื่อพัฒนาจิตใจตนเองและผู้อื่นให้ดียิ่งขึ้น
- 3) เทศบาลควรมีการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีการทำจิตและใบหน้าที่ยิ้มแย้มอยู่เสมอ เพื่อให้คนมาติดต่ออวยชัยที่ดีต่อกัน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) ผู้บริหารเทศบาลควรมอบหมายงานให้ตรงกับสายงานและความถนัดของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ
- 2) เจ้าหน้าที่ควรมีความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ควรให้ความสำคัญกับงานทำงานด้วยความเต็มใจและอดทน ควรมีความกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียรในการทำงานไม่ละเลยหน้าที่
- 3) เจ้าหน้าที่ควรเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอยู่เสมอ ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้เกิดประสิทธิภาพ ควรให้ความสำคัญกับงานของตน ควรปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสมกับคำว่าข้าราชการ
- 4) เทศบาลควรพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่เฉพาะเพื่อหาข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักอิทธิบาทธรรมของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” ซึ่งได้รับข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย โดยผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานกับหลักอิทธิบาทธรรมของหน่วยงานอื่นว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร
- 2) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นเพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

3) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาระบบการทำงานของกรรณำหลักอิทธิบาทกับหลักธรรม

เอกสารอ้างอิง

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บิสิเนสอาร์แอนด์ดี.
- พรนิชา เพิ่มพูน. (2551). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมคิด บางโม. (2558). *องค์การและการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา.
- สำนักงานเทศบาลอำเภออัมพวา. (2562). *ฐานข้อมูลบุคลากรเทศบาลตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*.
- สุพจน์ เจริญขำ. (2554). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่
อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*

DEVELOPMENT COMMUNITY ACCORDING TO BUDDHISM IN MUEANGMAI
SUB-DISTRICT, AMPHAWA DISTRICT, SAMUTSONGKHRAM PROVINCE

สมชาย ลำภู

Somchai lamphoo

E-mail: Somchai_lamphoo@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนา เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นแบบผสมวิธี พบว่า สภาพการพัฒนาชุมชนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัญหา อุปสรรค คือ ผู้บริหารขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง ดังนั้นควรพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในการพัฒนาชุมชน

คำสำคัญ: การพัฒนาชุมชน; ตามแนวพระพุทธศาสนา; จังหวัดสมุทรสงคราม

Abstract

The objectives of this study were to study conditions of development comparisons of development problems and obstacles of development community according to Buddhism in Mueangmai Sub-district , Amphawa District, Samutsongkram Province. The research used the mixed research method. Findings were The conditions of development community according to Buddhism in Mueangmai Sub-district , Amphawa District, Samutsongkram Province found that all of had moderate. Based on different is found to be different accepting the research hypothesis. Serious damage to community development problems. Should be developed leadership for them.

Keywords: Development Community; According to Buddhism; Samutsongkram Province

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญสถาบันหนึ่งในสถาบันหลักของชาติไทย เป็นที่มาและถ่ายทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ พระพุทธศาสนาจึงเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและวิถีชีวิตของคนไทย ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนา และการจัดระเบียบทางสังคมไทยในด้านต่างๆ ทั้งด้านการปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม ประเพณี จนถึงการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยมีวัดเป็นหน่วยปฏิบัติการหลักของสถาบันพระพุทธศาสนา มีหน้าที่ถ่ายทอดวิชาการ ศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ไปสู่สังคม วัดจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของสังคมที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมเป็นอย่างมาก นั่นคือ วัดกับสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดลึกซึ้งจนยากที่จะแยกออกจากกันได้ วิถีชีวิตของผู้คนในสังคมผูกพันกับวัดตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย วัดจึงเปรียบเหมือนชีวิตจิตใจหรือจิตวิญญาณของสังคม และในขณะเดียวกันสังคมก็เปรียบเสมือนร่างกาย ที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องอาศัยเกื้อกูลและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นวัดและสังคมจะต้องสมานฉันท์ให้ความร่วมมือร่วมใจ และประสานสัมพันธ์อยู่คู่กันตลอดไป

ในการทำงานเดียวกันนี้ วัดและพระสงฆ์เป็นผู้ที่ทำคุณประโยชน์และช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมด้วยเช่นกัน ดังนั้นวัดและพระสงฆ์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อชุมชนและสังคม ทั้งนี้แต่ละชุมชนหรือหมู่บ้านต่างมีวัดประจำเป็นศูนย์กลางของการประกอบพิธีกรรมและการทำกิจกรรมต่างๆ วัดเป็นสมบัติร่วมกันของคนทั้งชุมชนหรือหมู่บ้านที่ทุกคนจะต้องช่วยกันอุปถัมภ์ค้ำจุนและช่วยกันปกป้องดูแลรักษา วัดในพระพุทธศาสนาจึงอยู่ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนไทยสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า วัดเป็นหน่วยงานสวัสดิการใหญ่ที่สุดในชุมชน ที่ช่วยเหลือและแก้ปัญหาต่างๆ ของครอบครัว ชุมชนและสังคมในส่วนรวมได้เป็นอย่างดี จนกระทั่งเมื่อความเจริญแบบตะวันตกได้เริ่มหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ มากมาย อาทิ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม เป็นต้น ส่งผลให้บทบาทของวัดและพระสงฆ์ลดความสำคัญลงไปมาก และจากการที่สภาพสังคมปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหรือกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเขตชุมชนเมือง และประการสำคัญคือการพัฒนาประเทศไทยให้มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น ทำให้สังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมแบบตะวันตกมากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันของชุมชนจึงเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบพึ่งพาตนเองมาเป็นสังคมนิยมบริโภคนิยม ที่มาพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และได้กลายมาเป็นกระแสที่ครอบงำแนวคิด ค่านิยม และวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยเป็นอย่างมาก และจากการที่มุ่งเน้นแต่การพัฒนาทางโลก แต่ละเลยมิติทางธรรม ได้ก่อให้เกิดความเสื่อมถอยทางด้านศีลธรรม และจริยธรรมแก่ผู้คนในชุมชน จึงทำให้ผู้คนในชุมชนเริ่มหันห่างจากวัดมากขึ้น ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ตามมามากมาย

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาด้านสังคม อันถือว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศไปสู่ความก้าวหน้าที่แท้จริง และในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจะก้าวรุดหน้าไปด้วยดีนั้น ย่อมต้องอาศัยคนที่มีคุณภาพดี เป็นพื้นฐานเบื้องต้น ปัจจัยที่จะช่วยให้คนมีคุณภาพดีนั้น ก็คือ การศึกษา (ก่อ สวัสดิพานิชย์, 2541) การศึกษาก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคมและจิตใจ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี ในขณะที่เดียวกัน การศึกษาและการพัฒนายังมีความสัมพันธ์กันโดยตรงเพราะการศึกษาอาจมีผลกระทบส่งเสริมต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและสังคมได้

การพัฒนาวัดเพื่อให้วัดเป็นแหล่งสืบทอดพระพุทธศาสนา โดยสร้างสิ่งก่อสร้างที่จำเป็น สร้างด้วยความสวยงาม รักษาเอกลักษณ์ของศิลปะท้องถิ่น อนุรักษ์โบราณวัตถุเก่าแก่ทั้งพระพุทธรูป อาวุธ สิ่งของเครื่องใช้เก็บรวบรวมไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา บทบาทด้านการพัฒนาพระสงฆ์ พระสงฆ์ที่มีอาวุโสควรให้ความสำคัญในการดูแลอบรมสั่งสอนพระสงฆ์ที่อ่อนพรรษาให้เป็นพระสงฆ์ที่มี จริยาวัตรตรงตามเป็นที่พึ่งพิงของประชาชน ในกรณีที่พระสงฆ์รูปใดเป็นพระอุปัชฌาย์ ก็ควรจะให้ความสำคัญในการอบรมพระสงฆ์บวชใหม่เป็นพิเศษจนกว่าพระสงฆ์รูปนั้นมีจริยาวัตรที่เหมาะสม พระสงฆ์พึงมีบทบาทในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นกระแสใหญ่ของโลกที่มีการระดมศาสตร์ทางด้านต่างๆ มาเชื่อมโยงพระสงฆ์จึงควรต้องพยายามศึกษาให้เข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อม และวิธีแก้ไขให้ลึกซึ้งเพื่อจะได้สอนประชาชนได้ถูกต้อง และวัดควรเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน

จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นจังหวัดที่เกิดความเปลี่ยนแปลง และกำลังพัฒนาไปอย่างรวดเร็วมาก ทั้งทางด้านคมนาคม เศรษฐกิจ การเมือง เพราะตั้งอยู่ติดกับเขต ชุมชนเมืองและตลาดน้ำ อัมพวา เดิมเป็นชุมชนเกษตรกรรม ทำสวนลั่นจี่ สวนส้มโอ และน้ำตาลมะพร้าว คนในชุมชนอยู่แบบต่างพึ่งพากันและกัน เมื่อความเจริญด้านการคมนาคม หรือทางเศรษฐกิจ เช่นมีโรงงานขนาดย่อม มี หมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอันส่งผลกระทบต่อในด้าน ต่างๆ แก่ชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมประเพณี การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพที่ เปลี่ยนแปลงไป ประชาชนบางส่วนเลิกทำการเกษตร หันมาเป็นลูกจ้างโรงงาน เป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน เป็นธรรมดาว่าเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงก็ย่อมมีปัญหาเกิดขึ้นตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคม การเมือง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่นปัญหาขยะ และปัญหาอื่นๆอีกมากมาย ซึ่งปัญหา เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบในการดำรงชีวิตของคนในจังหวัดสมุทรสงคราม ทั้งสิ้น และจากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้นำชุมชนจึงได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาบูรณาการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนบนฐานของความพอเพียง อยู่ ดีกินดีและมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามนโยบายของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย โดยอาศัยการมีส่วนร่วม ร่วมและความร่วมมือของทุกภาคส่วนในชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมให้นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของ ประชาชนตามบริบทของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรู้จัก

ใช้ รู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ อันจะเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชนอย่างพอเพียงและอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม วิธีการและแนวทางปฏิบัติอย่างไรบ้าง เพื่อพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนและสังคม นอกจากนี้ยังได้ศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชนสืบไปด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) กำหนดขอบเขตเนื้อหา ตามแนวคิดของ การพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 3 ด้าน คือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน 3 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนา ด้านสังคม (2) การพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ (3) การพัฒนา ด้านสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546: 5)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 1,356 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้ทำการสุ่มมาจากประชากร โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) (สุวรีย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2546: 129-130). ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 308 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 11 รูป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีลักษณะ เป็นแบบเลือกตอบ (Check List) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบปลายเปิด (Open Ended Question) และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้าง (Structured Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ด้วย เทคนิคการวิเคราะห์ เนื้อหา

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการพัฒนา ชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม

(n = 308)

ลำดับ	การพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนา ในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัด สมุทรสงคราม	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1.	ด้านการพัฒนาสังคม	4.62	0.420	มากที่สุด
2.	ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	4.47	0.480	มาก
3.	ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม	4.49	0.461	มาก
ภาพรวม		4.52	0.414	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพุทธศาสนาใน ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 3 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบ	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. เพศ	1.588		0.113	-	✓
2. อายุ	-	13.124**	0.000	✓	-
3. วุฒิการศึกษาสามัญ	-	7.318**	0.001	✓	-
4. อาชีพ	-	18.106**	0.000	✓	-

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการเปรียบเทียบประชาชน ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามที่มีอายุ วุฒิการศึกษาสามัญ อาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาใน ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาใน ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการพัฒนาสังคม คือ ผู้บริหารขาดความ กระตือรือร้นในการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง ปัญหาด้านสังคมมีมาก เช่น ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาด้านอาชญากรรม เป็นต้น ปัญหาส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันถ่วงที ข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในการพัฒนาชุมชน ขอความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการแก้ไข ปัญหาและรีบแก้ไขปัญหาไม่ให้บานปลาย ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ในช่วงนี้ประเทศไทยมีปัญหา เกี่ยวกับเศรษฐกิจจำนวนมาก ส่งผลให้ประชาชนค้าขายไม่ดี จำนวนผลผลิตในชุมชนมีจำนวนมาก ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ ข้อเสนอแนะ คือ เน้นดำเนินการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและทำราคากลาง ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม คือ ปัญหาด้านขยะในชุมชนมีจำนวนมาก ต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมยังไม่ได้การแก้ไขอย่างเต็มที่ ข้อเสนอแนะ คือ ร่วมมือกับทุกส่วนงาน รณรงค์ ให้มีการทิ้งขยะให้ถูกต้องและรณรงค์ให้ประชาชนรักษาสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผล

1. ประชาชน ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามมีความคิดเห็นต่อการ พัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 3 ด้าน ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน การพัฒนาสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา จันทร์แดง, (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการบริหาร จัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน” ผลการวิจัยพบว่า 1) นโยบายการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง มีการ

ดาเนินการในด้านการเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การจัดการความรู้ และการเรียนรู้ของคนในชุมชน 2) ชุมชนมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการชุมชน การประกอบอาชีพ การจัดการทรัพยากรในชุมชน และการพัฒนาองค์กรในชุมชน 3) รูปแบบใหม่ที่ค้นพบคือ การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งแบบบูรณาการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยในครั้งนี้นำไปสู่ข้อค้นพบใหม่ คือ 1) การมีส่วนร่วมที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งแบบไตรภาคี ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคีสันับสนุน 2) ระบบสนับสนุนชุมชนเข้มแข็ง ได้แก่ ระบบความรู้ ระบบข้อมูล ระบบความสัมพันธ์ และมีแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง 3) แนวทางในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง คือ แนวทางด้านการศึกษาพัฒนาชุมชน แนวทางด้านการศึกษาปรับตัวของชุมชน และแนวทางการดำรงอยู่ของชุมชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รสสุคนธ์ ยมกนิษฐ์, (2553) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษากระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา” พบว่า กระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับศรัทธาในฐานะองค์ธรรมที่นำเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ เพราะเมื่อมีศรัทธาแล้ว การนำตนเองเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้สามารถตั้งต้นขึ้นได้ ศรัทธานั้นจะต้องประกอบด้วยปัญญาจนกลายเป็นสัมมาทิฐิที่มีคุณภาพ ซึ่งเกิดได้ด้วยปัจจัย 2 ประการ คือ ปรโตโฆสะหรือปัจจัยภายนอกที่มุ่งหมายไปที่กาลยาณมิตร เป็นแหล่งความรู้ที่ดีงาม ถ่ายทอด สั่งสอน อบรม ชี้แนะแนวทางการคิดวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ให้บุคคลสามารถคิดวิเคราะห์พิจารณาหรือโยนิโสมนสิการให้เข้าใจด้วยตนเองได้อย่างเป็นอิสระจนได้ความรู้และได้ประโยชน์ โยนิโสมนสิการจึงเป็นปัจจัยภายใน เมื่อบุคคลมีโยนิโสมนสิการแล้ว สัมมาทิฐิจะเกิดขึ้นตามมา และองค์ธรรมต่างๆ ในกระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นตามมาเป็นลำดับเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันไป นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้จะดำเนินไปอย่างได้ผลดี ต้องประกอบด้วยองค์ธรรม คือ ปัญญาวุฑฒิธรรม 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้กระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาบริบูรณ์เป็นขั้นๆ โดยลำดับในวิสุทธิ 7 จนบรรลุจุดหมายของกระบวนการเรียนรู้ คือ ปัญญาที่รู้เท่าทันสิ่งทั้งปวงตามความเป็นจริง

2. เปรียบเทียบประชาชน ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามที่มีอายุวุฒิการศึกษาสามัญ อาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรยุทธ กิตติอุดม, (2550) ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนสุขสันต์พัฒนา เขตคลองสามวา” พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ อาชีพ การศึกษา ระยะเวลาการพักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้จากการวิจัย

มีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในการพัฒนาชุมชน ขอความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาและรับมือกับปัญหาไม่ให้นานปลาย ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ในช่วงนี้ประเทศไทยมีปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจจำนวนมาก ส่งผลให้ประชาชนค้าขายไม่ดี จำนวนผลผลิตในชุมชนมีจำนวนมาก ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ ข้อเสนอแนะ คือ เน้นดำเนินการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและทำราคากลาง ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม คือ ปัญหาด้านขยะในชุมชนมีจำนวนมาก ต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมยังไม่ได้การแก้ไขอย่างเต็มที่ ข้อเสนอแนะ คือ ร่วมมือกับทุกส่วนงาน รณรงค์ให้มีการทิ้งขยะให้ถูกต้องและรณรงค์ให้ประชาชนรักษาสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ดังนี้

1) ประชาชนต้องทำข้อตกลงกับผู้นำชุมชน และองค์กรคณะสงฆ์จัดทำแผนพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

2) กำหนดแผนการปฏิบัติงานในการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ผู้นำชุมชน ต้องไปปรับเปลี่ยนการใช้กลยุทธ์ในการปฏิบัติงานให้เป็นอย่างถูกต้อง

2) ควรส่งเสริม พัฒนา เด็กและเยาวชน ให้มีความพร้อมและรู้เท่าทัน ความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยรายละเอียดในเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ (Interview) โดยแบบสัมภาษณ์ รวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) รวมถึงผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้อง เช่น พระสงฆ์ ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อจะได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

2) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนกลุ่มการวิจัย จากการศึกษาจากประชากร ในตำบลเหมืองใหม่ เป็น ประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม

3) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาชุมชน ใช้เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2541). การศึกษาของไทย. *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*. 1(26).
- รสสุคนธ์ ยมกนิษฐ์. (2553). *ศึกษากระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรยุทธ กิตติอุดม. (2550). *กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนสุขสันต์พัฒนา เขตคลองสามวา* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- วิทยา จันทร์แดง (2554). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). *การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย*. นนทบุรี: เอกสารประกอบการประชุมประจำปี.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2529). *การศึกษานอกโรงเรียน: เส้นทางที่ไม่สิ้นสุด*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.

การจัดการงานสาธารณตามแนวพระพุทธศาสนา
ขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี*

PUBLIC CHARITY MANAGEMENT ACCORDING TO BUDDHISM OF
PUBLIC CHARITY IN RATCHABURI

อาภารศมี บรรเจิดจรัสเลิศ

Aparatsamee bunjedjarusled

E-mail: Aparatsamee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เพื่อศึกษาสภาพการจัดการ เปรียบเทียบความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการจัดการงานสาธารณกุศลตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า การจัดการงานสาธารณกุศลตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยส่วนบุคคลต่างก็มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัญหา อุปสรรค ได้แก่ แนวทางการทำงานที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นจึงควรมีการประชุมร่วมขององค์กรการกุศลในพื้นที่จังหวัดราชบุรีอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างแนวทางการทำงานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ: งานสาธารณกุศล; แนวพระพุทธศาสนา; องค์กรการกุศลจังหวัดราชบุรี

Abstract

The objectives of this article was to study the general condition of management, compare opinions, problems, obstacles and suggestions for management of public charity work following Buddhist teaching of charitable organizations in Ratchaburi province, using mixed methods. Findings were management of public charity work following Buddhist teaching of charitable organizations in Ratchaburi province is in highest level. Based on different is found to be different accepting the research hypothesis. The problems and obstacles was collaboration among charitable organizations in Ratchaburi Province is in non-aligned ways. So that should have a joint meeting of charitable organizations in Ratchaburi province at least once a month in order to establish a clear and consistent work direction.

Keywords: Public Charity; Buddhism; Public Charity In Ratchaburi

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติการรับรองสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ไว้ในหมวด 3 มาตรา 25 – 49 ไว้ในหลายเรื่อง รวมถึงการใช้สิทธิและเสรีภาพบุคคลในการดำเนินกิจการงานสาธารณกุศลไม่แสวงหาผลกำไร มักอยู่ในรูปแบบของมูลนิธิหรือสมาคม ตัวอย่างเช่น การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ผู้เสียชีวิต คนไร้บ้าน การก่อตั้งศาลเจ้า ส่วนใหญ่มุ่งเน้นในเรื่องที่ภาครัฐไม่อาจตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสัมฤทธิ์ผล การไม่เข้าถึงบริการสาธารณะ (Public Service) ของทางภาครัฐหรือกิจการเกี่ยวกับนโยบายทางเลือก เป็นต้น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560: 7)

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การขยายตัวของสังคมเมือง ก่อให้เกิดความเสื่อมทางด้านจิตใจของคนในสังคม ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ก่อเกิดเป็นเกลียวลูกโซ่สืบเนื่องของปัญหา ความไม่เป็นระเบียบของสังคม การขาดคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม ความเหลื่อมล้ำไม่เสมอภาคทางสังคม ความเจริญที่ไม่ทั่วถึงส่งผลให้ประชาชนเกิดการย้ายถิ่นฐานจากชนบทหลังไหลเข้าเมืองเกิดปัญหาทั้งชนบทและในเมือง

งานสังคมสงเคราะห์ มีแนวความคิดในการแก้ปัญหาต่างๆในสังคม หรือที่เรียกว่า “ปัญหาสังคม” โดยผู้ปกครองในสังคมมีความปรารถนาที่จะให้สมาชิกในสังคมมีความเป็นอยู่ที่สงบสุขสามัคคี โดยสรุปแล้วปัญหาในสังคมมีอยู่ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ปัญหาเกี่ยวกับสุขอนามัยของร่างกายและจิตใจ เช่น ความเจ็บไข้ได้ป่วยด้วยโรคชนิดต่างๆ ความพิการทางร่างกายและจิตใจ การประสบอุบัติเหตุทางร่างกายและจิตใจ หรือสภาพการเปลี่ยนแปลงไม่สมดุลของอวัยวะภายใน ประการที่ 2 ปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เช่น ความขาดแคลนยากไร้มีสาเหตุมาจากความเจ็บป่วย ไม่มีงานทำ ไม่มีที่ทำกิน ไม่มีทุนประกอบอาชีพ หรือความด้อยโอกาสของผู้คนในสังคม การประสบสาธารณภัยจนสิ้นเนื้อประดาตัว และประการที่ 3 ปัญหาเกี่ยวกับความด้อยสติปัญญาขาดเหตุผลทำให้หลงผิดทำตามอารมณ์ตัวเอง เช่น การติดยาเสพติด การค้าประเวณี การประกอบอาชญากรรมต่างๆ เป็นต้น ปัญหาทั้ง 3 ประการนี้ หากกล่าวให้คล้องกันก็จะได้ว่า “ความมีโรคมามาก ความยากไร้ และความไม่รู้” ปัญหาสังคมดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นได้ในทุกสังคมของมนุษย์ ส่งผลกระทบเป็นปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน กล่าวคือ เพราะความเจ็บป่วยทำงานไม่ได้ ความยากไร้ก็ตามมา โอกาสจะได้ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้มีน้อยด้อยสติปัญญาไม่มีเหตุผล ทำตามอารมณ์ขาดความยั้งคิดเห็นผิดเป็นถูกเพราะความยากไร้ขาดแคลน อาหารไม่ได้รับถูกต้องตามหลักอนามัยที่ดี เกิดโรคมัยไข้เจ็บ สุขภาพไม่ดี ไม่สามารถศึกษาหาความรู้ได้เต็มที่ โอกาสที่จะได้รับการศึกษามีน้อยหรืออาจไม่มีเลย และเพราะสติปัญญาน้อยทำให้ไม่รู้ช่องทางทำมาหากินชีวิตก็ลำบากขาดแคลนและโรคมัยไข้เจ็บก็ตามมา ปัญหาทั้งหลายแม้อาจเกิดขึ้นกับปัจเจกบุคคลก็ตาม แต่เกิดท่ามกลางสังคมมนุษย์โดยรวม ย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมน้อยมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาพของความรุนแรง และอิทธิพลของปัญหานั้นๆ ตัวอย่างเช่น ปัญหาของโรคระบาดบางชนิด เมื่อเกิดขึ้นกับใครเพียงคนเดียวก็ตาม ย่อมอาจติดต่อแพร่กระจายเป็นภัยแก่ผู้คนในสังคม สร้างความเดือดร้อนเป็นวงกว้าง ปัญหาอาชญากรรมบางชนิดที่เกิดจากอารมณ์

ของคนเขลาเพียงคนเดียวอาจสร้างความเสียหายต่อผู้คนในสังคมเป็นจำนวนมากได้ ปัญหาความอดอยากขาดแคลนหรือยากไร้ของผู้คนแม้จะมีไม่มาก แต่ก็อาจสร้างความหดหู่ วิตกกังวลแก่คนในสังคมถึงขนาดเกิดความหวาดระแวงในทรัพย์สิน

จากปัญหาทางสังคมที่สะสมพอกพูนและสลับซับซ้อนในปัจจุบัน ภายใต้สภาพแวดล้อมลักษณะพลวัต การปลูกฝังจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม จึงเกิดขึ้นในสังคมไทย ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันมีกล่าวถึงกันมาก คำว่า “จิตอาสา” (Valunteer Spirit/Mind) เป็นลักษณะของบุคคลผู้รู้จักเอาใจใส่ เป็นธุระเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีจิตสำนึกยึดมั่นในคุณงามความดี ละอายความผิด รับผิดชอบต่อส่วนรวม ตัวอย่างเช่น จิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

โครงการจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริ “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ โครงการนี้ขึ้นเพื่อรวมความสมัครสมานสามัคคีของคนไทยทุกคนในการทำการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เพื่อพัฒนาพื้นที่ในชุมชนต่างๆ ให้มีความเจริญ เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างถาวร โดยมีการดำเนินโครงการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

จังหวัดราชบุรีเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่ดำเนินงานกิจกรรมจิตอาสาในส่วนภูมิภาคอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เช่น กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์พัฒนาทำความสะอาดศาสนสถาน เป็นต้น ทั้งในรูปแบบของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในส่วนของภาคเอกชนนั้น ยังมีองค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีดำเนินงานสาธารณกุศลไม่แสวงหาผลกำไรเพื่อช่วยเหลือและร่วมแก้ปัญหาสังคม เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ได้แก่ มูลนิธิประชาชนกุล มูลนิธิปฐมบรมราชานุสรณ์ โดยพระบรมราชานุญาติ เป็นต้น มูลนิธิเหล่านี้ภารกิจหลัก คือ การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ผู้เสียชีวิต บรรเทาสาธารณภัย และงานสาธารณกุศลอื่นๆ

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การขยายตัวของประชากร ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้การจัดการงานสาธารณกุศลขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยลักษณะของสังคมไทยเป็นสังคมเมืองพุทธ การช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันของคนในสังคม ยังคงเป็นแนวทางการดำเนินงานสาธารณกุศลขององค์กรการกุศลตลอดมา

จากปัญหาทางสังคมภายในจังหวัดราชบุรีที่มีการเปลี่ยนแปลงทางบริบท ส่งผลสู่การขยายตัวขององค์กรการกุศลภายในจังหวัด ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาและวิจัยเรื่อง “การจัดการงาน สาธารณกุศลตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี” เพื่อศึกษาความเป็นมา สภาพของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันเพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางการจัดการงาน สาธารณกุศลขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการงานสาธารณสุขตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการจัดการงานสาธารณสุขตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดขอบเขตเนื้อหา ตามหลักสารานุกรม ได้แก่ ด้านเมตตากายกรรม ด้านเมตตาวจีกรรม ด้านเมตตามโนกรรม ด้านสาธารณโภคี ด้านศีลสามัญญา และด้านทิวฐิสามัญญา

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ (Key Informants) จากผู้ที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับสาระสำคัญของการวิจัย จำนวน 7 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติพรรณนา และสถิติอนุมาน

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำเทปบันทึกมาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ ประกอบบริบท

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญในการจัดการงานสาธารณสุขตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของการจัดการงานสาธารณสุขตามแนวพระพุทธศาสนา พบว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลมีความเสียสละ อดทน ตั้งใจและอยู่ภายใต้กฎระเบียบขององค์กรการกุศลอย่างเคร่งครัด มีแนวทางการทำงานร่วมกันที่มุ่งเน้นความสามัคคีในกลุ่มองค์กรการกุศลร่วมกัน แต่การจัดการงานสาธารณสุขในจังหวัดราชบุรียังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขในเรื่องการขาดแคลนอัตรากำลัง อุปกรณ์กู้ชีพ กู้ภัย และสวัสดิการจากทางภาครัฐ

2. ปัจจัยส่วนบุคคลเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการงานสาธารณสุขตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีที่มีเพศ อายุ การศึกษาและรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการงานสาธารณสุขตามแนวพระพุทธศาสนาที่แตกต่างกัน ส่วนเจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีที่มีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับองค์กรการกุศลที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการงานสาธารณสุขตามแนวพระพุทธศาสนาที่ไม่แตกต่างกัน ที่มีนัยทางสถิติที่ 0.05

3. ปัญหา อุปสรรคในการจัดการงานสาธารณสุขตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี พบว่า ด้านเมตตาทายกรรม ขาดแคลนอัตรากำลัง อาสาสมัครไม่เพียงพอ มีภารกิจ ขอบข่ายงานที่ซับซ้อนและมากขึ้น ด้านเมตตาวจีกรรม ประชาชนทั่วไปหรือผู้มารับบริการมักใช้ถ้อยคำไม่สุภาพและกล่าวต่อถึงการบริการที่ล่าช้า ด้านเมตตามโนกรรม ประชาชนทั่วไปยังคงมีทัศนคติกับองค์กรการกุศลว่าเป็นการหาผลประโยชน์ ด้านสาธารณโภคี เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลไม่เคยได้รับสวัสดิการจากภาครัฐ ด้านศีลสามัญญตา องค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี มี 4 หน่วยงาน มีกฎกลางในการยึดถือปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งในแต่ละองค์กรมีกฎระเบียบภายในที่แตกต่างกันและด้วยเหตุนี้บางองค์กรเคร่งครัดในเรื่องหนึ่ง อีกองค์กรอาจผ่อนปรน ส่งผลให้ประชาชนบางกลุ่มมองมูลนิธิทำงานไม่เป็นไประเบียบ เรียบร้อย ไม่ชัดเจนในกฎระเบียบ ด้านทัญญูสามัญญตา องค์กรการกุศลขาดแคลนเครื่องมือ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการกู้ชีพกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัยที่จำเป็น หน่วยงานภาครัฐมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่ครบถ้วน ทางองค์กรการกุศลได้ติดต่อประสานขอยืมแต่ได้รับการปฏิเสธข้อเสนอแนะ ด้านเมตตาทายกรรม มีการก่อตั้ง “สภาองค์กรการกุศลแห่งประเทศไทย” ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานขององค์กรการกุศลเพื่อเป็นมาตรฐานกู้ชีพ กู้ภัย ควบคุมความประพฤติของสมาชิกองค์กรการกุศลทั่วประเทศ และช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ขององค์กรการกุศล สำหรับการขาดแคลนอัตรากำลัง ให้มีการเชิญชวนเปิดรับอาสาสมัครอย่างจริงจัง เพื่อแก้ปัญหาภาระงานที่เพิ่มขึ้น ด้านเมตตาวจีกรรม ควรมีการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการทำงานของเจ้าหน้าที่องค์กรการกุศล ผ่านทางสื่อต่างๆ ให้มากขึ้น ด้านเมตตามโนกรรม มีการสร้างความเข้าใจ แสดงผลงานผ่านสื่อสาธารณะ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีขององค์กรการกุศลต่อประชาชนทั่วไป ด้านสาธารณโภคี สวัสดิการเจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลไม่ได้รับจากภาครัฐ สามารถทดแทนได้ด้วยการตั้งกองทุนสำหรับองค์กรการกุศลเพื่อ

ช่วยเหลืออาสาสมัครที่บาดเจ็บหรือเสียชีวิตในขณะที่ช่วยเหลือสังคม ด้านสี่สามัญญตา ควรมีการหารือร่วมกันขององค์กรการกุศลในจังหวัดเพื่อมีทิศทางการทำงานที่เบียดเบียนกันไม่แตกต่างกัน จนเกินไป เพื่อภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรการกุศล ด้านทฎฐิติสามัญญตา ควรมีการหารือในระดับผู้บริหารระหว่างองค์กรการกุศลและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง การจัดการงานสาธารณกุศลตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ผล ดังนี้

การจัดการงานสาธารณกุศลตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้ เนื่องจากวัตถุประสงค์ขององค์กรการกุศลเป็นไปเพื่อสังคมสงเคราะห์ สาธารณกุศลหรือสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมีได้แสวงหาผลกำไรมาเพื่อมาแบ่งปัน จึงเป็นไปตามแนวพระพุทธศาสนาหลักสาราณียธรรม อันเป็นคุณธรรมที่ทำให้ไม่เห็นแก่ตัว ระลึกถึงผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น ผูกพันเชื่อมโยงกันด้วยน้ำใจ อันนำไปสู่ความสามัคคี และการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพการณ์ การจัดการงานจึงเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณกุศลอย่างแท้จริง ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ พระครูใบฎีการะเบียบ สุขเมโธ (อ่อนละมูล) ได้ศึกษาและวิจัยในเรื่อง “การจัดตั้งกองทุนการศึกษาสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดตั้งกองทุนการศึกษาสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเหมาะสมโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และพระครูโกวิทบุญเขต (รอด อคฺคจิตฺโต) ได้ศึกษาและวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งวิทยาลัยสงฆ์ตากสินมหาราช จังหวัดตาก” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งวิทยาลัยสงฆ์ตากสินมหาราช จังหวัดตาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาและวิจัยออกเป็นรายด้านสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านเมตตาทายกรรม พบว่า การจัดการงานสาธารณกุศลตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี ด้านเมตตาทายกรรม โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลปฏิบัติงานช่วยเหลือประชาชนด้วยความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส รวดเร็วและถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจาก เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ พระครูโพธิสิริรักษ์ (จันทโท จนฺโทโก) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดตามหลักสาราณียธรรม 6 ของ

พระสังฆาธิการอำเภอบ้านฝื่อ จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า ด้านเมตตาทายกรรมภาพรวมดี การช่วยเหลือกิจธุระของเพื่อร่วมงานด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการด้วยความสุภาพ เคารพนับถือกัน ให้การอนุเคราะห์ช่วยเหลือไม่รังเกียจ ทำร้ายทั้งต่อหน้าและลับหลัง การสร้างความประทับใจทางกิริยาอาการ

2. ด้านเมตตาวจีกรรม พบว่า การจัดการงานสาธารณกุศลตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี ด้านเมตตาวจีกรรม โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีมีความคิดเห็นว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีให้บริการด้วยวาจาที่สุภาพ สำรวมระวังในการใช้คำพูดในที่เกิดเหตุ และมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เพื่อนร่วมงานและประชาชนทั่วไป ร่วมเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ในชุมชนและท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ พระมหาปัญญาสุปญโญ (โยธาทรี) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการชุมชนตามหลักสาราณียธรรม 6 ในเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า ด้านเมตตาวจีกรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ มีการช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพแสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลังแก่ผู้ที่มารับบริการ

3. ด้านเมตตามโนกรรม พบว่า การจัดการงานสาธารณกุศลตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี ด้านเมตตามโนกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีในจังหวัดราชบุรีมีความคิดเห็นว่า การปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลเป็นไปด้วยความตั้งใจ มุ่งความสำเร็จของงาน ประารถนาดีต่อส่วนรวม ตลอดจนปรับทัศนคติเพื่อส่วนรวม รู้จักให้อภัย ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ สมปอง โทบุรี ได้วิจัยเรื่อง “การใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครยะลา” ผลการวิจัยพบว่า ด้านเมตตามโนกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ข้อ อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ

4. สาธารณโภคี พบว่า การจัดการงานสาธารณกุศลตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี ด้านสาธารณโภคี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันและเสียสละประโยชน์ตนเองเพื่อส่วนรวม ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ อภิชาติ อนันตประยูร ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อการจัดการความขัดแย้งของชุมชนรอบสวนสัตว์เปิดเขาเขียว จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อการจัดการความขัดแย้งของชุมชน คนในชุมชนต่างมองเห็นคุณค่าและความจำเป็น โดยทุกฝ่ายต่างร่วมเสนอแนวทางปฏิบัติ การช่วยเหลือ แบ่งปัน จัดสรรสวัสดิการ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การโอนอ่อนผ่อนตามเพื่อมนุษยธรรม

5. ด้านศีลสามัญญตา พบว่า การจัดการงานสาธารณกุศลตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี ด้านศีลสามัญญตา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีในจังหวัดราชบุรีมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลปฏิบัติตนอยู่ใน

กฎระเบียบขององค์กรการกุศล ไม่กระทำตนเป็นที่เสื่อมเสีย ยึดถือเป้าหมายหลักร่วมกันเพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุกัญญา โพธิ์ทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม” ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรกรมบังคับคดีมีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อการปฏิบัติงาน กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติดี โดยนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตและการปฏิบัติงาน ยึดถือกฎระเบียบขององค์กรและยึดผลประโยชน์ส่วนรวม

6. ด้านที่ปฏิญาณสัญญา พบว่า การจัดการงานสาธารณกุศลตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี ด้านที่ปฏิญาณสัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีในจังหวัดราชบุรีมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม ร่วมงานกับองค์กรสาธารณกุศลอื่นเสมอ และรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิบูลย์ ฐิตสุโข (ยังบุญส่ง) ได้วิจัยเรื่อง “การนำหลักสาราณียธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลของการศึกษาและวิจัยพบว่า ผลระดับการนำหลักสาราณียธรรม 6 ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่ปฏิญาณสัญญา รับฟังความคิดเห็นของประชาชน อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลมีความเสียสละ อดทน ตั้งใจและอยู่ภายใต้กฎระเบียบขององค์กรการกุศลอย่างเคร่งครัด มีแนวทางการทำงานร่วมกันที่มุ่งเน้นความสามัคคีในกลุ่มองค์กรการกุศลร่วมกัน แต่การจัดการงานสาธารณกุศลในจังหวัดราชบุรียังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขในเรื่องการขาดแคลนอัตรากำลัง อุปกรณ์กู้ชีพ กู้ภัย และสวัสดิการจากทางภาครัฐ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี ควรมีการจัดการประชุมใหญ่ร่วมกันระหว่างองค์กรการกุศล อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และมีการเปิดประชุมย่อยร่วมกัน ในช่วงก่อนเทศกาล ช่วงวันหยุดยาว เพื่อการเตรียมพร้อมป้องกันการเกิดเหตุ และเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรีให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. องค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี ควรมีการจัดอบรมสมาชิกใหม่ในองค์กรร่วมกัน ปีละ 1 ครั้ง เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่องค์กรการกุศล ลดการแบ่งแยกขององค์กรการกุศล

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เปิดรับสมัครอาสาสมัครเพิ่ม เพื่อลดภาระการทำงานที่ตรากตรำ และเพิ่มจำนวนบุคลากรในช่วงเวลาที่ขาดแคลน โดยมุ่งเน้นบุคคลในพื้นที่เพื่อสามารถเข้าปฏิบัติหน้าที่ได้ในกรณีฉุกเฉิน

2. เพิ่มการทำงานแบบการติดตามประเมินผล เพื่อการช่วยเหลือต่อเนื่อง เช่น ในกรณีผู้ประสบอุบัติเหตุทุพพลภาพมีการติดตามเพื่อช่วยเหลือ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือต่อไป เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและวิจัยในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในหัวข้อธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลในการให้บริการขององค์กรการกุศลในจังหวัดราชบุรี

2. ควรทำการศึกษาวิจัยผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรการกุศลภายหลังการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้

เอกสารอ้างอิง

กิจจา บานชื่น. (2559). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพฯ : วิพรินท์.

ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2556). *การจัดการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

พระครูใบฎีการะเบียบ สุขเมโธ (อ่อนละมุล). (2561). *การจัดตั้งกองทุนการศึกษาสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการการในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูปริยัติกิตตยาภรณ์ (สุทัศน์ กิตตินาโม). (2561). *รูปแบบการจัดการสุขภาวะแบบองค์รวมสำหรับ ผู้สูงอายุของพระสงฆ์จังหวัดตราด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขา การจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเทพเวที. (2531). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธารากการ พิมพ์จำกัด.

พระมหาปรีชา เขมนนโท. (2561). *การประยุกต์หลักกัทธิบาทธรรมเพื่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติ ธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขา การจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เพ็ญศรี ปีกกะสีนัง. (2556). *การจัดการโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2556) *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ : บริษัทนานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์ จำกัด.

สุธี ขวัญเงิน. (2556). *การผลิตและการปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

_____. (2559). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี*
PUBLIC SATISFACTION WITH THE UTILITY MANAGEMENT
OF WERUWANARAM TEMPLE, DAMNOENSADUAK DISTRICT,
RATCHABURI PROVINCE

นายจามร ช้างมงคล
Mr.Jarmonr Changmongkho
E-mail: jamonr92@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า สภาพการบริหารจัดการวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ภาพรวมทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการก่อสร้าง อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ได้แก่ ด้านการก่อสร้าง วัดควรมีการสร้างศาลาเอนกประสงค์เพียงพอต่อประชาชนผู้มาปฏิบัติธรรม สร้างพระอุโบสถควรมีความเหมาะสม มีสถานที่จอดรถเหมาะสมเพียงพอ ด้านบูรณปฏิสังขรณ์ โดยสถานที่จอดรถควรได้รับการปรับปรุงพื้นที่ ให้อยู่ในลักษณะสะดวกต่อการใช้งานจริง มีการดำเนินการจัดเตรียมการบูรณปฏิสังขรณ์ ซ่อมแซม อาคารสถานที่ภายในวัดทุกปี โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการก่อสร้าง

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ; ประชาชน; การจัดการ; งานสาธารณูปการ;วัดเวฬุวนาราม

Abstract

This article was a study of the people's satisfaction with the management of public utilities olutions the management of public utilities of Wat Welu Wanaram. Damnoen Saduak District Ratchaburi By using a combination of quantitative and qualitative research. Public satisfaction with the utility management of Weru Wanaram Temple Damnoen Saduak District Ratchaburi Province, the overall picture of both aspects is at a high level. Propose guidelines for managing the utility of Welu Wanaram temple. Damnoen Saduak District Ratchaburi Province, namely construction

* Received March 12, 2020; Revised April 8, 2020; Accepted April 10, 2020

The temple should have the construction of a multipurpose pavilion sufficient for the people

Keywords: condition, administration, temple management

บทนำ

ในสังคมไทยนั้น ต้องยอมรับกันว่าประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา วัดซึ่งเป็นสถานสำคัญจึงกลายเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยส่วนใหญ่ จากสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของวัด ทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาและหันหลังให้วัดเพิ่มมากขึ้น จากการสำรวจพบว่า วัดมีลักษณะและบทบาทเปลี่ยนไปจากเดิมหลายประการ จากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้สังคมไทยในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมการพัฒนาประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนเป็นสังคมเมือง ความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกันของคนในชุมชนในสังคม เปลี่ยนไปเป็นต่างคนต่างอยู่ เป็นสังคมบริโภคนิยม ความเสื่อมถอยทางศีลธรรมจริยธรรมมีมากขึ้น และขาดศรัทธาในพระพุทธศาสนา วิถีชีวิตของคนไทยเริ่มห่างไกลจากวัดมากขึ้น ทุกที่เป็นปัญหาสังคมมากขึ้นเรื่อย ๆ (กรมการศาสนา, 2545)

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นพระภิกษุที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ได้รับข้อมูลจากการสุภาพระการประชุมประจำปีของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี และการสังเกตโดยทั่วไปจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งวัดเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทต่อการพัฒนาด้านจิตใจของประชาชนและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่ประชาชนให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศต่อไปทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารกิจการของคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) กำหนดขอบเขตเนื้อหา ตามแนวคิดของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงาน

สาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการก่อสร้าง และ 2) ด้านบูรณปฏิสังขรณ์

ผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการก่อสร้าง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านบูรณปฏิสังขรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อาชีพ และรายได้ มีผลให้ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ได้แก่ อายุ และระดับการศึกษา ไม่พบความแตกต่าง

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวกจังหวัดราชบุรี ได้แก่ ด้านการก่อสร้าง วัดควรมีการสร้างศาลาเอนกประสงค์เพียงพอต่อประชาชนผู้มาปฏิบัติธรรม สร้างพระอุโบสถควรมีความเหมาะสม มีสถานที่จอดรถเหมาะสมเพียงพอ ด้านบูรณปฏิสังขรณ์ โดยสถานที่จอดรถควรได้รับการปรับปรุงพื้นที่ ให้อยู่ในลักษณะสะดวกต่อการใช้งานจริง มีการดำเนินการจัดเตรียมการบูรณปฏิสังขรณ์ ซ่อมแซม อาคารสถานที่ภายในวัดทุกปี โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการก่อสร้าง

อภิปรายผลการวิจัย

ความคิดเห็นของพระสังฆาธิการต่อการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี วัดมีการก่อสร้างถาวรวัตถุเพื่อคำนึงถึงประโยชน์การใช้สอยเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดทรงศักดิ์ กนต์วีโร, (2552) ได้วิจัย

เรื่อง “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ ส่วนอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการสาธารณูปการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาชวลิต ชาติเมธี (2552) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ต” ผลการวิจัยพบว่า พระสังฆาธิการมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระภิกษุสามเณรในจังหวัดภูเก็ตมีความคิดเห็นแตกต่างกันตามสถานภาพ อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิกการศึกษาทางธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพระภิกษุสามเณรที่มีวุฒิกการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดภูเก็ต ไม่แตกต่างกัน

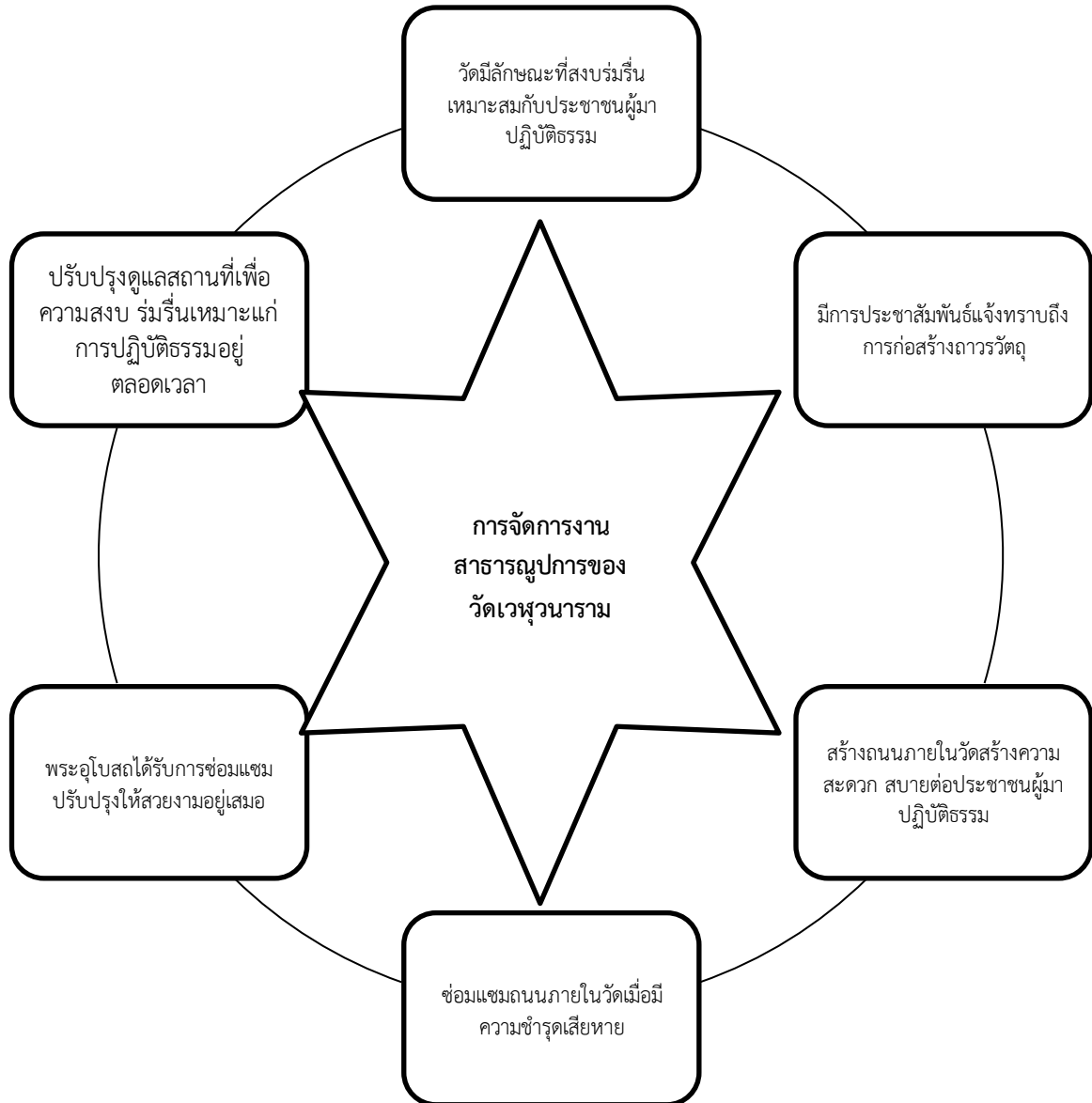
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขและข้อเสนอแนะความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด มีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ โชตินิธโร), (2553) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองของจังหวัดปทุมธานี” จากผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองของจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนปัญหาในการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองของจังหวัดปทุมธานี พบว่า (1) ผู้บริหารสั่งงานปฏิบัติการได้ไม่ค่อยสมบูรณ์ตามนโยบาย (2) การออกกฎระเบียบข้อบังคับของวัด พระส่วนใหญ่ไม่ค่อยตั้งใจเท่าที่ควร และ (3) ชาวบ้านบางคนยังไม่เข้าใจกฎระเบียบของวัด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดทรงศักดิ์ กนตวีโร, (2552) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์

พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสุขสงเคราะห์ ส่วนอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการสาธารณูปการ การเปรียบเทียบความคิดเห็นในการบริหารวัดปึกน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ อายุ จำนวนปีที่บวช วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาทางบาลี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ทำให้พุทธศาสนิกชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ สถานภาพ อายุ จำนวนปีที่บวช วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาทางบาลี โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราโมทย์ ภูมิพันธ์, (2543) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานการศาสนาของศึกษาธิการอำเภอในทัศนะพระสังฆาธิการจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า ทัศนะต่อการบริหารงาน โดยภาพรวมพระสังฆาธิการในจังหวัดขอนแก่น มีทัศนะต่อการบริหารงานการศาสนาของศึกษาธิการอำเภอ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบริหารงานวิชาการและงานศาสนศึกษา การบริหารงานศาสนสมบัติ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานการเงิน พระสังฆาธิการกลุ่มเจ้าคณะอำเภอ มีทัศนะต่อการบริหารงานการศาสนาของศึกษาธิการอำเภอ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบริหารงานวิชาการและการบริหารงานธุรการ การบริหารงานศาสนศึกษา การบริหารงานศาสนสมบัติ และการบริหารงานการเงิน พระสังฆาธิการกลุ่มเจ้าคณะตำบลมีทัศนะต่อการบริหารงานการศาสนาของศึกษาธิการอำเภอ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การบริหารงานวิชาการและงานศาสนศึกษา การบริหารงานศาสนสมบัติ การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานการเงิน และการเปรียบเทียบทัศนะของพระสังฆาธิการ โดยภาพพระสังฆาธิการกลุ่มเจ้าคณะอำเภอและพระสังฆาธิการและกลุ่มเจ้าคณะตำบลมีทัศนะต่อการบริหารงานการศาสนาของศึกษาธิการอำเภอ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 พระสังฆาธิการกลุ่มเจ้าคณะอำเภอและพระสังฆาธิการและกลุ่มเจ้าคณะตำบลมีทัศนะต่อการบริหารงานการศาสนาของศึกษาธิการอำเภอแยกเป็นรายได้ คือ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานการเงิน การบริหารงานศาสนศึกษา การบริหารงานศาสนสมบัติ และการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอตำบเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 217 คน ผู้วิจัยขอเสนอองค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอตำบเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ดังภาพที่ 1



ภาพที่1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการงานสาธารณูปการของวัดเวฬุวนาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้วัดสร้างศาลาเอนกประสงค์เพียงพอต่อประชาชนผู้มาปฏิบัติธรรม

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการก่อสร้างพระอุโบสถให้สวยงาม เป็นสถานที่เหมาะแก่การปฏิบัติธรรม สวดมนต์ ไหว้พระ และเป็นการประชาสัมพันธ์วัดให้พุทธศาสนิกชนผู้สนใจเข้าวัดมาปฏิบัติธรรมและทำบุญได้

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายส่งเสริมสถานที่จอดรถของแต่ละวัดให้ได้มาตรฐาน สะดวกต่อการใช้งานจริง

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณให้วัดดำเนินการจัดบูรณปฏิสังขรณ์ซ่อมแซม อาคารสถานที่ภายในวัดให้เพียงพอ เหมาะสมกับการปฏิบัติธรรมและการประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนา

2 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติการ

1. วัดควรจัดสรรงบประมาณ บูรณะ ปฏิสังขรณ์เสนาสนะภายในวัดให้เหมาะสม สามารถตรวจสอบได้

2. วัดควรมีสถานที่จอดรถเหมาะสมเพียงพอสำหรับประชาชนที่มาปฏิบัติธรรมและประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนา

3. วัดควรมุ่งซ่อมแซม อาคารสถานที่โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ

4. วัดควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการก่อสร้าง บูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะอย่างต่อเนื่อง

3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากระบวนการสร้างศาลาเอนกประสงค์ของวัดในพุทธศาสนา

2. ควรมีการศึกษาการก่อสร้างพระอุโบสถให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนผู้มาปฏิบัติธรรมในวัด

3. ควรศึกษาแนวทางการจัดสถานที่จอดรถภายในวัดทางพุทธศาสนาสำหรับพุทธศาสนิกชนผู้มาทำบุญและปฏิบัติธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2549). หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: เอเชียกราฟิคดีไซน์.
- ปราโมทย์ ภูมิพันธ์. (2543). การบริหารงานการศาสนาของศึกษานิเทศก์อำเภอในทัศนะพระสังฆาธิการจังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศึกษา).
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระครูปลัดทรงศักดิ์ กนต์วีโร. (2552). ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำภาษีเจริญ กรุงเทพฯ". (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์).
พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ โชติธโร). (2553). บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองของจังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาชาวลิต ชาตเมธี คงแก้ว. (2552). บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการและคณะสงฆ์: ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ต (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.



ภาคผนวก





ภาคีเครือข่าย

การประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอดงน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563
ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing
ID: 4567898998

1. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
4. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (โครงการเสริมสร้างสุขภาวะเชิงพุทธของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในสังคมไทย)



บันทึกข้อความ

แผนกสารบรรณ
สำนักงานอธิการบดี
วันที่ ๑๖/๐๔
รับวันที่ ๓๑.๓.๒๐
เวลา ๐๐.๕๐ น.
มหาวิทยาลัยมหาลงกรณราชวิทยาลัย

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร. โทรสาร ๐๓๕-๒๕๘-๐๐๐ ภายใน (๘๒๐๓)
ที่ อว.๘๐๐๕๒/๑๒๐ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุมัติยืมเงินทรงลงจ่าย และขออนุมัติโครงการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) กราบบังการ อธิการบดี

เนื่องจากการจัดการศึกษาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ได้มีผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อเข้ารับปริญญาประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒ มีจำนวนทั้งสิ้น ๘๐ รูป/คน โดยที่ได้มีระเบียบกฏเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้มีการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) ตามเกณฑ์ดังนี้

๑. ข้อ ๑๔.๒.๒ ของประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘

๒. สอดคล้องกับเกณฑ์ประกันคุณภาพองค์ประกอบที่ ๒ ว่าด้วยเรื่อง บัณฑิต องค์ประกอบที่ ๓ ว่าด้วยเรื่อง นิสิต องค์ประกอบที่ ๔ ว่าด้วยเรื่อง อาจารย์ และองค์ประกอบที่ ๕ ว่าด้วยเรื่อง หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน

ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาของทั้ง ๓ หลักสูตรข้างต้น เป็นไปตามเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องและนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา จึงใคร่ขออนุมัติโครงการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) และยืมเงินทรงลงจ่ายจากเงินบำรุงการจัดการศึกษาของหลักสูตรดังกล่าวนี้ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ (สองแสนบาทถ้วน) โดยมีรายละเอียดของโครงการปรากฏตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ทั้งนี้การเบิกเงินงบประมาณจะได้เบิกเงินของหลักสูตรจากบัญชีเงินฝากธนาคารทหารไทย เลขที่บัญชี ๖๓๓-๒-๕๐๘๗๖-๘ ชื่อบัญชี มจร. พรหม. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธและสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาอยุธยาพาร์ค

ทั้งนี้ โครงการฯ นี้จะได้มีการจัดประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) ในวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องเจียร์เตอร์ B 508-509 อาคารเรียนรวม โชนบี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จึงกราบบังการมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติโครงการและยืมเงินทรงลงจ่ายเพื่อดำเนินการตามเกณฑ์สกอ. และเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป

ร.น.ปรีชา อธิการบดี
พ.ศ. ๒๕๖๓
๒๖ ม.ค. ๖๓
(พระครูวิสุทธิกิจดำรง, ร.ศ.ดร.)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์

(Signature)
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

เรียน อธิการบดี
 เห็นควรอนุมัติ
 เพื่อโปรดทราบ
(พระเทพพรเมธี)
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
๑๐.๓.๒๐

(Signature)
(พระราชปริยัติกวี)
อธิการบดี
๑๑.๓.๒๐



โครงการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการ : โครงการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
๒. ชื่อหน่วยงาน : หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ : หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. โครงการเชื่อมโยงกับมาตรฐาน สกอ. : องค์กรประกอบที่ ๒ บัณฑิต
องค์กรประกอบที่ ๓ นิสิต
องค์กรประกอบที่ ๔ อาจารย์
องค์กรประกอบที่ ๕ หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน
๕. หลักการและเหตุผล

คณะสังคมศาสตร์โดยภาควิชารัฐศาสตร์ได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยให้เปิดสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๙ เป็นต้นมา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๑ เป็นต้นมา และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยในแต่ละปีได้มีผู้สำเร็จการศึกษา มากพอสมควร ซึ่งนิสิตเหล่านี้ ได้สำเร็จการศึกษาตามแผน ก แบบ ก ๒ ที่ทั้งศึกษารายวิชาและทำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์

ผลงานสารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ของนิสิตผู้สำเร็จการศึกษาประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน ๘๐ รูป/คน จะต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ผลงานหรือส่วนหนึ่งของผลงานได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ หรือเสนอต่อที่ประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) ซึ่งจะนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาได้อีกด้วย

การดำเนินการดังกล่าวนี้ เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.๒๕๕๘ และสอดคล้องกับประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.๒๕๖๒

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว จึงต้องจัดให้มีโครงการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) ของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของหลักสูตรทั้งสามให้สาธารณชนได้รับทราบ อันจะนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาและความเป็นเลิศทางวิชาการต่อไป

๖. วัตถุประสงค์

๖.๑ เพื่อจัดให้มีการตีพิมพ์ผลงานสารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ของหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ

๖.๒ เพื่อจัดให้มีการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)

๖.๓ เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของหลักสูตรทั้งสามสาขาให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างกว้างขวาง

๗. ลักษณะของโครงการ

เป็นโครงการจัดประชุมสัมมนาบทความทางวิชาการที่มีการรายงานการประชุมของหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒

๘. เป้าหมายผลผลิต

๘.๑ เป้าหมายเชิงคุณภาพ มีการตีพิมพ์ผลงานวิทยานิพนธ์ในรูปแบบของบทความทางวิชาการและนำเสนอต่อที่ประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)

๘.๒ เป้าหมายเชิงปริมาณ มีการตีพิมพ์เอกสารทางวิชาการระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า ๒๐๐ เล่มเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนที่เข้าร่วมประชุมทางวิชาการไม่น้อยกว่า ๑๐๐ รูปหรือคนจากทุกวิทยาเขตที่เปิดการศึกษาในหลักสูตร

๘.๓ เป้าหมายเชิงเวลา : มีกำหนดระยะเวลาระหว่าง เดือน มีนาคม ถึง เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น ๒ เดือน

๙. งบประมาณ :

๙.๑ ที่มาของงบประมาณ : งบประมาณสนับสนุนจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษา/นิสิตปริญญาโท

๑๐. ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ

กระบวนการดำเนินการโครงการจัดประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) โดยใช้กระบวนการ PDCA คือ

๑๐.๑ การวางแผน (PLAN) ประชุมระดมความคิดเห็นระหว่างคณาจารย์เจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรและนิสิต เพื่อจัดทำโครงการจัดประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) เพื่อขออนุมัติหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ ตลอดถึงทำหนังสือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑๐.๒ การดำเนินงาน (DO) มีการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ ภายใต้กรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผน ระหว่างเดือนมีนาคม ๒๕๖๓ - ๓๐ เมษายน ๒๕๖๓

๑๐.๓ สรุปและประเมินโครงการ (CHECK) โดยมีการประชุมสรุปโครงการ ปรากฏในรายงานการประชุมหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

๑๐.๔ นำผลสรุปและข้อเสนอแนะ (ACT) ไปดำเนินการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขต่อไป ปรากฏในรายงานประชุมหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ตารางแผนปฏิบัติการโครงการ

ลำดับที่	กิจกรรมดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ (มีนาคม - เมษายน ๒๕๖๓)							
		สัปดาห์ ๑	สัปดาห์ ๒	สัปดาห์ ๓	สัปดาห์ ๔	สัปดาห์ ๕	สัปดาห์ ๖	สัปดาห์ ๗	สัปดาห์ ๘
๑	ประชุมระดมความคิดเห็นผู้ที่เกี่ยวข้อง	→	→						
๒	จัดทำโครงการเสนอขออนุมัติมหาวิทยาลัย			→	→				
๓	จัดทำหนังสือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					→	→		
๔	ดำเนินการตามแผนที่กำหนด							→	
๕	สรุปโครงการตามแบบ มคอ.๒ และเสนอมหาวิทยาลัย								→

๑๑. ตัวชี้วัด

๑๑.๑ ผลผลิต (Output)

- ๑) ร้อยละ๘๐ ของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้เพิ่มขึ้น
- ๒) ร้อยละ๘๐ ของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการฯ มีพึงพอใจต่อโครงการฯ

๑๑.๒ ผลลัพธ์ (Outcome)

- ๑) นิสิตที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้จากการประสบการณ์ตรงในการประชุมสัมมนาวิชาการ
- ๒) การจัดการโครงการเป็นไปตามเกณฑ์ สกอ.ที่ได้กำหนดไว้

๑๒. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑๒.๑ ได้ตีพิมพ์ผลงานสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ
- ๑๒.๒ ได้จัดประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
- ๑๒.๓ ได้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการของหลักสูตรทั้งสามสาขาให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างกว้างขวาง



คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ ๒๕๖๓ / ๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการวิพากษ์บทความวิจัยในการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒

เพื่อให้การวิพากษ์บทความวิจัยในการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) ของหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงแต่งตั้งให้ผู้มีรายชื่อดังต่อไปนี้ เป็นคณะกรรมการวิพากษ์บทความวิจัยในการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒ ประกอบด้วย

๑) หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

- | | |
|---|----------------------------|
| ๑. พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. | ประธานกรรมการ |
| ๒. พระสุธีวีรบัณฑิต, ดร. | กรรมการ |
| ๓. พระปลัดระพี นพธิสาโร, ผศ.ดร. | กรรมการ |
| ๔. พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. | กรรมการ |
| ๕. พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร. | กรรมการ |
| ๖. พระครูปลัดอู๊ด ปริบุญโณ, ดร. | กรรมการ |
| ๗. พระครูวินัยธรเอก ชินวีโส, ดร. | กรรมการ |
| ๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย ไชยสา | กรรมการ |
| ๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว | กรรมการ |
| ๑๐. อาจารย์ ดร.กาญจนา คำจตุ | กรรมการ |
| ๑๑. อาจารย์ ดร.ปนัดดา รักษาแก้ว | กรรมการ |
| ๑๒. พระมหานิกธ ฐานตโร, ดร. | กรรมการและเลขานุการ |
| ๑๓. พระสมนึก อธิปญโญ | กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ |
| ๑๔. พระนุชิต นาคเสโน | กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ |
| ๑๕. นางสาว พัชรีย์ हालาง | กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ |

๒) หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

- | | |
|---|---------------|
| ๑. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม | ประธานกรรมการ |
| ๒. ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ | กรรมการ |
| ๓. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช | กรรมการ |
| ๔. รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ | กรรมการ |
| ๕. รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์ | กรรมการ |

มีต่อหน้า ๒

๒

๖. รองศาสตราจารย์อนุภูมิ โขวเกษม	กรรมการ
๗. รองศาสตราจารย์ ดร.พรรษา พุฒยงกูร	กรรมการ
๘. รองศาสตราจารย์ ประณต นันทิยะกุล	กรรมการ
๙. อาจารย์ ดร.สุริยา รักษาเมือง	กรรมการ
๑๐. อาจารย์ ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า	กรรมการ
๑๑. อาจารย์ ดร.บวร ชมขุนศรี	กรรมการ
๑๒. อาจารย์ ดร.สมบัติ นามบุรี	กรรมการ
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุธนา ปราณีต	กรรมการและเลขานุการ
๑๔. นายพลวัฒน์ สีทา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. นางสาวกาญจนา บุญเรือง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓) หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต	
๑. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์ ดร.กฤษ เพิ่มทันจิตต์	กรรมการ
๓. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท	กรรมการ
๔. รองศาสตราจารย์ ดร.อภินันท์ จันตะนี	กรรมการ
๕. รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต	กรรมการ
๖. รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	กรรมการ
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดิวดี หมั่นมี	กรรมการ
๘. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ นียมางกูร	กรรมการ
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา	กรรมการ
๑๐. อาจารย์ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุกรักษ์	กรรมการ
๑๑. อาจารย์ ดร.นพดล ดีไทยสงค์	กรรมการ
๑๒. อาจารย์ ดร.ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรีธา	กรรมการ
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์	กรรมการและเลขานุการ
๑๔. นายสุภัทรชัย สีสะใบ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. นายกรกต ชำบ้นิต	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. นางสาวสุมาลี บุญเรือง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓



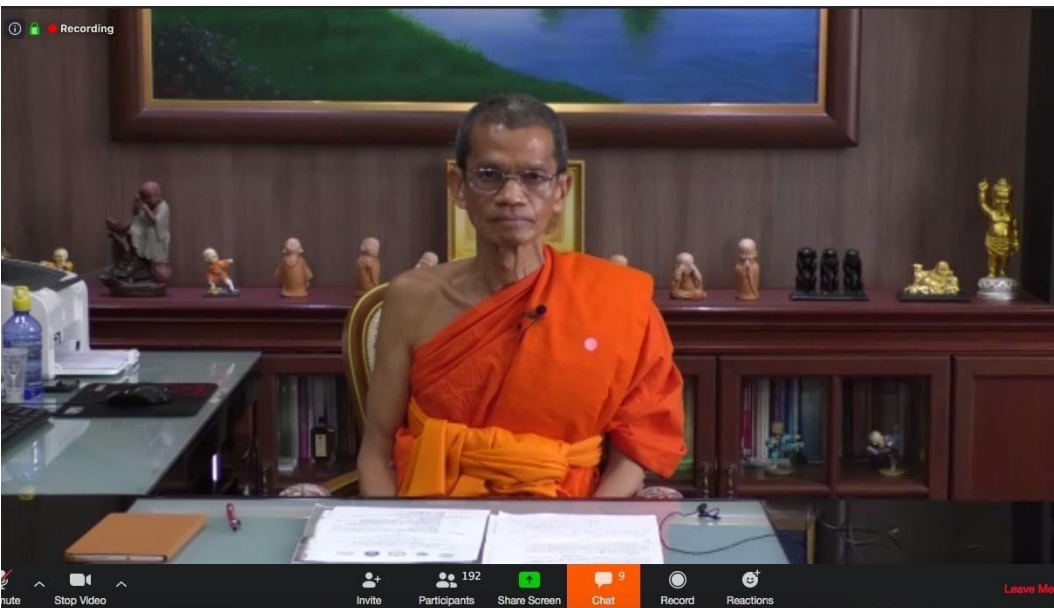
(พระราชปรีดีกวี, ศ.ดร.)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประมวลรูปภาพประกอบโครงการ



พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร. อธิการบดี กล่าวเปิดการประชุม
และบรรยายพิเศษ หัวข้อ “การแก้ไขปัญหาโรคไวรัสโควิด 19 ในมุมมองพระพุทธศาสนา”
ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing
วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563





พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย และพระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.
คณบดีคณะสังคมศาสตร์ กล่าวสัมปทานียกถา
ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing
วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563





รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
กล่าวรายงานต่อองค์ประธานในพิธี และชี้แจงรายละเอียดของการประชุมวิชาการที่มีรายงานการ
ประชุม (Proceedings) ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing
วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563



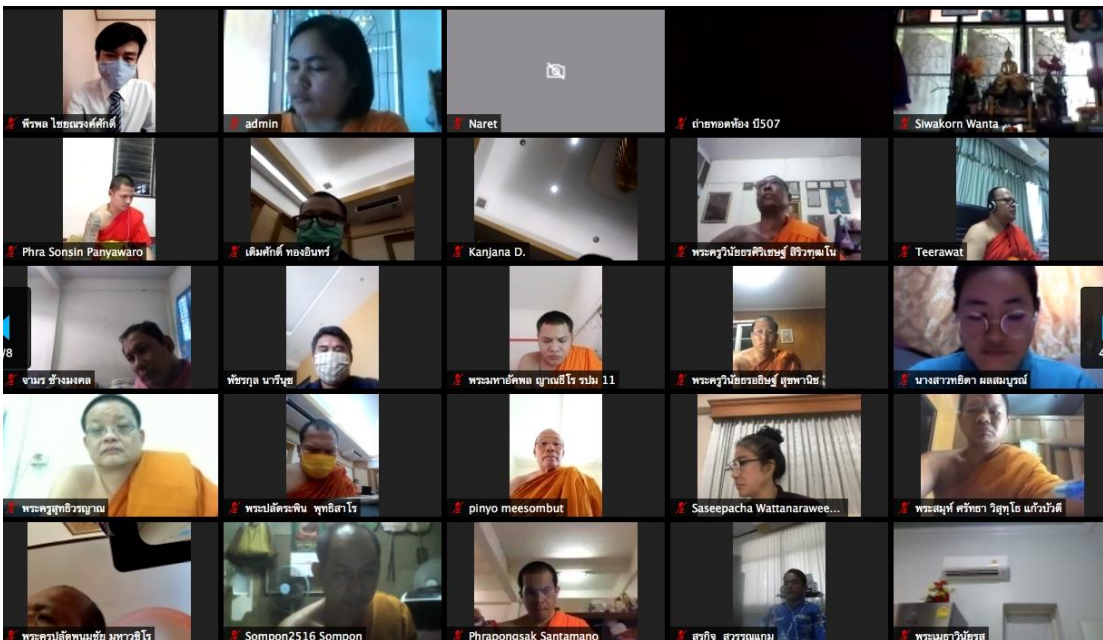


คณาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา นิสิต และผู้สนใจ
เข้าร่วมการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing
วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563





คณาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา นิสิต และผู้สนใจ
 เข้าร่วมการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
 ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing
 วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563

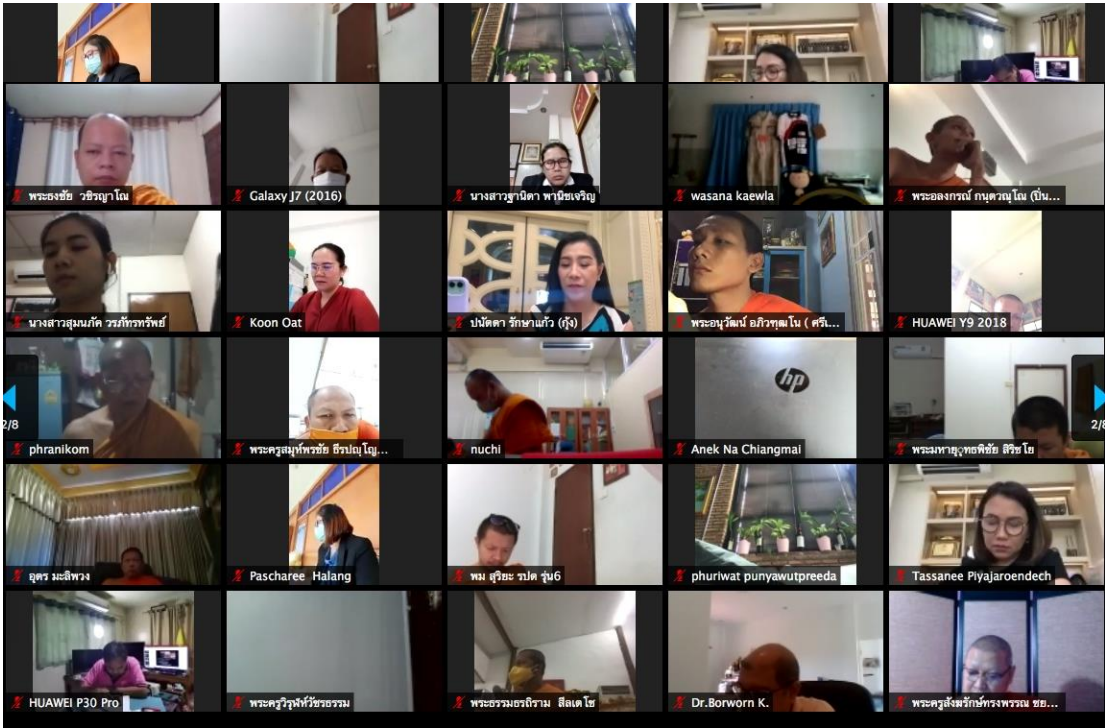




ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ กล่าวปณิณณกถา
ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing
วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563





คณาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา นิสิต และผู้สนใจ
 เข้าร่วมการประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
 ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing
 วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563





ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998
ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่คณะสังคมศาสตร์
วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บุคลากรสายผู้บริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์		
1	รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม	ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
2	พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา กจพ./ ประธานหลักสูตร พธ.ด. กจพ.
3	พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร.	ประธานหลักสูตร พธ.ม. กจพ.
4	พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.	รก.เลขานุการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา กจพ.
5	ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	ประธานหลักสูตร ปร.ด. รปศ.
6	รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	ประธานหลักสูตร ปร.ด. รศ.
7	รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	ประธานหลักสูตร ร.ม.
8	รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา รปศ.
9	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณีต	เลขานุการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา รศ.
10	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี	เลขานุการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา รปศ./ ประธานหลักสูตร ร.ม.
11	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรียา รักษาเมือง	เลขานุการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา รปศ. (นานาชาติ)
บุคลากรสายวิชาการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์		
1	พระสุธีวีรบัณฑิต, ดร.	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
2	พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร.	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
3	พระมหานิกธ ฐานุตโตโร, ดร.	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
4	พระครูปลัดอดุร ปรีบุญโณ, ดร.	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
5	พระครูวินัยธรเอก ชินวีโส, ดร.	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

6	ศาสตราจารย์ ดร.จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
7	ศาสตราจารย์ ดร.กฤษ เพิ่มทันจิตต์	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
8	รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
9	รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันตะนี	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
10	รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ นียมางกูร	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
11	รองศาสตราจารย์ ดร.พรรษา พดตยงกูร	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
12	รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
13	รองศาสตราจารย์ประณต นันทิยะกุล	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
14	รองศาสตราจารย์ อนุภูมิ โชวเกษม	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
15	รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
16	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา	หัวหน้าภาครัฐศาสตร์/ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
17	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชชัย สมอเนื่อ	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
18	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หิรัญกรณ์ แก่นท้าว	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
19	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
20	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
21	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย ไชยสา	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
22	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
23	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล ดีไทยสงค์	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
24	อาจารย์ ดร.ทักษิณ ประชามอญ	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
25	อาจารย์ ดร.กาญจนา คำจตุ	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
26	อาจารย์ ดร.ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรีธา	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
27	อาจารย์ ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
28	อาจารย์ ดร.บวร ชมขุนศรี	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
29	อาจารย์ ดร.ปนัดดา รักษาแก้ว	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
30	อาจารย์ ดร.สมบัติ นามบุรี	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
31	อาจารย์ วินัย มีมาก	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
เจ้าหน้าที่หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์		
1	พระสมนึก ธีรปโย	นักวิชาการศึกษา/เลขานุการหลักสูตร บัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์
2	พระนุชิต นาคเสโน	นักจัดการงานทั่วไป
3	นายสุภัทรชัย สีสะไบ	นักวิชาการศึกษา

4	นายพลวัฒน์ สีทา	นักวิชาการศึกษา
5	นายกรกต ชาบัณฑิต	นักวิชาการศึกษา
6	นางสาวสุมาลี บุญเรือง	เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี
7	นางสาวกาญจนา บุญเรือง	นักจัดการงานทั่วไป
8	นางสาวพัชรี हालาง	นักวิชาการการเงินและบัญชี
9	นายสุทา ขอवादกลาง	พนักงานขับรถ



ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
 ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ รุ่น 11
 วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563
 หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รหัสประจำตัวนิสิต	ชื่อ	ฉายา-นามสกุล
1	6101204201	พระครูสุทิวรญาณ	เขมธโร
4	6101204204	พระครูปลัดเฉลิมพร	อภิวิโร
5	6101204205	พระครูวินัยธรศิริเชษฐ์	สิริวฑฒโน
6	6101204206	พระมหาชัยสิทธิ์	ชยสิทธิ์
7	6101204207	พระมหามนัสวี	ฐิตธมโม
8	6101204208	พระมหาพชร	กิตติวรมณี
9	6101204210	พระอธิการทรงศักดิ์	ถิรธมโม
10	6101204211	พระอธิการลำไพ	นรินโท
11	6101204212	พระพุทฺชชาติ	อาภากรโ
12	6101204213	พระพัฒนธนพงศ์	สุวฑฒโน
13	6101204214	พระจิรวุฑฒ์	สุธมโม
14	6101204215	พระธีรภัทร์	นาคสีโล
15	6101204216	พระศุภชัย	ปญญาวิโร
16	6101204218	พระวริทธิ์ชาการ	วชิรสิทธิ์เมธี



ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)

ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998

นิตินิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ รุ่น 12

วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รหัสประจำตัวนิตินิต	ชื่อ	ฉายา-นามสกุล
1	6201204201	พระครูพิมลธรรมภาณ	กนตสีโล
2	6201204202	พระปลัดชุมพล	อาภาทโร
3	6201204203	พระปลัดชัยรัตน์	ปิยสีโล
4	6201204204	พระมหาพงษ์เทพ	ปภาโกร
5	6201204205	พระมหาสวัสดิ์	ฐิตวณโณ
6	6201204206	พระมหาพงศ์ปนต์	ญาณเวที
7	6201204207	พระครูสังฆรักษ์ธีรภัทร์	อิทธิปัญญา
8	6201204208	พระสมุห์อมร	ปภาโกร
9	6201204209	พระสมุห์ธีระพันธ์	ญาณธีโร
10	6201204210	พระอธิการชยุต	เดชธมโม
11	6201204211	พระสัญญา	พุทธญาโณ
12	6201204212	พระสมพล	ยสชาติ
13	6201204213	พระไกรมาศ	ปญญาวิชโร
14	6201204214	พระนิวัฒน์	สนตจิตโต
15	6201204215	พระศิริวัฒน์	ปิยสีโล
16	6201204216	พระไชยสิทธิ์	กิตติปัญญา
17	6201204219	พระมานพ	อคคมาณโว
18	6201204220	พระณัฐกฤษ	อาภาโกร
20	6201204221	พระอนพัทธ์	ฐิตธมโม
21	6201204222	นางสาวทศิศา	ผลสมบุรณ์



ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
 ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
 วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563
 หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รหัสประจำตัวนิสิต	ชื่อ	ฉายา-นามสกุล
1	6130205001	พระครูสมุห์พรชัย	ธีรปญโญ
2	6130205002	พระธรรมธรรณิราม	สีลเตโช
3	6130205003	พระมารุต	กิตติปาโล
4	6130205004	พระยงยุทธ	กตธูโร
5	6130205005	พระมหาสรรพสิทธิ์	นาคเสโน
6	6130205006	พระสมุห์ศรัทธา	วิสุทฺโธ
7	6130205007	พระอนุวัฒน์	อภิวฑฒโน
8	6130205008	พระมหากันตินันท์	กนตสีโล
9	6130205009	พระวรพงศ์	ธมมวิโส
10	6130205010	พระครูปลัดกฤษฏาภรณ์	ญาณธโร
11	6130205011	พระอลงกรณ์	กนตวณฺโณ
12	6130205012	พระปิยปราชญ์	อาจารย์สุโก
13	6130205013	พระปิยวัฒน์	อินทปญโญ
14	6130205014	นายเชาว์	ศรีอนันต์
15	6130205017	นายสมชาย	ลำภู
16	6130205018	นายจามร	ช่างมงคล
17	6130205019	นางสาวสุนนภัค	วรภัทรทรัพย์
18	6130205020	นางสาวอารีย์ศรี	บรรเจิดจรัสเลิศ
19	6130205021	นางสาวฐานิดา	พานิชเจริญ
20	6130205022	นางสาวณัฐวรรณ	พงษ์อินทราวังษ์



ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998

นิตินิตหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตรุ่น 11

วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รหัสประจำตัวนิตินิต	ชื่อ	ฉายา-นามสกุล
1	6101204101	พระมหาวรพงศ์	กุลชลโย
2	6101204102	พระมหานวมินทร์	สิริเมธี
3	6101204103	พระมหาภูริช	ทนต์วิโส
4	6101204104	พระมหาอุทพิชัย	สิริชโย
5	6101204105	พระมหาอัคพล	ญาณธีโร
6	6101204106	พระครูสมุห์จิระชาติ	พุทธรฤชิต
7	6101204107	พระอธิการสมคิด	กตปญโญ
8	6101204108	พระคำแสน	ปกสสุโร
9	6101204109	พระเฉลิมวุฒิ	จิตตสวโร
10	6101204110	พระณัฐพล	สิริวิฑฒโน
11	6101204111	พระทองพจน์	ธีรธมโม
12	6101204112	พระธีรวัฒน์	ฐิตเมโธ
13	6101204113	พระประยูทธ	อริยวิโส
14	6101204114	พระพีรพล	อินทปญโญ
15	6101204115	พระภักดี	มหาวิริโย
16	6101204116	พระศิวากร	เดชปญโญ
17	6101204117	พระสอนสิน	ปญญาวโร
18	6101204118	พระสุมิตร	สุจิตโต
19	6101204119	พระสุริโย	สุชิตโต
20	6101204120	นายคณาพงษ์	พึงมี



ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998

นิตยสารหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รุ่น 12

วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รหัสประจำตัวนิตยสาร	ชื่อ	ฉายา-นามสกุล
1	6201204101	พระมหากาญจนา	จิตตมโฆ
2	6201204102	พระมหาธชชัย	ชาติเมธี
3	6201204103	พระมหาบำรุง	ธมมเสฏฐโธ
4	6201204104	พระมหาเกียรติพงษ์	อภิสิทธิ์โธ
5	6201204105	พระมหาอาณัฐ	กตปุญญโธ
6	6201204106	พระมหาวิวัฒน์	อภิชาโน
7	6201204107	พระมหาโสภณ	กิตติโสภโณ
8	6201204109	พระสุริยะ	ฐานธมโฆ
9	6201204110	พระยรรนันท์	ภททธมโฆ
10	6201204111	พระอนุวัฒน์	อนุตโตโร
11	6201204112	พระปิยะ	สิริสุวณโณ
12	6201204113	พระกรินทร์	จิตตมโฆ
13	6201204115	พระเตวิช	โชติญาโณ
14	6201204116	นางสุจิต	กิ่งเกล้า
15	6201204117	นายชาญวิทย์	พริกบุญจันทร์
16	6201204119	นายณัฐชนนจ์	ภูจอมจิตร
17	6201204120	นางสาวตุลยวดี	หล่อตระกูล
18	6201204122	นายสุทธิพร	จินดา
19	6201204123	ว่าที่ ร.ต.ณรงค์ศักดิ์	ชาวคอนไชย
20	6201204124	นายวิชิตศักดิ์	ยอดปทุมศิริณย์



ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)

ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998

นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต รุ่น 1

วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รหัสประจำตัวนิสิต	ชื่อ	ฉายา-นามสกุล
1	6101204001	พระมหาจักรพงศ์	ชินเมธี ค่ายอดใจ
2	6101204002	พระมหาณรงค์	ธมเมธี ศรีพันลม
3	6101204003	พระมหาณัฐพล	กิตติปัญญา อรรถารส
4	6101204004	พระมหาวิชฌุ	จิรวุฒนเมธี เจริญพล
5	6101204005	พระมหาศิวพล	พลเมธี ไกลซ์ชิด
6	6101204006	พระมหาสมเกียรติ	เขมจารีโณ จงเกษี
7	6101204007	พระมหาอภัยยศ	มหามงคโล ยืนยง
8	6101204008	พระปลัดเอกชัย	จนทโชโต คงชีวะ
9	6101204009	พระภุชญาบุตร	ธมมวโร เต้จ๊ะดี
10	6101204031	พระจักรพงษ์	อนุตตโร วงษ์โพธิ์
11	6101204010	พระชาญชัย	ติสุสวโธ ศรีแพทย์
12	6101204011	พระชัยยา	ฐิตเมธโส ตุ่นมี
13	6101204012	พระชัยวัฒน์	อริญชยญาโณ เสนาชุม
14	6101204013	พระนิคม	จนทธมโม สุขเจริญ
15	6101204014	พระประเสริฐ	เตชโก ชาภักดี
16	6101204016	พระสร้อยทอง	ปญญาวุธ ประทุมทอง
17	6101204017	พระสุรเดช	สุเมธโส บุญเรือง
18	6101204018	พระอโณทัย	กตปุญญา อุ้นเรือน
19	6101204019	พระเนาวนนท์	ชยาภินนโท จ้อมพันธ์
20	6101204020	Ven.Poke Pha	Poke Pha Poke Pha
21	6101204021	นายเกรียงไกร	พัฒนะโชติ
22	6101204023	นางสาวณัฐกาญจน์	เข็มนาค
23	6101204024	นายธเดช	ชวัลลักษณ์
24	6101204025	นายนนท์ชนันท์กรณ	ฝ้ายเทศ



25	6101204026	นายปฐวี	ท้ายเมือง
26	6101204027	นางสาวปิ่นอนงค์	ทองบ่อ
27	6101204028	นางสาวปุ่น	วิเศษศรี
28	6101204029	นางสาวรัตนา	สารักษ์
29	6101204030	นายวิจิตร	เกิดน้อย
30	6101204043	นายพัฒนภูมิ	ผ่องยุบล
31	6101204045	นายนิทัศน์	ภูประเสริฐ





ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998
นิตินิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต รุ่น 2
วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รหัสประจำตัวนิตินิต	ชื่อ	ฉายา-นามสกุล
1	6201204001	พระครูศรีปริยัตยาภิณธ์	เขมโนโว (บุญทรหาญ)
2	6201204024	พระครูศรีธรรมวิเทศ	ปลโยภาโส (บุญพิทักษ์)
3	6201204002	พระมหาชาติรี	ชาครชโย (ลอคคำทุย)
4	6201204003	พระมหาเรวัฒน์	อคคาทโร (สลิอ่อน)
5	6201204004	พระมหาณัฐภพจน์	ขนติธโร (รองน้อย)
6	6201204005	พระสุชาติ	สุชาติโต (สวน)
7	6201204006	พระคณิศร	ขนติพลโร (รัตนทองพันธ์)
8	6201204007	พระศกลวิธน์	จิตตปญโญ (วงวิวงษ์)
9	6201204008	พระวัชรพล	เพี้ยกเถียน (ไชยลา)
10	6201204009	พระชวณัฐ	ภุริชชโว (เตียวสกุล)
11	6201204010	พระทรงวุฒิ	ชาติเมธี (รัตนะ)
12	6201204011	พระวิชาญ	จนทสาโร (มุ้งกู่กลาง)
13	6201204012	พระธีรศักดิ์	ธีรญาโณ (ขุมเงิน)
14	6201204013	พระณัฐพงษ์	ณัฐวิโส (สุดใจ)
15	6201204014	Sothearith	Tikkhariro (Sum)
16	6201204015	Puthea	Yon
17	6201204016	Chuon nat	Son
18	6201204017	นายพีรกิจ	โชครัมย์
19	6201204018	นายชลิต	วงษ์สกุล
20	6201204019	นายเอกชัย	พรนิคม
21	6201204020	นายโสภณ	สุพงษ์
22	6201204021	นายเฉลิมชัย	ก๊กเกียรติกุล
23	6201204022	นายธวัชชัย	เย็นใจมา
24	6201204023	นายสุวิชัย	บัวงาม



ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
 ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ รุ่น 8
 วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563
 หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รหัสประจำตัวนิสิต	ชื่อ	ฉายา
1	6101104001	พระครูวิเทศกัลยาณธรรม	กल्याณธมโม
2	6101104002	พระครูบวรภิกษุคุณาธาร	วรปญโญ
3	6101104003	พระครูพิพัฒนศาสนกิจจาทร	ภูมิปาโล
4	6101104004	พระครูวิวิธวัชชัย	วรปญโญ
5	6101104005	พระครูพิสุทธิปัญญาภิวัดน์	กิตติปญโญ
6	6101104006	พระครูศรีเมธาภรณ์	ฐิตธมโม
7	6101104007	พระครูพิจิตรวรวาท	จนทสีโล
8	6101104008	พระปลัดทัศนพล	เขมจาโร
9	6101104009	พระปลัดอนุชาติ	นรินโท
10	6101104010	พระมหาธงไชย	วิสุทโธ
11	6101104011	พระมหาจรรุญ	อภิธมมจิตโต
12	6101104012	พระมหานารทะ	จริยเมธี
13	6101104013	พระครูสังฆรักษ์อนันต์	สุทธิมนโน
14	6101104014	พระครูสังฆรักษ์สังัด	ภทฺทธมโม
15	6101104015	พระครูสมุห์ไพฑูรย์	สิริภทโท
16	6101104018	พระใบฎีกาสมคิด	นาถสีโล
17	6101104019	พระสมจิตร	ญาณวีโร
18	6101104021	พระสุทิน	อธิปญโญ
19	6101104022	พระอธิการสุรศักดิ์	สุขุมาโล



ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)

ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998

นิตินิตหลักสูตรพุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ รุ่น 9

วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รหัสประจำตัวนิตินิต	ชื่อ	ฉายา
1	6201104001	พระราชวัลภาจารย์	อาจารย์คุณ
2	6201104002	พระศรีรัตนวิมล	รัตนปญโญ
3	6201104003	พระครูพิทักษ์ศิลปาคม	วชิรุฑูโต
4	6201104004	พระครูจริยธรรมานุรักษ์	จริยธมโม
5	6201104005	พระครูอาทรวธรรม	อุปสนโต
6	6201104006	พระครูปราโมทย์ปัญญาวัฒน์	เดชปญโญ
7	6201104007	พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์	สมปญโญ
8	6201104008	พระครูภาวนาคุณาภรณ์	กิตติธโร
9	6201104009	พระมหาเฉลิมพล	อชิโต
10	6201104010	พระมหาอัครวัฒน์	กิตติญาโน
11	6201104011	พระครูปลัดวิชาญ	วิซหารโร
12	6201104012	พระครูปลัดพนมชัย	มหาวชิโร
13	6201104013	พระครูสมุห์ดิฐภูมิ	จิรธมโม
14	6201104014	พระครูสมุห์วิโรจน์	คุณวีโร
15	6201104015	พระสมุห์หวัศิน	วิสุทโธ
16	6201104016	พระมุรินทร์	มุนินทรโร
17	6201104017	พระวรภาพ	คุณสมปญโญ
18	6201104018	พระธงชัย	สุนทรธโร
19	6201104019	พระธงชัย	ขนติธโร
20	6201104020	พระนิคม	กตปญโญ
21	6201104021	พระไพโรจน์	สุจิตโต
22	6201104022	พระใบฎีกาบุญญ	จารุณญโญ
23	6201104023	พระมหาทวี	โพธิเมธี



ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
 ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998
 นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รุ่นที่ 5
 วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563
 หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รหัสประจำตัวนิสิต	ชื่อ	ฉายา-นามสกุล
1	6101104202	พระครูปลัดชาติชาย	ณานโสภณ
2	6101104203	พระมหาธีรวัฒน์	เสสปัญโญ
3	6101104204	พระสมนึก	ธีรปญโญ
4	6101104205	พันเอกสาธิต	ทิพย์มณี
5	6101104206	พันตำรวจเอกภูษิต	วิเศษคามินทร์
6	6101104207	ร้อยตำรวจเอกประพันธ์	คชแก้ว
7	6101104208	นายวิศิษฐ์สร	เอกกิตตินันท์
8	6101104209	นายมนตรี	พรมวัน
9	6101104210	นายบวร	ชมชุนศรี
10	6101104212	นางสาวอภิญญา	ฉัตรช่อฟ้า
11	6101104213	นางสาวปัทมณีสาร์	องค์ปรัชญากุล
12	6101104214	นางสาวณัชชา	อมราภรณ์
13	6101104215	นายสมพงศ์	สุนทรธรรม
14	6101104216	นายไพรัชฐ์	พานิชย์สกุลชัย
15	6101104218	พระสมุห์บุญโชค	กิตติสาโร



ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998
นิตินิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รุ่นที่ 6
วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รหัสประจำตัวนิตินิต	ชื่อ	ฉายา-นามสกุล
1	6201104201	พระครูปลัดสิทธิชัย	วิสุทโธ
2	6201104202	พระมหาวิเศษ	กนตธมโม
3	6201104203	พระมหาสุริยะ	มททโว
4	6201104204	พระพงษ์ศักดิ์	สนตมโน
5	6201104205	นางสาวกชนิภา	อินทสุวรรณ
6	6201104206	นางสาวชไมพร	กิติ
7	6201104207	นายฉัตรชัย	นาค้ำพลอย
8	6201104208	นางสาวณัฐกานต์	บุญแนบ
9	6201104209	นางสาวถนอมขวัญ	อยู่สุข
10	6201104210	นางสาวทัศนาวดี	ฉากภาพ
11	6201104211	นางปนัดดา	รักษาแก้ว
12	6201104212	นายประยูร	เจนตระกุลโรจน์
13	6201104213	พันเอกวีระ	อินทโรสภา
14	6201104214	นางสาวศศิธร	อนันตพันธุ์พงศ์
15	6201104215	นางศศิพัชร	วัฒนรวิวงศ์
16	6201104216	นายสุรกิจ	สุวรรณแกม
17	6201104217	นายสุวรรณ	แก้วนะ
18	6201104218	นางทัศนีย์	ปิยะเจริญเดช
19	6201104220	นางสาวบุญชिरา	ภูชนะจิต
20	6201104221	นายอภิวัฒน์	จำตา
21	6201104222	คุณชุณิภา	เปิดโลกนิมิต
22	6201104223	พล.อ.ปกิตน์	สันตินิยม
23	6201104224	นายณัฐ	รุ่งวงศ์
24	6201104225	นายปรีดา	กลิ่นเทศ
25	6201104226	นายนรา	บรรลิตกุล



26	6201104227	นางสาวจันทร์เพ็ญ	เจียมสมย์
27	6201104228	นายกิตวิชัย	ไชยพรศิริ
28	6201104125	นางสาวสิริปภา	ภาคอัคร์
29	6201104126	นายกอปรลาภ	อภัยภักดิ์





ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998

นิตินิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ รุ่นที่ 1

วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รหัสประจำตัวนิตินิต	ชื่อ	ฉายา-นามสกุล
1	6101104125	พระเทพปริยัติเมธี	
2	6101104102	พระครูธรรมธรรบุญเที่ยง	พุทธสาวโก
3	6101104109	ร้อยเอกไพบุลย์	สุขเจตน์
4	6101104124	นายธนะพัฒน์	เดชเลิศรพัฒน์
5	6101104127	นางสาวอภิษญาณัฐโสภา	อบสิน
6	6101104101	พระครูรัตนสุตากร	จันทโชโต
7	6101104103	พระมหาพิพัฒพงศ์	จิตธมโม
8	6101104104	พระมหานรินทร์	สุรปญโญ
9	6101104105	พระอ่อน	ถาวโร
10	6101104106	พันเอกภาณุรัตน์	ดีเสมอ
11	6101104107	พ.ต.ท.ชุมพล	เพ็งศิริ
12	6101104108	ว่าที่พันตรีไพฑูรย์	ปริญญาธรรมกุล
13	6101104110	นายชุตินันท์	วงษ์อมรวิทย์
14	6101104112	นายนิติพันธ์	อินทโชติ
15	6101104113	นายพัททล	เสวตวรรณ
16	6101104114	นายวีรชัย	คำธร
17	6101104115	นายสมชาย	ชูเมือง
18	6101104116	นายสุทนต์	ทองเล็ก
19	6101104118	นายเอนก	ณ เชียงใหม่
20	6101104119	นางสาวฉัฐกานต์	สารมาศ
21	6101104121	นางสาวปณัชชัฐิตา	บุรณกิจ
22	6101104122	นางสาวรัชฎาภากร	เอี่ยมอำไพ
23	6101104123	นางสาวอัญชิษฐา	อักษรศรี
24	6101104126	นายอัครเดช	พรหมกัลป์



ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings)
 ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM Video Conferencing ID: 4567898998
 นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ รุ่นที่ 2
 วันศุกร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563
 หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รหัสประจำตัวนิสิต	ชื่อ	ฉายา-นามสกุล
1	6201104101	พระเมธาวิเชียร	
2	6201104102	นายธงชัย	สิงอุดม
3	6201104103	นายภูริวัจน์	บุญวุฒิปริดา
4	6201104104	นางไพวรรณ	ปรีมาตร
5	6201104117	นายพรเศรษฐี	วุฒิปัญญาอิสกุล
6	6201104106	พระมหาเอกกวิน	ปิยวิโร/อะซิม
7	6201104107	พระครูวินัยธรอริษฐ์	สุขุโธม/สุขพานิช
8	6201104108	พระชินกร	สุจิตโต/ทองดี
9	6201104109	พระธงชัย	วชิรญาโณ/พิชัย
10	6201104110	พระภิกษุโณ	ตสสนาโม/มีสมบัติ
11	6201104113	นายกรณ์ฐ	ระงับทุกข์
12	6201104115	นายธนพัฒน์	เฉลิมรัตน์
13	6201104116	นายประคอง	มาโต
14	6201104120	นางสาวณัฐมน	หมวกฉิม
15	6201104121	นางสาวพัชรี	สายบุญเอื้อน
16	6201104122	นางสาวศิริสุดา	แสงทอง
17	6201104123	นางสาวสาลินี	รักกัตัญญ
18	6201104124	นางสาวสุมาลี	บุญเรือง

